

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**KONYA İLİ, KARAHÜYÜK BELDESİ KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Süheyla KOÇ

Mimarlık Anabilim Dalı

Restorasyon Programı

HAZİRAN 2012

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**KONYA İLİ, KARAHÜYÜK BELDESİ KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Süheyla KOÇ
(502091226)**

Mimarlık Anabilim Dalı

Restorasyon Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ahmet ERSEN

HAZİRAN 2012

İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü'nün 502091226 numaralı Yüksek Lisans Öğrencisi **Süheyla KOÇ**, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı “**KONYA İLİ, KARAHÜYÜK BELDESİ, KORKMAZ EVİ RESTORASYON PROJESİ**” başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı : **Prof. Dr. Ahmet ERSEN**
İstanbul Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri : **Prof. Dr. Can BİNAN**
Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Yegan KAHYA
İstanbul Teknik Üniversitesi

Teslim Tarihi : **16 Nisan 2012**
Savunma Tarihi : **11 Haziran 2012**

ÖNSÖZ

Konya'nın yerel mimarisini ve yerel mimari de önemli bir yer tutan kerpiç malzemesini çalışmamı öneren ve bu konuda kendimi geliştirmeme yardımcı olan danışmanım sayın Prof. Dr. Ahmet ERSEN'e, tavsiyeleri ile çalışmalarına büyük katkıda bulunan hocalarım Prof. Dr. Can BİNAN'a ve Doç. Dr. Yegan KAHYA'ya çok teşekkür ederim.

Tez konusu olarak seçtiğim yapıyı bulmamda yardımcı olan Prof. Dr. Ali BAŞ'a, ölçüm için gereken tüm malzemeleri ve kitaplığını esirgmeden benimle paylaşan Mimar Argun KOCADAĞİSTAN'a, ölçüm sırasında kullanmam için Total Station'ı bana ödünç veren hocam Yrd. Doç. Dr. Deniz OKTAÇ BEYZAN'a, kerpiç malzemesi ile ilgili sorularımı her zaman cevaplayan hocalarım Yrd. Doç. Dr. Nazım KOÇU ve Yrd. Doç. Dr. Serra Zerrin KORKMAZ'a, Karahüyükle ve yapı ile ilgili bildiklerini ve belediye arşivlerini benimle paylaşan Karahüyük Belediyesi Fen İşlerinden Mustafa KORKMAZ'a, Total Station ile ölçümlemlerimi yapan arkadaşım Harita Mühendisi Esat KURHAN'a, ölçüm işinin kısa zamanda bitirilmesine yardımcı olan arkadaşlarım Mimar Aysu ÖZDOĞAN'a, Mimar Enes SELÇUK'a, Şehir Plancısı Mürsel KARTAL'a, İnşaat Teknikeri Durmuş ÇOPUR'a, İnşaat Teknikeri Ayşe TOPRAKKALE'ye, Restoratör Leyla ŞAŞI'ya, Restoratör Rıza VURGUN'a, Restoratör Vesile KALAYCI'ya, konu ile ilgili kaynak araştırmasında bana yardımcı olan arkadaşlarım Sanat Tarihçi Figen&Serkan SOLAK'a, hem ölçüm de, hem de kaynak konusunda tecrübelerini benden esirgemeyen arkadaşlarım Sanat Tarihçi Erdal Zeki TOMAR'a ve Sanat Tarihçi Ayşe ARSLAN'a, yaptırdığım deneyleri büyük bir hassasiyetle yapan, bilmem gereken incelikleri yorulmadan anlatan Konya Büyükşehir Belediyesi Zemin Etüdü Laboratuvarı çalışanlarından Cevat Bey'e, İTÜ Yapı Fiziği Laboratuvarı çalışanlarından İbrahim Bey'e, Selçuk Üniversitesi İnşaat Laboratuvarı çalışanlarından Yüksel Bey'e, bize evlerini açıp, misafirperverliklerini ve tecrübelerini esirgemeyen ev sahipleri Asım&Şerife KORKMAZ'a, tüm bu süreç boyunca benden destek ve yardımlarını esirgemeyen aileme teşekkürlerimi sunarım.

Nisan 2012

Süheyla Koç
(Mimar)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
ŞEKİL LİSTESİ	xi
ÖZET.....	xix
SUMMARY.....	xxi
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Çalışmanın Amacı	1
1.2 Kapsam ve Yöntem	1
2. KONYA İLİ ve KARAHÜYÜK İLÇESİ	3
2.1 Konya İli	3
2.1.1 Bölgenin konumu	3
2.1.2 Coğrafi ve fiziksel yapı	4
2.1.3 Tarihçe.....	8
2.2 Karahüyük İlçesi.....	16
2.2.1 Bölgenin konumu	16
2.2.2 Tarihçe ve kent dokusu	18
3. 29 PAFTA, 6512 PARSELDEKİ YAPI.....	23
3.1 Yapının Konumu	23
3.2 Yapının Tarihçesi	23
3.3 Genel Tanım	24
3.4 Plan Özellikleri ve Mekan Tanımlamaları	24
3.4.1 Zemin kat.....	25
3.4.1.1 Z01 mekanı (hayat)	25
3.4.1.2 Z02 mekanı (oda)	26
3.4.1.3 Z03 mekanı (hayat)	26
3.4.1.4 Z04 mekanı (depo)	27
3.4.1.5 Z05 mekanı (samanlık).....	27
3.4.1.6 Z06 mekanı (depo)	28
3.4.1.7 Z07 mekanı (tandır).....	28
3.4.1.8 Z08 mekanı (ahır).....	28
3.4.1.9 Z09 mekanı (samanlık).....	29
3.4.1.10 Z10 mekanı (depo)	29
3.4.1.11 Z11 mekanı (kümes).....	30
3.4.1.12 Z12 mekanı (bahçe).....	30
3.4.2 Birinci kat.....	30
3.4.2.1 101 mekanı (sofa).....	30
3.4.2.2 102 mekanı (oda).....	31
3.4.2.3 103 mekanı (oda).....	32
3.4.2.4 104 mekanı (oda).....	32
3.4.2.5 105 mekanı (oda).....	33

3.4.2.6 106 mekanı (sofa)	33
3.4.2.7 107 mekanı (WC)	34
3.4.2.8 108 mekanı (oda)	34
3.4.2.9 109 mekanı (oda)	35
3.4.2.10 110 mekanı (oda)	35
3.4.2.11 111 mekanı (oda)	36
3.4.2.12 112 mekanı (mutfak)	36
3.4.2.13 113 mekanı (teras)	36
3.4.3 Bodrum kat (izbe, buğday deposu)	37
3.5 Cephe Özellikleri	37
3.5.1 Kuzey cephesi	37
3.5.2 Batı cephesi	38
3.5.3 Güney cephesi	38
3.6 Yapım Tekniği ve Malzeme Özellikleri	39
3.6.1 Temeller	39
3.6.2 Duvarlar	39
3.6.3 Döşemeler	40
3.6.4 Merdivenler	41
3.6.5 Örtü	42
3.7 Mimari Öğeler	42
3.7.1 Kapılar	42
3.7.2 Pencereleler	43
3.7.3 Dolaplar	46
3.7.4 Nişler	47
3.8 Yapıdaki Bozulmalar ve Nedenleri	48
3.8.1 Mekan bozulmaları	48
3.8.2 Strüktür bozulmaları	48
3.8.3 Malzeme bozulmaları	49
3.8.3.1 Kerpiç malzemedeki bozulmalar	49
3.8.3.2 Ahşap malzemedeki bozulmalar	49
4. TİPOLOJİK KARŞILAŞTIRMA	51
4.1 Türk Evlerinin Tarihi Gelişimi	51
4.2 Konya Evlerinin Özellikleri	53
4.2.1 Plan tipolojisi ve mekan düzenlemeleri	55
4.2.2 Cephe düzeni	58
4.2.3 Yapım tekniği ve malzeme	59
4.3 Akşehir Evlerinin Özellikleri	62
4.3.1 Plan tipolojisi ve mekan düzenlemeleri	63
4.3.2 Cephe düzeni	64
4.3.3 Yapım tekniği ve malzeme	64
4.4 Karahüyük Evlerinin Özellikleri	66
4.4.1 Plan tipolojisi ve mekan düzenlemeleri	67
4.4.2 Cephe düzeni	68
4.4.3 Yapım tekniği ve malzeme	69
4.5 Tez Konusu Yapı ile Karşılaştırma	70
5. RESTİTÜSYON	73
5.1 Birinci Dönem Restitüsyonu (1950-1960, Özgün Tasarım)	73
5.2 İkinci Dönem Restitüsyonu (1960-1970)	75
6. MALZEME İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR	77
6.1 Kerpiç Malzemesi İle İlgili Genel Bilgiler	77

6.2 Kerpiç Niteliklerini İyileştirmeye Yönelik Yapılan Çalışmalar	82
7. RESTORASYON	89
7.1 Mekansal Düzenlemeler	89
7.1.1 Zemin katta işleve bağlı düzenlemeler	90
7.1.2 Birinci katta işleve bağlı düzenlemeler	90
7.2 Yapının Onarımına İlişkin Müdahaleler	92
7.2.1 Temizleme	92
7.2.1.1 Eklerden arındırma	92
7.2.1.2 Yüzey temizliği	93
7.2.2 Sağlamlaştırma	93
7.2.3 Çatı onarımları.....	94
7.2.4 Mevcut Donanım ve Yapı Bileşenlerinin Yenilenmesi.....	95
7.2.5 Yapıya uyumlu çağdaş donanım ve ekler	96
8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	99
KAYNAKLAR.....	103
EKLER.....	111
ÖZGEÇMİŞ.....	301

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil A.1 : Karahüyük beldesinin uydudan görünümü (Google Earth, 2012).....	115
Şekil A.2 : Korkmaz evinin genel görünümü (Süheyla Koç, 2010)	115
Şekil A.3 : Total Stationla ölçüm (Süheyla Koç, 2010)	116
Şekil A.4 : Geleneksel üçgenleme yöntemi ile ölçüm (Süheyla Koç, 2010).....	116
Şekil A.5 : Lazer terazı yardımıyla yükseklik ölçümü (Süheyla Koç, 2010)	117
Şekil A.6 : Konya İlinin uydudan görünümü (Google Earth, 2012).....	117
Şekil A.7 : Türkiye haritasında Konya'nın konumu (http://www.maxionline.net/turkiye_harita.htm)	118
Şekil A.8 : Konya'nın İlçeleri (http://tr.wikipedia.org/w/index.php?title=Dosya:Konya_districts.png&filetimestamp=20110623101413)	118
Şekil A.9 : Çatalhöyük (http://leavingbabylon.files.wordpress.com/2010/09/catal2.jpg).....	119
Şekil A.10 : Eflatunpınar (Süheyla Koç, 2011)	119
Şekil A.11 : İvriz Kaya Kabartması (http://www.konforayolculuk.com/me kan/ivriz-kaya-kabartmasi/)	120
Şekil A.12 : Sille Aya Elenia Kilisesi (http://www.superaktif.net/gezi/sille-sille-konak-restorani)	120
Şekil A.13 : II. Kılıçarslan Köşkü (http://galeri.netfotograf.com/fotograf.asp?foto_id=375489)	121
Şekil A.14 : Alaaddin Cami eski hali (http://www.gezengi.com/gez-dunyayi-gor-konyayi/konya-alaaddin-camii-eski/)	121
Şekil A.15 : İnce Minareli Medrese (http://www.itusozluk.com/gorseller/ince+minareli+medrese/136307)	122
Şekil A.16 : Karatay Medresesi (http://www.delinetciler.net/forum/tarihi-eserler/115520-karatay-medresesi-anadolu-selcuklu-eserleri.html)	122
Şekil A.17 : Sahip Ata Cami (http://www.cirbanonline.net/mimarieserler/default.asp?id=98)	123
Şekil A.18 : Akşehir Taş Medrese (Argun Kocadağistan Arşivi)	123
Şekil A.19 : Mevlana Müzesi (Yücel Yaylacı, 2010).....	124
Şekil A.20 : Matrakçı Nasuh'un Konya minyatürü (Argun Kocadağistan Arşivi) .	124
Şekil A.21 : Laborde'nin gravürü (Karpuz, Haşim, 1996. Fotoğraflarla geçmişte Konya, İstanbul.)	125
Şekil A.22 : Aziziye Cami (http://www.trekearth.com/gallery/Middle_East/Turkey/Central_Anatolia/Konya/Konya/photo1192500.htm)	125
Şekil A.23 : Konya'da atlı tramvay (Karpuz, Haşim, 1996. Fotoğraflarla geçmişte Konya, İstanbul.)	126
Şekil A.24 : Konya'nın 20. yüzyıl başlarında görünümü (Karpuz, Haşim, 1996. Fotoğraflarla geçmişte Konya, İstanbul.)	126
Şekil A.25 : Atatürk'ün Konya'yı ziyareti (Karpuz, Haşim, 1996. Fotoğraflarla geçmişte Konya, İstanbul.)	127

Şekil A.26 : Konya'nın günümüzdeki görünümü (http://www.konyaliyiz.net/konya-fotograf-lari-derleme-4-t681.html?s=bca9615e39b9ac77aa6fe75e5895dd79& ;)	127
Şekil A.27 : Dünya'nın orta noktası Akşehir (http://www.fotograf-gezirehberi.com/200707_motor_gezi/konya_kapadokya/aksehir_nasrettin_hoca_dunyanin_merkezi).....	128
Şekil A.28 : Akşehir'in uydudan görünümü (Google Earth, 2012).....	128
Şekil A.29 : Akşehir Batı Karargah Binası (http://www.isteaturk.com/haber/print.php?haberno=6365)	129
Şekil A.30 : Karahüyük Yuğ Tepesi.....	129
Şekil A.31 : Karahüyük II. derece arkeolojik sit alanı koruma amaçlı imar planı (Konya Tabiat ve Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivi)	130
Şekil A.32 : Karahüyük kent meydanından görünüm (http://www.karahuyuk.bel.tr/foto-galere/category/1-manzara.html).....	131
Şekil A.33 : Karahüyük'ten genel görünüm (http://www.karahuyuk.bel.tr/foto-galere/category/1-manzara.html).....	131
Şekil A.34 : Korkmaz Evi'nin konumu	132
Şekil A.35 : Korkmaz Evinden genel görünüm (Süheyla Koç, 2010).....	132
Şekil A.36 : Korkmaz Evine K1 kapısından giriş (Süheyla Koç, 2010)	133
Şekil A.37 : Üst kata çıkan ahşap merdivenler (Süheyla Koç, 2010).....	133
Şekil A.38 : Z01 mekanından bahçeye geçişi sağlayan koridor (Süheyla Koç, 2010)	134
Şekil A.39 : Z01 mekanında ahşap dolap ve nişlerin görünümü (Süheyla Koç, 2010)	134
Şekil A.40 : Z02 mekanının kapısı (K3) (Süheyla Koç, 2010).....	135
Şekil A.41 : Z02'de gusülhane (Süheyla Koç, 2010)	135
Şekil A.42 : Z02 mekanında özgün ahşap pencerelerin ve kapatılan pencerelerin ve ocak izinin görünümü (Süheyla Koç, 2010).....	135
Şekil A.43 : İzbeğe inişi sağlayan ahşap kapaklar (Süheyla Koç, 2010).....	136
Şekil A.44 : Korkmaz Evine K2 kapısından giriş (Süheyla Koç, 2010)	136
Şekil A.45 : Z03 mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010).....	137
Şekil A.46 : Z03 mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010).....	137
Şekil A.47 : Z04 mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010).....	138
Şekil A.48 : Z04 mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010).....	138
Şekil A.49 : Z05 mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010).....	139
Şekil A.50 : Z06 mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010).....	139
Şekil A.51 : Z06 mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010).....	140
Şekil A.52 : Z07(Tandır) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)	140
Şekil A.53 : Z07(Tandır) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)	141
Şekil A.54 : Z07(Tandır) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)	141
Şekil A.55 : Z08(Ahır) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010).....	142
Şekil A.56 : Z08(Ahır) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010).....	142
Şekil A.57 : Z09(Samanlık) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010).....	143
Şekil A.58 : Z10(Depo) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)	143
Şekil A.59 : Z10(Depo) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)	143
Şekil A.60 : Z10(Depo) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)	144
Şekil A.61 : Z11(Kümes) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010).....	144
Şekil A.62 : Z11(Kümes) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010).....	144
Şekil A.63 : Z12(Bahçe) mekanından ana yapı kütesinin görünümü (Süheyla Koç, 2010).....	145

Şekil A.64 : Z12(Bahçe) mekanından müstemilatların görünümü (Süheyla Koç, 2010).....	145
Şekil A.65 : Z12(Bahçe) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)	146
Şekil A.66 : 101(Sofa) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)	146
Şekil A.67 : 101(Sofa) mekanından çıkma pencerelerinin görünümü (Süheyla Koç, 2010).....	147
Şekil A.68 : 102 mekanından çıkma pencerelerinin görünümü (Süheyla Koç, 2010)	147
Şekil A.69 : 102 mekanından yüklük, gusülhane ve kapının görünümü (Süheyla Koç, 2010).....	148
Şekil A.70 : 102 mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)	148
Şekil A.71 : 103 mekanından gusülhane ve kapının görünümü (Süheyla Koç, 2010)	149
Şekil A.72 : 103 mekanından çıkma pencerelerinin görünümü (Süheyla Koç, 2010)	149
Şekil A.73 : 103 mekanında pencere kapatılarak oluşturulan nişin görünümü (Süheyla Koç, 2010).....	150
Şekil A.74 : 104 mekanından genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)	150
Şekil A.75 : 104 mekanından gusülhane ve ahşap dolabın görünümü (Süheyla Koç, 2010).....	151
Şekil A.76 : 105 mekanından kapı ve ahşap dolabın görünümü (Süheyla Koç, 2010)	151
Şekil A.77 : 105 mekanından çıkma pencerelerinin görünümü (Süheyla Koç, 2010)	152
Şekil A.78 : 105 mekanından değiştirilen pvc pencerenin görünümü (Süheyla Koç, 2010).....	152
Şekil A.79 : 106(Sofa) mekanından genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)	153
Şekil A.80 : 106(Sofa) mekanından P25 ve 101 mekanına geçişi sağlayan boşluğun görünüm (Süheyla Koç, 2010)	153
Şekil A.81 : 106(Sofa) mekanından genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)	154
Şekil A.82 : 106(Sofa) mekanından terasa açılan kapı ve pencerenin görünümü (Süheyla Koç, 2010).....	154
Şekil A.83 : 106(Sofa) mekanında banyo ihtiyacının karşılandığı alan	155
Şekil A.84 : 106(Sofa) mekanında banyo ihtiyacının karşılandığı alan ve ahşap niş (Süheyla Koç, 2010).....	155
Şekil A.85 : 106(Sofa) mekanında zemin döşemeleri (Süheyla Koç, 2010)	155
Şekil A.86 : 106(Sofa) mekanında genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)	156
Şekil A.87 : 107(WC) mekanının kapısı(Süheyla Koç, 2010)	156
Şekil A.88 : 107(WC) mekanından görünüm(Süheyla Koç, 2010)	156
Şekil A.89 : 108 mekanında yüklük ve gusülhanenin görünümü (Süheyla Koç, 2010)	157
Şekil A.90 : 108 mekanında çıkma pencerelerinin görünümü (Süheyla Koç, 2010)	157
Şekil A.91 : 108 mekanından genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)	158
Şekil A.92 : 109 mekanından genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)	158
Şekil A.93 : 109 mekanından çıkma pencerelerinin görünümü (Süheyla Koç, 2010)	159
Şekil A.94 : 110 mekanından çıkma pencerelerinin görünümü (Süheyla Koç, 2010)	159
Şekil A.95 : 110 mekanından genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)	160

Şekil A.96 : 111 mekanından gusülhanenin görünümü (Süheyla Koç, 2010).....	160
Şekil A.97 : 111 mekanından genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)	161
Şekil A.98 : 112(Mutfak) mekanından genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)	161
Şekil A.99 : 112(Mutfak) mekanından genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)	162
Şekil A.100 : Terasa çıkan betonarme merdivenler (Süheyla Koç, 2010)	162
Şekil A.101 : 113(Teras) mekanından genel görünüm (Süheyla Koç, 2010).....	163
Şekil A.102 : Bodrum kattan(izbe) genel görünüm (Süheyla Koç, 2010).....	163
Şekil A.103 : Kuzey cephesinden genel görünüm (Süheyla Koç, 2010).....	164
Şekil A.104 : Kuzey cephesinden genel görünüm (Süheyla Koç, 2010).....	164
Şekil A.105 : Batı cephesinden genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)	165
Şekil A.106 : Batı cephesinden genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)	165
Şekil A.107 : Batı cephesinden genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)	166
Şekil A.108 : Batı cephesinden genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)	166
Şekil A.109 : Güney cephesinden genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)	167
Şekil A.110 : Güney cephesinden genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)	167
Şekil A.111 : Güney cephesinden genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)	168
Şekil A.112 : Güney cephesinden genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)	168
Şekil A.113 : K1	169
Şekil A.114 : K2	169
Şekil A.115 : K11-K12-K13-K14.....	169
Şekil A.116 : K17-K18-K19-K20-K21	169
Şekil A.117 : K4-K5-K6-K7-K10	170
Şekil A.118 : K3	170
Şekil A.119 : K16	170
Şekil A.120 : K15	170
Şekil A.121 : K8	170
Şekil A.122 : P18, P22, P24.....	171
Şekil A.123 : P30.....	171
Şekil A.124 : P35, P37, P39.....	172
Şekil A.125 : P32.....	172
Şekil A.126 : P17, P19, P25, P27, P28	173
Şekil A.127 : P1, P2, P3.....	173
Şekil A.128 : P4.....	173
Şekil A.129 : P23.....	173
Şekil A.130 : P38.....	174
Şekil A.131 : P34, P36.....	174
Şekil A.132 : P21	174
Şekil A.133 : P29.....	174
Şekil A.134 : P5, P6.....	175
Şekil A.135 : P9.....	175
Şekil A.136 : P11, P12, P13, P14, P15, P16.....	175
Şekil A.137 : P20, P26, P40.....	175
Şekil A.138 : P31	176
Şekil A.139 : P42, P41.....	176
Şekil A.140 : Birinci Dönemde İnşa Edilen Evlerde Kullanılan Ahşap Dolap	177
Şekil A.141 : İkinci Dönemde İnşa Edilen Evlerde Kullanılan Ahşap Dolap	177
Şekil A.142 : Konya evleri (Karpuz, Haşim, 1996. Fotoğraflarla Geçmişte Konya, İstanbul).....	177
Şekil A.143 : Geleneksel Konya odasının görünümü (Berk, 1951)	178

Şekil A.144 : Konya'da sivil mimari yapılarda plan gelişimini gösteren şema (Haşim Karpuz'dan).....	178
Şekil A.145 : Hayatlı evlere örnekler (Berk, 1951)	179
Şekil A.146 : Mabeynli evlere örnekler (Berk, 1951)	179
Şekil A.147 : Dış Sofalı Plan Tipinde Bir Konya Evi(Eldem, 1968)	180
Şekil A.148 : İç sofalı plan tipinde Konya evleri (Eldem, 1968)	180
Şekil A.149 : Orta sofalı plan tipinde bir Konya evi (Karaman Kültür Envanteri) .	181
Şekil A.150 : Asimetrik cepheli Konya evleri (Aygör, 2005)	181
Şekil A.151 : Simetrik cepheli Konya evleri (Aygör, 2005)	182
Şekil A.152 : Taş söveli, lentolu ve ahşap pencereler (Aygör, 2005)	183
Şekil A.153 : Kerpiç yığma tekniğinde inşa edilmiş bir Konya evi(Konya Envanteri)	183
Şekil A.154 : Hıms tekniğinde inşa edilmiş bir Konya evi (Konya Kültür Envanteri)	184
Şekil A.155 : Taş yığma tekniğinde inşa edilmiş bir Konya evi (Konya Kültür Envanteri)	184
Şekil A.156 : Konya evlerinde genel olarak görülen yapım tekniği (Berk, 1951) ..	185
Şekil A.157 : Akşehir evleri (Bektaş, 2005)	185
Şekil A.158 : Dış sofalı plan tipinde evler (Bektaş, 2005)	186
Şekil A.159 : Yer katı dış, üst katı iç sofalı plan tipinde evler (Bektaş, 2005).....	186
Şekil A.160 : Alt kat dükkan, orta kat dış sofalı, üst kat iç sofalı plan tipinde ev (Bektaş, 2005)	186
Şekil A.161 : İç sofalı plan tipinde ev (Bektaş, 2005)	187
Şekil A.162 : Akşehir evlerinden dolap örnekleri (Gençer, 1995)	187
Şekil A.163 : Akşehir evlerinde cephe düzeni (Bektaş, 2005)	188
Şekil A.164 : Akşehir evlerinde genel olarak görülen yapım tekniği (Bektaş, 2005)	189
Şekil A.165 : Coşkun Evi (Süheyla Koç)	190
Şekil A.166 : Karadeniz Evi (Süheyla Koç)	190
Şekil A.167 : Yılmaz Evi (Süheyla Koç).....	191
Şekil A.168 : Eren Evi (Süheyla Koç)	191
Şekil A.169 : Alp Evi (Süheyla Koç)	192
Şekil A.170 : Vural Evi (Süheyla Koç)	192
Şekil A.171 : Acarman Evi (Süheyla Koç).....	193
Şekil A.172 : Çimen Evi (Süheyla Koç).....	193
Şekil A.173 : Yıldız Evi (Süheyla Koç)	194
Şekil A.174 : Başeğmez Evi (Süheyla Koç)	194
Şekil A.175 : Aydoğdu Evi (Süheyla Koç).....	195
Şekil A.176 : Karahüyük evlerinde odalarda pencerelerin konumu (Süheyla Koç, 2011).....	195
Şekil A.177 : Karahüyük evlerinde kullanılan kapılar (Süheyla Koç, 2011)	196
Şekil A.178 : Karahüyük evlerinde kullanılan dolaplar (Süheyla Koç, 2011)	196
Şekil A.179 : Karahüyük evlerinde kullanılan yüklükler (Süheyla Koç, 2011).....	197
Şekil A.180 : Karahüyük evlerinde kullanılan gusülhaneler (Süheyla Koç, 2011) .	197
Şekil A.181 : Karahüyük evlerinde odaların genel görünümü (Süheyla Koç, 2011)	198
Şekil A.182 : Karahüyük evlerinde odaların genel görünümü (Süheyla Koç, 2011)	198
Şekil A.183 : Karahüyük evlerinde kullanılan pencereler (Süheyla Koç, 2011).....	198

Şekil A.184 : Özgün pencereleri PVC ile değiştirilen Aydoğdu Evi (Süheyla Koç, 2011).....	199
Şekil A.185 : Başeğmez Evi cephesi (Karahüyük Belediyesi Arşivi)	199
Şekil A.186 : Yıldız Evi cephesi (Süheyla Koç, 2011)	200
Şekil A.187 : Alp Evi cephesi (Süheyla Koç, 2011)	200
Şekil A.188 : Acarman Evi cephesi (Süheyla Koç, 2011).....	201
Şekil A.189 : Aydoğdu Evi cephesi (Karahüyük Belediyesi Arşivi)	201
Şekil A.190 : Eren Evi cephesi (Süheyla Koç, 2011)	202
Şekil A.191 : Coşkun Evi cephesi (Süheyla Koç, 2011)	202
Şekil A.192 : Yılmaz Evi cephesi (Süheyla Koç, 2011).....	203
Şekil A.193 : Karadeniz Evi cephesi (Süheyla Koç, 2011)	203
Şekil A.194 : Vural Evi cephesi (Süheyla Koç, 2011)	204
Şekil A.195 : Çimen Evi cephesi (Karahüyük Belediyesi Arşivi).....	204
Şekil A.196 : Karahüyük bölgesinde kiremit çatılı ev örneği (Süheyla Koç, 2011)	205
Şekil A.197 : Karahüyük bölgesinde düz toprak damlı ev örneği (Süheyla Koç, 2011).....	205
Şekil A.198 : Moenjodaro'daki arkeolojik kalıntılar (Pascal Maitre, http://whc.unesco.org/en/list/138)	206
Şekil A.199 : Buhara'nın Tarihi Merkezi (OUR PLACE The World Heritage Collection, http://whc.unesco.org/en/list/602)	206
Şekil A.200 : Sana'a (UNESCO / Maria Gropa, http://whc.unesco.org/en/list/385)	207
Şekil A.201 : Bahla Kalesi (UNESCO / Veronique Dauge, whc.unesco.org/en/list/433)	207
Şekil A.202 : Taos (Edmondo Gnerre, http://whc.unesco.org/en/list/492)	208
Şekil A.203 : Fujian Tulou (UNESCO / Song Xiang Lin, http://whc.unesco.org/en/list/1113)	208
Şekil A.204 : Ait-Ben Hisarı (Yvon Fruneau, http://whc.unesco.org/en/list/444) ..	209
Şekil A.205 : Marrakeş (Editions Gelbart / Jean-Jacques Gelbart, http://whc.unesco.org/en/list/331)	209
Şekil A.206 : Kerpiç numunelerinin hazırlanma aşamaları.....	210
Şekil A.207 : Basınç Dayanımını ölçmekte kullanılan aletler.....	210
Şekil A.208 : %10 kireç katılarak elde edilen kerpiç numunelerinin basınç dayanımı	211
Şekil A.209 : %10 alçı katılarak elde edilen kerpiç numunelerinin basınç dayanımı	211
Şekil A.210 : Yapıdan alınan mevcut kerpiç tuğlasının basınç dayanımı	212
Şekil B.1 : Korkmaz evinin çaplı tasarruf sertifikası.....	215
Şekil B.2 : Korkmaz evinin tapu senedi	216
Şekil B.3 : Korkmaz evinin tescil kararı.....	217
Şekil B.4 : Korkmaz evinin anıt fişi	218
Şekil B.5 : Karahüyük toprak araştırması toplu deney sonuçları	219
Şekil B.6 : Elek analiz deney raporu (kerpiç tuğlası için)	220
Şekil B.7 : Hidrometrik analiz ve elek analizi deney raporu (karahüyük toprağı için)	221
Şekil B.8 : Likit limit ve plastik limit deney raporu	222
Şekil B.9 : Standart Proktor deney raporu	223
Şekil B.10 : Basınç Dayanımı test sonuçları.....	224

Şekil C.1 : Rölöve vaziyet planı	227
Şekil C.2 : Rölöve zemin kat planı	228
Şekil C.3 : Rölöve birinci kat planı	229
Şekil C.4 : Rölöve üst örtü planı.....	230
Şekil C.5 : Rölöve A-A kesiti.....	231
Şekil C.6 : Rölöve B-B kesiti	232
Şekil C.7 : Rölöve C-C kesiti	233
Şekil C.8 : Rölöve D-D kesiti.....	234
Şekil C.9 : Rölöve E-E kesiti.....	235
Şekil C.10 : Rölöve F-F kesiti	236
Şekil C.11 : Rölöve G-G kesiti.....	237
Şekil C.12 : Rölöve H-H kesiti.....	238
Şekil C.13 : Rölöve I-I kesiti	239
Şekil C.14 : Rölöve kuzey cephesi.....	240
Şekil C.15 : Rölöve batı cephesi.....	241
Şekil C.16 : Rölöve güney cephesi.....	242
Şekil C.17 : Rölöve kapı detayları.....	243
Şekil C.18 : Rölöve pencere detayları	244
Şekil C.19 : Rölöve pencere ve dolap detayları.....	245
Şekil C.20 : Rölöve I-I sistem kesiti.....	246
Şekil C.21 : Rölöve II-II sistem kesiti	247
Şekil C.22 : Rölöve III-III sistem kesiti ve V detayı	248
Şekil C.23 : Rölöve IV-IV sistem kesiti	249
Şekil C.24 : Zemin kat malzeme analizi	250
Şekil C.25 : Üst kat malzeme analizi.....	251
Şekil C.26 : F-F kesiti kat malzeme analizi.....	252
Şekil C.27 : I-I kesiti malzeme analizi	253
Şekil C.28 : Batı cephesi malzeme analizi	253
Şekil C.29 : Kuzey cephesi malzeme analizi.....	254
Şekil C.30 : Güney cephesi malzeme analizi	255
Şekil C.31 : Zemin kat dönem analizi	256
Şekil C.32 : Üst kat dönem analizi	257
Şekil C.33 : F-F kesiti kat dönem analizi	258
Şekil C.34 : I-I kesiti dönem analizi.....	259
Şekil C.35 : Batı cephesi dönem analizi	259
Şekil C.36 : Kuzey cephesi dönem analizi	260
Şekil C.37 : Güney cephesi dönem analizi	261
Şekil C.38 : Restitüsyon I. dönem vaziyet planı.....	262
Şekil C.39 : Restitüsyon I. dönem zemin kat planı	263
Şekil C.40 : Restitüsyon I. dönem birinci kat planı.....	264
Şekil C.41 : Restitüsyon I. dönem üst örtü planı	265
Şekil C.42 : Restitüsyon I. dönem A-A kesiti	266
Şekil C.43 : Restitüsyon I. dönem C-C kesiti.....	267
Şekil C.44 : Restitüsyon I. dönem F-F kesiti.....	268
Şekil C.45 : Restitüsyon I. dönem kuzey cephesi.....	269
Şekil C.46 : Restitüsyon I. dönem batı cephesi	270
Şekil C.47 : Restitüsyon I. dönem güney cephesi	271
Şekil C.48 : Restitüsyon I. Dönem doğu cephesi	272
Şekil C.49 : Restitüsyon II. dönem vaziyet planı	273
Şekil C.50 : Restitüsyon II. dönem zemin kat planı	274

Şekil C.51 : Restitüsyon II. dönem birinci kat planı	275
Şekil C.52 : Restitüsyon II. dönem üst örtü planı.....	276
Şekil C.53 : Restitüsyon II. dönem A-A kesiti	277
Şekil C.54 : Restitüsyon II. dönem G-G kesiti	278
Şekil C.55 : Restitüsyon II. dönem C-C kesiti	279
Şekil C.56 : Restitüsyon II. dönem F-F kesiti	280
Şekil C.57 : Restitüsyon II. dönem kuzey cephesi	281
Şekil C.58 : Restitüsyon II. dönem batı cephesi.....	282
Şekil C.59 : Restitüsyon II. dönem güney cephesi	283
Şekil C.60 : Restorasyon vaziyet planı.....	284
Şekil C.61 : Restorasyon zemin kat planı.....	285
Şekil C.62 : Restorasyon birinci kat planı	286
Şekil C.63 : Restorasyon üst örtü planı	287
Şekil C.64 : Restorasyon çatı planı.....	288
Şekil C.65 : Restorasyon A-A kesiti.....	289
Şekil C.66 : Restorasyon G-G kesiti.....	290
Şekil C.67 : Restorasyon C-C kesiti	291
Şekil C.68 : Restorasyon F-F kesiti	292
Şekil C.69 : Restorasyon batı cephesi	293
Şekil C.70 : Restorasyon kuzey cephesi.....	294
Şekil C.71 : Restorasyon güney cephesi.....	295
Şekil C.72 : Restorasyon I-I sistem kesiti.....	296
Şekil C.73 : Restorasyon II-II sistem kesiti.....	297
Şekil C.74 : Restorasyon III-III sistem kesiti	298
Şekil C.75 : Restorasyon IV-IV sistem kesiti.....	299

KONYA İLİ KARAHÜYÜK BELDESİ KORKMAZ EVİ RESTORASYON PROJESİ

ÖZET

Korkmaz evi, Konya İli, Akşehir İlçesi, Karahüyük beldesinde yer almaktadır. Karahüyük beldesi, Konya İli sınırları içinde, Akşehir'e 7 km. uzaklıkta bulunan, üzerinde pek çok uygarlık barındırmış bir yerleşme alanıdır. II. Dereceden arkeolojik sit alanı olarak ilk tescili 2001 yılında yapılmıştır. Beldede artan betondan inşa edilen yeni yapıların yanı sıra, sınırlı sayıda geleneksel yaşam tarzında, geleneksel yapım tekniği ile inşa edilmiş yapılar bulunmaktadır. Bu yapıların pek çoğu 1950'li yıllarda inşa edilmiş olup, o dönemde yaygın bir şekilde kullanılmakta olan beton malzemeyi, geleneksel yapım tekniğine ekleyerek ve bunu geliştirme arayışında olan bir dönemi yansıtmaktadırlar. Korkmaz evi de bu yapılardan biridir.

Birinci bölümde, çalışmanın amacı anlatılmış ve tezin temel noktası olan yerel mimarinin rehabilitasyonu için metodoloji geliştirilirken izlenen yöntem açıklanmıştır.

İkinci bölümde öncelikli olarak Konya ilinin coğrafi, fiziksel, demografik ve tarihi özellikleri anlatılarak genelden öze doğru bir anlatım yöntemi seçilmiştir. Daha sonra sırası ile Akşehir ilçesi ve Karahüyük beldesinin coğrafi, fiziki, demografik ve tarihi özellikleri detaylı bir biçimde anlatılmıştır.

Üçüncü bölümde tez konusu olarak seçilen Korkmaz evinin konumu, tarihçesi, mevcut durumu, plan özellikleri, mekansal kurgusu, cephe özellikleri, odaların tek tek detaylı anlatımı, yapım tekniği ve kullanılan malzemeleri, mimari öğeler, yapıda görülen bozulmalar ve nedenleri detaylı bir biçimde anlatılmış, çizim ve fotoğraflarla desteklenmiştir.

Dördüncü bölümde restitüsyona altlık oluşturmak amacı ile tipolojik araştırmalar yapılmıştır. Öncelikli olarak Türk evinin tarihsel gelişimi anlatılmıştır. Daha sonra sırasıyla Konya ve Akşehir evlerinin plan kurgusu, cephe düzeni ve yapım tekniği detaylı bir biçimde anlatılmıştır. Son olarak ise sadece İ.H. Konyalı'nın "Akşehir" adlı kitabında adı geçen Karahüyük evleri için plan tipolojileri, cephe düzeni ve yapım teknikleri açıklanmıştır. Üç tipoloji belirlendikten sonra kendi içlerinde benzer ve ayrı yönleri belirlenmiş, tez konusu yapı ile karşılaştırma yapılmıştır.

Beşinci bölümde yapının restitüsyonu anlatılmıştır. Restitüsyon kararları, yapıdaki mevcut izler, aynı dönemde inşa edilmiş diğer evlerle kıyaslama ve evin inşasını hatırlayan ev sahibi ile yapılan görüşmeler sonucu alınmıştır.

Altıncı bölümde öncelikle kerpiç malzemenin tarihçesi ve kerpiç malzemeyi iyileştirmeye yönelik yapılan çalışmalar anlatılmıştır. Daha sonra yapıdan alınan kerpiç tuğlaları ve kerpicing yapıldığı topraktan alınan örnekler üzerinde yapılan

deneyler ve sonuçları değerlendirilmiştir. Kerpiç malzemeyi iyileştirmek amacı ile önceden yapılan çalışmalar göz önünde bulundurularak, alçı ve kireç katkılı numuneler hazırlanmış, mevcut kerpiç tuğlaları ile numunelerin basınç dayanımları kıyaslanmıştır.

Yedinci bölümde, malzeme ile ilgili çalışmalar da göz önünde bulundurularak restorasyon projesi hazırlanmıştır. Restorasyon kararları alınırken çağdaş restorasyon kuramı temel alınmıştır. Ayrıca kullanıcı istekleri ve koruma kurulu tarafından alınan kararlar da dikkate alınmıştır. Restorasyon projesindeki temel amaç, yapının özgünlüğünü bozmadan, modern hayatın konforunu da içinde barındıracak biçimde düzenlemesi, böylece kullanılarak yaşatılmasıdır.

Sekizinci bölümde, tüm konu toparlanarak yerel mimarinin rehabilitasyonunda izlenmesi gereken yöntem kısaca anlatılmıştır.

THE RESTORATION PROJECT OF KORKMAZ HOUSE IN KARAHUYUK DISTRICT IN KONYA

SUMMARY

Korkmaz House is located in Konya Province, Akşehir borough, Karahüyük district. Within Konya province, 7 km. located distance to Akşehir, Karahüyük district is a residential area which has been home to many civilizations. In 2001 Karahüyük district is registered as archeological site of second degree for the first time. New structures were built from concrete are increasing in this area. But still there are some traditional houses which were built with traditional construction techniques within traditional lifestyle. This traditional houses were built in the 1950s. They are indicated a period which sought to develop traditional construction techniques with new material concrete which used extensively at that times. Korkmaz House is one of them, too.

In the first chapter, aim of thesis are explained and the methods followed in developing methodology which need to use rehabilitation of local architecture are described.

In the second chapter, expression from general to specific method is chosen. Firstly, geographical, physical, demographic and historical characteristics of Konya have been explained. Then geographical, physical, demographic and historical characteristics of Akşehir and Karahüyük have been described in detail.

In the third chapter, location, history, current status, plan features, facade characteristic, architectural elements of Korkmaz House which is chosen as subject of thesis have been explained in detail. Also a detailed description of the individual rooms, construction technique and the materials used in the structure, deteriorations and their causes have been described and supported by detailed drawings and photographs.

In the fourth chapter, typological research which will be base for restitution decisions has been carried out. Firstly historical development of Turkish House has been described. Then plan order, facade system and construction techniques of Konya houses and Akşehir houses have been described in detail. Lastly plan typology, facade system and construction techniques of Karahüyük houses which was only mentioned in “Akşehir” book of İ.H. Konyalı has been explained. After these three typology were identified, similar and different aspects of themselves have been defined and the results were compared with Korkmaz House the subject of the thesis. As a result, it was understood that Korkmaz House has same characteristic features with traditional Turkish Houses, traditional Konya houses and traditional Akşehir houses.

In the fifth chapter, restitution project has been described. Restitution decisions are taken with help of the existing trails on the building. Comparing with similar houses which were built at same period and interview with landlord who remembers the first construction of house have been useful for restitution decisions, too.

In the sixth chapter, the history of mud brick and studies aimed to rehabilitation of adobe have been described. Samples of mud brick were taken from the building for tests. Also samples from soil which is used to make adobe were taken for analyses. The results were evaluated. To rehabilitation of adobe, adobe samples with adding gypsum and lime were prepared considering prior studies about improving adobe. The compressive strength of the samples was compared with the existing adobe bricks.

It was taken into consideration that Karahuyuk soil is proper for producing adobe material. Of % 10 gypsum and of % 10 lime was added to soil in order to test the compressive strength. The results of these tests, it was found that the adobe with of % 10 lime was more strength. According to the results of test, the compressive strengths of mud bricks that are used in the building in which contain of %30 agrega was more strength.

In the seventh chapter, restoration project is prepared considering studies on the material. Theory of contemporary restoration has been taken base for restoration decisions. In addition user requests and decisions which are taken by the Conservation Council have been taken into consideration. The main purpose of the restoration project is to protect the building without compromising the authenticity of the building and to accommodate the arrangement in the comfort of modern life. The building will be used, so that it will be protected.

It was aimed that the main target was to make the building kept alive by taken the contemporary restoration theory as the fundamental point. In this process, some regulations was proposed without compromising the authenticity of the building by taking into account that comfort of modern life has to be accommodation. By doing this, some spatial arrangements considering user needs as a priority were done. In order to use the structure as two separate buildings wet areas were designed with materials from brick or lightweight gypsum board in order to prevent the damage of the mud bricks and overload of a structure.

After determination of the spatial arrangements, interventions for repairs were done. The removal of unqualified annexes and the cleaning process of removal of cement mortar and plaster in the interior and exterior wall surfaces from the structure by physical methods were done as priority interventions. In the vernacular architecture, the current state of the material and structural system, deterioration rates and causes should be determined in a very good manner, and appropriate solutions have to be produced for every kind of deteriorations such as perishable material, reinforcement of carrier system. That being plastered wall surfaces prevents to be seen the deteriorations of materials and the carrier system, thus application of pluster blasting and re-identification of deteriorations to propose interventions.

In vernacular architecture especially in Central Anatolia, as construction techniques, 'hımsı' which built from mud brick and 'masonry' technique appear. A structure built with this system, building life is extended when provided the necessary protection against ground water and the superstructure. Therefore, the roof drainage system has been established in the building environment. But understood that the structure fails to fulfill the function of the roof, heat and water insulation with correct details were rebuilt as a wooden-seated cover of the roof.

In order to bring the modern comfort to the vernacular architecture, water, electricity and heating installations need to be resolved correctly. In this respect, maintenance

of the usable ones of existing equipment and building components and renewal of those who are unusable with the original details were proposed.

Annexes units are indispensable accentuates in vernacular architecture. However these units have to be compatible with the structure. Therefore, the unqualified outbuildings have been removed and new units that are contemporarily equipped compatible with the structure has been added in order to meet the users needs.

In the eighth chapter, topics are summarized and methods which need to use to rehabilitation of local architecture are described briefly.

1. GİRİŞ

1.1 Çalışmanın Amacı

Karahüyük beldesi, Konya İli sınırları içinde, Akşehir'e 7 km. uzaklıkta bulunan, üzerinde pek çok uygarlık barındırmış bir yerleşme alanıdır (Şekil A.1). II. dereceden arkeolojik sit alanı olarak, ilk tescili 2001 yılında yapılmış olup, son dönemlerde hüyük üzerindeki aşırı yapılaşma nedeniyle kazılar yapılamamaktadır. Ancak günümüzdeki kent dokusuna baktığımızda, artan beton yapıların yanı sıra, şehrin geleneksel dokusunu, yaşam biçimini yansıtan kerpiç evler de dikkatimizi çekmektedir. Bu kerpiç evler incelendiğinde, yaklaşık olarak 1950'li yıllarda inşa edilmiş oldukları gözlenmektedir. 1950'li yıllarda şehirlerde ve diğer beldelelerdeki yapım teknikleri ve kullanılan malzeme incelendiği zaman, Karahüyük beldesindeki evlerin, geleneksel yapım tekniklerine modern malzemeyi ekleyerek geliştirme arayışındaki bir dönemi yansıttığını söyleyebiliriz. Tez konusu olan Korkmaz evi ise beldedeki diğer yapılara göre daha büyük oluşu ve Karahüyük evlerinin özelliklerini yansıtması bakımından tez konusu olarak seçilmiştir (Şekil A.2). Biz de bu çalışmamızla, Karahüyük evlerini, plan şemaları, yapım teknikleri, kullanılan malzeme, yüklenilen fonksiyon, cephe ve süsleme açısından daha iyi tanımayı ve Korkmaz evi örnek olacak biçimde, yerel mimarinin rehabilitasyonu için bir metodoloji geliştirmeyi hedeflemekteyiz.

1.2 Kapsam ve Yöntem

Çalışmamız, yapının mevcut durumunu belgeleyen rölöve projesi, özgün halini gösteren restitüsyon projesi ve rehabilite çalışmalarını içeren restorasyon projesini kapsamaktadır.

Mevcut durumun tespiti için yapının tamamının ölçümü yapılmıştır. Yapının cephe ölçüleri için Total Station (Şekil A.3) kullanılmış olup, plan ölçüleri için geleneksel üçgenleme metodu kullanılmıştır (Şekil A.4). Kesitler için yükseklik ölçümü, lazer terazisi yardımıyla yapılmıştır (Şekil A.5). Yapılan ölçümler, bilgisayar ortamında iki

boyutlu olarak çizime aktarılmış, yapının rölöve projesi hazırlanmıştır. Mevcut durumu belgelemek için detaylı fotoğraf çekimi yapılmış olup, tespitlerimizin daha iyi anlaşılabilmesi için malzeme, dönem ve hasar analizleri hazırlanmıştır.

Restitüsyon projesi, yapıda var olan izler, o dönemde inşa edilmiş diğer yapılarla karşılaştırmalar sonucu elde edilen benzer tipolojiler, yapının inşa edildiği dönemde yaşamış ve o dönemle birlikte yapının inşasını hatırlayan belde halkı ile yapılan görüşmelerden yola çıkarak hazırlanmıştır.

Restorasyon projesi hazırlanırken, öncelikle yapının özgün durumunu koruyarak yaşatılması hedeflenmiştir. Yapının kullanılarak yaşatılması amacıyla, modern hayatın konforunu barındıran istenildiğinde bir bütün olarak, istenildiğinde ise iki ayrı ev olarak kullanılabilecek biçimde, koruma amaçlı uygulama imar planında alınan kararlar göz önünde bulundurularak restorasyon projesi çalışmaları yapılmıştır. Yerel mimariyi oluşturan unsurlarla, çağdaş yaşamın konforunu birleştirmek için rehabilite çalışmalarına gidilmiştir. Bu çalışmalar hazırlanırken yapım tekniği ve malzemeyi geliştirmeye yönelik çalışmalara da gidilmiştir.

2. KONYA İLİ ve KARAHÜYÜK İLÇESİ

2.1 Konya İli

2.1.1 Bölgenin konumu

Konya İli, İç Anadolu Bölgesi'nin orta-güney bölümünde, 36° 22'-39° 08' kuzey paralelleri ile 31° 14'-34° 27' doğu meridyenleri arasında yer alır (Şekil A.6). Konya İli'ni kuzeyde, Ankara; doğuda, Aksaray ve Niğde; güneydoğuda, İçel; güneyde, Karaman; güneybatıda, Antalya; batıda, Isparta; kuzeybatıda, Afyon ve Eskişehir illeri çevrelemektedir (Şekil A.7). Ortalama yükseltisi 1016 m.dir (Bozyiğit ve Karaaslan, 2005). Türkiye'nin en büyük yüzölçümüne sahip olan Konya'nın yüzölçümü, göller hariç 38.872,60 km²'dir. (Göller dahil 40.813,52 km²'dir.)¹

Şehir, Konya Ovası dediğimiz ortalama 1005 m. yüksekliğindeki çanağın batı kenarında yer alır. Konya Ovası, Çumra Ovası ile bütünleşmiş olarak kuzey-güney yönünde 80 km. ve batı-doğu yönünde de 50 km. uzunluğundadır. Geniş anlamda Karapınar, Ereğli ve Ayrancı ovalarını da içine alır. Konya'nın kuzeyinde, batı-doğu yönünde uzanan ortalama 1300 m. yüksekliğindeki Bozdağ kütlesi yer alır. Bozdağ'ın batısındaki kısmını teşkil eden Atağrı tepe 2129 m. ile en yüksek yeridir. Yer yer 1050 metreye kadar alçalan yerleri bulunan Bozdağ'ın doğu kısmına, Nuras Dağı (1566 m.) denir. Şehrin batısında Loras Dağı (2049 m.) bulunur. Güneyinde ise Erenler Dağı kütlesi yer almaktadır. En yüksek yeri Burnueğri tepe olup 2229 metredir. Doğu ve Güneydoğu tarafı da ovalıktır (İnan, 1999).

Ahmet Hamdi Tanpınar (1992), Beş Şehir adlı eserinde;

“Konya, bozkırın tam çocuğudur. Onun gibi kendini gizleyen esrarlı bir güzelliği vardır. Bozkır, kendine bir serap çeşnisi vermekten hoşlanır. Konya'ya hangi yoldan girerseniz girin, sizi bu serap vehmi karşılar. Çok arızalı bir arazinin arasında ufka daimi bir ışık oyunu, bir rüya gibi takılır. Serin gölgeleri ve çeşmeleri susuzluğumuza uzaktan gülen bir rüya, yolun her dirseğinde siline kaybola büyür,

¹ Sayısal değerler, www.mevka.org.tr adresinden “İstatistiklerle Konya” adlı çalışmadan alınmıştır.

genişler ve sonunda kendinizi Selçuk Sultanları'nın şehrinde bulursunuz.” diyerek adeta Konya'nın konumu, doğal güzellikleri ve tarihini edebi bir dille özetlemiştir.

2010 yılı adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre Konya'nın nüfusu 2.013.845 kişidir. Bir kilometrekareye düşen nüfus (nüfus yoğunluğu) 52'dir. Konya İli'nde, 31 ilçe, 199 belediye (büyükşehir belediyeleri hariç) ve 584 köy bulunmaktadır.² Selçuklu, Meram, Karatay, Ereğli, Akşehir, Beyşehir, Çumra, Cihanbeyli ve Ilgın Konya'nın başlıca ilçelerindendir (Şekil A.8).

2.1.2 Coğrafi ve fiziksel yapı

Konya Ovası genellikle düz ve kenarlara doğru düze yakın hafif eğimli bir özellik göstermektedir. Pleistones devrinde nemli ve Plüviyal (yağmurlu) bir iklimin etkisinde 25 m. ortalama derinliği olan gölle kaplanmıştır. Bugün bu gölün çeşitli seviyelerdeki, çeşitli şekillerinin izlerine, lagün, kıyı oku, kumlu killi depolar gibi birçok kalıntılarına rastlanmaktadır (İnan, 1999).

Konya il sınırları içerisinde kalan alan, Türkiye'nin Ana Tektonik Üniteler'nden Orta Anadolu Birliği'nin güney kesimi ile Toros Birliği'nin orta kesiminde kalmaktadır. Toros Birliği farklı çökme ortamlarını yansıtan ve geç Kretase Paleosen (ikinci zaman sonu dördüncü zaman başlangıcı) döneminde gelişen sıkışma kuvvetleri ile üst üste bindirilmiş kütlelerden meydana gelmektedir. Konya il sınırları içine giren alanda bunlardan Bozkır Geyikdağı ve Aladağ kütleleri gözlenmektedir. Gerek Toros Kuşağı'nda, gerekse Orta Anadolu birliğinde yörede yüzeyleyen en yaşlı kayalar olarak Paleozoik (birinci zaman) yaşlı kayaç birimleri Bozkır, Hadim, Seydişehir, Akören, Ahırlı, Beyşehir, Doğanhisar, Kadınhanı yörelerinde ortaya çıkmaktadır. Genellikle Paleozoik yaşlı birimlerin bir devamı niteliğinde olan Mesozoik (ikinci zaman) yaşlı kayalar ise yaygın olarak Ereğli, Bozkır, Seydişehir, Ahırlı, Akören, Altınekin, Kadınhanı, Beyşehir, Akşehir, Ilgın, Doğanhisar yörelerinde yüzeylemektedir. Mesozoik sonunda kapanan okyanusun sıkışması ile ortaya çıkan dağ oluşumu evresinde Toroslarda kütleler meydana gelirken okyanus kabuğu parçaları olan ofiyolitler bu kütlelerin arasında, özellikle Konya Meram, Bozkır güneyi, Karapınar ve Cihanbeyli civarında gözlenir konuma gelmiştir (URL-3).

² Sayısal değerler, www.mevka.org.tr adresinden “İstatistiklerle Konya” adlı çalışmadan ve www.tuik.gov.tr adresinden “Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2010” adlı çalışmadan alınmıştır.

Tersiyer’de (üçüncü zaman) denizin ve gölssel sedimanların yanı sıra yaygın volkanik faaliyetlerle daha yaşlı birimlerin üzeri örtülmüştür. Denizel sedimanlar Ereğli ve Çumra civarında gözlenir. Konya ve çevresi Geç Miyosen (10 milyon yıl) Pliyosen döneminde blok faylanmalarla çökmeye başlamış daha sonra bu ortamda bugün de kalıntılarını gördüğümüz (Akgöl ve Hotamış gölü) büyük bir göl oluşmuştur. Bu göl, karasal ve gölssel sedimanlar ile doldurularak bugünkü ovalardan Ereğli, Karapınar, Cihanbeyli, Kulu, Sarayönü, Kadınhanı, Konya merkez ve çevre ilçeler ile Çumra Ovaları oluşmuştur. Bu dönemde meydana gelen volkanik faaliyetler ile Karapınar, Çumra, Akören, Selçuklu kesiminde Takkeli dağ, Acıgöl, Meke Gölü gibi volkanik yapılar ve tüfler ortaya çıkmıştır. Aynı zaman aralığında Ilgın civarında meydana gelen bir fay ile bugün kaplıca olarak kullanılan sıcak su çıkışları meydana gelmiştir. Bütün bu birimler Kuvaterner yaşlı genç karasal sedimanlarla örtülmüştür. Özellikle Konya Ovası ve bunun devamı niteliğindeki Ereğli ve Cihanbeyli Ovaları’nda çok kalın alüvyal depolar bulunmaktadır (URL-3).

Konya’nın iklimini incelerken bütün Konya ovasında şartlar aynı olduğundan dolayı, Konya ovasının iklimi demek daha uygun olur. Konya ovası kabaca jenetik Akdeniz makrokliması içinde yer almaktadır. Temmuz-Ağustos sıcaklarından sonra, Eylül ılık geçer ve arkasından soğukça günlerde yağışlar da kendini gösterir. Sert, soğuk ve kar yağışlı bir kıştan sonra, İlkbahar serin ve yağmurlu geçer (İnan, 1999). Yıllık ortalama yağış düşük olmasına karşın, yağışların çoğu ilkbahar mevsiminde düşmektedir. Konya İli topraklarında kahverengi topraklar ve alüviyal topraklar önemli yer tutar. Topraklarının %64’ü tarım alanı olarak kullanılmaktadır (Bozyiğit ve Karaaslan, 2005).

Konya İli’nin güney ve güneybatı kesimlerinde orman bitki örtüsüne rastlanır. Özellikle Toros Dağları’nda ardıç, meşe, karaçam, kızılçam, gürgen ve dişbudak yaygın ağaç türleridir. Ova ve plato yüzeylerinde en fazla rastlanan bitki türleri; yavşan, yumak, keven, düğün çiçeği, sütleğen, kuzukulağı, gelincik ve kekiktir. Bataklık ve sulak alanlarda, saz ve kamış türleri; akarsu boylarında kavak, söğüt ve iğde türleri daha fazla yer tutmaktadır (Bozyiğit ve Karaaslan, 2005).

Deprem riski açısından Konya İli’nin % 8’i I. derece, % 8’i II. derece, % 17’si III. derece, % 40’ı IV. derece ve % 27’si V. derecedeki zon içinde yer alır. Akşehir, Doğanhisar, Ilgın ve Tuzlukçu ilçeleri I. derece deprem bölgesinde; Hüyük, Yunak ilçeleri, II. derece deprem bölgesinde yer alırken, Konya il merkezi IV. derece

deprem bölgesi sınırları içinde bulunmaktadır. Bu fayların en önemlileri; Akşehir Fayı, Tuz Gölü Fayı, Beyşehir Fayı, İnsuyu Fayı, Ilgın Fayı, Altınekin Fayı, Abazdağı Fayı, Konya Fay Zonu, Divanlar Fayı, Göçü Fayı'dır (Bozyiğit ve Karaaslan, 2005; Eren, 2000).

Dağlar, İlin kuzey kısmında yeralan yükseltiler genel olarak doğu-batı doğrultusunda uzanır. En önemlisi Bozdağlardır. Bozdağlar üzerinde yer yer tepeler yükselir, bu tepelerin en yükseği Bozdağlar'ın batısındaki Karadağ Tepe'dir (1919 m). Bu tepeler arasında da geçitler yer alır. Konya'nın batısında yeralan sıra dağlar kuzeyden güneye doğru uzanırlar. En kuzeyinde Sultan Dağları (2169), Aladağlar (2339), Loras (2040), Eşenler (1951) yer almaktadır. Bölgenin güney kısmı Toros dağlarıyla sınırlanmıştır. Bu kuşakta ise Geyik (3130), Bolkar dağları (3134), Aydos dağları(3240) yer almaktadır. Bu alanda volkanik kütlelerin ve arazilerin önemli bir yeri vardır. Karapınar Ovası'nın güneyinde yer alan Karacadağ (2025), Konya'nın güney batısındaki Erenler Dağı (2319), batısında Takkeli Dağ (1400) yer almaktadır (URL-3).

Yöredeki Obruk ve Cihanbeyli Platoları ortalama 1000 m. Yükseltiye sahip geniş düzlüklerden oluşurlar. Tuz gölünün batısında Cihanbeyli platosu, güneyinde ise Obruk platosu yer alır. İl sınırları içerisinde ovalar platolardan sonra en fazla alanı kaplar. Buradaki ovalar genel olarak buraya yerleşen bir gölün ortadan kalkması ve göl tabanında alüvyonların depolanması ile ortaya çıkmıştır. Obruk platosunun kuzeyindeki en çukur alanda Tuz gölü yerleşmiş, güneyde ise Hotamış bataklığı ile İvriz bataklıkları burada oluşan eski göl kalıntıları olarak yer almıştır. Konya ve Ereğli ovaları yörenin en geniş ovalarıdır. Bu ovalar Konya ve Ereğli arasında geniş düzlükler şeklinde uzanırlar. Konya İli bu ovaların batı ucunda kurulmuştur. Bu dizi içerisinde, Çumra Ovası ve Karapınar'ın bulunduğu Karapınar ovasında eski Konya Gölü tabanının kum depoları rüzgar erozyonuna da imkan vermiştir. Bozdağların kuzeyinde Altınekin, Sarayönü ve Kadınhanı ovaları bulunur. Ilgın (Çavuşçu) gölü ve Akşehir gölünün yerleştiği çanakta bir çöküntü hendeğidir. Ilgın ve Akşehir ovaları, bu çöküntü hendeği içerisinde oluşmuş ovalardır. Bu ovalar dışında; Beyşehir ovası, Seydişehir ovası, Doğanhisar ovası ile Yukarı Sakarya ovalarının güney ucunu oluşturan Yunak ve Akgöl ovalarıdır (URL-3).

Konya il sınırları içerisinde daha çok mevsimlik ve sel rejimli akarsular yer alır. Yöredeki akarsular, Konya'nın kapalı havza özelliğine sahip olması nedeniyle,

çevreden merkeze doğru yönelerek ova tabanındaki bataklık sahalarda kaybolmaktadır. Havzadaki akarsular kar ve yağmur suları ile beslenirler. Ancak yağış rejiminin düzensiz olması akarsuların akımlarında da düzensizliğe yol açmıştır. Konya il sınırları içinde yer alan başlıca akarsular ve özellikleri şunlardır:

Çarşamba Çayı: Beyşehir Kanal Çayı olarak da adlandırılan akarsu, Beyşehir Gölü'nün fazla sularının göl ayağı olarak çıkması sonucunda oluşmuştur. Önceleri Suğla Gölü'ne dökülen akarsu, daha sonra suni kanalla Mavi Boğaz'a, burada Bozkır İlçesi'nden gelen Çarşamba Suyu ile birleşerek Apa Barajı'na oradan da Konya Ovasına ulaşır (Bozyiğit ve Karaaslan, 2005; Akkuş ve Bozyiğit, 2000).

Meram Çayı: Kaynağının Konya'nın kuzeybatısındaki Akdağ yamaçlarındaki pınarlardan alır. Daha sonra Altınapa baraj gölüne oradan da Meram Deresi adı ile Konya ovasına ulaşır (Bozyiğit ve Karaaslan, 2005).

Sille Deresi: Konya Şehri'nin kuzeybatısındaki Güvenlik Dağları'ndan kaynağını alır. 11 km. uzunluğundadır (Bozyiğit ve Karaaslan, 2005; Tapur, 1998). Kar ve yağmur sularıyla beslenir. Üzerinde yapılı olan Sille Barajı ile daha iyi faydalar sağlanmaktadır (Anonim, 1988).

Konya İli'nin diğer önemli akarsuları; May, Bolasan, Doğanhisar, İnsuyu, Göksu, Adıyan, Engilli, Çavuşköy ve Karasudur. (Bozyiğit ve Karaaslan, 2005)

Konya il sınırları içerisinde çok sayıda doğal göl bulunmaktadır. Bu göllerden en önemlileri; Beyşehir, Suğla, Tuz, Akşehir, Çavuşçu (İlgin), Acıgöl, Meke Tuzlası ve obruk gölleridir.

Beyşehir Gölü: Batıda, Anamas Dağları; Kuzeydoğuda, Sultan Dağları tarafından sınırlanmıştır. Yüzölçümü 656 km², Gölün su seviyesi 1121 m., ortalama derinliği 7-8 m.'dir. Göl çanağının oluşumunda tektonik ve karstik olayların etkileri görülmektedir (Bozyiğit ve Karaaslan, 2005; Biricik, 1982).

Suğla Gölü: Beyşehir gölünün 50 km. güneydoğusunda yer alır. Göl çanağı oluşum bakımından tektonakarstik özellik göstermektedir. Göl aynasının ortalama yüzölçümü 125 km²'dir. Suğla yağışlı yıllarda göl, kurak yıllarda ova durumundadır. Son yıllarda göl alanında yapılan düzenlemelerle bu durum kısmen ortadan kaldırılmıştır.

Tuz Gölü: Cihanbeyli'nin 20 km. doğusunda yer alır. Dışarıya akıntısı bulunmayan gölün denizden yüksekliği 905 m.'dir. Yüz ölçümü 1620 km² olarak belirlenen göl

alanı, yaz ve kış aylarında farklılık gösterir. Çünkü kışın biriken sular, yazın buharlaşır ve gölün alanı oldukça daralır. Göldeki tuz oranı kış mevsiminde %17-18 iken, yaz mevsiminde ise %25-30'lara çıkmaktadır (Bozyiğit ve Karaaslan, 2005; Flamingo ve Tuz Diyarı Cihanbeyli, 2003).

Akşehir Gölü: Yüzölçümü 353 km²'dir. Göl çanağının oluşumunda tektonik hareketler etkili olmuştur. Suları az tuzlu olan gölün deniz seviyesinden yükseltisi 958 m.dir.

Çavuşçu (Ilgın) Gölü: Yüzölçümü 51 km²'dir. Gölün oluşumunda tektonik-karstik olaylar etkili olmuştur. Suları tatlı olan gölün deniz seviyesinden ortalama yükseltisi 1019 m.'dir.

Acıgöl (Karapınar): Karapınar'ın 5 km. doğusunda yer alır. Büyük çapı 1500 m. Olan elipsvari bir patlama krateridir. Kraterin çevresinde piroklastik malzeme yaygındır (Bozyiğit ve Karaaslan, 2005; Sür ve diğerleri, 2002).

Meke Tuzlası: Karapınar'ın 3 km. doğusundadır. Patlama kraterinin ortasında piroklastik malzemeden oluşmuş bir tepe bulunmaktadır. Bu tepenin etrafında ise dairemsi sığ bir göl yer alır.

Obruk Gölleri: Konya il sınırları içerisinde yer alan önemli obruk gölleri Timraş ve Kızören'dir.³

2.1.3 Tarihçe

Orta Anadolu'da doğu ve batıya giden büyük yol üzerinde bulunan Konya, Lykoanya bölgesinin önemli bir merkezi, Selçukluların başkenti, Mevlevi tarikatının doğuş ve yayılış yeridir (Berk, 1951). Konya, adını binlerce yıl sürdüren nadir şehirlerden birisidir. Hititlerden önce bu bölgeye hâkim olan Luviler, Konya bölgesine kendi isimlerini vermişlerdi. Hititler zamanında ise buraya "Lugga" deniyordu (Atçeken, 2002). Aynı zamanda Hitit coğrafyasında, Konya bölgesine "Dattaşa" da denilmektedir (Zoroğlu, 1984). Bundan sonraki devirlerde "Lycaonya" ismiyle anılan bu bölgenin merkezi olan Konya şehrine Frigler zamanında Grekçe karşılığı "Kaonia" olduğu ileri sürülen "Kawania" adı verilmişti. Aynı zamanda

³ Konya'nın coğrafyası ve jeolojik yapısı ile ilgili daha detaylı bilgi için bakınız: **Akandere, 1999; Akkuş ve Bozyiğit, 2000; Anonim, 1973; Anonim, 1988; Anonim, 2004; Biricik, 1982; Bozyiğit ve Karaaslan, 2005; İnan, 1999; Komisyon, 2003; Önder, 1950; Uçan, 1986.**

Xenophon'un yazdığı "Onbinlerin Dönüşü" adlı kitapta, M.Ö. 401 yılında Konya'nın adı "İkonion" olarak anılmıştır. Bazı araştırmacılar İkonion kelimesinin Kaonia'dan değil, eski Yunancadaki eikon (tasvir) kelimesinden türediğini iddia etmektedirler. Bu hususta iki efsane anlatılmaktadır. Bu efsanelerden birinde tufandan sonra Deukalion ve Pyrrha'nın attığı taşların insan şeklinde vücut bulması, tufan sonrası ilk insanların ortaya çıkması ile diğer efsanede ise Persus adlı kahraman tarafından bir ejderin (Gorgo) kafasını gösterir bir tasvirin bulunuşu ve bu tasvirin Konya'da basılmış Roma paraları üzerinde de görülmesi, bu konu üzerinde duranların iddialarını oluşturmaktadır.⁴ Konya, Yunan ve Roma çağlarında "Eikonieon" ve "İkonium" diye anılmakta olup, Bizans döneminde ise "İconuim", "Coniyeh" ve "Toxovio" olarak geçmektedir. Konya, Claudius zamanında (M.S. 41-54) "Claudiconium", Roma İmparatoru Hadrianus zamanında (M.S. 117-138) ise "Coloniconium (Clonia Aelia Hadriana Augusta İcoinusium)" adını almıştır. Latin kaynaklarında Konya, "İconium" veya "Yconium" şeklinde geçer. Batı kaynaklarında da "Coma", "Cunno", "Cogno", "Coine", "Coyne", "Çunin", "Stancona" ve "Con" şekillerinde yazılmıştır. Arap kaynaklarında ise "Kuniyye" olarak geçmektedir⁵. Bunların dışında VI. Yüzyıl Süryani vekayinameci Malalas, kentin eski adının "Amandia" olduğunu söylemektedir (Dülgerler, 1984; Zoroğlu, 1984). Türkler "Konya" şeklini geç Bizans dönemindeki "İconium"dan Türkçeleştirmişlerdir (Atçeken, 2002).

Konya, ilk ve orta çağlar boyunca Anadolu şehirlerini birbirine ve Asya'yı Avrupa'ya bağlayan tarihi kervan yollarının kavşak noktasında önemli ticaret, kültür ve siyasi bir merkez olmuştur (Karpuz, 2001). Konya ovasında 150 km. uzunluğunda ve 50 km. genişliğinde büyükçe bir gölün mevcut oluşu ve yaklaşık 8000-9000 yıl önce kurumaya başlayınca ilk yerleşmelerin başladığı bilinmektedir (Muşmal, 2001; Bahar, Karauğuz ve Koçak, 1996). Paleolitik (Taş Devri) döneme ait hiçbir eser bulunamamış olmakla birlikte, Tuz gölünün doğusu, Isparta (Bozönü), Ankara, Eskişehir gibi komşu bölgelerde bu döneme ait eserler bulunması, Konya'nın da bu dönemde mesken olarak kullanılmış olabileceğini akla getirmektedir. Bu bölgeye en yakın olarak, Suğla Gölü civarında bulunan Kurtin'de bu çağa ait eserlere

⁴ Efsanelerin detayı için bakınız: **Atçeken, 2002; Darkot, 1997; Dülgerler, 1984; Önder, 1971; Şemseddin Sami, 1314**

⁵ Konya adının kökeniyle ilgili bilgiler; **Ağaldağ, 1999; Atçeken, 2002; Baykara, 1998; Dülgerler, 1984; Önder, 1971; Soyman ve Tongur, 1944; Zoroğlu, 1984** kaynaklarından derlenmiştir.

rastlanmıştır. Bu dönem M.Ö. 20000-10000 yıllarına tarihlenmektedir. Neolitik dönem (Cıllı Taş Devri) kalıntıları, Konya’da geniş yer tutmaktadır. Çukurkent köyü höyüğü, Can Hasan, Suberde, Erbaba, Alaadin tepesi, M.Ö. 6000-7000 yıllarına ait Çatalhöyük bu dönemden kalma birkaç örnektir (Şekil A.9). Neolitik çağın devamı olarak Kalkolitik dönem ve Bakır çağı gelmektedir. Bayat köyü ve Saksak (Çumra-Çarıklar köyü) bu döneme örnek gösterilebilir. M.Ö. 1400-1200 yıllarında, Konya’da, Hititler ile ilk siyasi mekan birliği sağlanmış olur. Hititler ilk olarak Konya’ya 11 km. uzaklıkta yer alan Karahüyük’e yerleşmiş olup, Frigler devrinde Alaadin tepesinin olduğu bölgeye taşınmışlardır. Karahüyük kazılarında bulunan etrafı surlarla çevrili, zengin bir koloni şehrini gösteren kalıntılar, Beyşehir’de yer alan Eflatunpınar, Fasıllar Köyü, Ilgın 27. kmdeki yazıt, Kurunta Anıtı, Alibeyhöyüğü (Çumra), Acemhöyük, Zoldere (Hatunsaray), Çorça (Cihanbeyli), Akören (Akviran), Çarıklar Köyü (Çumra), Ereğli İvriz Hitit Kabartması, Konya’da yer alan Hitit dönemi kalıntılarındandır (Şekil A.10, Şekil A.11). Hititlerden sonra Frigler bölgeye hâkim olmuşlardır. M.Ö. 8-7. Yüzyıllarda Konya, önemli bir Frig şehridir. Aladdin tepesi, Sızma köyü höyüğü ve Gödene höyüğünde Friglere ait kalıntılar bulunmuştur. Kimmer istilasıyla Lidyalılara geçen Konya, Roma İmparatorluğu’na kadar pek çok kez el değiştirmiştir. Lidyalılardan sonra Ahamanış istilasıyla Perslere geçmiştir. Büyük İskender, bütün Anadolu ile birlikte, Konya’yı da egemenliğine almıştır. Onun ölümüyle Konya, Selefkiler’in daha sonra da Bergama krallığının egemenliğine girmiştir. M.Ö. 133’te, Bergama Kralı Attalos III’ün ölümüyle, tüm Bergama krallığı topraklarıyla birlikte, Roma İmparatorluğu egemenliğine girmiştir. M.S. 47-53 yıllarında St. Paul’un Hristiyanlığı yaymak için Konya’ya gelmesiyle Hristiyanlık tarihi açısından dini merkez olarak önemli bir yere sahip olmuştur. Lycaonya bölgesinin yüze yakın şehirleri arasında Lystra ve Derbe’den ayrı olarak Laodiceia Cambusta (Ladık köyü), Kilistra (Gilisra Köyü), Savatra (Yağlı Bayat Köyü), Pappa Tiberiopolis (Yunuslar Köyü), Philomellum (Akşehir), Hyde (Karapınar), Laranda (Karaman), Cybstra Herecleia (Ereğli), Sidamaria (Ambar Köyü), Barata (Madenşehir Köyü), İsaure Vetus (Bozkır), Zizima (Sızma Köyü), Misthia (Beyşehir), Tryraeum (Ilgın) v.s. gibi tanınmış şehirleri olup, bugün bunlardan çoğunun harabeleri mevcuttur. Roma İmparatorluğu’nun ikiye ayrılması ile Bizanslılara geçmiştir. Konya şehrinde Bizans devri eseri olarak, bir saraya ait mozaiklerle, M.S. V. Yüzyıla ait bir katakomp bulunmuştur. Sille’deki ve

Karadağ üzerindeki manastırlar birçok kale kalıntıları yine bu döneme aittir (Şekil A.12)⁶.

Konya'nın Türkler tarafından ne zaman fethedildiği kesin olarak belli olmasa da, Konya şehri ile tanışmaları ilk defa 1069 yılında Alp Arslan'ın büyük komutanlarından Afşin Bey'in keşif ve ganimet amacıyla bu şehri yağmalamasıyla gerçekleşmiştir. Bununla birlikte Konya'nın fethi Malazgirt zaferinden sonra gerçekleştiği malumdur (Atçeken, 2002). Anonim Selçukname'ye göre Konya ve Gevale Kalesi Kutalmış oğlu Süleyman Şah tarafından alınmıştır (Anonim, 1952; Turan, 1971). İznik kenti alınmaya kadar Konya, Anadolu Selçuklu Devleti'nin başkenti olmuştur. Haçlı seferleri ve Moğol istilasıyla Anadolu Selçuklu Devleti, batıyı bırakıp, doğuya yönelmişlerdir (Dülgerler, 1984). Böylece Konya 1097 tarihinden, Anadolu Selçuklularının sonuna kadar yani 211 yıl boyunca başkent olarak kalmıştır (Kandır, 1999). Konya, gerçek anlamda bir şehir kimliğine 13. Yüzyılda Anadolu Selçukluları'nın başkenti olduğunda kavuşmuştur. Fiziki yapısıyla Orta çağ İslam şehrinin tipik bir örneğini oluşturmaktadır (Karpuz, 2001).

Sultan Mesud zamanında bir taraftan savaşlar yapılırken, bir taraftan da Konya şehri imar edilmeye başlanmıştır. Konya'da cami, saray ve kalenin inşaatları yapılmıştır. Alaaddin Cami'nin ilk kısmı da Sultan Mesud'a aittir (Ağaldağ, 1999). Kılıçarslan II. döneminde (1156-1192) ise Anadolu'da gerçek birlik kurulmuş olup, Haçlılara karşı da büyük bir zafer kazanılmıştır. Kılıçarslan II. Konya'yı imar ettirmiş, bir Köşk'le Alaaddin Camii içindeki türbeyi yaptırmıştır (Şekil A.13). Zamanında emirlerinden Şems-üddin Altun-Aba tarafından İplikçi Camii ve Medresesi yaptırılmıştır (Önder, 1971). Mimari anlamda en parlak dönemini ise Anadolu Selçuklu Devleti'nin olgunluk dönemi olarak geçen Alaaddin Keykubad I. zamanında yaşamıştır (Dülgerler, 1984). Konya'da ve birçok Anadolu şehirlerinde, mescidler, medreseler, han, kervansaray, imaret ve türbeler yaptırılmıştır (Şekil A.14). Moğol akınlarına karşı Anadolu'yu savunmak için başta Konya ve Sivas kaleleri olmak üzere Kayseri, Niğde, Karahisar, Alâiyye, Antalya ve daha birçok önemli şehirlerin kaleleri yapılmış veya onarılmıştır. Beyşehir gölü civarında Kubâdâbad, Kayseri civarında Kubâdiye saraylarını yaptıran Keykubad I, ayrıca Konya'daki Kılıçarslan II.'nin

⁶ Konya'nın Anadolu Selçukluları dönemine kadar olan tarihi **Atağ an, 1999; Akandere, 1999; Atçeken, 2002; Baykara, 1998; Berk, 1951; Dülgerler, 1984; Gül, Bayram ve Hakkoymaz, 2003; Konyalı, 1964; Önder, 1971; Zoroğlu, 1984** kaynaklarından derlenmiştir.

köşkünü yeniden yaptırmıştır. Şeyh Ömer Sühreverdî, Sultan'ülûlema Bahaüddin Veled ve oğlu Celâleddin Rumi, Muhyiddin Arabî bu dönemde yaşamışlardır (Önder, 1971). Selçuklular zamanında ve özellikle 13. yüzyılda yalnız Anadolu'nun değil dünyanın en modern ve düzenli şehirlerinden biri haline gelmiştir (Muşmal, 2001; Bayram, 1999). Alaaddin Keykubad I. 1237'de ölümüyle ülke, iç ve dış tehlikelerle boğuşmaya başladı (Atçeken, 2002). Üçkardeş hükümdarlığı zamanında, Celâleddin Karatay ve Sahip Ata Fahreddin Ali'nin birlikte aldığı yararlı tedbirler sayesinde devletin çökmesi geciktirildi. İnce Minareli Medrese (Şekil A.15), Karatay Medresesi (Şekil A.16), Sahip Ata Cami ve külliyesi (Şekil A.17), Akşehir Taş Medrese (Şekil A.18) bu devlet adamlarının Konya'da bıraktıkları önemli sanat eserlerindendir (Önder, 1971). Selçuklu dönemi yapılarının birçoğu yaşamaya devam etmektedir. Karatay Medresesi, Küçük Karatay Medresesi, İplikçi Cami, İnce Minareli Medrese, Alaaddin Cami, Sahipata Külliyesi, Sırçalı Medrese, Sadreddin-i Konevi Cami, Hacı Ferruh Cami, Şeker Furuş Mescidi, Ferhuniye Mescidi, Ahmet Fakih Külliyesi, Cemel Ali Dede Türbesi, Hatuniye Mescidi, Sırçalı Mescidi, Bulgur Dede Mescidi, Beyhekim Mescidi, Sakakhane Mescidi, Zelve Sultan Mescidi, Hoca Hasan Mescidi, Halka Beğuş Türbesi, Abdülaziz Mescidi, Tercaman Mescidi, Karaaslan Türbesi, Zenburi Mescidi ve Süt Tekkesi Mescidi, Selçuklulardan kalan ve bugünde yaşayan yapılarıdır (Alkan, 1999).

1277 yılında Cimri olayından sonra, yarı bağımsız olan Karamanoğulları sürekli Konya'yı tehditleri altında tutmuşlar, her fırsatta Konya'ya egemen olmaya çalışmışlardır. Cimri olayında kısa bir süre Konya'ya egemen olan Karamanoğulları, XIII. yüzyıl sonlarında Konya ve çevrelerine çeşitli akınlar düzenlemişler. Yahşi Bey, XIV. yüzyılın ilk yıllarında Moğollara karşı koymuş, Konya'yı ele geçirerek şehrin surlarını tamir ettirmiştir. 1314'te İlhanlıların istilasına uğrayan Konya, İlhanlı Emir Çoban'ın oğlu Timurtaş'ın İlhanlılara isyanı ve Mısır'a sığınması sonucu Karamanoğulları tam bağımsızlığa kavuşmuş ve Konya'ya egemen olmuşlardır. Konya, Karamanoğulları döneminde bir başkent değil, bir kültür merkezidir. Bu dönemde Konya'yı ziyaret etmiş olan İbni Batuta, kenti çok över ve yapısının pek güzel, sularının bol, bağ ve bahçelerinin geniş olduğunu, çarşısının da her sanat için ayrı bir yer ayrılmış olduğunu söylemektedir. 1387 tarihinden sonra Karamanlı-Osmanlı ilişkilerinde kentin adı geçmeye başlamıştır. Konya ilk kez 1395 yılında Osmanlıların eline geçmişse de, Karamanoğullarına geri verilmiştir. 1398'te kent bir

kez daha Osmanlıların eline geçmiş, Karamanoğulları Beyi Alaaddin Bey idam edilmiş ve oğulları Bursa'ya götürülerek Karamanoğulları ülkesinin büyük bir kesimi Osmanlı ülkesine katılmıştır. 1402 Ankara savaşından sonra Timur'un çekilmesiyle Karamanoğlu Alaaddin Bey'in oğlu Mehmed Bey Konya ve çevresine egemen oldu. Böylece Osmanlı-Karamanlı ilişkisi yeniden başladı. Tüm bu kargaşalıklar 1465 yılında, Konya'nın Osmanlı topraklarına tamamen katılmasına kadar sürmüştür (Dülgerler, 1984). Konya, Osmanlı Devlet'ine katıldıktan sonra, Karaman eyaletinin merkezi olmuştur (Akandere, 1999). Yavuz Sultan dönemi, Konya'nın huzur ve sukunetinin sağlandığı dönemdir. Bu dönemde Yavuz, Mevlevi dergâhında onarımlar yaptırmıştır (Şekil A.19). XVI. yüzyıl içinde Konya, Osmanlı Devletinin önemli bir vilayeti ve Osmanlı-Suriye anayolunun mutlaka uğrak verdiği bir durak olmuş, nüfusu artmış, şehir Dış Kale çevresine taşarak büyümüştür. Kanuni döneminde Matrakçı Nasuh'un çizdiği Konya minyatürü de şehrin o dönemki hali ile ilgili ipucu vermektedir (Şekil A.20). Şehzade Selim zamanında Konya'da bir cami ve imaret, ayrıca Karapınar'da Selimiye külliyesi yaptırılmış, Konya şehrinin imarına çalışılmıştır. III. Murad zamanında Konya ve civarında tekrar arazi tahrirleri yaptırılmış, Konya Kalesi ve Mevlevi Dergâhı yeniden onarılmıştır (Önder, 1971).

17. yüzyıl ortalarında, 1632-1641 yılları arasında Konya şehri, Osmanlı idari düzenine göre Niğde, Kayseri, Beyşehir, Kırşehir, Akşehir, Aksaray sancaklarından oluşan Karaman Eyaleti'nin paşa sancağı yani merkezidir (Muşmal, 2001; Kunt, 1978). Konya ile ilgili daha detaylı bilgilere, 17. ve 19. yüzyılda Konya'yı ziyaret eden seyyahların anlattıklarından ulaşmaktayız. Kâtip Çelebi (1608-1657), Cihannûma'sında Karaman adı verilen bu ülkenin, evvelce Akdeniz kıyılarına kadar uzandığını, Karaman toprakları, Osmanlı devletine katılınca, Güney kısmının İçel ismiyle ayrıldığını ifade eder. Aynı zamanda, Konya'yı, sağlam bir kalesi olan bağlık, bahçelik bir şehir olarak tasvir etmektedir. 1648 yılında, Konya'ya uğrayan Evliya Çelebi de, Konya Kalesinden, meşhur yiyeceklerinden, şehirde 2 medrese, 3 dar'ül-hadis, 40 kadar tekke, 11 imaret, bedesten ile birlikte 900 dükkan bulunduğunu, 340 kadar bağlı, bahçeli, akarsulu sarayı(konak), 170 yerde sıbyan mektebi olduğunu yazmakta ve Meram bahçelerini de hayranlıkla anlatmaktadır (Önder, 1971; Evliya Çelebi, 1314). 1766'da Konya'ya uğrayan Niebuhr, Konya'da 11000 kadar ev bulunduğunu, evlerin kerpiçten ve güzel olmadığını söyler. Ayrıca pek çok cami ve evin çöktüğünü, molozları kaldırılmadığı için harap bir görüntü

olduğundan şikayet etmektedir. Şehrin surları dışındaki evlerin sur içine inşa edilebileceğini söyleyerek, şehirde iskan edilmemiş büyük alanlar bulunduğuna dikkat çekmektedir (Göyünç, 1998).

19. yüzyıla geldiğimizde ise 1813'te seyyah Mac Donald Kinneir, Konya'daki sanat eserlerinin çoğunun yıkılmaya yüz tuttuğunu, evlerin kerpiçten yapılma, damları kamış örtülü kulübelerden ibaret olduğunu yazmaktadır (Önder, 1971; Kinneir, 1818). 1826'da Leon de Laborde, bu perişanlığı daha çok görmekte ve Konya'yı bir devin yatağına yatmış bir cüce olarak tarif ederek, Konya surlarının enteresan resimlerini çizmiştir (Şekil A.21) (Önder, 1971; Laborde, 1836). 1835'te Alman Komutanı Von Moltke, Konya surlarının ve eski eserlerin perişanlığını, surlar dışında Konya'nın büyücek bir köy gibi uzandığını acı bir dille anlatmaktadır (Önder, 1971; Von Moltke, 1911). 1834'de Charles Texier, Konya'yı fakir bulur ve eski eserler üzerinde tetkiklerde bulunur (Önder, 1971; Texier, 1839-1849). 1853'de ikinci kez uğrayan Hamilton Tchihatcheff, Konya'da 4500 kadar ev olduğunu ve 300 kadarının azınlıklara ait olduğunu belirtmektedir. Buna göre de Konya'nın nüfusunun 20-25 bin arasında olduğu tahmin edilebilir (Önder, 1971; Tchihatcheff, 1867).

1839-1876 Tanzimat döneminde Konya surlarının yıkımı devam etmiş, Vali Ahmet Tevfik Paşa zamanında 1869'da ilk matba açılmıştır ve ilk gazete KONYA adıyla 16 Kasım 1870 günü çıkmıştır. 1867'de çıkartılan "Vilayetler Nizâmnâmesi"yle Karaman Eyaleti lağvedilerek Konya Vilayeti oluşturulmuştur (Akandere, 1999). Konya, 1867'de büyük bir yangın ve 1873'de de korkunç bir kıtlık geçirmiştir (Dülgerler, 1984)⁷. 1867'de çıkan yangın sebebiyle 192 dükkan, şimdiki Aziziye Cami'nin yerinde bulunan Yüksek Cami ve Kapı Cami tamamen yanmıştır. Vali Ahmet Tevfik Paşa, yeni bir çarşı planı yaptırarak 55 dükkan, 2 bedesten inşa ettirmiştir. Kapı Caminin inşası tamamlanmış, Sultan Abdülaziz'in nakdi yardımı ile Yüksek Cami yeniden yaptırılmış ve bu camiye "Aziziye" adı verilmiştir (Şekil A.22) (Ağaldağ, 1999; Darkot, 1988).

1889 yılında İdadinin açılmasıyla Konya'da eğitimin hızla gelişmiş, 1908 yılında Hukuk Fakültesi açılmıştır. 1898'de Bağdat Demiryolu Konya'ya gelmiş, bayındırlık çalışmaları ve imar çalışmaları Avlonyalı Ferit Paşa'nın Konya'ya vali olmasıyla

⁷ 1873'te yaşanan kıtlıkla ilgili daha geniş bilgi için bakınız: **Yılmaz, 1998**

hızlanmış, Çayırbağı suyu Konya'ya getirilmiş, Konya sulama işi ele alınarak Çarşamba suyu Beyşehir gölüne bir kanalla bağlanmıştır⁸. Bu dönemde eski eserlerde de onarımlar yapılmıştır (Dülgerler, 1984).

Birinci Dünya savaşı sırasında, cephelere uzak kalmakla birlikte, bütün memleket gibi, uzun süren savaşın zararlarını gören Konya'da bir aralık atlı tramvay faaliyete geçirilmiş (Şekil A.23, Şekil A.24), bilhassa 1916 yılında Konya Valisi Muammer Bey zamanında, yeni caddeler açılmış, müze, kitaplık, tiyatro v.b. gibi kültürel faaliyetlerde bulunulmuştur (Önder, 1971).

Sevr anlaşmasından sonra İtalyanlar Konya'da kendilerine nüfuz bölgesi olarak tanınan yerleri hemen işgal etmişlerdir (Önder, 1971). Halkın karşı koymasıyla karşılaşan Vali Cemal Bey kenti terk edip İstanbul'a kaçmıştır. Bundan sonra Konya, Ankara hükümetine bağlanmıştır. 5 Mayıs 1920'de Konya'da toplanmak isteyen fesatçılar askeri kuvvetlerin zamanında karşı koymasıyla dağıtıldılar. Aynı yıl etrafına topladığı asker kaçaklarıyla 2-3 Teşrin I. (23 Ekim 1920) gecesi hükümet dairelerini basan, ertesi gün Alaaddin Tepesinde karşı koyan vali ve kumandanı esir eden Delibaş adlı bir sergerde Ankara'dan Rafet Bey ve Afyon'dan Derviş Bey komutasında gönderilen hükümet kuvvetlerince yenilerek isyan 6 Ekim'de bastırıldı. Bunun arkasından ilçelerdeki isyan eylemleri de son buldu (Dülgerler, 1984). Milli mücadele tarihimizde "Konya İsyanı" adıyla yer alan bu kanlı olaydan sonra, Konya, Vali Galip Paşa döneminde Milli Mücadeleye bütün gücüyle yardımcı olmuş, hazırlanan gönüllü alayları cepheye gönderilmiş, Milli Mücadelenin ağırlık deposu Konya'da kurulmuştu (Önder, 1971). Özellikle Batı Cephesi Karargâh binası olarak Akşehir belediye binasının kullanılmasıyla, cephe gerisinde büyük bir hazırlık merkezi rolünü alan Konya'nın bu gayreti, büyük Atatürk tarafından takdirle karşılanmıştır (Şekil A.25) (Atatürk, 2009)⁹.

Cumhuriyetin ilanından sonra hızla gelişen Konya kenti, bugün Türkiye'nin dördüncü büyük kentidir (Dülgerler, 1984). Milli Mücadele'ye en çok asker gönderen bu il, 1950'li yıllara kadar savaş ve savaşın yaralarını sarmaya çalışmakla uğraşmış ve bundan sonra ise yavaş yavaş büyümek, gelişmek, teknolojinin imkanlarını kullanmak üzere bir atılım göstermiştir. Bilhassa 1970 yıllarından sonra

⁸ Çayırbağı suyunun Konya'ya getirilmesiyle ilgili daha fazla bilgi için bakınız: **Özönder, 1998**

⁹ Konya'nın Milli Mücadele içindeki yeri ve önemi konusunda daha fazla bilgi için bakınız: **Akandere, 1999; Avanas, 1998; Atalay, 1997**

hızla büyümüştür. Önce, Meram ve Sille derelerinin birikinti yelpazesinin ucunda, düz bir alan üzerinde, bir höyüğün veya Alaaddin tepesinin etrafında toplanmış bir şehir iken, bugün Konya ilinin merkezi büyük bir metropoliten şehir haline gelmiştir. Şehir, Hatip ve Alakova'dan Kampüs alanından da öteye Dukuz köyüne, 30 km. uzunluğunda ve Meram Dereköy'den Tatlıcak'a kadar 20 km. eninde geniş bir alana yayılmıştır (İnan, 1999).

Kentte biline ilk imar planı 1945 yılında yapılmıştır. 1965 yılında mevcut planın kente yetmediği ve planın yenilenmesi gerektiği anlaşılmış, yarışma yöntemi kullanılarak, İller Bankası'nın da desteğiyle yeni imar planı hazırlanmıştır. Kentin bugünkü yapısına yön veren de, 1965 yılında hazırlatılan ve eksiklikleri revize edilmeye çalışılan plan olmuştur. 1969 yılında gecekondu önleme bölgesi çalışmalarının başlamış olması, kentin düzenli gelişmesinde etkili olmuştur (Gökçe ve Çukurçayır, 1999). Önce güney ve batıya doğru olan yayılma, sonra plan gereği kuzeye doğru olmuştur. Bütün yollar çevreden merkeze doğru olduğundan ışınsal bir gelişme göstermektedir (İnan, 1999). Ancak günümüzde diğer tarihi kentler gibi tarihi kimliği korunamamış, beton yığınları arasına sıkışmış anıtsal cami, medrese vb. yapılarıyla Anadolu'nun tarihi şehirlerinden birisi olmuştur. Hala şehrin kuytu köşelerinde sur parçaları, eski sokaklar, toprak damlı evler, tek katlı dükkanlar, buzhaneler görülmektedir (Şekil A.26) (Karpuz, 2001)¹⁰.

2.2 Karahüyük İlçesi

2.2.1 Bölgenin konumu

2007 yılında Türk Patent Enstitüsünün Markaların Korunması hakkındaki 556 sayılı kanun hükmünde kararnameye göre, “Dünya'nın Ortası Akşehir” olarak tescillenmiştir (Şekil A.27) (URL-5). Akşehir, İç Anadolu Bölgesi'nde, Konya İli'ne bağlı bir ilçe merkezidir (Demiralp, 1996). Sultan dağları eteklerinde yer alan Akşehir, Konya'nın 135 km. kuzey-batısında, Konya-İstanbul karayolu ile Anadolu-

¹⁰ Konya'nın tarihi ile ilgili daha detaylı bilgi için bakınız: Ağalıdağ, 1999; Akandere, 1999; Alkan, 1999; Altan, 1940; Anonim, 1952; Anonim, 1973; Anonim, 1988; Anonim, 2004; Atalay, 1997; Atçeken, 2002; Avanos, 1998; Baykara, 1998; Bayram, 1999; Berk, 1951; Darkot, 1988; Dülgerler, 1984; Gökçe ve Çukurçayır, 1999; Göyünç, 1998; Gül, Bayram ve Hakkoymaz, 2003; İnan, 1999; Kandır, 1999; Karpuz, 1996; Karpuz, 2001; Kolas, 1995; Konyalı, 1964; Muşmal, 2001; Odabaşı, 1998; Önder, 1971; Önder, 1950; Özönder, 1998; Sarre, 1998; Soyman ve Tongur, 1944, Turan, 1971; Uçan, 1986; Uğurlu, 1983; Ulusoy ve İncesakal, 2001; Yılmaz, 1998; Zoroğlu, 1984

Bağdat demiryolu üzerinde yer almaktadır (Şekil A.28). Yüz ölçümü 1442 km², denizden yüksekliği 1020 m.dir. Kuzeyinde Yunak, güneyinde Doğanhisar, doğusunda Ilgın ve Haymana, batısında Isparta ve Yalvaç, kuzey batısında Afyonkarahisar bulunmaktadır (Samur, 1996). Genel olarak ilçede, karasal iklim hüküm sürmekle beraber, Batı Anadolu ikliminin izlerine de rastlanmaktadır (Kolas, 1995; Anonim, 1988). 2010 adrese dayalı nüfus sistemine göre nüfusu 95.791 kişidir. Akşehir'e bağlı 11 belde, 23 köy bulunmaktadır (Anonim, 2004).

Akşehir'in bilinen ilk adı Romalılar döneminde kullanılan, "elma, bal kenti" anlamına gelen Philomelium'dur. Türklerin bu bölgeyi almasıyla şehrin adı Akşehir olmuştur. Mahalli şiveye göre; Akşar, Ahşar, Ahşehir denildiği gibi; bir aralık Şehr-i Beyza, Belde-i Beyza diye de anılmıştır. Rumlar ise Sine Hisar olarak anmaktadırlar (Demiralp, 1996; Konyalı, 1945; Yusufoglu, 1949).

İlçenin yerleşim birimi olarak kuruluş tarihi kesin olarak belli değildir. Anadolu Tarihine yakın bir geçmişi vardır. Bölgede Hitit (M.Ö. 1800-1200), Frigya, Lidya, Roma ve Bizanslılar yerleşmiş, 1447 yılında ise Osmanlı'ların eline geçmiştir (Anonim, 2004). Sart'tan (Sardes) başlayarak Niniva'ya kadar uzanan ve tarihte Kral Yolu olarak bilinen ünlü ticaret yolu Akşehir'den de geçmektedir. Böylece Akşehir, bir yerleşim yeri olmasının yanında, ticaret ve konaklama yeri olarak dikkat çekmektedir (Demiralp, 1996). Kurtuluş Savaşında önemli bir yeri olan Akşehir 18 Kasım 1921'de Garp Cephesi Karargahı olmuş, 9.5 aylık hazırlık çalışması bu ilçede yapılmıştır. Hazırlık çalışmalarının yapıldığı ve Atatürk'ün bizzat çalıştığı bina halen Batı Cephesi Karargahı Müzesi olarak kullanılmaktadır (Şekil A.29) (Anonim, 2004).

Akşehir'de günümüze ulaşan tarihi yapılar, çoğunlukla Selçuklu döneminden kalmıştır. 1250'de Sahip Ata Fahreddin tarafından yaptırılan Taş Medrese, Meydan Hamamı, Seyid Mahmud Hayrani Türbesi, Nasreddin Hoca Türbesi, Ulu Cami, Gündük Minare Mescidi, Küçük Ayasofya Mescidi, Ferruhşah Mescidi bu dönemden kalma örneklerdendir.

Akşehir, Nasreddin Hoca ile adını Dünya'ya duyurmuştur. 1208-1284 yıllarında Akşehir'de yaşayan ünlü düşünür ve mizah ustası Nasreddin Hoca anısını yaşatmak için her yıl 5-10 Temmuz tarihlerinde uluslar arası ve ulusal düzeyde kutlamalar ve

festivaller düzenlenmektedir (Anonim, 2004)¹¹.

Karahüyük Kasabası ise Konya ilinin Akşehir ilçesine bağlı bir yerleşim yeridir (Şekil A.1). Yüzölçümü 147 km² olup, denizden yüksekliği 1050 m'dir. Konya-Akşehir karayolu üzerinde, Akşehir'den Konya'ya giderken 7. km'de yol üstünde bulunmaktadır. Konya-Akşehir karayolunun kasabayı kestiği yerde kasabanın küçük camisi ve belde mezarlığı bulunmaktadır. Yolun karşısında ise kasaba sebze hali vardır. Kasabanın başka önemli bir özelliği sınırları içinde iki adet fabrika bulunmasıdır. Bunlar Aksantaş süt fabrikası ve Akalsan alüminyum fabrikasıdır. Kasabanın doğusunda çay, kuzeyinde Akşehir-Konya demiryolu ve güneyinde Akşehir-Konya karayolu bulunmaktadır. Çevre Kasabaları ya da sınırlarının dokunduğu beldeleler sırasıyla Gürnes (Altuntaş), Apsarı (Yazla), Melles, Eğrigöz (Doğrugöz), Bozlağan, Gedil'dir (URL-4). 2007 yılı nüfus sayım sonuçlarına göre nüfusu 2011 kişidir. Karahüyük'te 6780 dekar alanda sulı tarım yapılmaktadır (Sargın, 2008).

2.2.2 Tarihçe ve kent dokusu

İbrahim Hakkı Konyalı'ya göre köy, yerli bir ifade ile siyahımtırak bir yığma tepenin yani bir höyüğün üstüne kurulduğu ve "kara" kaidelerde ve Eski Türklerde kutlu bir renk olduğu için Karahüyük olarak adlandırılmıştır. Bundan başka, höyüğün kuzeyinde yer alan tepeden dolayı bu bölgeye "Tepeköy" de denmektedir. İbni Bibi ise bu köyü "Karayüg" şeklinde yazmıştır.

Karahüyük tarih boyunca önemli bir yerleşim ve savunma birimi olmuştur. Karahüyük, Kanuni dönemine ait salnamelerde, 53 nüfuslu bir köy olarak karşımıza çıkmaktadır. Daha sonra 1872 Konya Salmelerinde, bu kez 260 nüfuslu, 30 ev barındıran bir köy olmuştur. 1935'te Cumhuriyet dönemine baktığımızda ise nüfusu 695'e yükselmiştir (Konyalı, 1945).

Tarihteki konumuna baktığımızda, İshaklı'dan başlayarak Karahüyük'te biten ve Sultandağ ile Akşehir gölü arasına sıkışan dar kısım, Orta Anadolu'nun en mühim kapılarından birisi olmuştur. Küçük Asya'nın en büyük yollarından birisi buradan geçmektedir. Orta Anadolu'da tutunmak isteyenler daima bu geçidi ellerinde

¹¹ Akşehir tarihi ile ilgili daha detaylı bilgi için bakınız; Bayar, 2008; Demiralp, 1996; Konyalı, 1945; Muço, 2008; Özdemir, 2008; Samur, 1996; Sargın, 2008; Soysalsı, 2008; Taşer, 2008; Ter ve Erkoç, 2008; Yıldırım, 2008; Yusufoglu, 1949.

bulundurmşlardır. İlgin, Anadolu Selçuklularının Bizans sınırı üzerinde bulunduğu zaman, İshaklı, Yasayan, Nadir, Akşehir ve Karahüyük müstahkem mevkileri Orta Anadolu'nun kilitleridir ve askeri yönden büyük önemleri vardır. Bu beş köy ve kasaba eskiden beri kalelerle tahkim edilmiştir. Çok eskiden Karahüyük'ün etrafını bir sur sarmaktadır. Surun doğuya ve batıya açılan iki kapısı vardır. Akşehir Karamanoğulları ile Osmanlı arasında mekik dokurken, Karahüyük'ün suru da yıkılıp yapılmıştır. Konya'nın Gevele (Takkeli Dağ) kalesini, Akşehir'in, Nadir'in, Yasayan'ın surlarını yıkan Fatih Sultan Mehmed, Karahüyük'ün surunu da yıktırmıştır. Kalenin kapı adları ise halen yaşamaktadır. Höyüğün doğu tarafına Büyük kapı önü, batı tarafına Küçük kapı önü demektedirler (Konyalı, 1945).

İstanbul'un Davut Paşa ve Siyavüş Paşa kasırları, Konya'nın Rube horozlusu ne ise Akşehir'in Karahüyük'ü de bütün tarih boyunca öyle olmuştur. Burası Akşehir'in bir çeşit karşılama ve uğurlama yeridir. Eski Akşehirililer kıymetli misafirlerini, hükümdarları, büyük komutanları burada karşılarlar ve burada uğurlarlardı. Karahüyük'ün Konya Selçukluları zamanında da büyük bir önemi vardır. İbni Bibi eserinde II. Gıyaseddin Keyhüsrev zamanında Moğol Kağanı ile barış anlaşması imzalayan İsfahanlı Naib Sahib Şemseddinin başkanlığındaki heyetin muvaffakiyetle dönüşünü ve Sultan II. İzzeddin'in ikinci defa mağlup oluşunu ve Bizansa ilticasını yazarken Karahüyük'ten bahsetmiştir (Konyalı, 1945).

1999 yılına kadar köy statüsünde olan Karahüyük, Akşehir Belediyesinden ayrılarak Karahüyük Belediyesinin kurulmasıyla belde ünvanını kazanmıştır. Karahüyük ilk olarak 7.9.2001 gün, 4224 sayılı karar ile II. derece arkeolojik sit alanı olarak tescillenmiştir. Konya İdare Mahkemesinin 26.02.2003 gün ve 2003/166 sayılı kararı ile Karahüyük'ün II. derece arkeolojik sit alanına ilişkin alınan koruma kararı iptal edilmiştir. Konya Koruma Kurulunun 05.05.2003 gün ve 4903 sayılı kararı ile Konya I. İdari Mahkemesinin kararı doğrultusunda alan III. derece arkeolojik sit alanı olarak tekrar tescil edilmiştir. Danıştay 6. Dairesinin 27.05.2005 gün ve E:2003/6185 K:2005/3132 sayılı kararı ile Konya I. İdare mahkemesinin 26.02.2003 gün ve 4982 sayılı kararının iptal edilmesi üzerine planlama alanı Konya Koruma Kurulunun 31.08.2005 gün ve 470 sayılı kararı ile yeniden II. derece arkeolojik alanı statüsü kazanmıştır. Bölgeye yönelik Koruma Amaçlı İmar Planı ise 9.11.2009 tarihinde 3392 sayılı karar ile onaylanmıştır (Şekil A.31) (Konya Tabiat ve Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu Arşivi).

Planlama alanının konusunu oluşturan höyüklerin durumuna baktığımızda, 300 m. çapında, 18 m. yüksekliğinde Karahüyük Kasabası Höyüğünün üzerindeki kültür tabakaları, güneybatıda mezarlığa, kuzeydoğuda ise Akdaş harman yerlerine kadar uzanmaktadır. Eteklerde günümüz yerleşmeleri temel kazıları büyük ölçüde tahribata neden olmuştur (Konya Tabiat ve Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu Arşivi). Modern yerleşim bu höyüğü bütün olarak kaplamaktadır. Bu yüzden arkeolojik malzeme sınırlıdır (Bahar, 2004).

200x200x10 m. boyutlarında, kasabanın 1 km. kuzeyinde bulunan Karahüyük Kasabası Yuğ Tepesinde ise Geç Roma Çağına ait mezar kiremit parçalarının yoğunluğu, burasının bu dönemde bir nekropol alanı olduğuna işaret etmektedir (Şekil A.30). Definecilerin kazı yaptıkları alanlarda ortaya çıkarılan çok sayıda kemik de bu kanaati güçlenmektedir. Bu yerleşmede az sayıda da İlk Tunç Çağı keramik parçaları görülmektedir (Bahar, 2004).

Tamamı hüüğün üzerine kurulmuş olan Karahüyük kasabasının kent dokusuna baktığımızda ise hüüğün tepesindeki bölüm, kentsel yerleşim merkezi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kasabanın eski kent dokusu bu bölgede gözlenmektedir. Hüüğün çevresinde ise kasabanın yeni gelişme alanları oluşmaktadır. Kasabanın merkezinde geleneksel Türk şehir yerleşmelerinde olduğu gibi bir cami bulunmaktadır. İ.H. Konyalı 1945'te yazdığı eserinde bu caminin 1890 yılında, taş ve kerpiçten yapıldığını, üzerinse kara örtü denilen toprak damla örtüldüğünü söylemiştir. Ancak cami daha sonra yenilendiği için bu özellikler gözlenememektedir. Caminin yanında bulunan belediye binası ve önündeki çınar ağacının bulunduğu alan ise meydan özelliği göstermektedir. Kasabanın toplanma mekanlarından biri olup, kahvehaneler de bu alanda bulunmaktadır (Şekil A.32).

Geleneksel kerpiçten inşa edilmiş eski evlerin yanı sıra bölgede betonarmeden inşa edilmiş modern tarzda konutlar da bulunmaktadır. Bölgenin arkeolojik sit alanı olarak tescilinden sonra yeni yapılanma ve onarım izni olmadığı için eski evlerin bir çoğu harap haldedir (Şekil A.33). Bölgedeki betonarme yapılar ise tescilden önce ve tescil kararının iptal edildiği 2003-2005 yılları arasında inşa edilmiştir. Yeniden inşa edilen binalar, kasabada imar planı bulunmaması nedeni ile spontane olarak mülkiyet dokusuna göre inşa edilmişlerdir. Bu yeni yapılan binaların tamamında bodrum kat mevcut olup, yol kotundan 4 m. aşağıda konumlanmışlardır. Yeni inşa edilen binalar da yörenin sosyal ve kültürel yaşam biçimini devam ettirileceği şekilde eski konut

tipolojisinde yapılmışlardır (Konya Tabiat ve Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu Arşivi).

Kasabanın alt yapısı (su-kanalizasyon) höyüğün, yaklaşık 1.50 cm kadar yüzey toprağının altından geçirilmiştir. Yolların tamamına yakını ise kilitli parke taşıdır (Konya Tabiat ve Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu Arşivi).

15 Aralık 2000 tarihinde Afyon merkezli, 5,8 şiddetinde meydana gelen deprem ile 3 şubat 2002 tarihinde Afyon Sultandağı merkezli, 6 şiddetinde meydana gelen depremlerden dolayı yapıların çoğu orta hasarlı durumdadır.¹²

Arkeolojik sit alanı olarak tescil edilen bölgede Merkez Cami, Belediye binası ve meydan dışında 2 adet mezarlık, 12 tescilli ev, 3 tane  eşme, 8 park ve yeşil alan bulunmaktadır. Mezarlıklardan biri kasabanın girişinde bulunan, bugün de aktif olarak kullanılan, içerisinde Celaleddin Rumi'nin kızı Devlet Paşa Hatun'a ait mezarında bulunduğu belde mezarlığı iken, diğeri höyüğün kuzey tepesinde yer alan, taşların üslubu ve tarihlerden Karamanoğulları dönemine ait olduğu anlaşılan Evliya Mezarlığı'dır (Konyalı, 1945). Burada 12 tane eski yazıyla yazılmış mezar mevcuttur.

H y k üzerinde yer alan kerpiçten inşa edilmiş olan eski evler tescillenirken amaç; bölgede bulunan eski kent dokusu örneklerinin harabaya dönüşmesini önleyerek, hem kullanarak yaşatmak, hem de o dönemin yaşayış özelliklerini gelecek nesillere de aktarmaktır.

¹² Deprem merkez  ss  ve şiddetleri http://tr.wikipedia.org/wiki/Deprem_kronolojisi#2000.27ler adresinden alınmıştır.

3. 29 PAFTA, 6512 PARSELDEKİ YAPI

3.1 Yapının Konumu

Bu yapı, Korkmaz evi olarak, 27.10.2011 tarihinde tescil edilmiştir. Yapı, Konya ili, Akşehir ilçesi, Karahüyük beldesi, 29 pafta, 6512 parselde yer almaktadır. Kasabanın girişindeki mezarlığın doğusunda konumlanmış olup, konumu itibari ile II. derece arkeolojik sit alanı sınırlarının dışında kalmaktadır. Konut kullanımının yoğun olarak bulunduğu bir alanda yer alan yapının ana girişi, yani kuzey cephesi, belde mezarlığının önünden gelip, şehir merkezine çıkan yol üzerindedir. Kuzey cephesi çocuk parkına, batı cephesi ise belde mezarlığına bakmaktadır. Güney cephesi, müstemilatlarının da bulunduğu kendi bahçesine bakarken, doğu cephesi, komşu parseldeki yapıya bitişiktir (Şekil A.34).

Düz bir arazi üzerinde inşa edilen yapı, geleneksel evlerdeki düzensiz arsa konumlarının aksine mülkiyet dokusu ve parselizasyona göre inşa edilmiştir. 1/200 ölçekli vaziyet planına baktığımızda ise, parselin kuzeyinde, iki katlı ana yapı kütesi; güneyinde ise tek katlı müstemilatlar bulunmaktadır. Parselin doğu ve batısı, kerpiçten inşa edilmiş bahçe duvarları ile kapatılmış olup, batısında belde mezarlığı, doğusunda ise komşu parsel bulunmaktadır. Parsele giriş kuzey cephesinde bulunan iki ana giriş kapısından sağlanmaktadır (Şekil C.1).

3.2 Yapının Tarihçesi

Yapıya dair hiçbir yazılı kaynağa ulaşılammıştır. Ancak ev sahiplerinden evin inşa edilmesini hatırlayanlarla yapılan görüşmeler sonucunda, yapının iki dönemde inşa edildiği sonucuna varılmıştır. Yapının ilk inşa edilen bölümünün, 1950-1960 yılları arasında inşa edildiği, ondan yaklaşık altı yıl kadar sonra da ikinci bölümün eklendiği anlaşılmaktadır. Betonarme eklerin ise 2000-2012 yılları arasında yapıldığı söylenmektedir.

3.3 Genel Tanım

Yapı iki dönemde inşa edilmiştir, bu yüzden iki girişi mevcuttur. Korkmaz evi; zemin kat, birinci kat ve depo olarak kullanılan bodrum katı olmak üzere üç kattan oluşmaktadır. Geleneksel Türk evlerinde olduğu gibi, bu evde de zemin katta, depo, samanlık gibi daha çok depolama işlevi gören mekanlar bulunmaktadır. Bunun yanı sıra ahır, tandır gibi yardımcı mekanlar bahçe içerisinde müştemilat birimleri olarak konumlanmışlardır (Şekil C.2). Asıl yaşama bölümü birinci kattadır. Birinci kata çıkış, kuzeybatıdaki ilk inşa edilen yapının ahşap merdivenlerinden ve sonradan yapılan betonarme terasa çıkan merdivenlerle sağlanmaktadır. Yapı iç sofalı plan tipinde olup, ahşap merdivenle çıkılan sofaya 4 oda açılmaktadır. İkinci sofa L biçiminde olup, 4 oda, bir mutfak bir wc ve terasa açılmaktadır (Şekil C.3). Yapının üst örtüsü Marsilya kiremit kaplamalı kırma çatıdır (Şekil C.4). Kerpiç malzemeden inşa edilen yapının kuzey cephesinde, yola bakan gönye çıkımlar mevcuttur, ayrıca batı ve güney cephelerdeki düz çıkımların da etkisiyle yapı, hareketli bir cephe sistemine kavuşmuştur (Şekil A.35).

3.4 Plan Özellikleri ve Mekan Tanımlamaları

Yapı, dikdörtgen 212 m²lik bir alana oturmaktadır. Zemin katlarda, dış sofalı plan tipi hakimken, üst katlarda, karniyarık plan tipi¹³ gözlenmektedir. Zemin katta, bir yanda sofa(hayat), sofanın bir yanında ise sıralanmış odalar bulunmaktadır. Yolun şeklinden dolayı zemin kat, yol ile aynı biçimde olacak şekilde tasarlanmıştır. Üst kata baktığımızda ise odalar, sofanın iki yanında sıralanmışlardır. Tasarımda modüler bir sistem uygulandığı gözlenmektedir. Modülleri, yapı inşasında kullanılan ahşap boyutları belirlemektedir. Oda boyutları, ahşap kirişlemelerin uzunluğuna bağlı olarak değişmekle beraber, yaklaşık 300 x450 cm. ölçülerindedir. Böyle bir tasarım yaklaşımı sonucu yapıda, gönye çıkımlar oluşmuştur. Bu hareketlilik sadece cepheyi değil, yapının plan sistemini de etkilemiştir. Sofalar, düz değil, çıkımlara paralellik gösterecek biçimde kaydırılmış dikdörtgenlerden oluşmuştur (Şekil C.2, Şekil C.3).

Mekan tanımlamaları yapılırken, önce kapının bulunduğu duvar, daha sonra da saat yönünde sırasıyla diğer duvarlar anlatılmıştır.

¹³ Sofanın odalar arasına alınmasıyla oluşturulan iç sofalı plan tipi, halk arasında karniyarık olarak adlandırılmaktadır.

3.4.1 Zemin kat

Zemin kata giriş, ana yoldan iki adet ahşap kapıyla sağlanmakta olup, bahçeden de giriş mevcuttur. Yapının zemin katında, tüm mekanları birbirine bağlayan, yapıya giriş ve çıkışları, aynı zamanda üst katlara sirkülasyonu sağlayan toplanma birimleri olarak hayatlar (Z01, Z03) bulunmaktadır. Hayatlardan, daha çok depolama işlevi gören mekanlarına (Z04, Z05, Z06) geçilmektedir. Depolama işlevinden farklı olarak zemin katta, mutfak işlevinde tasarlanan, ancak fonksiyonel anlamda ev halkının yaşama alışkanlıklarına uygun olmadığı için kullanılmayan, günümüzde daha çok kiler görevini üstlenmiş bir mekan(Z02) daha bulunmaktadır. Bahçede ise, tandır (Z07), ahır (Z08), samanlık (Z09), depo(Z10) ve kümes (Z11) bulunmaktadır (Şekil C.2).

3.4.1.1 Z01 mekanı (hayat)

Zemin kat ve hayata giriş, yoldan çift kanatlı ahşap K1 kapısıyla sağlanmaktadır (Şekil A.36). Z01 mekanı hem bahçeye geçişi sağlayan bir koridor, hem de sofa işlevindedir. Ancak yörede bu mekan hayat olarak adlandırılmaktadır. Batı yönünde konumlanmış, 292, 1223, 275, 1131 cm. ölçülerinde kuzey-güney yönünde uzanan bir dikdörtgene, doğu yönünde konumlanmış, 671, 319, 743, 314 cm. ölçülerinde yine kuzey-güney yönünde uzanan ikinci bir dikdörtgenin takılmasıyla oluşmuş, L biçiminde, ortalama 302 cm. yüksekliğinde bir mekandır. Bu mekandan, Z02 mekanına, üst kat sofasına (101) ve bahçeye geçilebilmektedir. Batı yönünde konumlanmış mekanın kuzeyinde, K1 kapısı; doğusunda, ikinci dikdörtgenin bulunduğu mekan ve kapatılmış P4 penceresi; güneyinde, bahçe; batısında, ortalama 33x56 cm. ölçülerinde 40 cm. yüksekliğinde 3 adet niş vardır. Doğuda konumlanmış mekanın doğu duvarında, 30x51 cm. ölçülerinde 40 cm. yüksekliğinde bir niş, 36x88 cm. ölçülerinde 196 cm. yüksekliğinde ahşap dolap ve üst kata çıkışı sağlayan ahşap merdivenler; güney duvarında Z02 mekanına girişi sağlayan K3 kapısı bulunmaktadır (Şekil A. 37, Şekil A.38, Şekil A.39). Mekan zemini beton döşeme olup, mekanın tüm duvarları çimento sıvalı ve boyalıdır. Batıdaki mekanın tavanında doğu batı yönünde uzanan 42 adet ahşap kirişleme, doğudaki mekanın tavanında ise doğu batı yönünde uzanan 15 adet ahşap kirişleme mevcuttur. Kirişlemelerin üzerine hasır serildiği görülmektedir (Şekil C.2, Şekil C.5, Şekil C.6, Şekil C.7, Şekil C.8, Şekil C.9, Şekil C.10).

3.4.1.2 Z02 mekanı (oda)

Hayattan (Z01), tek kanatlı ahşap kapı (K3) ile 273, 427, 274, 429 cm. ölçülerindeki mekana girilmektedir. Ortalama 273 cm. yüksekliğindedir. Sofa kotundan (-0,26), 21 cmlik eşikle, -0,10 kotunda girişte 95x97 cmlik alanı kaplayan seki altı bölümüne ulaşılır, oradan 20 cm yüksekliyle +0,10 kotundaki asıl mekana geçilmektedir (Şekil A.40). Mekanın kuzey duvarında, tek kanatlı ahşap kapı (K3) ve gusülhane olarak kullanılan özgün ahşap dolap (Şekil A.41) yer alır. Doğu duvarında, özgün ahşap pencere (P1); güney duvarında, iki adet özgün ahşap pencere (P2, P3) ve iki pencerenin ortasında kapatılmış ocak izi (Şekil A.42) görülmektedir. Batı duvarında ise, zeminden 15 cm. yükseklikte, 36x77 cm. ölçülerinde, 119 cm. yüksekliğinde, P4 penceresi kapatılarak yerine yapılan ahşap dolap bulunmaktadır. Mekanın batı, güney ve doğu duvarında, pencere üst kotunda devam eden ahşap pervaz dolanmaktadır. Oda zemini ahşap kaplamadır ve zeminde bodrum kattaki buğday deposuna (izbeye) geçişi sağlayan 4 adet 53x51 cm. ölçülerinde ahşap kapak bulunmaktadır (Şekil A.43). Odanın tüm duvarları çimento sıvalı ve boyalıdır. Tavanda 13 adet ahşap kirişleme mevcuttur. Kirişlemelerin üzerine hasır serilmiştir. (Şekil C.2, Şekil C.8, Şekil C.10).

3.4.1.3 Z03 mekanı (hayat)

Ana yoldan çift kanatlı ahşap kapı (K2) ile girilerek Z03 mekanına ulaşılmaktadır (Şekil A.44). 401, 1094, 374, 1325 cm. ölçülerinde, kuzey-güney doğrultusunda uzanmış dikdörtgen biçiminde planlanmış mekan sofa (hayat) işlevi görmektedir. Mekan, ortalama 308 cm. yüksekliğindedir. Betonarme ek bölümün yapılmasıyla mekan, güney yönünde 585 cm. daha uzamıştır. Bu mekan, Z04, Z05, Z06 mekanlarına ve bahçeye (Z12) geçişi sağlamaktadır. Mekanın kuzey duvarında, ana yoldan girişi sağlayan çift kanatlı ahşap kapı (K2); doğu duvarında, 70x50 cm. ölçülerinde pencere boşluğu (P7), 70x70 cm. ölçülerinde pencere boşluğu (P8), 136x120 cm. ölçülerinde ahşap pencere (P9) 55x37cm. ve 43x48 cm. ölçülerinde iki niş vardır. Doğu duvarından, Z04, Z05, Z06 mekanlarına geçiş üç adet tek kanatlı ahşap kapıyla (K4, K5, K6) sağlanmaktadır. Güney duvarında bahçe; batı duvarında ise, özgün ahşap P1 penceresi, 45x95 cm. ölçülerinde, 149 cm. yüksekliğinde bir niş bulunmaktadır. Mekanın batı duvarı önünde ortalama 13x13 cm. ölçülerinde, 5 adet ahşap dikme ve ortalama 24x50 cm. ölçülerinde, 3 adet betonarme kolon yer

almaktadır (Şekil A.45). Mekan zemini toprak döşeme olup, duvarları çimento sıvalıdır. Özellikle doğu ve batı duvarlarında dökülen çimento sıva altında çamur sıvalar görülmektedir (Şekil A.46). Betonarme ek bölümüne kadar mekanın tavanında, doğu batı yönünde uzanan 37 adet ahşap kirişleme mevcuttur. Kirişlemelerin üzerine hasır serildiği görülmektedir. Betonarme ek bölümünde ise, tavan betonarme olup, 3 adet betonarme kiriş görülmektedir (Şekil C.2, Şekil C.5, Şekil C.6, Şekil C.7, Şekil C.8, Şekil C.11, Şekil C.12).

3.4.1.4 Z04 mekanı (depo)

Hayattan (Z03), tek kanatlı ahşap kapı (K4) ile 616, 598, 780, 568 cm. ölçülerinde, ortalama 358 cm. yüksekliğindeki mekana girilmektedir. Mekanın girişindeki eşik 6 cm. olup, 45 cm. yüksekliğinde basamakla inilerek mekana ulaşılır. Zemin kotu (-0,85), hayat kotundan (-0,21) 64 cm. aşağıdadır. Mekanın batı duvarında, tek kanatlı ahşap kapı (K4), 70x50 cm. ölçülerinde pencere boşluğu (P7); kuzey duvarında, iki adet ahşap pencere (P5, P6) bulunmaktadır. Mekanın ortasında 24 cm. çapında, iki adet ahşap dikme bulunmaktadır. Depo olarak kullanılan mekanın zemini toprak döşemedir. Duvarları sıvasız olup, kerpiç tuğla örgüsü açık bir biçimde gözlenmektedir (Şekil A.47, Şekil A.48). Mekanın batı, kuzey ve doğu duvarlarında, moloz taş örgü üzerinde ahşap hatıl ve onun üzerinde kerpiç tuğla örgüsü görülmektedir. Mekanın güney duvarı ise sadece kerpiç tuğla örgüsünden oluşmaktadır. Mekanın tavanında, doğu batı yönünde uzanan 24 adet ahşap kirişleme mevcuttur. Kirişlemelerin üzerine hasır serildiği görülmektedir (Şekil C.2, Şekil C.5, Şekil C.6, Şekil C.10, Şekil C.13).

3.4.1.5 Z05 mekanı (samanlık)

351, 574, 351, 561 cm. ölçülerinde, ortalama 329 cm. yüksekliğindeki mekana, hayattan (Z03) K5 kapısıyla girilmektedir. Mekanın batı duvarında tek kanatlı ahşap kapı (K5) ve 70x70 cm. ölçülerinde pencere boşluğu (P8) bulunmaktadır. Mekanın ortasında bir adet 24 cm. çapında yuvarlak kesitli ahşap dikme mevcuttur. Samanlık olarak kullanılan mekanın zemini toprak döşemedir. Duvarları sıvasız olup, kerpiç tuğla örgüsündedir (Şekil A.49). Mekanın tavanında 14 adet ahşap kirişleme mevcut olup, kirişlemelerin üzerine hasır serildiği görülmektedir (Şekil C.2, Şekil C.7, Şekil C.13).

3.4.1.6 Z06 mekanı (depo)

Yakacak deposu olarak kullanılan, 566, 492, 560, 509 cm. ölçülerindeki mekana, hayattan (Z03), K6 kapısıyla girilmektedir. Ortalama 299 cm. yüksekliğindedir. Mekanın batı duvarında, tek kanatlı ahşap kapı (K6) ve ahşap pencere (P9) bulunmaktadır. Son dönem eklerinden olan mekanın taşıyıcı sistemi, betonarme karkas olup, kolonların arası tuğla ile örülmüştür (Şekil A.50, Şekil A.51). Mekan zemini beton döşeme olup, kuzey duvarı hariç tüm duvarları tuğla örgüden oluşmaktadır. Kuzey duvarı ise Z05 mekanına bitişik olarak inşa edildiği için kerpiç tuğla örgüdendir. Mekan tavanı ise yine betonarmedir (Şekil C.2, Şekil C.8, Şekil C.13).

3.4.1.7 Z07 mekanı (tandır)

Bahçeden tek kanatlı ahşap çakma kapı (K7) ile girilen mekan, 459, 419, 471, 424 cm. ölçülerindedir (Şekil A.52). Üst örtüsü beşik çatı olan mekanın, içeriden tavan kaplaması olmadığı için yükseklik mekan içinde farklılıklar göstermektedir (Şekil A.53). En küçük yükseklik ortalama 229 cm. olup, en büyük yükseklik 339 cm.dir. Mekanın girişindeki eşik 4 cm. olup, zemin kotu (-0,71), bahçe kotundan (-0,55) 16 cm. aşağıdadır. Mekanın batı duvarında, tek kanatlı ahşap kapı (K7), 104x62 cm. ölçülerinde pencere boşluğu (P10); kuzey duvarında, 25x51 cm. ölçülerinde 51 cm. yüksekliğinde bir niş vardır. Doğu duvarında, 25x30 cm. ölçülerinde 35 cm. yüksekliğinde bir niş; güneyinde ise 59x148 cm. ölçülerinde ocak bulunmaktadır (Şekil A.54). Mekanın zemini toprak döşeme olup, duvarları çimento sıvalıdır. Çimento sıvanın döküldüğü yerlerde, çamur sıva, moloz taş örgü, ahşap hatıl ve kerpiç tuğlalar da görülmektedir. Mekanın tavanında Marsilya kiremit çatı örtüsünü taşıyan ahşap kirişlemeler görülmektedir. Marsilya kiremitlerin altına kaplama tahtası yapılmamış olup, katranla yapıştırılarak taşıtılmıştır (Şekil C.2, Şekil C.13).

3.4.1.8 Z08 mekanı (ahır)

Bahçeden, tek kanatlı ahşap çakma kapı (K8) ile 855, 666, 840, 687 cm. ölçülerindeki mekana girilmektedir (Şekil A.55). Üst örtüsü tek yöne eğimli olan mekanın alçak olan bölümü 245 cm. yüksekliğinde olup, yüksek olan bölümü 385 cm. yüksekliğindedir. Mekan iki basamakla ulaşılmakta olup, zemin kotu (-0,09), bahçe kotundan (-0,67) 58 cm. yüksektedir. Mekanın kuzey duvarında, ahşap tek kanatlı kapı (K8), ahşap pencere (P11), 71x59 cm. ölçülerinde pencere boşluğu

(P12); batı duvarında, 13x85 cm. ölçülerinde bir niş; güney duvarında, iki adet ahşap pencere (P13, P14) bulunmaktadır. 1995-2000 yılları arasında, kullandıkları eski ahırın işlevini kaybetmesi üzerine, şu anda bulunduğu yere betonarme karkas ve tuğla dolgulu olarak inşa edilmiştir. Üst örtüsü Marsilya kiremit kaplama olup, tek yöne eğimlidir. Mekan içinde, üst örtüyü taşımak için ahşap dikmeler kullanılmıştır. Ahır olarak kullanılan mekanın zemini toprak döşeme olup, duvarları tuğla örgü üzerine çamur sıva ve çimento sıvadır. Ancak duvarların büyük bölümünde çimento sıvalar ve çamur sıvalar dökülmüş, tuğla örgü sistemi görülmektedir (Şekil A.56). Mekan tavanında üst örtüyü taşıyan ahşap kirişlemeler ve kirişlemeler üzerindeki hasırlar görülmektedir (Şekil C.2, Şekil C.13).

3.4.1.9 Z09 mekanı (samanlık)

314, 667, 314, 688 cm. ölçülerindeki mekan samanlık olarak kullanılmaktadır. Bahçeden geçişi sağlayan kuzey cephesi açık olup, diğer üç cephesi kapalıdır. Mekanın zemini toprak döşeme olup, duvarları tuğla örgü üzerine çamur sıva ve çimento sıvadır (Şekil A.57). Mekan tavanında ise üst örtüyü taşıyan ahşap kirişlemeler ve kirişlemeler üzerindeki hasırlar görülmektedir (Şekil C.2)

3.4.1.10 Z10 mekanı (depo)

Bahçede sonraki dönemlerde, tuğla malzeme ile inşa edilen müstemilat birimlerindendir. Bahçeden, K9 kapısıyla 519, 707, 534, 684 cm. ölçülerindeki mekana girilmektedir (Şekil A.58). Üst örtüsü tek yöne eğimli olan mekanın alçak tarafı 260cm. yüksekliğinde olup, yüksek tarafı 393 cm. yüksekliğindedir. Mekan, 18-20 cm. genişliğinde, 102 cm. yüksekliğinde duvarlarla üç mekana bölünmüştür. Mekanın güneyinde, 527, 281, 534, 308 cm. ölçülerinde bir mekan; batısında, 366, 318, 357, 309 cm. ölçülerinde bir mekan ve giriş holü işlevinde 189, 363, 191, 364 cm. ölçülerinde bir mekan oluşmuştur. Bu mekanlarda daha çok arpa depolanmaktadır (Şekil A.59). Mekanın kuzey duvarında, ahşap tek kanatlı kapı (K9); batı duvarında, iki adet ahşap pencere (P15, P16) bulunmaktadır. Mekan içinde üst örtüyü taşıyan iki adet ahşap dikme mevcuttur (Şekil A.60). Mekan zemini beton döşeme olup, duvarları çimento sıvalıdır. Mekan tavanında ise üst örtüyü taşıyan ahşap kirişlemeler ve kirişlemeler üzerindeki hasırlar görülmektedir (Şekil C.2, Şekil C.9).

3.4.1.11 Z11 mekanı (kümes)

Kümes olarak kullanılan 179, 230, 171, 234 cm. ölçülerindeki mekana, 54x68 cm. ölçülerindeki ahşap tek kanatlı K10 kapısıyla girilmektedir (Şekil A.61). Sonraki dönemlerde, tuğla malzeme ile inşa edilmiştir. Mekan zemini toprak döşeme olup, bahçenin kerpiç duvarına yaslanan batı duvarı hariç, diğer duvarları tuğla örgüdüdür. Üst örtüsü oluklu sac levha olup, tavanda ahşap kirişlemeler görülmektedir (Şekil A.62, Şekil C.2).

3.4.1.12 Z12 mekanı (bahçe)

Yaklaşık 1596x1198 cm. ölçülerindeki bir alanı kaplar. Ayrıca Z06 (depo) ile Z07 (tandır) mekanları arasında kalan 457, 504, 456, 482 cm. ölçülerinde yarı açık depolama alanı olarak kullanılan mekan ile Z07 (tandır) ve Z08 (ahır) arasında kalan 356, 530, 347, 530 cm. ölçülerinde gübre depolama alanı da bahçe mekanı içerisinde yer almaktadır. Bahçeye, Z01 (hayat) ve Z03 (hayat) mekanlarından ulaşılır. Mekanın kuzeyinde, ana yapı kütesi, terasa çıkan beton merdivenler ve Z01 ile Z03 mekanları (Şekil A.63); doğusunda, Z07 (tandır) mekanı; güneyinde, Z08 (ahır), Z09 (samanlık) ve Z10 (depo) gibi müştemilat birimleri (Şekil A.64); doğusunda ise Z11 (kümes) mekanı, su yalağı ve kerpiç bahçe duvarı bulunmaktadır. Bahçe duvarının üzerinde, 30x50 cm. ölçülerinde iki adet niş mevcuttur. Z11 (kümes) mekanının yanında 41 cm. çapında bir dut ağacı bulunmaktadır. Mekan zemini topraktır (Şekil A.65, Şekil C.2).

3.4.2 Birinci kat

Yapının asıl yaşama birimi bu katta olup, geleneksel iç sofalı (karnıyarık) türk evi plan tipine sahiptir. Türk evinin iki temel unsurunu oluşturan sofa ve odalar, bu katta toplanmıştır. Sofa, toplayıcı-dağıtıcı bir görev üstlenirken, odalarda, oturma, yatma, yemek yeme, banyo yapma ihtiyaçları karşılanmaktadır. Yapının iki farklı dönemde inşa edilmesi sonucu iki tane sofası (101 ve 106) bulunmaktadır. Bu sofalardan, odalar (102, 103, 104, 105, 108, 109, 110, 111), mutfak (112) ve wc (107) mekanlarına geçilmektedir (Şekil C.3).

3.4.2.1 101 mekanı (sofa)

Z01 (hayat) mekanından, ahşap merdivenlerle 101 mekanına ulaşılmaktadır. Cephelelerdeki çıkma formu, sofaya da yansımıştır. Kaydırılmış iki dikdörtgen

formunda olup; 293, 449, 307, 449 cm. ölçülerinde doğu-batı yönünde uzanan dikdörtgene, yine doğu-batı yönünde uzanan 292, 308, 297, 305 cm. ölçülerinde ikinci bir dikdörtgenin kaydırılarak takılmasıyla oluşmuş bir mekandır. Ortalama 243 cm. yüksekliğindedir. 102, 103, 104, 105 nolu mekanlara ve 106 nolu sofaya geçişi sağlamaktadır. Merdivenlerden çıkınca ulaşılan ilk dikdörtgen mekanın doğu duvarında, ahşap merdivenler ve 104 nolu mekana girişi sağlayan K13 kapısı; güney duvarında, 105 nolu mekana girişi sağlayan K14 kapısı ve özgün ahşap pencere (P17); batı duvarında özgün ahşap çıkma pencereleri (P18); kuzey duvarında, özgün ahşap pencere (P19) ve 102 nolu mekana girişi sağlayan K11 kapısı bulunmaktadır (Şekil A.66, Şekil A.67). Mekanın güney, batı ve kuzey duvarlarında pencere üst kotunda devam eden ahşap pervaz dolanmaktadır. Kaydırılmış ikinci dikdörtgen mekanın kuzey duvarında, 103 nolu mekana girişi sağlayan K12 kapısı; doğu duvarında, 106 nolu sofaya geçişi sağlayan, ikinci dönemde inşa edilen yapının eklenmesiyle pencereden dönüştürülen boşluk ve özgün ahşap pencere (P25); güneyinde ise ahşap merdivenler bulunmaktadır. Mekan zemini ahşap kaplama olup, tüm duvarları çimento sıvalı ve boyalıdır. Mekan tavanında, iki dikdörtgenin birleştiği yerde 27 cm. genişliğinde kuzey-güney yönünde ahşap kiriş, ilk dikdörtgenin tavanında kuzey-güney yönünde uzanan 13 adet ahşap kirişleme, ikinci dikdörtgenin tavanında, doğu-batı yönünde uzanan 7 adet ahşap kirişleme görülmektedir. Kirişlemelerin üzerine hasır serildiği görülmektedir (Şekil C.3, Şekil C.7, Şekil C.9, Şekil C.10).

3.4.2.2 102 mekanı (oda)

Sofadan (101), tek kanatlı ahşap kapı (K11) ile 297, 451, 292, 450 cm. ölçülerindeki mekana girilmektedir. Mekanın girişindeki eşik 5 cm. olup, oda ortalama 243 cm. yüksekliğindedir. Mekanın güney duvarında, tek kanatlı ahşap kapı (K11) ve 84x191 cm. ölçülerinde, 228 cm. yüksekliğinde, iki kanatlı bölümü yüklük, tek kanatlı bölümü gusülhane olarak kullanılan özgün ahşap dolap vardır. Diğer odalara göre, yüklük barındırması ve konumu açısından baş oda görevindedir. Aile büyüklerinin odası olarak kullanmıştır. Batı duvarında, iki adet özgün ahşap pencere (P20, P21); kuzey duvarında, özgün ahşap çıkma pencereleri (P22); doğu duvarında, zeminden 28 cm. yükseklikte, 23x74 cm. ölçülerinde, 146 cm. yüksekliğinde üzeri boyanmış ahşap bir dolap bulunmaktadır (Şekil A.68, Şekil A.69, Şekil A.70). Mekanın batı, kuzey ve doğu duvarında, pencere üst kotunda devam eden ahşap pervaz

dolanmaktadır. Oda zemini ahşap kaplama olup +3.09 kotundadır, yani sofa kotu (+3.11) ile arasında 2 cm. kot farkı vardır. Odanın tüm duvarları çimento sıvalı ve boyalıdır. Tavanda 13 adet ahşap kirişleme mevcuttur. Kirişlemelerin üzerine hasır serildiği görülmektedir (Şekil C.3, Şekil C.5, Şekil C.6, Şekil C.9).

3.4.2.3 103 mekanı (oda)

300, 454, 299, 467 cm. ölçülerinde, ortamala 241 cm. yüksekliğindeki mekana, sofadan (101), tek kanatlı ahşap kapı (K12) ile girilmektedir. Mekanın güney duvarında, gusülhane olarak kullanılan özgün ahşap dolap ve ahşap kapı (K12) (Şekil A.71); batı duvarında, özgün ahşap pencere (P23) yer almaktadır. Kuzey duvarında, özgün ahşap çıkma pencereleri (P24) (Şekil A.72); doğu duvarında, zeminden 28 cm. yükseklikte, 26x72 cm. ölçülerinde, 145 cm. yüksekliğinde özgün ahşap dolap ve 38x144 ölçülerinde, 146 cm. yüksekliğinde bir niş bulunmaktadır. Bu niş, ikinci yapının inşası sırasında pencerenin kapatılmasıyla oluşmuştur (Şekil A.73). Mekanın batı, kuzey ve doğu duvarında, pencere üst kotunda devam eden ahşap pervaz dolanmaktadır. Zemin kotu (+3.06), sofa kotundan (+3.11) 5 cm. aşağıdadır. Oda zemini ahşap kaplama olup, odanın tüm duvarları çimento sıvalı ve boyalıdır. Tavanda 12 adet ahşap kirişleme olup, çatı akmasının zararlarını önlemek amacıyla altlarına şeffaf naylon gerilmiştir (Şekil C.3, Şekil C.5, Şekil C.6, Şekil C.10).

3.4.2.4 104 mekanı (oda)

Sofadan (101), K13 kapısıyla 462, 303, 460, 303 cm. ölçülerindeki mekana girilmektedir. Ortalama 245 cm. yüksekliğindedir. Mekanın girişindeki eşik 6 cm. olup, zemin kotu (+3.10) ile sofa kotu (+3.11) arasında 1 cm. kot farkı vardır. Mekanın batı duvarında, ahşap tek kanatlı kapı (K13); kuzey duvarında, gusülhane olarak kullanılan özgün ahşap dolap, doğu duvarında, özgün ahşap pencere (P26) ve zeminden 25 cm. yükseklikte, 23x74 cm. ölçülerinde, 145 cm. yüksekliğinde özgün ahşap dolap vardır. Güney duvarında, iki adet özgün ahşap pencere (P27, P28) bulunmaktadır (Şekil A.74, Şekil A.75). Mekanın batı, güney ve doğu duvarında, pencere üst kotunda devam eden ahşap pervaz dolanmaktadır. Oda zemini ahşap kaplama olup, odanın tüm duvarları çimento sıvalı ve boyalıdır. Tavanda 11 adet ahşap kirişleme mevcuttur. Kirişlemelerin üzerine hasır serildiği görülmektedir (Şekil C.3, Şekil C.8).

3.4.2.5 105 mekanı (oda)

294, 494, 310, 491 cm. ölçülerindeki mekana, sofadan K14 kapısıyla girilmektedir. Ortalama 228 cm. yüksekliğindedir. Mekanın girişindeki eşik 6 cm. olup, zemin kotu (+3.08) ile sofa kotu (+3.11) arasında 3 cm. kot farkı vardır. Mekanın kuzey duvarında, ahşap tek kanatlı kapı (K14) ve özgün gusülhane ve yüklük yerine yapılmış olan 93x189 ölçülerinde ahşap dolap; doğu duvarında, pvc pencere (P29); güney duvarında, pvc çıkma pencereleri (P30); batı duvarında pvc pencere (P31) ve zeminden 24 cm. yükseklikte, 23x75 cm. ölçülerinde, 147 cm. yüksekliğinde üzeri boyanmış ahşap dolap bulunmaktadır (Şekil A.76, Şekil A.77, Şekil A.78). Mekanın batı, güney ve doğu duvarında, pencere üst kotunda devam eden ahşap pervaz dolanmaktadır. Oda zemini ahşap kaplama olup, odanın tüm duvarları çimento sıvalı ve boyalıdır. Tavanı ise kontrplakla kaplanmıştır.

Ev halkı tarafından “cümle hanesi” olarak adlandırılan bu oda, yapı ilk inşa edildiğinde, tüm ailenin ortak olarak kullandıkları oturma odası, salon gibi işlevleri yüklenirken; günümüz kullanımında, evin en çok kullanılan odasıdır, oturma eylemi dışında yemek yeme ve uyuma eylemleri de bu odada gerçekleştirilmektedir. En çok kullanılan oda olmasından dolayı, özgün detayları en çok kaybolan oda olmuştur. Özgün ahşap pencerelerden gelen soğuğu kesmek amacıyla, 2000li yıllarda özgün pencereler, pvc pencerelerle değiştirilmiştir. Özgün süslemeli dolap kapakları yerini, sade ahşap kapaklara bırakmış ve tavandaki kirişlemeler kontrplakla kapatılmıştır (Şekil C.3, Şekil C.8, Şekil C.9).

3.4.2.6 106 mekanı (sofa)

640, 409, 659, 371 cm. ölçülerinde kuzey-güney yönünde uzanan dikdörtgene, cephedeki çıkımların sofaya yansımaları olarak, doğu-batı yönünde 286, 316, 270, 354 cm. ölçülerinde ve 351, 273, 325, 267 cm. ölçülerinde iki dikdörtgenin kaydırılarak takılmasıyla oluşmuş bir mekandır (Şekil A.79). Sofadan (101) ve terastan (103) bu mekana ulaşılabilir. Kuzey-güney yönündeki dikdörtgen mekanın yüksekliği ortalama 233 cm. olup, doğu-batı yönünde uzanan mekan ortalama 242 cm. yüksekliğindedir. Bu mekandan, 107, 108, 109, 110, 111, 112 nolu mekanlara, 101 nolu sofaya ve 113 nolu terasa geçilebilmektedir. Kuzey-güney doğrultusundaki mekanın batı duvarında, 101 (sofa) nolu mekanla geçişi sağlayan boşluk ve özgün ahşap pencere (P25) (Şekil A.80); kuzey duvarında, 107 mekanına girişi sağlayan

K16 kapısı, 108 mekanına girişi sağlayan K17 kapısı (Şekil A.81) yer almaktadır. Doğusunda, sofanın devamı olan ikinci dikdörtgen; güneyinde ise 113 nolu terasa çıkışı sağlayan K15 kapısı ve iki adet ahşap pencere (P32, P33) bulunmaktadır (Şekil A.82). Mekanın ortasında 16 cm. çapında iki adet ahşap dikme mevcuttur. Mekan zemini ahşap kaplama olup, tüm duvarları çimento sıvalı ve boyalıdır. Üst örtüdeki bozulmaların etkisini azaltmak amacıyla, tavanı naylon örtü ile kapatılmıştır. Doğu-batı yönünde uzanan dikdörtgen mekanın kuzey duvarında, 109 nolu mekana girişi sağlayan K18, 110 nolu mekana girişi sağlayan K19 kapısı; doğu duvarında, banyo ihtiyacının karşılandığı, zemini beton olan alan ve 27x79 cm. ölçülerinde, 164 cm. yüksekliğinde bir niş (Şekil A.83, Şekil A.84); güney duvarında, 111 nolu odaya girişi sağlayan K20 kapısı ve 112 nolu odaya girişi sağlayan K21 kapısı bulunmaktadır. Mekan zemini birinci mekanda toprak döşeme olup, kaydırılan ikinci mekanda zemin beton döşemedir (Şekil A.85). Mekanın tüm duvarları çimento sıvalı ve boyalıdır. Mekan tavanı ise ahşap kirişlemelerden oluşmuş olup, üzerlerine serilen hasır görülmektedir (Şekil A.86, Şekil C.3, Şekil C.7, Şekil C.11, Şekil C.12, Şekil C.13).

3.4.2.7 107 mekanı (WC)

2000-2010 yılları içerisinde eklenmiş olup, yakacak deposundan, wcye çevrilmiştir (Şekil A.87). İkinci sofadan (106), ahşap tek kanatlı K16 kapısıyla 74, 122, 76, 121 cm ölçülerindeki mekana girilmektedir. Zemin kotu (+3.08), sofa kotundan (+3.03) 5 cm. yüksekte olup, ortalama 232 cm yüksekliğindedir. Mekan zemini seramik kaplama olup, duvarları 60 cm. yüksekliğine kadar seramikle kaplıdır (Şekil A.88). Duvarın diğer bölümleri ise çimento harçlı sıvalı ve boyalıdır. Tavan çatı akmasının zararlarını önlemek amacıyla, naylonla örtülmüştür (Şekil C.3).

3.4.2.8 108 mekanı (oda)

İki dönemde inşa edilen yapıların birleşim noktasında bulunan, 289, 398, 292, 399 cm. ölçülerinde, ortalama 246 cm. yüksekliğindeki mekana, ikinci sofadan (106), K17 kapısıyla girilmektedir. Mekanın güney duvarında, tek kanatlı ahşap kapı (K17); batı duvarında, özgün ahşap pencere (P34) ve 100x188 cm. ölçülerinde, 233 cm. yüksekliğinde, iki kanatlı bölümü yüklük, tek kanatlı bölümü gusülhane olarak kullanılan özgün ahşap dolap (Şekil A.89) yer almaktadır. Kuzey duvarında, özgün ahşap çıkma pencereleri (P35), doğu duvarında, zeminden 50 cm. yükseklikte, 18x72

cm. ölçülerinde, 133 cm. yüksekliğinde özgün ahşap dolap bulunmaktadır (Şekil A.90). Mekanın kuzey ve doğu duvarında, pencere üst kotunda devam eden ahşap pervaz dolanmaktadır. Oda zemini toprak döşeme olup, +3.05 kotundadır, yani sofa kotu (+3.03) ile arasında 2 cm. kot farkı vardır. Odanın tüm duvarları çimento sıvalı ve boyalıdır. Tüm ev içerisinde, sıva çatlaklarının en yoğun görüldüğü mekandır. Güney duvarında ve dolabın içerisinde kalan batı duvarında çimento sıvalar, yüzeyden kalkmıştır (Şekil A.91). Tavanda 6 adet ahşap kirişleme sayılabilirken, diğerleri çatı akmasının zararlarını önlemek amacıyla naylon örtüyle kapatılmıştır. Kirişlemelerin üzerine hasır serildiği görülmektedir (Şekil C.3, Şekil C.5, Şekil C.6, Şekil C.11, Şekil C.12).

3.4.2.9 109 mekanı (oda)

İkinci sofadan (106), K18 kapısıyla 288, 398, 285, 399 cm. ölçülerinde, ortalama 248 cm. yüksekliğindeki mekana girilmektedir. Mekanın güney duvarında, gusülhane olarak kullanılan özgün ahşap dolap ve tek kanatlı ahşap kapı (K18); batı duvarında, özgün ahşap pencere (P36); kuzey duvarında, özgün ahşap çıkma pencereleri (P37); doğu duvarında, zeminden 43 cm. yükseklikte, 18x66 cm. ölçülerinde, 140 cm. yüksekliğinde özgün ahşap dolap bulunmaktadır (Şekil A.92, Şekil A.93). Mekanın batı, kuzey ve doğu duvarında, pencere üst kotunda devam eden ahşap pervaz dolanmaktadır. Zemin kotu +3.03 olup, sofa kotuyla (+3.03) aynı yüksekliktedir. Oda zemini toprak döşeme olup, odanın tüm duvarları çimento sıvalı ve boyalıdır. Tavanda 13 adet ahşap kirişleme mevcuttur. Kirişlemelerin üzerine hasır serildiği görülmektedir (Şekil C.3, Şekil C.5, Şekil C.6).

3.4.2.10 110 mekanı (oda)

268, 432, 274, 431 cm. ölçülerinde, ortalama 247 cm. yüksekliğindeki mekana ikinci sofadan (106), tek kanatlı ahşap kapı K19 ile girilmektedir. Mekanın güney duvarında, gusülhane olarak kullanılan özgün ahşap dolap ve ahşap tek kanatlı kapı (K19); batı duvarında, özgün ahşap pencere (P38); kuzey duvarında, özgün ahşap çıkma pencereleri (P39); doğu duvarında, zeminden 51 cm. yükseklikte, 18x66 cm. ölçülerinde, 138 cm. yüksekliğinde özgün ahşap dolap bulunmaktadır (Şekil A.94, Şekil A.95). Mekanın batı, kuzey ve doğu duvarında, pencere üst kotunda devam eden ahşap pervaz dolanmaktadır. Zemin kotu +3.05 olup, sofa kotundan (+3.03) 2 cm. yüksektedir. Oda zemini toprak döşeme olup, odanın tüm duvarları çimento sıvalı

ve boyalıdır. Tavanda 14 adet ahşap kirişleme mevcuttur. Kirişlemelerin üzerine hasır serildiği görülmektedir (Şekil C.3, Şekil C.5, Şekil C.6, Şekil C.13).

3.4.2.11 111 mekanı (oda)

İkinci sofadan (106), K20 kapısıyla 266, 416, 263, 403 cm. ölçülerindeki mekana girilmektedir. Ortalama 247 cm. yüksekliğindedir. Mekanın girişindeki eşik 5 cm. olup, zemin kotu (+2.97) ile sofa kotu (+3.03) arasında 6 cm. kot farkı vardır. Mekanın kuzey duvarında, tek kanatlı ahşap kapı (K20) ve gusülhane olarak kullanılan özgün ahşap dolap (Şekil A.96); doğu duvarında, zeminden 49 cm. yükseklikte, 29x71 cm. ölçülerinde, 133 cm. yüksekliğinde özgün ahşap dolap vardır. Güney duvarında, özgün ahşap pencere (P40) bulunmaktadır. Mekanın batı, güney ve doğu duvarında, pencere üst kotunda devam eden ahşap pervaz dolanmaktadır (Şekil A.97). Oda zemini ahşap kaplama olup, odanın tüm duvarları çimento sıvalı ve boyalıdır. Tavanda 14 adet ahşap kirişleme mevcuttur. Kirişlemelerin üzerine hasır serildiği görülmektedir (Şekil C.3, Şekil C.7, Şekil C.13).

3.4.2.12 112 mekanı (mutfak)

295, 409, 292, 395 cm. ölçülerinde, ortalama 234 cm. yüksekliğindeki mekana, ikinci sofadan (106), K21 kapısıyla girilmektedir. Zemin kotu (+2.98) ile sofa kotu (+3.03) arasında 5 cm. kot farkı vardır. Mekanın kuzey duvarında, tek kanatlı ahşap kapı (K21); güney duvarında, iki adet özgün ahşap pencere (P41, P42); batı duvarında 61x216 cm ölçülerinde tezgah bulunmaktadır (Şekil A.98, Şekil A.99). Oda zemini beton döşeme olup, sadece tezgahın bulunduğu batı duvarında 216x69 cm. lik bir alan seramikle kaplanmıştır, geri kalan tüm duvarlar çimento sıvalı ve boyalıdır. Tavanı kontrplakla kapatılmıştır (Şekil C.3, Şekil C.7).

3.4.2.13 113 mekanı (teras)

Son dönem eklerinden olup, 2000-2010 yılları arasında betonarme malzemeyle inşa edilmiştir. 684x1011 cm. ölçülerinde bir alana sahip olan mekana, 106 nolu sofadan ve bahçeden beton merdivenlerle ulaşılmaktadır. Mekanın kuzeyinde, ana yapı kütesi; doğusunda, tuğla parapet duvarı; batısında ise beton merdivenler bulunmaktadır (Şekil A.100, Şekil A.101). Daha çok sebzelerin kurutulduğu bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.4.3 Bodrum kat (izbe, buğday deposu)

Z02 mekanının alt katında yer almaktadır. 126x411 cm. ölçülerinde iki bölümden oluşmaktadır. Z02 mekanındaki kapaklar yardımıyla bu mekana ulaşılır. Buğday deposu olarak inşa edilmiştir. Yöresel tabirle bu mekanın adı izbedir. Mekan zemini toprak döşeme olup, tüm duvarları çimento harçlı sıvalıdır. Tavanı ahşap kirişlemelerden oluşmuştur. Mekanın güney duvarında bir adet kapatılmış pencere izi görülmektedir (Şekil A.102, Şekil C.8, Şekil C.10).

3.5 Cephe Özellikleri

3.5.1 Kuzey cephesi

Yapının aynı zamanda giriş cephesi olup, mezarlığın önünden geçerek şehir merkezine çıkan yola bakmaktadır. Üst kattan dolayı simetrik bir etkiye sahip olsa da, bütün olarak incelendiğinde asimetrik bir cephedir (Şekil C.14). Alt katta doluluk oranı daha fazla olup, yapıya girişi sağlayan 1/1 oranında iki kapı (K1, K2) ve depoya (Z04) bakan 1/1.2 oranında iki küçük pencere (P5, P6) dışındaki yüzeyler sağırdır. Üst kat ise yol biçiminden kaynaklı olarak gönye çıkmalarla çözülmüştür. Bu çıkmalar cepheye hareketlilik katmış olup, bölgedeki tek gönye çıkmalı yapı olması ve kentin girişinde bulunmasından dolayı dikkat çekici bir yapı özelliği göstermesine neden olmuştur. Beş adet çıkma gözlenmekte olup, ahşap dikme ve kirişlerin arasında 2/1 oranında büyük açıklıklar (P22, P23, P24, P34, P35, P36, P37, P38, P39) bırakılmıştır. Konya'nın geleneksel bağ evlerinde görülen bir özellik olarak kuzey cephede geniş açıklıklar bırakılması, bu yapıda da karşımıza çıkmaktadır. Kuzey cephesinde bu kadar çok pencere açılmış olması, kışın evin ısıtılmasında güçlüklerle neden olmuştur. (Şekil A.103, Şekil A.104). Pencere etraflarında 9 cm. kalınlığında ahşap pervaz dolanmaktadır. Çıkmaların altında profilli ahşap alın devam etmekte olup, çıkmaları taşıyan kirişlerin cepheden görünmesi engellenmiştir. Çıkmalardan sonra altıncı kademe olarak, 1/1.6 oranında ahşap sofa (101) penceresi cephede görülmektedir. Cepheden çatı iki farklı çatı olarak algılanmaktadır.

Cepheleer tamamen çimento harçlı sıva ile sıvanmıştır. Ancak malzemelerin birbirine uyumsuzluğu nedeniyle pek çok yerde çimento harçlı sıvalar kabuk gibi dökülmüş veya yüzeyden ayrılmıştır. Büyük oranda sıva çatlağı mevcuttur. Dökülen sıvaların

altından çamur sıva, kerpiç tuğlalar, yer yer de taşıyıcı sistemi anlamamıza yardımcı olan ahşap hatıl ve ahşap dikmeler görülmektedir.

3.5.2 Batı cephesi

Yapının mezarlığa bakan cephesidir. Kuzeydeki çıkmalardan dolayı, cephenin simetrik etkisi bozulmuş, asimetrik bir cephe etkisi göstermektedir. Alt kat tamamen sağır olup, cephenin ortasında sofanın dışarıya taşan düz çıkması (P17, P18, P19) gözlenir. Bu çıkma da boyut, biçim ve malzeme açısından, kuzey cephesindeki çıkmalara benzemektedir. Çıkmanın altında profilli ahşap alın bulunmaktadır (Şekil C.15). Çıkmanın taşıtılması için altına, sonradan dört adet ahşap dikme yerleştirilmiştir, bu da çıkmayı taşıyan ahşap kirişlerde bir problem olabileceği ihtimalini akla getirmektedir. Çıkmanın sağında bir 1/1 oranında bir pvc pencere (P31), solunda ise bir tane sağdaki ile aynı formda, 1/1 oranında ahşap bir pencere (P20), bir tane de cephenin en ucunda 1/1.6 oranında ahşap çıkma penceresi (P21) bulunmaktadır. Pencerelerin etrafında 10 cm. kalınlığında ahşap pervaz dolanmaktadır (Şekil A.105, Şekil A.106).

Bu cephede de yüzeyler çimento harçlı sıva ile sıvanmıştır. Malzemelerin birbirine uyumsuzluğu nedeniyle çimento harçlı sıvalardaki kabuk gibi dökülmeler ve yüzeyden ayrılmalara, bu cephede daha fazla gözlenmektedir. Bu sebeple çamur sıvalı yüzeyler de büyük boyutlarda gözlenmektedir. Sıva çatlakları mevcuttur (Şekil A.107, Şekil A.108).

3.5.3 Güney cephesi

Yapının bahçesine bakan cephedir. Cepheler arasında en asimetrik özelliği, bu cephe göstermektedir. Alt katta ana girişten bahçeye kadar uzanan bölüm cephede 1/1 oranında büyük boşluklar olarak gözlenmektedir. Alt katta Z02 mekanının bahçeye bakan 1/1.6 oranında iki ahşap penceresi (P2, P3) dışında kalan tüm yüzeyler sağırdır. Üst katta ise cephe dört kademedен oluşmaktadır. Birinci kademedē cümle hanesinin (105) 2/1 oranında pvc çıkma pencereleri (P29, P30) gözlenmektedir. İkinci kademedē 104 nolu mekanın bahçeye bakan 1/1.6 oranında iki adet ahşap penceresi (P27, P28) görülmektedir. Üçüncü kademedē ise ikinci dönemde inşa edilen yapıya ait farklı boyut ve ölçülerde (1/1.4, 1/1.1, 1/1.6, 1/2, 1/1 oranlarında) 5 adet pencere (P32, P33, P40, P41, P42) ve sonradan açılan bir kapı (K15) bulunmaktadır. Dördüncü kademe ise sofada batıya doğru çıkma yapan 1/1.6

oranında ahşap pencereden (P17) oluşmaktadır. 7 cm. kalınlığında ahşap pervaz, pencere etraflarında dolanmaktadır (Şekil C.16). Sonradan eklenen betonarme teras ve terasa çıkan merdivenler de bu cephede yer almaktadır (Şekil A.109, Şekil A.110, Şekil A.111, Şekil A.112).

Bu cephede de yüzeyler yine çimento sıva ile sıvanmıştır. Malzeme uyumsuzluğu yüzünden sıva dökülmeleri, yüzeyden ayrılma ve sıva çatlakları bu cephede de gözlenmektedir.

3.6 Yapım Tekniği ve Malzeme Özellikleri

Korkmaz evi, genel olarak incelendiği zaman, geleneksel kerpiç yığma ve kerpiç dolgu sistemi bir arada kullanılarak karma bir yapım sistemine sahip olduğu anlaşılmaktadır. Zemin katta daha çok kerpiç yığma sistem hakimken, üst katlarda özellikle duvarlar kalınlıklarının incelendiği çıkma duvarlarında ahşap çatkılar arasının kerpiç malzeme ile doldurulmasıyla oluşan hıms tekniği kullanılmıştır (Şekil C.20, Şekil C.21, Şekil C.22, Şekil C.23).

3.6.1 Temeller

Yapının sağlam olması, malzemenin korunması anlamında en büyük görev doğru bir biçimde tasarlanmış temel sistemleri ile mümkündür. Korkmaz evinin temel sistemi ile ilgili yalnızca Z04 mekanı ipucu vermektedir. Mekanın zemininin düşük olması ve duvarların sıvasız olması nedeniyle duvar örgü sistemi görülebilmektedir. Bu sisteme göre moloz taş duvar örgüsü üzerine ahşap hatıl atılmış ve ondan sonra da kerpiç tuğlalarla duvar örülmüştür. Bu da bize yapının, moloz taş temel üzerine oturduğu fikrini vermektedir. Kerpiç malzemenin zemin suyuna karşı dayanıksız olması, bu tür yapılarda subasman kotuna kadar taş temel yapma zorunluluğu getirmektedir (Şekil C.20, Şekil C.21, Şekil C.22, Şekil C.23, Şekil C.24, Şekil C.25, Şekil C.26, Şekil C.27, Şekil C.28, Şekil C.29, Şekil C.30).

3.6.2 Duvarlar

Üst katta bulunan mekanların duvarları tamamen çimento sıvalı ve boyalı olduğu için duvar sistemi ile ilgili çok bir ipucu verememektedir. Ancak çıkma pencerelerinin kenarındaki ahşaplar, taşıyıcı sistemle ilgili ipuçları vermektedir. Bir de çimento sıvanın döküldüğü yerlerde altta çamur sıva görülmektedir. Duvar sistemi ile ilgili

asıl bilgiyi zemin katta bulunan, duvarları sıvasız mekanlar (Z04, Z05, Z06) ve sıvası dökülmüş cepheler vermektedir. Bu verilere göre duvarlar kerpiç tuğla örgüsünden oluşmaktadır. Kerpiç tuğla örgünün üzerine ise önce çamur sıva, sonra çimento sıva atılmış ve en son olarak da boyanmıştır. Yapıda taşıyıcı sisteme dair, kat hizalarında dolanan ahşap hatılların yanı sıra, kapı ve pencere üstlerinde de ahşap lentolar dikkat çekmektedir. Z01, Z03, Z04, Z05, Z06, 106 mekanlarında ve çıkmalarda gözlenen ahşap dikmeler, yapıda taşıyıcı sistem olarak duvar içine gizlenmiş ahşap dikmeler olabileceği ihtimalini akla getirmektedir. Kerpiç yapım tekniği incelendiğinde ise bu ihtimal kuvvetlenmektedir. Duvar kalınlıklarına baktığımızda ise; zemin katta yapının dış duvarlarının kalınlığı, 60-70 cm. arasında değişirken, zemin kattaki iç duvarlar yaklaşık 45 cm. kalınlığındadır. Üst kata gelindiğinde ise dış duvarlar 50-60 cm. kalınlığında iken, iç duvar kalınlıkları 30 cm. kalınlığına düşmektedir. Çıkmalarda ise 16x16'lıktan başlayıp 30x30'luğa kadar değişen ölçülerde ahşap dikmeler kullanılmıştır (Şekil C.20, Şekil C.21, Şekil C.22, Şekil C.23, Şekil C.24, Şekil C.25, Şekil C.26, Şekil C.27, Şekil C.28, Şekil C.29, Şekil C.30).

Müştemilat ve yapıya son dönemde eklenen bölüm betonarme taşıyıcı sisteme sahip olup, duvarları tuğla örgüdenir. Z06 mekanında sistem apaçık görünürken, müştemilat bölümünde sıvaların dökülmesi sonucu tuğla örgü sistemi görülmektedir. Duvar kalınlığı 20 cm. olup, müştemilat bölümünde üst örtüyü taşımak için yaklaşık 15 cm. çapında ahşap dikmelerden faydalanılmıştır.

3.6.3 Döşemeler

Yapıda döşeme sistemi olarak ahşap kirişlemeler kullanılmıştır. Bu kirişlemeler, genellikle 12 cm. çapında olup, akstan aksa 30-35 cm. aralıklarla duvar içinde yer alan ahşap kirişlerin üzerine yerleştirilmişlerdir. Mekanların tavanları kapatılmamış olanlarda, tavanlarda ahşap kirişlemeler görülmektedir ve tüm ahşap kirişlemelerin üzerine hasır serildiği gözlenmiştir. Diğer mekanlarda ise üst örtüdeki problemlerden dolayı suyun yapıya vereceği zararı azaltmak için naylon örtü ile ahşap kirişlemeler kapatılmıştır. 106 nolu mekanın bir bölümü ve 108 nolu mekanın bir bölümü ile 104 ve 107 nolu mekanlarda bu durum geçerlidir. 105 ve 112 nolu mekanlarda ise tavan kontraplakla kapatılmıştır.

Zemin döşemelerine gelindiğinde ise ahşap kaplama, toprak döşeme, beton döşeme ve seramik kaplama ile karşılaşılmıştır. Döşemeler inşa edilirken, ahşap

kirişlemelerin üzerine öncelikle hasır serilmekte, onun üzerine yaklaşık 6 cm. kalınlıkta olacak biçimde kamışlar serilmekte ve daha sonra da üzerine 20-25 cm. kalınlığında sıkıştırılmış toprak konulmaktadır. 108, 109, 110, 111 mekanlarının zemin döşemesi bu şekilde inşa edilmiş olup toprak döşemedir. Toprak döşemenin üzerine kadronlar yerleştirilerek üzerinin ahşapla kaplanmasıyla ahşap kaplamalı zemin döşemeleri oluşmaktadır. 101, 102, 103, 104, 105, 106 nolu mekanların zeminindeki ahşap kaplamaların bu şekilde inşa edildiği düşünülmektedir. Z02 nolu mekanda ise ahşap kirişlemelerin üzerinin doğrudan ahşapla kaplanmasıyla döşeme oluşmuştur. 106 nolu mekanın banyo işlevindeki bölümü, mutfak olarak kullanılan 112 mekanı ve gusülhaneler gibi ıslak hacimlerin zemini ise beton döşemedir. Beton yapıya sonradan eklenmemiş olup, özgün yapımında kullanılan bir malzemedir. Bu durumda, yine 15-20 cm. kalınlığında sıkıştırılmış toprak üzerine, 10-15 cm. kalınlığında beton döküldüğü söylenebilir. Ancak yapının herhangi bir yerinde açıklık olmadığı ve sondaj yapılamadığı için bu rakamlar, sadece tahmini birer rakam olmaktan öteye gidememektedir. 107 nolu wc olarak kullanılan mekanın zemini ise seramik kaplamalıdır. Bu bölümün sonradan yapıldığı dikkate alınırsa, mevcut ahşap döşeme üzerine seramik yapıştırılmasıyla yapıldığı söylenebilir. Zemin kattaki mekanların zeminleri çoğunlukla toprak döşemedir. Yalnızca Z01, Z06 ve Z10 mekanlarının zeminine sonradan beton dökülerek döşemeleri değiştirilmiştir (Şekil C.20, Şekil C.21, Şekil C.22, Şekil C.23, Şekil C.24, Şekil C.25, Şekil C.26, Şekil C.27, Şekil C.28, Şekil C.29, Şekil C.30).

3.6.4 Merdivenler

Yapıda, özgün dönemden kalan ahşap merdiven ve son dönemde eklenen betonarme merdiven olmak üzere iki adet merdiven bulunmaktadır. Özgün dönemde inşa edilen merdiven zemin kattaki hayat (Z01) ile üst kat sofasını (101) birbirine bağlamaktadır. Çift kollu ahşap bir merdiven olup, eni 23-29 cm. arasında değişen, 94 cm. boyunda 6 basamak, 100x174 cm. ölçülerinde bir sahanlık ve eni 22-29 cm. arasında değişen, 82 cm. boyunda 10 basamaktan oluşmaktadır. Rıht yüksekliği ortalama 19 cm'dir. Merdiven korkulukları ve küpeşte, kare kesitli 6x6 cm. ölçülerinde ve ahşaptandır (Şekil C.24, Şekil C.25, Şekil C.26, Şekil C.27, Şekil C.28, Şekil C.29, Şekil C.30).

Son dönemde eklenen betonarme merdiven ise bahçeden, terasa çıkışı sağlamaktadır. Eni 24-30 cm. arasında değişen, 100 cm. boyunda, 17 basamaktan oluşmaktadır. yüksekliği ortalama 19 cm'dir. Korkuluğu yoktur.

3.6.5 Örtü

Kerpiç yapılarda, yapıyı ve malzemeyi koruyan en önemli unsurlardan bir diğeri de üst örtülerdir. Kerpiç malzemenin en büyük düşmanı olan su, her şekilde yapıdan uzaklaştırılmalıdır. Bu nedenle üst örtü tasarımı doğru detaylarla çözümlenmiş olmalıdır. Korkmaz evinin üst örtüsü, özgün şeklini korumakta olup, Marsilya kiremit kaplı kırma çatıdır (Şekil C.20, Şekil C.21, Şekil C.22, Şekil C.23, Şekil C.24, Şekil C.25, Şekil C.26, Şekil C.27, Şekil C.28, Şekil C.29, Şekil C.30). Yapı iki dönemde inşa edildiği için, iki ayrı çatı görülmektedir. İkisi de özgün formunu korumakla beraber, iki çatının birleşim yerindeki tasarım hatalarından ve tenekeçilik işlerinin bozulmasından kaynaklı üst örtüde bozulmalar mevcuttur. Ayrıca yağmur olukları ve yağmur su iniş borularında eksilmeler göze çarpmaktadır.

3.7 Mimari Öğeler

3.7.1 Kapılar

Yapıya ana girişi sağlayan iki ana kapı mevcuttur. K1 ve K2 kapısı, ahşap çift kanatlı, düz çakma kapılar olup, K1 kapısı 291x252 cm. ölçülerinde; K2 kapısı ise 299x251 cm. ölçülerindedir (Şekil A.113, Şekil A.114). K1 kapısında, K2 kapısından farklı olarak kanatların ortasında baklava biçiminde bir motif bulunmaktadır. Yapıdaki iç kapıların tamamı tek kanatlı olup ahşaptandır. Ancak tabla sayı ve biçimleri açısından farklılıklar göstermektedirler. İlk dönemde inşa edilen yapının üst katında yer alan özgün biçimlerini koruyan dört kapı (K11, K12, K13, K14) aynı özellikleri taşımaktadırlar (Şekil A.115). Bu kapılar yaklaşık 80x180 cm. ölçülerinde, sade süslemeli, üç dikey dikdörtgen camlı tabla, bir yatay dikdörtgen masif tabla ve iki dikey dikdörtgen masif tabladan oluşmaktadır. Üzeri yağlı boya ile boyanmıştır. Kapıların etrafında 9 cm. genişliğinde ahşap pervaz dolanmaktadır. İkinci dönemde inşa edilen yapıda yer alan özgün özelliklerini koruyan beş kapı (K17, K18, K19, K20, K21) da ortak özelliklere sahiptirler (Şekil A.116). Bu kapılar yaklaşık 80x180 cm. ölçülerinde, sade süslemeli, iki dikey dikdörtgen camlı tabla, bir yatay dikdörtgen masif tabla ve iki dikey dikdörtgen masif tabladan oluşmaktadır. Üzeri

boyanmamış, ahşap ham haliyle bırakılmıştır. Bu kapıların etrafında da 9 cm. genişliğinde ahşap pervaz dolanmaktadır. Alt katta depo, samanlık gibi mekanlarda ahşap düz çakma kapılar (K4, K5, K6, K7, K9) kullanılmıştır (Şekil A.117). Genişlikleri 80-110 cm. arasında, yükseklikleri 160-190 cm. arası değişmektedir. Z02 mekanına girişi sağlayan K3 kapısı da özgün olup, 98x180 cm. ölçülerinde, sade süslemeli, iki dikey dikdörtgen masif tabla, bir yatay dikdörtgen masif tabla ve iki dikey dikdörtgen masif tabladan oluşmaktadır (Şekil A.118). Üzeri boyalıdır. Yapıya sonradan eklenen wcnin (107 nolu mekan) kapısı K16, 70x188 cm. ölçülerinde, bir kare camlı tabla, bir de dikey dikdörtgen masif bir tabladan oluşmaktadır (Şekil A.119). Yapıya sonradan eklenen betonarme terasa çıkmak için pencereden kesilerek kapıya dönüştürülen K15 kapısı, 80x170 cm. ölçülerinde düz ahşap çakma bir kapıdır (Şekil A.120). Son olarak Z08 nolu mekanın (ahır) K8 kapısı, 110x190 cm. ölçülerinde, üç küçük dikdörtgen camı bulunan metal bir kapıdır (Şekil A.121) (Şekil C.17).

3.7.2 Pencereleler

Yapıda çok farklı biçim ve boyutlarda pencereler bulunmaktadır. İlk dönemde inşa edilen kısımda yer alan çıkma pencereleri (P18, P22, P24) ahşap malzemeden yapılmış olup, özgün detaylarını korumaktadırlar. Yaklaşık 290-310 cm. genişliğinde, 140-150 cm. yüksekliğinde olan bu pencereler, üç açılır kanat, iki sabit kasa olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır. Açılan kanatların üst tarafında, kanatın yaklaşık üçte biri ölçüsünden yatay bir kayıt geçmektedir. Sabit kasalarda ise alt tarafında, kasanın yaklaşık üçte biri ölçüsünden yatay bir kayıt geçmekte, onun üstündeki dik kayıtlarla alan ikiye bölünmektedir (Şekil A.122). 105 nolu mekanın çıkma penceresi olan P30, PVC malzemeden olup, üç sabit kasa, iki açılır kanat olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır. Tüm pencere boyunca altta üçte birlik kısmından yatay kayıt geçmektedir (Şekil A.123). Özgün hali değiştirilmeden önce diğer çıkma pencereleri (P18, P22, P24) ile aynı detaylara sahiptir.

İkinci dönemde inşa edilen kısımda yer alan çıkma pencereleri (P35, P37, P39) ise ahşaptan olup, kayıtların yeri, kanat ve kasaların boyutu bakımından ilk dönem pencerelerinden farklılıklar göstermektedir. Özgünlüklerini koruyan bu pencereler, yaklaşık 270-295 cm. genişliğinde, 140-150 cm. yüksekliğinde olup, üç açılır kanat, iki sabit kasa olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır. Açılan kanatların alt

tarafında, kanatın yaklaşık üçte biri ölçüsünden yatay bir kayıt geçmektedir. Sabit kasalarda ise alt tarafında, kasanın yaklaşık üçte biri ölçüsünden yatay bir kayıt geçmekte, onun üstündeki dik kayıtle alan ikiye bölünmektedir (Şekil A.124). Sonradan eklenen teras için P32 penceresi kesilerek K15 kapısı yapılmıştır, özgün hali değiştirilmeden önce diğer çıkma pencereleri (P35, P37, P39) ile aynı detaylara sahiptir. Şu anda 160x140 cm. ölçülerinde olan ahşap pencere, iki açılır kanat, bir sabit kasa olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Açılan kanatların alt tarafında, kanatın yaklaşık üçte biri ölçüsünden yatay bir kayıt geçmektedir. Sabit kasada ise alt tarafında, kasanın yaklaşık üçte biri ölçüsünden yatay bir kayıt geçmekte, onun üstündeki dik kayıtle alan ikiye bölünmektedir (Şekil A.125).

Üst katta, 104 nolu mekanın P27 ve P28 penceresi ile sofadaki (101 nolu mekan) P25 ve çıkma pencerelerinin kenarlarındaki dar pencereler (P17, P19) özgün detaylarını korumakta olup, aynı özelliktedirler. Bu ahşap pencereler, yaklaşık 85-95 cm. genişliğinde, 145 cm. yüksekliğinde olup, iki kanatlıdır. Kanatların alt kısmında, üçte birlik yerinden yatay bir kayıt geçmektedir. Pencerenin üçte biri kadarlık kısım üstte sabit olup, dikey bir kayıtle ikiye bölünmüştür (Şekil A.126).

Z02 mekanının pencereleri kendi içinde aynı detaylara sahiptirler. Bu özgün ahşap pencereler (P1, P2, P3), yaklaşık 70-90 cm. genişliğinde, 145 cm. yüksekliğinde olup, iki kanatlıdır. Üstte üçte birlik bölümden ayrılan pencere, altta ve üstte açılan ikişer kanattan toplam dört kanatlıdır. Altındaki kanatların alt kısmının üçte birlik yerinden yatay bir kayıt geçmektedir (Şekil A.127). Yine bu mekanda bulunan P4 penceresi kapatılarak dolaba çevrildiği için, sadece üstte 75x45 cm'lik kısmı iki kanatlı ahşap pencere olarak gözlenmektedir (Şekil A.128).

103 nolu mekanın çıkma pencerelerinin dar kısmında yer alan P23, 84x145 cm. ölçülerinde, iki kanatlı özgün durumunu koruyan ahşap bir penceredir. Pencerenin üçte biri kadarlık kısım üstte sabit olup, kanatların alt kısmında, üçte birlik yerinden yatay bir kayıt geçmektedir (Şekil A.129). 110 nolu mekanın çıkma pencerelerinin dar kısmında yer alan P38, 82x140 cm. ölçülerinde, özgün durumunu korumakta olup, iki kanatlıdır. Ahşap pencerenin üçte biri kadarlık kısmı üstte ayrılmış ve iki kanatlıdır. Alt tarafta bulunan kanatlar ise yatay bir kayıtle ikiye bölünmüştür (Şekil A.130). 108 ve 109 nolu mekanlarda, çıkma pencerelerinin dar kısmında yer alan P34 ve P 36 özgün durumunu koruyan ahşap pencerelerdir. Sırasıyla 63x154 cm. ve 61x138 cm. ölçülerinde olup, tek kanatlıdır. Pencere üçte birlik yerinden ikiye

ayrılmış olup, üst taraf da tek kanatlıdır. Alt taraftaki kanat yatay bir kayıtlı ikiye bölünmüştür (Şekil A.131). 102 nolu mekanın çıkma penceresi P21, özgün durumunu koruyan ahşap bir pencere olup, 69x149 cm. ölçülerinde, tek kanatlıdır. Üçte birlik kısmı üstte sabitken, kanat kısmı altta üçte birlik bölümden yatay kayıtlı ikiye, üstte kalan kısım dikey kayıtlı tekrar ikiye bölünerek toplam üç bölümden oluşmaktadır (Şekil A.132). Özgün pencereleri değiştirilen 105 nolu mekandaki dar pencere P29 ise, PVC malzemeden olup, 70x144 cm. ölçülerindedir. Tek kanatlı olan bu pencerenin üstte üçte birlik bölümü sabittir (Şekil A.133).

Z04 mekanında yer alan pencereler (P5, P6), yaklaşık 75x62 cm. ölçülerinde olup, ortadan dik bir kayıtlı ayrılmış, sabit ahşap pencerelerdir (Şekil A.134). Yine Z04 ve Z05 mekanlarında yer alan P7 ve P8, mekanın üst tarafında yer almakta olup, yaklaşık 70x55 cm. ölçülerindedirler. Herhangi bir kasa mevcut değildir. Z06 mekanında yer alan P9 ise, 136x120 cm. ölçülerindedir. Sadece ahşap kasası mevcut olan pencerede cam ve kanatlar mevcut değildir. Pencerenin üstte üçte birlik bölümünden yatay bir kayıtlı alan ikiye bölünmüş olup, üst taraf dik bir kayıtlı ikiye, alt tarafta, iki adet dik kayıtlı üç parçaya bölünmüştür (Şekil A.135). Z07 mekanında yer alan P10, 104x72 cm. ölçülerinde, kasasız bir pencere boşluğu oluşturmaktadır. Müstemilatlar da yer alan pencereler (P11, P12, P13, P14, P15, P16) ise, 71-100 cm. genişliğinde, yaklaşık 65 cm. yüksekliğinde olup, iki kanatlı ahşap pencerelerdir (Şekil A.136).

P20, P26 ve P40; malzeme, boyut ve özellikleri bakımında benzerlikler göstermektedirler. Üçü de özgün durumlarını korumakta olan, ahşap pencerelerdir. P20 ve P26 145x145 cm. ölçülerinde iken, P40 150x150 cm. ölçülerindedir. Her üç pencere de, önce üçte birlik yerinden dik bir kayıtlı iki parçaya bölünmüşlerdir, daha sonra geniş olan bölümün üçte birlik bölümünden yatay bir kayıt geçerek bu alan da ikiye bölünmüştür. Yine bölünen alanın geniş bölümünün üçte birlik yerinden geçen dik bir kayıtlı bu alan da ikiye bölünmüştür. Böylece toplamda dört ana alan oluşmuştur. Bunlardan üstteki yatay ve ortadaki dik alan sabitken, diğer iki alan açılır kanatlara sahiptir. Pencerelerdeki farklılıklar bu alanların içinde yer alan kayıtların yerlerinde kendini göstermektedir. P20’de, kanatların alt tarafında, üçte birlik yerinden yatay kayıtlar geçmektedir. P26’da, uzun olan kanatın üstte, üçte birlik yerinden yatay bir kayıt geçmekte, ortadaki sabit bölümün yine üstte, üçte birlik yerinden yatay bir kayıt geçmekte olup, kısa kanatın altta, üçte birlik yerinden

yatay bir kayıt geçmektedir. P40'da ise, sadece uzun kanatın altta, üçte birlik yerinden yatay bir kayıt geçmektedir (Şekil A.137). P31 ise özgün durumu değiştirilmeden önce bu pencerelerle aynı detaylara sahiptir. 150x150 cm. ölçülerinde olan pencere, PVC malzemeden yapılmıştır. Pencerenin üstte, üçte birlik bölümünden yatay bir kayıtla alan ikiye bölünmüş olup, üst taraf, dik bir kayıtla ikiye, alt taraf ise iki adet dik kayıtla üç parçaya bölünmüştür. Ortada yer alan parça açılır olup, diğerleri sabittir (Şekil A.138).

112 nolu mekanda (mutfak) yer alan P41, 68x143 cm. ölçülerinde olup, ahşap tek kanatlı bir penceredir. Üstte üçte birlik yerinden yatay bir kayıtla ayrılan pencerenin, üst ve altta kalan iki parçası da açılır kanatlardan oluşmaktadır. Altta bulunan kanatın ortasından geçen yatay bir kayıtla alan ikiye bölünmüştür (Şekil A.139). P42 ise 69x97 cm. ölçülerinde, ahşap tek kanatlı bir penceredir. Kanatın ortasından geçen yatay bir kayıtla alan ikiye bölünmüştür (Şekil A.139). Sofada yer alan P33 ise, 48x63 cm. ölçülerinde, ahşap, tek kanatlı bir penceredir (Şekil A.125) (Şekil C.18, Şekil C.19).

Ana yapı içinde yer alan tüm pencerelerin etrafında, 9 cmlik ahşap pervazlar dolanmakta olup, tüm denizlikler beton malzemedendir.

3.7.3 Dolaplar

Yapıda yer alan dolaplar, yapının inşa dönemine ve kullanım amacına göre farklılıklar göstermektedir. 102 ve 108 nolu mekanlarda yer alan, tek kanatlı bölümü gusülhane, çift kanatlı bölümü yüklük olarak kullanılan dolaplar, süsleme, malzeme ve boyut bakımından benzer özelliklere sahiptir. 102 nolu mekanda bulunan ahşap dolap, 87x224x231 cm. ölçülerinde olup, biri çift kanatlı olmak üzere, üç açılır kanat ve üç sabit bölümden oluşmaktadır (Şekil A.69). 108 nolu mekanda bulunan ahşap dolap ise, 100x188x233 cm. ölçülerinde, biri çift kanatlı olmak üzere, üç açılır kanat ve bir sabit bölümden oluşmaktadır. Ahşap ham haliyle kullanılmış olup, dolap üzerinde kapı tablalarında yer alan süslemelere benzer sade süslemeler yer almaktadır (Şekil A.89). 105 nolu mekanda yer alan dolabın tek kanatlı bölümünde gusülhane izleri görülsede, dolap özgünlüğünü kaybetmiş, televizyon dolabına dönüşmüştür. 93x189x228 cm. ölçülerinde olup, düz, süslemesiz, ahşap suntadan yapılmıştır (Şekil A.76).

Yapıda hemen hemen her odada yer alan gusülhaneler, inşa dönemine bakılmaksızın aynı özellikleri taşımaktadırlar. 103, 104, 109, 110, 111 ve Z02 mekanlarında yer alan bu gusülhanalar, yaklaşık 73x83x237 cm. ölçülerindedir. Gusülhane zemin döşemesi beton olup, su gideri mevcuttur. Kapaklarda ahşap ham haliyle kullanılmış olup, dolap üzerinde diğer kapı ve yüklüklerde görülen sade süslemeler yer almaktadır (Şekil A.41, Şekil A.71, Şekil A.75, Şekil A.92, Şekil A.95, Şekil A.96). İlk dönemde inşa edilen yapıda, 102, 103, 104 ve 105 nolu mekanlarda yer alan duvar içindeki dolaplar, aynı süsleme ve malzeme özellikleri göstermektedirler. Yaklaşık 25x74x146 cm. ölçülerinde olan bu dolaplar, özgün olarak ham ahşaptan yapılmışken bazılarının üzeri boyalıdır. Altta bir sabit, ortada açılır, masif iki kanat ve en üstte camlı, açılır iki kanat olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Süslemeler, sade olup, ortada yer alan masif kapaklar üzerinde yer almaktadır (Şekil A.140). İkinci dönemde inşa edilen yapıda, 108, 109, 110 ve 111 nolu mekanlarda yer alan duvar içindeki dolaplar, aynı süsleme ve malzeme özellikleri göstermektedirler. Yaklaşık 24x70x135 cm. ölçülerinde olan bu dolaplar, özgün olarak ham ahşaptan yapılmış olup, özgün durumlarını korumaktadırlar. Altta bir sabit, ortada açılır, masif iki kanat ve en üstte camlı, açılır iki kanat olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Süslemeler, sade olup, ortada yer alan masif kapaklar üzerinde yer almaktadır (Şekil A.141). Z02 mekanında yer alan, pencereden dolaba dönüştürülen dolap 36x77x119 cm. ölçülerinde olup, altta bir sabit, üstte açılır, masif iki kanattan oluşmaktadır. Süslemeler, sade olup, üstte yer alan masif kapaklar üzerinde yer almaktadır (Şekil A.128) (Şekil C.19).

3.7.4 Nişler

Yapıda yer alan nişler, dikdörtgen formunda olup, sade, süslemesizdirler. Zemin katta, bahçe duvarı üzerinde yer alan nişler, yaklaşık 32x50 cm. genişliğinde, 44 cm. yüksekliğindedirler. Ayrıca girişte Z01 mekanında, merdivenlerin yanında, 36x88 cm. genişliğinde, 160 cm. yüksekliğinde, ahşap rafları olan bir niş bulunmaktadır (Şekil A.39). Z03 mekanının batısında yer alan niş, 45x95 cm. genişliğinde, 149 cm. yüksekliğinde olup, doğusunda yer alan nişler, yaklaşık 30x49 cm. genişliğinde, 42 cm. yüksekliğindedir. Üst katta 106 nolu mekanda(sofada), banyo ihtiyacının karşılandığı mekanda, 27x79 cm. genişliğinde, 164 cm. yüksekliğinde ahşap rafları olan bir niş bulunmaktadır (Şekil A.84). Ayrıca 103 nolu mekanda, 38x144x146 cm. ölçülerindeki niş, ikinci dönemde inşa edilen yapının eklenmesiyle, pencerenin

kapatılmasıyla oluşmuştur (Şekil A.73). Tandır (Z07) da ise, 25x30 cm. genişliğinde, 35 cm. yüksekliğinde ve 25x51 cm. genişliğinde, 51 cm. yüksekliğinde iki adet niş bulunmaktadır (Şekil A.53).

3.8 Yapıdaki Bozulmalar ve Nedenleri

Yapıdaki bozulmalara genel olarak baktığımızda, mekansal, strüktürel ve malzeme bozulmaları en öncelikli sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadırlar.

3.8.1 Mekan bozulmaları

Mekansal bozulmalar, kullanıcıların ve işlevsel değişikliklerin neden olduğu bozulmalardır. Yapıda mekanların kullanımı, geçen yıllar boyunca pek fazla değişmemiştir. Çağdaş yaşamın gereği olarak, banyo ve tuvalet ihtiyacı için yapı içinde çeşitli değişikliklere gidilmiştir. Banyo sorunu için daha önceden de zemini beton kaplı olan koridordaki alan, bir perde ile kapatılarak banyo mekanı ihtiyacı karşılanmaya çalışılmıştır. Tuvalet ihtiyacı ise, yakacak deposu olarak kullanılan alan, bir kapı ile kapatılarak, alaturka tuvalet ve su tesisatı eklenerek çözülmüştür. Bu iki mekanın eklenmesi, yapıdaki mekansal özelliklere pek fazla zarar vermemiştir. Ancak 2000-2010 yılları arasında yapıya eklenen betonarme teras ve merdivenleri, depo olarak kullanılan Z06 mekanı, betonarme karkas yapım tekniği ile inşa edilmesi sonucu hem estetik, hem de malzeme açısından yapı ile uyumsuzluk göstermekte, niteliksiz ek özelliği taşımaktadır.

3.8.2 Strüktür bozulmaları

Bütün yapı, içten ve dıştan sıvalı olduğu için, taşıyıcı sisteme dair bozulmalar hakkında kesin bir şey söylenememektedir. Sıva üzerinde de bariz bir bozulmayı gösteren bir işaret bulunmamaktadır. En iyi gözlem, ancak sıva raspasından sonra yapılabilir. Taşıyıcı sisteme dair bariz bir sorun görünmese de, yapıdaki en büyük sorun çatıdan kaynaklanmaktadır. Yapının iki dönemde inşa edilmesi ve ikinci dönem inşa edilirken, çatıyı bozmadan ikinci çatının da eklenmesiyle, iki çatının birleşim noktası tam olarak çözülememiştir. Bu da zamanla, kar ve yağmur sularının yapı içine akmasına neden olmuş, döşemelerdeki ahşaplara zarar vermiştir. Bu sorunun daha da büyümesiyle suyun kerpiç tuğlalara ulaşp, yapının taşıma gücünü zayıflatma ihtimali bulunmaktadır.

3.8.3 Malzeme bozulmaları

3.8.3.1 Kerpiç malzemedeki bozulmalar

Yapının büyük bir bölümü kerpiç malzemedен oluşmaktadır. Çoğu yerde sıva altında kaldıkları için kerpiç tuğlaları ile ilgili kesin bir şey söylemek mümkün değildir. Ancak zemin kattaki sıvasız mekanlardaki kerpiç tuğlalar, yapı inşasında kullanılan kerpiçlerin sağlamlıkları, bozulma durumları ile ilgili fikirler vermektedir. Bu kerpiç tuğlalar incelendiğinde sağlamlıklarını korudukları tespit edilmiştir. Tüm yapı yüzünün çimento harçlı sıva ile sıvanmış olmasından dolayı, çamur sıva ve kerpiç tuğlaları ile uyumsuz çalışan çimento sıva, kabuk gibi yüzeylerden ayrılmış, yer yer dökülmüş ve yüzeyde sıva çatlaklarına neden olmuştur.

3.8.3.2 Ahşap malzemedeki bozulmalar

Yapıda kiriş olarak kullanılan ahşaplar, sağlam durumda olmakla beraber, çatı problemlerinin olduğu mekanların naylon örtülerle kapatılmış olması buradaki ahşapların görünmesini engellese de sudan kaynaklı sorunların ahşaplarda bozulmalara neden olabileceğini akla getirmektedir. Sorunların tam olarak tespit edilmesi için naylon örtülerin kaldırılıp, ahşap uzmanları tarafından ahşaplar üzerindeki bozulmalar incelenerek tespit edilmelidir. Taşıyıcı sistem içinde yer alan ahşap dikme ve hatıllar, sıva altında kaldıkları için herhangi bir şey söylemek mümkün olmazken, sıva rıspasından sonra bozulmalara dair tespitlerin daha rahat yapılabileceği söylenebilir. Onun dışında kapı, pencere, dolap, pervaz ve döşemelerde karşımıza çıkan ahşap doğramalarda pek fazla bozulma yoktur. Dolap ve kapıların bazıları boyanmış olup, bu da özgünlüğün bozulmasına neden olmuştur.

4. TİPOLOJİK KARŞILAŞTIRMA

4.1 Türk Evlerinin Tarihi Gelişimi

Ev, insanların çağlar boyu barınma ihtiyacını karşılayan yapı birimi olarak karşımıza çıkmaktadır. İlk insanların, mağaranın önüne çalı koyarak başlattıkları ev kültürü, zamanla, kültürel ve çevresel etkilerle gelişmiş, bölgelere göre farklılıklar göstermeye başlamıştır. Türk evi ise, Türk insanının barınma ihtiyacını karşılayan yapı birimidir. Orta Asya'da, göçebe yaşamda, çadır kültürüyle başlayan ev, yerleşik hayatta da aynı özellikleri gösteren sabit yapı birimlerine dönüşmüştür. Selçuklu'da, Osmanlı'da, Cumhuriyet'te, Orta Asya'da, Balkanlar'da, Anadolu'da, Afrika'da yani Türk'ün yaşadığı her bölgede bulunan evler, Türk kültürü ve yaşama alışkanlıklarından dolayı benzer özellikler göstermektedir. Farklılıklar yalnızca yaşanılan bölgedeki iklim, yakınlarda bulunulabilen yapı malzemesi ve o bölgede önceden yaşayan halkla olan kültürel etkileşimlerden kaynaklı meydana gelmektedir. Yoksa odanın tüm fonksiyonları içinde barındıran bir birim olması, çadır kültüründen günümüze kadar devam eden Türk kültürünün bir özelliğidir. 19. yüzyıla kadar Dünya'nın her bölgesinde inşa edilen Türk evleri, plan kompozisyonları ve fonksiyonlar anlamında ortaktır. Türk toplumunun aile yapısı, günlük hayatı ve İslami yaşayışı, Türk evinin tasarımında etkili olmuştur. Türk evi plan tiplerine baktığımızda, değişik tipoloji denemeleri yapılmış olsa da, Türk evinin en iyi sınıflandırması, tipolojide, oda ve sofa esas alınarak yapılan dört tip ile belirlenmiştir. Bunlar; sofasız evler, dış sofalı evler, iç sofalı evler ve orta sofalı evlerdir. Eruzun, bu plan şemalarını şöyle açıklamaktadır: Sofasız evler Türk evinin çadırdan sonraki ilk evresini oluşturmaktadır. Dış sofalı evler, sofasız evleri izleyen aşamadır. İç sofalı evler dış sofanın açık yüzünün pencerelerle kapatılmasıyla ve en çok iki yüzü ışık görecektir şekilde odaların arasına alınmasıyla korunmuş bir ortak kullanım alanının olduğu evredir. Orta sofalı plan tipi ise Türk evinin evrimindeki

son aşamadır.¹⁴

Türk konut geleneğinde aksiyal kompozisyon karakteristik değildir. Batı’da hatta İran mimari geleneğinde yaygın kullanımına rağmen, bizde konutlar büyük simetri akslarına göre tasarlanmamıştır. Örneğin merdiven bir aks üzerine konmaz; evin en önemli odasının bir aks üzerinde olması gerekliliği yoktur, aksine bir köşeye kaçır. Onun için simetrik konut yapıları, Türk mimari geleneğinin Batı ya da İran etkisinde değişmiş örnekleri olarak görülebilmektedir. Simetri, şüphesiz bir bozulma değildir, fakat Türk ev planı geleneğinde egemen bir tutum olmamıştır (Kuban, 1995).

Alçakgönüllü, ölçülü, alt katları sağır ev dizilerinin arasında meydana gelen resimsel nitelikte sokaklar, biçimsel nitelikleriyle Türk kentinde doğal çevre ile Türk toplumu arasında kendine özgü bir dengenin görüntüsüdür (Kuban, 1995). Sıcak komşuluk ilişkilerine göre, yan yana bitişik ya da aralıklı sıralanmış evlerle oluşturulan dar sokaklar, güney bölgelerimizde serin rüzgarları almaya yönlendirilmişken, kuzeydeki yerleşimlerde ise güneşe açık, ama rüzgarı perdeleyecek biçimde şekillenmektedir. Diğer yandan komşu yapının perdelenmemesine özen gösterilmiş, bir bahçeden bakıldığında komşunun bahçesinin görülemeyeceği planlama yapılmıştır. Yapının inşasında komşu istekleri de dikkate alınmaktadır. Doğal yapıya her zaman saygı duyulmuş, bulunan yörenin doğal görünümünün bozulmamasına dikkat edildiği gibi, aksine güçlenmesine çalışılmıştır (Günyol, 1999).

Türk evi planlanırken, çağdaş kavramlarla, “tasarımın doğrudan kullanıcının kendisinden başlaması”, “içten dışa davranış”, “önce işlevin ardında onunla uyum içinde dışın çözümlenmesi” ile yani “katılım” ile tasarlanmaktadır. Yapılacak olanı, işverenin yaşamı, kültürü, yaşam biçimi, istekleri, beklentileri belirlemektedir. Yaşama, doğaya, çevre koşullarına uygunluk, gerçekçilik, akılcılık, içten dışa çözüm, iç-dış uyumu, tutumsallık, temel tasarım ilkelerindendir (Bektaş, 1996).

19. yüzyılda Avrupa’da mimariyi ve bazı sanat dallarını da kapsayan yeni akımlar ortaya çıkmıştır. Türklerin Avrupa ile olan münasebetleri nedeni ile Türk mimarisi bu yeni akımlardan etkilenmiştir (Ulusoy, 2000; Denel, 1982). Türk geleneklerine uygun olmak koşulu ile meydana gelen bu değişiklikler planlamada, iç mekanda, dış

¹⁴ Türk evlerinin tarihsel gelişimi, Akın, 1990; Bektaş, 1996; Binan, 1952; Denel, 1982; Eldem, 1968; Erüzün, 1989; Evren, 1959; Günay, 2007; İzgi, 1975; Kuban, 1995; Küçükerman, 1973; Küçükerman, 1995; Küçükerman, 1996; Sözen ve diğ., 2001; Tanyeli, 1998; Tayla, 2007; Uğurlu, 1983; Yürekli, 2005 kaynaklarından derlenmiştir.

mekanda, süslemede ve yapım tekniklerinde görülmektedir. Avrupa mimarisi etkisi ilk olarak Osmanlı İmparatorluğu'nun başkenti olması nedeni ile İstanbul'da görülmektedir (Ulusoy, 2000; Arel, 1982). Bu etkileşim Türk Sivil mimarisi açısından önemli bir gelişime ve değişime neden olmuştur. İstanbul'da görülen mimari detaylardaki değişiklikler, kısa bir süre sonra Konya'yı etkilemiştir (Ulusoy, 2000).

4.2 Konya Evlerinin Özellikleri

Konya evleri, Anadolu'nun en eski konutlarının "mirası" üzerine kurulmuştur (Karpuz, 1999). Köklü Anadolu geleneği ve Anadolu Selçuklularıyla getirilen yeni değerler, burada farklı bir oluşuma neden olmuştur. Yapı sistemi bakımından ilk çağlardan beri değişmeden uygulanan kerpiç geçerliliğini sürdürürken, plan tipleri bakımından kentlerde Türk geleneklerinin ve yaşam kültürünün etkileri görülmektedir. Buna karşılık, kırsal yerleşmelerdeki mekan düzeni İlkçağ Anadolu mimarlığının geliştirdiği değerlerin izlerini taşımaktadır (Sözen, Erüzün ve diğerleri, 2001). Yani Konya evleri, yerel özellikleriyle birlikte Türk evinin genel özelliklerini de taşımaktadır (Karpuz, 1999).

Konya'nın eski evleri, akıllı, esnek, organik, çevreye uyumlu, insana değer veren, ona saygılı yapılardır. Yaşayan evlerdir (Uğurlu, 1997). Anadolu'nun genelinde olduğu gibi Konya'da da erkek evlatlar evlendirilirken baba arsının bir kısmını evlenen çocuğuna ev yapmak için ayırmaktadır. Bu ailenin ekonomik gücüne göre bir "oda" veya ayrı bir "ev" olabilmektedir. Zaten Anadolu'da ev ile oda çoğu zaman aynı anlamda kullanılmaktadır (Bakır ve Alkan Bala, 1998). Ayrıca Konya Selçuklu evinde fakir evi ile zengin evi arasında kuruluş prensipleri ve genel şema açısından farklılıklar görülmemektedir. Değişen yalnızca iç mekandaki süslemelerin yoğunluğudur (Bakır ve Alkan Bala, 1998; Uğurlu, 1983).

Evler, insan ölçülerine uygun, tek veya iki katlı ve sokaktan kerpiç duvarlarla ayrılmıştır. Ev, esas yaşama mekanı olup, geniş bir hayat-avlu içerisinde yer almaktadır. Sokaklar, düz veya kıvrılarak uzanmakta, kesişme noktalarında meydancıklar-çeşmeler bulunmaktadır. Ana caddelerde sokaklar taş döşeli, kenar mahallelerde de toprak yaya yollar bulunmaktadır. Sokakların her iki yanında kerpiç avlu(hayat) duvarları ve eski sokak kapıları bulunmaktadır(Şekil A.142). Konya evlerinin kendine özgü yapı malzemesi, mekan tasarımı vardır. Kalın kerpiç

duvarları, odaların içinde pencereler, yüklükler, ahşap dolaplar, ağızlı açıklar, sandıklar, yuvarlama denilen girişler toprakla ahşabın başarılı bir uyumunu göstermektedir. 1930’larda yavaş yavaş toprak damların üzerine kiremit veya saç çatılar oturtulmaya başlanmıştır (Karpuz, 2001). Bir eski kaynağa göre Konya’da ilk üstü çatılı ve damı kiremitli evler, H-1294, M. 1878 tarihinden yani II. Abdülhamit devrinden sonra yapılmıştır (Turgut, 2003).

Özellikle İstanbul’da görülen mimarimizdeki batı etkileri, Anadolu’da ve Konya’da da etkilerini gösterir. Ancak bu değişiklik Anadolu genelinde ve Konya’da gerek sosyal ve gerekse mekansal kurgu anlamında daha yavaş ve temkinlidir (İncesakal, 2000). 19. yüzyıl sonlarından itibaren Bağdat demiryolunun Konya’ya ulaşması ile birlikte binaların cephelerinde barok etkiler görülmeye başlamıştır. 1912 yılından başlamak üzere Arapoğlu semtinde(Mimar Muzaffer caddesinden) başlamak üzere İstasyon’a kadar uzanan cadde üzerinde geleneksel Konya Evleri’nin dışında yabancı olduğu birtakım evler yapılmıştır. Bu evler Hristiyan Marunilerin yaptırmış olduğu evler olup özgün karakterini koruyarak günümüze kadar gelmişlerdir. 1938 yılı Konya’nın mimari dokusunun değişikliğe uğradığı tarihin başlangıç noktasıdır (Odabaşı, 1998). Ülkemizde 1920’lere kadar sahip olduğumuz geleneksel mimari kimliğimiz 1925’lerdeki uluslar arası mimarlık kavramları ile birlikte öncelikle büyük illerden başlayarak yavaş yavaş değişmeye başlar. Geleneksel özellikler Konya ev mimarisinde 1950’lere kadar büyük farklılıklar göstermez (Ulusoy ve İncesakal, 2001; Bakır ve Alkan Bala, 1998). Konya’da 1940’lara kadar kent dokusu mahalle ve sokaklar bir bütün halinde korunmaktadır. 1947’li yıllar imar planının uygulanmasından sonra Konya’nın fiziksel görünümü hızla değişmeye başlamıştır. Konya’da yoğun konut talebi ve hızlı yapılaşma dönemi 1950 yıllarıdır. Apartmanların yaygınlaşmaları ülkemizdeki diğer büyük şehirlerde olduğu gibi 1951 yılından sonra başlar. 1950’li yıllardan 1980’lere kadar Konya’daki sivil mimari büyük değişiklikler gösterir. Geleneksel yapılar yerini süratle betonarme modern yapılara terk eder (Ulusoy ve İncesakal, 2001).

Konya evleri üzerine ilk çalışmaları S. Hakkı Eldem yapmış olup, en geniş, kapsamlı çalışmayı ise Celile Berk gerçekleştirmiştir. Daha sonraları Konya evleri üzerine pek çok çalışma yapılmış olsa da hepsini incelediğimizde sınıflandırmada tüm çalışmalar,

temel olarak Celile Berk'in "Konya Evleri" adlı doçentlik çalışmasını almıştır.¹⁵ Biz de, bu geleneği bozmayarak, sınıflandırmada Celile Berk'in çalışmasını temel alacağız.

4.2.1 Plan tipolojisi ve mekan düzenlemeleri

Konya evinde planı oluşturan önemli mekanlar şunlardır;

Odalar: Türk evi odasının bütün unsurlarına sahiptir. Odaların en önemli özellikleri kendi başlarına, yapı içinde belirli eylemleri karşılayan birimler olmalarıdır. Göçebelik dönemindeki çadırlar gibi, her oda; oturma, yemek yeme, çalışma, yatma gibi eylemlerin gerçekleştiği bir ortamdır. Bu eylemler için gerekli olan çevre parçalarının bir araya gelmesiyle bu odalar biçimlendirilmiştir. Türk evinde her odanın çevresinde bir hizmet alanı gerekir. Bu da ortak yaşama alanı olan sofâ, ya da diğer hizmet alanlarıdır (Küçükerman, 1996). Oda sayısı aile büyüklüğüne göre değişmekte, haremlilik, selamlık, yaz ya da kış odası gibi, sosyal yapının ve kültürün gerektirdiği bölümler yer almaktadır. Bu odaların en büyük özelliği çok işlevli ve devamlı kullanıma uygun olmasıdır (Günyol, 1999). Odalarda ahşap malzeme ağır basmaktadır. Yüklükler, çiçeklikler, dolaplar ahşap oymalı ve bezemelidir. Odalardaki kapaksız ve kemerli dolaplara ağzıaçık denilmektedir. Baş odalar, sandık odaları, yaz odası(çatıda köşk oda), kış odası gibi türleri vardır. Odaların kalın kerpiç duvarları içerisine dolaplardan daha büyük açıklıklar(sandıklıklar) da yerleştirilmiştir (Şekil A.143) (Karpuz, 1999).

Mabeyin: Zemin katta odalar arasındaki geçit mekanı, bir tür küçük sofadır. Konya'da 1. Kattaki esas sofaya da mabeyin denilmektedir (Karpuz, 1999; Berk, 1951).

Hayat: Konya evlerinde evin sahip olduğu iç avlu, zemini taşla döşeli ön bahçeye denir (Karpuz, 1999; Berk, 1951).

Sofa: Konya evlerinde iklimden dolayı sofa kapalıdır. Sedirleri, köşe pencereleri bulunur (Karpuz, 1999; Berk, 1951). Ev hayatının her çeşit ihtiyacının karşılandığı

¹⁵ Konya evleri ile ilgili yapılan çalışmalar: Aygör, 2005; Bakır ve Bala Alkan, 1998; Berk, 1951; Günyol, 1999; İncesakal, 1998; İncesakal, Başar ve Özyurt, 2000; İncesakal, 2000; Karpuz, 1996; Karpuz, 1999; Karpuz, 2001; Karpuz, 2002; Koçu, 1998; Konyalı, 1964; Kuşçu, 2006; Odabaşı, 1996; Oktaç, 2001; Önder, 1971; Sözen ve Dülgerler, 1979; Tozoğlu, 1995; Turgut, 2003; Uğurlu, 1984; Uğurlu, 1997; Ulusoy, 1999; Ulusoy, 2000; Ulusoy, 2007; Ulusoy ve İncesakal, 2001.

avluya göre daha mahrem, odaya göre daha kamusal bir geçiştir (Bakır ve Alkan Bala, 1998).

Tahtaboş: Bir veya iki katlı evlerde, odaların üstünde hayata açılan bir çeşit balkondur (Karpuz, 1999; Berk, 1951).

İzbe: Bir tür bodrum kat olup, üstteki evi rutubetten korumaktadır. Yiyecekler burada depo edilmektedir (Karpuz, 1999; Berk, 1951).

Mutfak/Tandırdamı, Ahır-Samanlık: Evden ayrı olarak avlunun bir kenarında yer alırlar (Karpuz, 1999; Berk, 1951).

Çereş: Pekmez yapmaya yarayan hacim (Karpuz, 1999; Berk, 1951).

Hariciye: Misafirler için ayrı olarak yapılmış veya evin içerisinde ayrılmış selamlık bölümü. Haremlik ve selamlık bölümü olan evlerde bulunur (Karpuz, 1999; Berk, 1951).

Genellikle evlerin birçoğunda ve daha eski olanlarda, ev karşıya gelir, yani bina yoldan uzaktadır ve sokaktan gözükmaz. Fakat daha sonraları hayatın yan tarafına da yapılmışlardır. Hatta bazen, sokağa bakarlar (Berk, 1951). Kent merkezindeki evlerde bahçeler oldukça küçülmüş ve evler arasındaki mesafe daralmıştır (Sözen, Eruzun ve diğerleri, 2001). Kent merkezinde bahçeler küçülürken, kırsal yerleşmelerde bahçe için ayrılan alan büyümektedir (Sargın, 2008). Yüksek bahçe duvarları, ev yüzeyinin tamamlayıcısı olarak sokağın biçimlenişini etkilemektedir. Sokaklar arazide engebe olmamasına rağmen birbirini dik kesmezler. Bazı evler tümüyle bahçe içinde kaldığından, sokağı sınırlayan yalnızca bahçe duvarıdır. Birbirinden farklı yerleşimler kentsel dokuya çeşitlenme getirmiş ve değişik görsel etkiler ortaya çıkmıştır (Sözen, Eruzun ve diğerleri, 2001).

Plan tiplerine baktığımızda, Konya evlerinde plan tiplerinin sofasız (hayatlı) plandan, orta sofalı plana doğru bir gelişme gösterdiğini görmekteyiz (Şekil A.144). Esas olarak hayatlı evler ve sofalı evler olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır.

Hayatlı Evler: Bunlar şehrin en karakteristik tipini taşıyanlardır ki nispeten ufak çapta binalardır (Berk, 1951). Hayat denen iç avlu, bahçenin etrafında bir veya iki odadan oluşan evlerdir. Tek katlı ve iki katlı olan tipleri vardır (Şekil A.145). Bu ev örneklerine günümüzde rastlamak zordur, ancak C. Berk eserinde bazı örneklerini belirlemiştir (Karpuz, 1999).

Mabeyinli Evler: Hayatlı evler grubundan olup, bu evler bir subasman (izbe) üzerine bir mabeyin ve yanlardaki odalardan meydana gelmektedir. Tek katlı olarak yapılmışlardır. Mabeyin adeta sofa görevi görmektedir (Şekil A.146). Fakat tam gelişmemiştir (Karpuz, 1999). Bu tip evler, hayatlı evlerin soğuğa karşı daha iyi tedbir alınmış şekilleridir ki bunlar hayatlı evlerle sofalı evler arasında geçiş safhası olarak kabul edilmektedirler (Berk, 1951).

Sofalı Evler: Hacimleri ve boyutları büyük olan evlerdir. Tam olarak Konya evi karakterinde değildirler. Yakın çevreden etkilenerek, kendi yöresel özellikleriyle birlikte yeni bir gelişme oluşturmuşlardır. Planlar, hayatlıların tersine büyük ölçüde simetrik (Sözen, Erüzün ve diğerleri, 2001; Berk, 1951). Odalar, o sofa üzerine açılır, sofa da, bir veya iki tarafı kapalı bir sokak durumunda olabildiği gibi, ortada yani bir meydan vaziyetinde de bulunabilir. İşte Türk evini Batı Avrupa evinden en fazla ayıran özellik, odaların ayrı ayrı sofalara açılması ve sofanın evin içindeki hareket yollarına meydan olmasıdır (Eldem, 1968). Sofalı evler, genellikle iki katlı olup, esas yaşama mekanı üst kattadır. Zemindeki mabeyinden bir merdivenle birinci kat sofasına çıkılmaktadır. Konya evlerinde sofanın konumuna göre üç çeşit ev planı vardır.

Dış Sofalı Evler: Bu evlerde, simetri ve aksiyaliteye fazla önem verilmez. Plan genellikle serbesttir (Şekil A.147). Yani odalar kullanma amaçlarına göre sofanın üzerine dizilmiştir (Eldem, 1968). Konya evlerinde iklimden dolayı dış sofa bir camekanla kapatılmıştır. Dış sofanın açık örneklerine Akşehir’de rastlanmaktadır (Karpuz, 1999).

İç Sofalı Evler: Türk evinde en çok rastlanan plan tipidir denilebilir. Genellikle evlerin tiplerini sofaların şeklinden anlamak mümkün olduğuna göre, bu ev tiplerini de sofanın vaziyetine göre sınıflandırmak gerekir. Sofa içerde ise iki tarafında mutlaka odalar vardır (Şekil A.148). İki tarafındaki odalar, en fazla karşılıklı olarak aynı uzunlukta birer sıra teşkil ederler (Koçu, 1998; Eldem, 1968). Klasik iç sofalı plandan farklı uygulamalar da vardır. Sofanın bir yanına iki, diğer yanına bir oda yerleştirilerek hareketli bir cephe elde edilmektedir. Bu tip örnekler çokça bulunmaktadır (Karpuz, 1999).

Orta Sofalı Evler: Sofa, evin merkezinde ve dört tarafı oda sıraları ile çevrilidir. Sofanın aydınlık olması için oda sıralarının arasında eyvan şeklinde boşluk bırakılır.

Bu eyvanlar, daima sofanın merkezi üzerinde tesadüf ettirilerek sofa ile bir bütün teşkil ederler (Eldem, 1968). Konya'daki tek örnek 19. Yüzyıl sonlarına tarihlenen Karaman Tartanlar Evi'dir. İstanbul etkilerini taşıyan resimli nadir Türk evlerinden birisidir (Şekil A.149) (Karpuz, 1999).

Konya'da, plan olarak, Asya ve Selçuklu döneminde beliren plan şemalarının aynen kullanılmasına rağmen, sofalı plan şemasının en son aşamasını oluşturan orta sofanın, İstanbul'un tersine pek rağbet görmemiştir. Onun yerine "dört oda bir mabeyin" veya "karnıyarık" olarak adlandırılan, iç sofalı plan şeması daha çok uygulanmıştır (Bakır ve Alkan Bala, 1998).

4.2.2 Cephe düzeni

Konya evlerinde cephe düzeni çeşitlilik göstermektedir. Cephenin önem verilmiş unsurları, tahtaboşlar, çıkmalar ve saçaklardır. Tahtaboşlar, yükseltilmiş giriş kapısının bulunduğu bölüm ve bunun üzerindeki açık alandır. Ahşap sütunlara ve kafeslere sahiptir. Çıkmalar, bazen sokağa, bazen de hayata yönelmiştir. Odalar, oda genişliğinde veya üçgen (gönye) çıkma yaparlar. Sofalar, genelde sofa genişliğinde çıkma yaparak iki veya üçlü ahşap kolonlarla taşınırlar. Üçgen, beşgen veya oval biçimli sofa çıkmalar da bulunmaktadır. Çıkmalar, bağdadi konsollar, ahşap ve madeni payandalar veya ahşap kolonlarla taşınırlar (Karpuz, 1999). Çıkma boyları 3-5 m oda ve sofa eni kadardır. Enleri 1-1,5 metreyi geçmez. Çıkmalar ahşap iskeletli dolgu duvarlardır. Bunların üzeri sıvalıdır. Duvar kalınlığı 20-25 cm. ölçüsündedir. Çıkmadaki pencereler büyük boyutlu ve sayısı fazladır. Çıkmalar bağ evlerinde, yazın sıcağından korunmak amacı ile genel olarak evin kuzeyinde yer alır (İncesakal, 1998).

Düz toprak damlı evlerde, saz(kındıra), kirpi saçak kullanılmıştır. 19. yüzyılın sonlarında yaygınlaşan kırma çatılı, kiremit kaplı evlerde; üçgen, dairevi alınlıklar; ahşap ve bağdadi saçaklar görülmektedir (Karpuz, 1999). Cephenin ahşap konsollu çıkmaları, toprak damın kirpi ya da saz saçakları ile kontrastlık teşkil etmektedir (Karpuz, 1996).

Eski evler, genellikle sokağa paralel olarak ve ondan uzak yerleştirilmektedir. Bunun için sokaktan ancak bahçe duvarı görülebilmektedir. Evlerin komşulara bakan cepheleri tamamen örtülüdür. Evlerin duvarları, sokağın duvarlarını teşkil ederse, bunlar da yine penceresiz olurlar. Bunun haricinde, yakın zamanlarda inşa edilmiş

evlerin sokak tarafına penceresi olanları çoktur. Bu evlerin, alt katlarında, ya hiçbir pencere sokağa bakmaz veya ufak bir pencere açılır. Burası, ahır, depo vb. olarak kullanılmaktadırlar. Pencerele yüksekedir. Buna karşılık, üst kat odaları, bol pencereli cumbalar şeklinde sokağa doğru uzanmaktadırlar. İki katlı büyük evlerde ise, pencereler üstlü altlı aynı aks üzerine getirilmiştir. Oda çıkmaları iki yanda, üstte ve arkadadır. Giriş kısmının üstü sütunlara oturan bir çıkmadır. Bazen de girinti şeklinde olur, bu da cephede, şakûli kütleler yaratmaktadır (Şekil A.150, Şekil A.151) (Berk, 1951).

Cephenin en önemli öğeleri olan pencereler dikdörtgen formludurlar. Zemin katta, içeriye doğru şevli yapılmışlardır. Cephelerde belirli bir düzenle sıralanmaktadırlar. Düz veya içbükey formlu kasalara sahiptirler. Ahşap çerçeveli olanların, düz, üçgen ve dikdörtgen alınlıklı örnekleri vardır. 19. yüzyılda pencere sayısı artmış, ebatları büyümüştür. Barok karakterli pencereler taş veya alçıdan kalın köşeli, dikdörtgen, basık veya sivri kemerli ve kilit taşlı olarak tasarlanmışlardır (Şekil A.152) (Karpuz, 1999). Pencerelelerden ahşap kepenkli olanlar mevcutsa da kafeslere pek sık rastlanmamaktadır. Ancak her pencerenin önünde demir parmaklıklar vardır, evin sofasına açılan pencerelerde dahi bulunmaktadır (Berk, 1951).

Kapılar da pencereler gibi önceleri geleneksel dikdörtgen formlu iken daha sonra kemerli, batı tarzında tablalı olarak yapılmışlardır (Karpuz, 1999).

Konya evlerinde saçak, umumiyetle yoktur. Dam toprak ile örtülüdür ve yağmur suyu çötenlelele bina dışına akıtılmaktadır. Hafif bir korkuluk duvarı dam örtüsünün akıp gitmesine mani olur. Korkuluk duvarı üzerinde kındıra denen sazlarla bir örtü yapılmaktadır ki, bunlar saçak tezyinatı olmaktan çok duvarın kerpiç sıvalı yüzünü sudan korumaktadırlar (Binan, 1952).

4.2.3 Yapım tekniği ve malzeme

Konya evlerinde yaygın olarak kullanılan ana yapı malzemeleri; taş, kerpiç ve ahşaptır. Bunun yanı sıra, tuğla, kiremit ve demirle de karşılaşmaktadır. Konya şehri ve dolayları taş ve ormandan yoksun bulunduğu için binaların ancak temellerinde taş ve dam örtülerinde ağaç kullanılmıştır (Odabaşı, 1998).

Taş, zeminde temel ve izbe duvarlarında 50-60 cm. yüksekliğe kadar kullanılmıştır. Eskiden Rum ve Ermenilerin yaşadığı kesimlerdeki evlerde, zemin katların tüm dış duvarlarında taş yer verilmiştir. İki tür taş kullanılmaktadır. Gödene taşı duvarlarda,

Sille taşı daha çok avlu, taşlık ve mabeyinlerin döşemesinde saltaşı olarak görülmektedir. Ayrıca evlerin dış merdiven basamakları ve helalarında da yine Sille ve Gödene taşı kullanıldığı gözlenmektedir (Karpuz, 1999; Sözen ve Dülgerler, 1979; Berk, 1951).

Kerpiç, Konya'nın geleneksel yapı malzemesi olup, ana ve kuzu olmak üzere iki türü vardır. Kerpiç yığma ve kerpiç dolgu duvarlarda kullanılmaktadır. Çok değişik boyutlarının bulunmasına karşın yaygın olanı, ana 0,25x0,25x0,10 m. veya 0,27x0,27x0,10 m. ölçülerinde, kuzu ise 0,25x0,125x0,10 m. veya 0,27x0,14x0,10 m. ölçülerindedir. Duvar örgüsünde, iki ana bir kuzu, bir ana bir kuzu biçiminde kullanılmaktadır (Karpuz, 1999; Sözen ve Dülgerler, 1979; Berk, 1951). Bu kerpiçler, yapılacak evin yakınındaki boş alanlarda kesilerek kurutulduktan sonra inşaatta kullanılmak üzere istif edilmektedir. Kerpiçler, saman karıştırılmış topraklar karılarak tahtadan yapılmış kalıplara dökülerek üretilmektedir (Odabaşı, 1998).

Ahşap olarak; yapıda en çok katran, çam, meşe, kavak, söğüt ve ardıç türleri kullanılmaktadır. Bu tür malzeme yakın çevreden ve Beyşehir dolaylarından karşılanmaktadır. Ahşap malzeme taş ve kerpiç duvarlarda bağlayıcı hatıl olarak, bağdadi sistemlerde ise ana taşıyıcılar ve çıtalar biçiminde sıva tutucu olarak kullanılmıştır. Ahşap ayrıca cumbaların ve döşemelerin de ana taşıyıcı malzemesidir. Döşeme ve tavan kaplamalarında, tüm doğramalarda, pencere kafeslerinde yine ahşap malzeme karşımıza çıkmaktadır. Duvar hatıllarında ve karkaslarda genellikle ardıç, örtüde ise ucuz olması nedeniyle kavak seçilmektedir. Dikme gereksinimi duyulan yerlerde söğüt, doğramalar ve tavan kaplamalarında çam, döşeme kaplamalarında ve merdivenlerde de katrana yer verilmiştir. Kafeslerde her tür ahşap malzeme kullanılmakla birlikte, daha çok kavak ve söğüt seçilmiştir (Sözen ve Dülgerler, 1979; Berk, 1951).

Tuğla, çok sınırlı olarak bazı duvar bölmelerinde, kirpi saçaklarda; kiremit ise kırma çatılarda kullanılmıştır (Karpuz, 1999; Sözen ve Dülgerler, 1979).

Demir, pencere ve kapı şebekelerinde, korkuluklarda yoğun biçimde kullanılmış, ayrıca bağlayıcı ve kenetleyici malzeme olarak değerlendirilmiştir (Sözen ve Dülgerler, 1979).

Toprak, damların ana örtü malzemesidir. Kirişlerin üzerine hasır(kındıra, saz) veya pardı(ağaç dalı), ot, özel yoğrulmuş toprak serilir. Döşemelerde de benzer bir

uygulama yapılmaktadır. İç bölmelerde hımiş ve bağdadi duvarlar kullanılmaktadır (Karpuz, 1999; Sözen ve Dülgerler, 1979).

Eski Konya evlerinde yapım sistemi olarak özellikle üç yöntem kullanılmaktadır. Birincisi genellikle bodrum veya zemini taş yığma, üzeri kerpiç tuğlalar ile inşa edilen kerpiç yığma sistem (Şekil A.153); ikincisi, ahşap taşıyıcı iskeletin arasının kerpiçle doldurulduğu hımiş tekniği (Şekil A.154) ve üçüncüsü, Sille gibi taş malzemenin yoğun olduğu bölgelerdeki kesme veya moloz taş yığma sistemidir (Şekil A.155). 19. Yüzyıldan sonra şehir merkezinde de taş yığma yapı örnekleri çoğalmıştır (Konya Envanteri).

Geleneksel Konya evinde döşeme yapımı şu şekilde olmaktadır. Önce ahşaplar, malzeme özelliğine göre belirli aralıklarla yerleştirilir, sonra ekonomik güce göre hasır serilmektedir. Üçüncü kat olarak pardı¹⁶, pardı kullanılmadığı durumlarda kemiş serilmektedir. Eğer yapı iki katlı düşünülmemişse, pardı uçları duvar arasına sokulmaz. Dördüncü kat olarak kındıra¹⁷ serilmekte olup, son katta ise makat (pahaz)¹⁸ dökülmektedir. Bazı durumlarda samanlı sıvayla da sıvanabilmektedir. Sonra ikinci kata geçilir. Düz dam yapıldığında da sistem aynı olmakla beraber, makattan sonra çorak¹⁹ serilmektedir. Çorak bulunamadığı durumda, doygun tuzlu su emdirilmiş toprak serilmektedir. Sonra yuvak taşıyla sıkıştırılarak dış etkilere karşı korunmuş bir çatı elde edilir. Düz dam kendi içinde eğimli olup, belirli noktalardan çörtenler aracılığı ile su dışarı atılmaktadır (Şekil A.156) (Sözen ve Dülgerler, 1979).

Kerpiç evlerin bakımı, yani kara sıvası sık sık yenilenmez ve bazı bölümlerin cilası yapılmazsa, bu evler kısa zamanda harabeye dönerek kaderlerine terk edilirdi. Kerpiç evler en çok üst kısımlarından yıpranmaya başladılar. Eskiden evlerin üzerleri çatı ile kapatılmadığından, yağın yağmur ve karlar bu yıpranmayı çabuklaştırdı. Bu bakımdan Konya evlerinde damların bakımı önemli bir iş idi. Kışa girerken damların

¹⁶ Pardı, döşemelerde kullanılan, düzeltilmiş, yarılmış ve belirli boyutlara getirilmiş ince ağaç dallarına verilen addır.

¹⁷ Kındıra, bataklıklarda yetişen boyları 0,50-0,70 metreye varan iğne şeklinde bir biçimi olan ottur. Konya ve çevresinde döşemelerde makatı tutucu olarak kullanılmaktadır.

¹⁸ Makat(pahaz), ince elekten elenmiş topraktan yapılan çamur. Belirli bir süre-iki veya üç gün-bekletilerek kıvamına ulaşıncaya kındıraların üzerine dökülerek sıkıştırılmaktadır.

¹⁹ Çorak, Konya'nın kuzeydoğusunda sekiz kilometre uzaklıktaki Sille bucağına bağlı Tatköy'den çıkartılan mor veya eflatun renkli geçirimsiz toprağa(bir tür kil) verilen addır.

üzerinde biten otlar yolunur ve çorak yapılırdı. Çorak bir tür izolasyon işlemidir. Çoraktan sonra loğ taşıyla dam üzerindeki toprak sıkıştırılırdı. Ayrıca yağmur sularının dam üzerinden dışarı akıtılmasını sağlayan çörtenlerin temizlenmesi işinin de yapılması kaçınılmazdı. Kış aylarında kar yağdığı zaman biriken karların hemen dam üzerinden kürünmesi gerekirdi. Aksi halde bu kar birikintileri damın çökmesine ve bozulmasına neden olabilirdi. Kar kürüme işi tahta kürekler ile yapılırdı. Her Konya evinde avadanlık olarak böyle bir tahta küreğin bulunması gerekliydi (Odabaşı, 1998).

20. yüzyılın başlarında Konya'nın bazı semt ve mahallelerinde yavaş yavaş kiremit ve çinko kaplı damlar görüyoruz. Bu evler genellikle Alâeddin civarı, Gazi Alemşah mahallesi ve Çifte Merdiven Mahallesi'nde kümelenmiştir. Diğer mahalleler de bu evlerden esinlenerek tek tük iki katlı, çatılı evleri bazı fotoğraflardan saptayabiliyoruz. Ayrıca eski Konya semtlerinde hali vakti yerinde olanlar evlerini zengin ve asri göstermek için damların sokağa bakan ucunu 1-1.5 metre kadar kiremitle döşeli çatı yaptırırlardı (Odabaşı, 1998).

4.3 Akşehir Evlerinin Özellikleri

Akşehir, Sultan Dağı eteklerine, eğimli alan üzerine, Boğaz denilen dar bir koyağın hemen önüne yerleşmiştir. Şirinirmak sokak, dere boyundaki Bayram, Keçeci ve Boğaz sokaklar, Değirmen sokak (ve sürdüren Ulucami, Tabak Hamam sokaklar), Hacı Hamza sokak, dört ana kanal olarak Boğazdan kuzey ve kuzeydoğuya doğru yelpaze gibi açılırlar. Bu ana damarları birbirine bağlayan ara yolların ve tümünü bağlayan en alttaki İmaret sokağın üzerine yerleşen evler, hem ovayı görürler, hem de gün doğuşuna bakarlar. Bakırsattıran'a (kışın kuzeybatıdan esen yel) elden geldiğince kapalı, yazın batıdan ve kuzeyden gelen serinletici yellere açıktırlar (Bektaş, 2005).

Akşehir'in sahip olduğu güzel eski evler, malzemenin dayanaklı olmaması nedeniyle yıkılmakta veya toplumsal değişime, teknik gelişime paralel olarak değişikliğe uğramaktadırlar (Şekil A.157). Arnavut kaldırımı asfalta, konak ve evler apartmanlara; zarif işçiliği olan kapı tokmakları elektronik ses araçlarına yerlerini terk etmektedirler (Gençer, 1995). Akşehir'de, Selçuklular, Karamanoğulları ve hatta Osmanlı'nın ilk devirlerine ait evler kalmamıştır. IV. Murat'ın yaptırdığı, şimdiki Belediye Parkının yerinde bulunan sarayın ise ancak dillerde yadı ve kuru bir adı

kalmıştır. Akşehir mütesellimi Çakır ağının konağı da yanmıştır. Şimdi Akşehir’de ömürleri bir, bir buçuk asrı geçmeyen az sayıda ev vardır (Konyalı, 1945).

1945’te belediye şehrin yapı işlerine ön planda yer vermiştir. 700 kadar yapının kara dam örtülerini kiremitli çatıya çevirtmiştir. Bu senelerde şehirde asri yapı esaslarına göre temelden 250 bina yaptırılmıştır. Şehrin yapılarından yüzde kırkı kiremit, yüzde 55’i toprak, yüzde beş kadarı da çimento örtülüdür (Konyalı, 1945).

Evler inşa edilirken, Halk yapı sanatında da geçerli olan gerçekçilik, akılcı davranış, biçimden önce işleve önem veriş, yapısal açıklık, içtenlik, olduğu gibi görünme, iç oylumlarla dış oylumların uyumu, tutumsallık, kolaylık, gereçleri yakından seçme, büyüye bilme ve yapısal esneklik temel alınmaktadır (Bektaş, 2005).

4.3.1 Plan tipolojisi ve mekan düzenlemeleri

Akşehir’de ev planlarında gerçekten ilginç bir tipleşme göstermektedir. Genellikle evler ya iki örtü ya da üç örtü olmaktadır. Örtünün genişliği ve haney’in (hayat) genişliği, bir odanın genişliğindedir. İki örtü ev aşağı yukarı 70 metre kareye oturmaktadır. Pazardaki ahşabın boyutu oda genişliğini belirlemektedir. Oda genişliği 3.20 m., boyu 4-4.5 metredir. Ölçüler, adımla ya da merteklerin üzerine, toprağın altına serilen hasırın boyutlarıyla da saptanmaktadır. Oda yükseklikleri 3.20-3.30 metredir. Akşehir’de bulunan plan tiplerini sınıflandırmamız gerekirse, iki veya üç katlı dış sofalı plan tipi (Şekil A.158); yer katı dış sofalı, üst katı iç sofalı plan tipi (Şekil A.159); alt kattan dükkan, orta kat dış sofalı, üst kat iç sofalı plan tipi (Şekil A.160) ve son olarak iç sofalı plan tipleri (Şekil A.161) karşımıza çıkmaktadır (Bektaş, 2005; Genç, 1995).

Evlerin birinci katı, oturma yerleri olarak düzenlenmiş olup, odalar sofanın gerisinde ve etrafında sıralanmıştır. Geniş olan bu sofaların yerel adı “Haney-gezinti”dir. Ayrıca bu katta geniş mekan yaratma anlayışıyla çıkmalar (sundurma) yapılmıştır. Kerpiç veya ahşaptan yapılan çıkmalar, eli bögünde veya konsol adı verilen bindirmelikler üzerinde oturmaktadır. Ağaç bingiler zamanla yerini demir bindirmeliklere bırakmıştır. Evlerin zemin katı ise, ahır ve depo olarak kullanılmaktadır (Genç, 1995).

Bahçesiz ev hemen hemen yok denecek kadar azdır. Evlerin kapıları doğrudan sokağa açıldığı gibi, sokakla bağlantının bahçe kapısından sağlandığı evler de bulunmaktadır. Hela, fırın, kuyu evden ayrı olarak bahçede bir köşeye

konumlanmıştır (Gençer, 1995). Evlerin evardı denilen, sebze, domates yetiştirilen bahçeleri vardır. Evlerde genellikle serpin vardır. Serpin, üst kattan doldurulan buğday deposu olup, alttaki sürgüsünden gerektiğinde buğday alınmaktadır (Bektaş, 2005).

Akşehir eski evlerinin iç mimarisi oldukça zengindir. Ağaç malzemenin ağırlık verildiği iç mimari, günlük gereksinimi karşılayacak biçimde düzenlenmiştir. Bol miktarda dolap, sedir, oyma yüklük bulunmaktadır (Şekil A.162). Usta, ahşap malzemeyi özenle, adeta dantela gibi işlemiş, ona estetik değer kazandırmıştır (Gençer, 1995).

4.3.2 Cephe düzeni

Akşehir'deki evlerin ortak yanları, ön ve arka cephelerindeki pencerelerin sayısal eşitsizliğidir. Genellikle sokak tarafındaki pencere sayısı az, arka cephede çoktur. Bunda o dönemlerde kadının sosyal yaşantıdaki yeri rol oynamaktadır. Mahrem olan kadının ortada görünmesi din ve gelenek açısından sakıncalı olduğu için, özellikle sokağa ve caddeye bakan pencereler az olup, kafesli ve küçüktür. Arkaya, bahçeye bakan taraflarda pencere sayısı artırılarak onların bu eksiklikleri giderilmeye çalışılmıştır. Yalnız bu evlere göre daha yeni olan evlerin sokak cephesinde pencere sayılarının arttığını görüyoruz (Şekil A.163). Bu da kadının dışa açılımını göstermektedir (Gençer, 1995).

Akşehir'de bazı yapılarının yüzlerinin çinko ile, saç ile kaplandığı göze çarpmaktadır. Bu bazen bir afet halini alan mahalli bir yelin tesirini önlemek ve azaltmak için alınmış tedbirlerdendir (Konyalı, 1945).

Akşehir eski evleri, toprak damlı olup, çoğunlukla eğimli arazi üzerinde konumlandırıldığından, ön cepheden iki, arka cepheden tek katlı bir görünüm vermektedir. Bazılarında iki kat arasına bir asma kat oturtulmuştur. Birinci ve ikinci kat arasındaki zemin, ahşap kiriş üstünde serilmiş olan poyro örtü üzerine toprak veya tahta döşenerek yapılmıştır (Gençer, 1995).

4.3.3 Yapım tekniği ve malzeme

Akşehir evinde de yapım tekniği olarak kerpiç yapım sistemleri kullanılmaktadır. Birbirine bitişik duvarlı evlerin yanında, serbest kuruluşlu evlere de rastlamak olanağı vardır. Evler taş temelli, kerpiç duvarlıdır. Bazı evlerde taş temel ile kerpiç

duvar arasında ahşap hatıl bulunmaktadır. Tarihi biraz daha yeni olan evlerin iki dış duvarı ve ara bölme duvarları ensizdir. Bu yapılarda ağırlık, zemin kat duvarlarına ve ahşap destek direklere verilmiştir. Bu evlere göre daha eski olanların iç ve dış duvarları enlidir. Pencereler enli duvarlarda dışa, ensiz duvarlarda içe yerleştirilmiş olup, sürmeli ve kanatlı pencere parmaklıkları ve menteşeler demirlidir (Gençer, 1995).

Yapı inşa edilirken gerekli malzemeler yakın yerlerden getirilmektedir. Ev inşa edilirken önce ev yeri kazılmakta olup, sağlamlığına bakılır. Toprak sağlam değilse, çürükse, temele ardıç konularak sağlamlaştırılmaktadır. Duvarlar, örneğin üç katlı bir evde, en alt katta 60 cm. taş duvar, birinci katta iki ana ($25/25 \times 2 = 50\text{cm.}$) kalınlıkta kerpiç duvar, üçüncü katta bir ana bir kuzu ($25/25 + 12,5/25 = 40\text{cm.}$) kalınlıkta kerpiç duvar kullanılmaktadır. Duvar kalınlıklarının bir alt kattan bir üst kata incilmesiyle elde edilen çıkıntılara döşeme taşıyıcıları oturmaktadır. Bu teknikte, kerpiç duvarlar yalnızca ayırıcı ve yalıtıcı olarak görev yapmakta olup, onlara yük taşıtırılmamaktadır. Yük ahşap iskelete taşıtırılmaktadır. Taşıyıcılarda, öz (yonula yonula içindeki özü kalmış ahşap) kullanılmakta olup, öteki yerlerde kızıl tav, çırası olmayan beyaz çam kullanılmaktadır (Bektaş, 2005).

Akşehir evlerinin üst örtüsünün şekillenmesinde, Akşehir'in; batısındaki Sultandağının gediğinden bilhassa ilkbaharda fazlaca esen meşhur ve müthiş bir yeli(Bakırsattıran) etkili olmaktadır. Bu yel tuğlaları ve saçakları söküp attığı için Akşehirli evlerinin üstlerini kara damla örtmeyi tercih etmektedirler (Konyalı, 1945). Düz damda taşıyıcı merteklerin üzerine, üzerindeki kamışın görülmemesi için önce hasır konulmaktadır. Hasırın üzerine en az üç kat kamış döşenmektedir (6 kat kamış atanlar da mevcuttur). Kamışın üzerine ev yerinden çıkan toprak, onun üzerine çorak toprak konmakta ve onun da üzerine 5-6 cm. samanlı sıva yapılmaktadır. Toprak kalınlığı 50-60-70 cm. civarında olup, ustalar 80 cm. olanların bile bulunduğunu söylemektedirler. Toprak eksildikçe eklenmekte ve yuva ile sıkıştırılmaktadır. Saçak kenarlarına damlalık olarak 15 cm. çıkıntılı kayar (kayrak) konulmaktadır. Kiremit çatı olduğunda bile odaların üzerine (çatı tabanına) toprak konularak, en iyi biçimde sıcaklık yalıtımı sağlanmış olmaktadır (Şekil A.164) (Bektaş, 2005).

4.4 Karahüyük Evlerinin Özellikleri

Halk mimarisi, daha çok çevresel, sosyal ve kültürel etkenlerle oluşmuş yöresel özellikleri ağır basan mimarlıktır. Konya'daki yöresel mimarlık, değişimlere rağmen geleneksel bir karakter taşımaktadır. Sosyal, kültürel ve ekonomik sebeplerle köyden kente hızlı göçler yaşanmaktadır. Köydeki geleneksel konutlar terk edilmektedir. Yeni konut yapımı söz konusu olduğunda ise yeni malzemeyle yeni konutlar tasarlanıp, inşa edilmektedir. Buna bağlı olarak halk mimarisi hızla yok olmaktadır. Konya ovasındaki yerleşmeler toplu köy yerleşmeleridir. Akarsulara yakın veya yer altı sularının zengin olduğu yerler seçilmiştir. Akarsuyun bulunmadığı yerlerde kuyu ve sarnıçlardan su temin edilmiştir. Çevresel etkenler iklim ve yapı malzemesi yönünden halk mimarisini etkilemektedir. Ovada taş zemini zor olduğu için ana yapı malzemesi kerpiçtir. Ovada örtüde daha çok kavak ağacı kullanılmıştır. Köyde inşa edilen yapı türleri kullanım amaçlarına göre yalın bir şemaya göre tasarlanmış yapılardır. Ailenin kullanacağı kadar yapı üretilmiştir. Tasarlanan yapılar yüzyılların biçimlerini yansıtır. Bu geleneksel biçimlendirme özellikleri iç mekanda ve dış mimaride bariz bir şekilde görülür. Dikdörtgen planlı taş-kerpiç mekanlar ahşap kirişler üzerinde hasır örtü, dışta masif cepheler, dikdörtgen pencereler ve düz toprak damla karakterize edilmiştir. Köy mimarisinde başta ev olmak üzere yaşanan ve kullanılan yapıların etrafında yer aldığı sınırlandırılmış üstü açık veya kapalı mekanlara avlu (hayat) denmektedir. Ev sahibinin zenginliğine göre avlu büyük veya küçük olur. Avlunun bir kenarında sebze bahçesi, meyve ağaçları, su kuyusu, çiçeklik yer alır. Diğer kısımlarda mutfak (aşhane, örtme), kiler (ambar), ahır, sütlük, samanlık, odunluk, hela, fırın gibi yapılar ve bölümler bulunur. Misafir odası (köy odası) avlunun dışında köy meydanına, sokağa bakar. Odalar, oturulan, dinlenen, uyunulan bazen de iş yapılan çok fonksiyonlu bir yaşama birimidir. Odalarda pencere önündeki sedirlerde veya yer yastıklarında oturulur. Yataklar yüklükten indirelerek yere serilip yatılır. Yüklüğün bir köşesi gusülhanedir. Zengin evlerinde yüklüğün ortasında ahşap süslemeli aynalık-çiçeklik vardır. Köy ekonomisinin esasını tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır. Kurak zamanlarda, kıtlık yıllarında İzmir, İstanbul gibi büyük şehirlere gurbete gidilmiştir. Bu şekilde gurbete giden veya dışarıyla ilgisi olanlar köylerinde farklı yapılar, inşa etmişlerdir (Karpuz, 2002).

Karahüyük bölgesi, tunç çağından bu yana üzerinde yerleşim bulunan bir alandır. Gerek zaman içindeki el değiştirmelerle, gerek de değişen zamanın etkileri sonucu,

eski yaşam alışkanlıklarını yansıtan sivil yapı örneklerine pek fazla rastlanılamamaktadır. Şu an bulunan yapılar ise çoğunluklu olarak Cumhuriyet döneminde ve özellikle 1950’li yıllarda inşa edilmiştir. Bu yapıların bir çoğu da, 15 Aralık 2000 tarihinde Afyon merkezli, 5.8 şiddetinde meydana gelen deprem ile 3 Şubat 2002 tarihinde Afyon Sultandağı merkezli, 6 şiddetinde meydana gelen depremlerden dolayı ya yıkılmıştır ya da hasarlı durumdadır. Kalan kullanılabilir durumdaki 12 ev de tescil altına alınarak korunmaları hedeflenmiştir. Karahüyük evleri, halk mimarisi, yerel mimari ve dönemsel özellikler bakımından büyük önem taşımaktadır.

4.4.1 Plan tipolojisi ve mekan düzenlemeleri

Karahüyük evlerinde görülen plan tipleri, mabeynli plan tipi, dış sofalı plan tipi, iç sofalı plan tipi ve alt kat dış sofalı, üst kat iç sofalı plan tipi olmak üzere dört tip olarak gözlenmektedir. Coşkun evi (Şekil A.165), mabeynli plan tipinde olan tek evdir. Karadeniz evi (Şekil A.166), Yılmaz evi (Şekil A.167), Eren evi (Şekil A.168), Alp evi (Şekil A.160), Vural evi (Şekil A.170) ve Acarman evi (Şekil A.171) dış sofalı plan tipindedir. Çimen evi (Şekil A.172), Yıldız evi (Şekil A.173) ve Başeğmez evi (Şekil A.174), iç sofalı plan tipindedir. Aydoğdu evi (Şekil A.175), Korkmaz evi gibi alt katı dış sofalı, üst katı iç sofalı plan tipine örnektir.

Karahüyük uzun süre Akşehir’e bağlı bir yerleşim olmasına rağmen, ev biçimlenişleri farklılıklar göstermektedir. Karahüyük evlerinin Akşehir evlerinden en büyük farkı, plan şemasında Akşehir’de dış sofanın açık ve uzunlamasına kullanımı tercih edilirken, Karahüyük evlerinde dış sofalı plan tipleri kapalı olup, kareye yakın L biçiminde kullanımını tercih edilmesidir. Akşehir evleri hem iç mekanda, hem de dış mekanda oldukça süslü iken, Karahüyük evleri, iç ve dış mekanda oldukça sadedir. Bunda zevklerin yanı sıra, bölgenin ve ailenin de gelir durumu da etkili olmaktadır.

Zemin katlar ahır, depo, samanlık gibi işlevleri üstlenirken, birinci kat asıl yaşama birimlerini içermektedir. Üst katta sofa ve odalar yer almaktadır. Ancak bazı evlerde ahır, depo, samanlık bahçedeki müstemilatlarda yer almakta, alt kattaki odalar da yaşama fonksiyonunu yüklenmektedir. Karadeniz evi (Şekil A.166), Vural evi (Şekil A.170), Çimen evi (Şekil A.172) ve Alp evinde (Şekil A.169) alt katlardaki odalar da yaşama fonksiyonunu üstlenmiştir. Bu tiplerde alt katlardaki odalardan biri mutfak

fonksiyonunu üstlenirken, diğer odalar oturma, yatma, yemek yeme gibi Türk odasında yer alan fonksiyonları içermektedir. Bu evlerde alt katların da yaşama alanı olarak kullanılmasının nedeni, daha çok aile üyelerinin kalabalık olması ve parselin küçük olmasından kaynaklanmaktadır. Eren evinde (Şekil A.168) diğerlerinden farklı olarak alt katta bulunan oda, misafir odası fonksiyonundadır.

Genelde odalarda pencere, odaya girilen kapının karşısında yer almaktadır. Eğer oda köşede konumlanıyorsa, konumuna göre sağda veya solda da pencereler bulunmaktadır (Şekil A.176). Kapının yer aldığı duvar üzerinde yüklük veya gusülhane bulunmaktadır. Her odada mutlaka bir adet dolap veya niş bulunmaktadır. Yapılarda kullanılan kapı (Şekil A.177), dolap (Şekil A.178), yüklük (Şekil A.179) ve gusülhaneler (Şekil A.180) ahşaptan olup, boyut ve süsleme yönünden benzer özellikler göstermektedirler. Oda zeminleri toprak döşeme veya ahşap kaplamalı döşeme olup, tavanlarda ahşap kirişlemeler gözlenmektedir. İç ve dış duvarlar, özgün durumda çamur sıva ile sıvanıp kireç badana yapılırken, şu anki durumda hepsi çimento harçlı sıva ile sıvanmıştır (Şekil A.181, Şekil A.182).

4.4.2 Cephe düzeni

Karahüyük evleri, genellikle alt katlar sağır, üst katlar bol pencereli olan bir cephe düzenine sahiptir (Şekil A.185, Şekil A.186, Şekil A.188, Şekil A.189, Şekil A.190, Şekil A.191, Şekil A.192). Alt katlarda sadece yapıya girişi sağlayan kapı ve depo, ahır gibi mekanların yüksekte yer alan küçük pencereleri bulunmaktadır (Şekil A.185, Şekil A.188, Şekil A.192). Ancak alt katlardaki odaların yaşama fonksiyonunu üstlendiği evlerde, üst katlardaki pencerelerin hizasında alt katta da pencereler bulunmaktadır (Şekil A.187, Şekil A.193, Şekil A.194, Şekil A.195). Genellikle üst kat cepheleri simetrik bir etkiye sahipken, alt kat cepheleriyle beraber asimetric cephe düzenleri ortaya çıkmaktadır (Şekil A.185, Şekil A.188, Şekil A.189, Şekil A.190, Şekil A.192). Ancak bazı yapılarda cepheler, simetrik bir düzene sahiptir (Şekil A.186, Şekil A.187, Şekil A.191, Şekil A.193). Özgün pencereler ahşaptan olup, boyutları farklı olmakla beraber aynı temel birimin yan yana gelerek çoğaltılmasıyla oluşmuşlardır (Şekil A.183). Ancak çoğu özgün pencere, pvc pencere ile değiştirildiği için özgün pencereleri gözlemlemek gün geçtikçe zorlaşmaktadır (Şekil A.184).

Türk evinin vazgeçilmez bir parçası olan çıkmalar, Karahüyük evlerinde de önemli

bir yer tutmaktadır. Yapılardaki çıkmalar, genellikle sofada yer alırken, Karahüyük evlerinde bu tipin dışında bir de, cephe boyunca odalarda çıkmalar görülmektedir. Bu çıkmalar, bir istikametli, oda genişliğinde konsol çıkmalardır. Konsol çıkmalar, normal döşemelerin uzamasından ibaret olan sade görünümlü çıkmalardır. Altları ayrıca ahşapla kapatıldıkları gibi döşeme kirişi gözükenleri de bulunmaktadır (Evren, 1959). Başegmez evi (Şekil A.185), Yıldız evi (Şekil A.186), Alp evinde (Şekil A.187) çıkmalar sofada yer alırken, Acarman evi (Şekil A.188), Aydoğdu evi (Şekil A.189), Eren evi (Şekil A.190), Coşkun evi (Şekil A.191), Yılmaz evi (Şekil A.192) ve Karadeniz evinde (Şekil A.193) çıkmalar, odalarda olup, bir cephe boyunca uzanmaktadır. Vural evi (Şekil A.194) ve Çimen evinde (Şekil A.195) ise çıkma bulunmamaktadır.

4.4.3 Yapım tekniği ve malzeme

Bölgede harap halde bulunan eski evlerden, geleneksel Konya evi tipinde, birbirine bitişik, kerpiç, düz damlı evler inşa edildiği gözlenmektedir. Ancak şu an ayakta olan yapılar, günün şartlarına uygun olarak, parselizasyon göz önünde bulundurularak ve yeni malzemeler, eski malzemelerle harmanlanarak inşa edilmişlerdir. Bölgedeki yapım tekniği geleneksel Konya ve Akşehir evlerinde gözlenen kerpiç bloklu yığma tekniği ve kerpiç bloklu dolgu yani hımış tekniğindedir. Tüm yapıda, daha çok yığma sistem hakimken, çıkmalarda hımış tekniği kullanılmıştır.

1950'li yıllarda inşa edilen bu yapıların temelinde, subasman seviyesine kadar taş kullanılmış, üzerine ahşap hatıl atılarak kerpiç duvarlar örülmeye başlanmıştır. Kat hizalarında da ahşap hatılardan faydalanılmıştır. Duvar kalınlıkları 60-70 cm. civarında olup, kerpiç boyutları farklılık göstermekle beraber çoğunlukla ana kerpiçler, 27x27x10 cm. ölçüsündedir. Döşeme detayları geleneksel kerpiç yapım tekniğiyle aynı olup, ıslak hacimlerde beton malzeme kullanmaları açısından farklılık göstermektedir. Burada da döşemede iki kat dökülüp sıkıştırılan toprak yerine bir kat toprak sıkıştırılıp, üzerine maksimum 10 cm. kalınlığında beton dökülmektedir. Aynı dönemde Sarayönü'nün Gözlü kasabasında inşa edilen evler, tamamen geleneksel teknikle inşa edilmiş olup, beton malzeme yapıda kullanılmamıştır. Yapıların üst örtüsünde ise düz toprak dam veya Marsilya kiremit kaplamalı kırma çatılar kullanılmıştır (Şekil A.196). Düz toprak damlarda kenarlara çelen taşı veya oluk

koymak yerine, çok sık ve uzun çıkmalar yapan kamışlar kullanılmıştır. Bu sayede yapı yüzü suyun zararlı etkilerinden korunmuştur (Şekil A.197).

Yapı inşasında kullanılan malzemelerin birçoğu ev sahibinin kendi üretimi, kendi malzemesidir. Çocuk doğduğunda sayısı değişmekler beraber yaklaşık 20-50 adet kavak ağacı dikilir ki, çocuk büyüyüp evlenme çağına geldiğinde kavaklar da büyüsün ve evlendiğinde çocuk onunla evini inşa etsin. İşte yapılarda kullanılan kavak ağaçları, her çocuğun doğduğunda ekilen kavak ağaçlarından karşılanmaktadır. Kerpiç yapımında kullanılan toprak, bölgede sıva(zıva) toprağı diye adlandırılan, köye yaklaşık 3-5 km. mesafede, sadece o bölgede bulunan araziden temin edilmektedir. Kerpiç yapımında kullanılan saman ise, yine kişinin kendi üretimidir. Hasır ve kamış, Doğrugöz'den getirilmektedir. Temelde kullanılan taş, taş ocağından satın alma yoluyla temin edilmektedir. Kiremit kaplamalı çatı yaptırmak isteyenler de, Akşehir'den Eskişehir Develi kiremitini satın alma yoluyla temin etmektedirler. Yine yapıda kullanılan beton malzeme de satın alma yoluyla temin edilmektedir.

4.5 Tez Konusu Yapı ile Karşılaştırma

Türk Evi kavramı, bölgesel ve dönemsel farklılıkları gözetilmeksizin, Türklerin yaşadığı, alışkanlıklarını götürdüğü tüm topraklarda ortaya çıkan, özellikle odaların fonksiyonu ve bir araya gelişleri açısından ortak özellikler gösteren yapı birimini tarifler. Dolayısıyla tez konusu olarak çalıştığımız Korkmaz evi de, iç sofalı plan şeması, odaların karşıladığı fonksiyonlar, cephe düzeni bakımından tipik bir Türk evidir. Yapım tekniği açısından, geleneksel kerpiç bloklu yığma sistemi ile geleneksel Konya evleri ve Akşehir evlerini hatırlatmaktadır. Ancak beton kullanımı açısından özelleşen Karahüyük evlerine girmektedir.

Türk evleri, Konya evleri, Akşehir evleri birebir birbirinin kopyası evler değildir, benzer kullanım biçimleri, plan tipleri, cephe düzeni ve süslemelere rağmen her evin kendine özgü noktaları da bulunmaktadır. Her yapının kendine özgü bir özgünlüğü bulunmaktadır. Karahüyük evleri için de bu durum geçerlidir. Korkmaz evine bu açıdan baktığımızda, bulunduğu bölgedeki evlerden çıkma biçiminden dolayı ayrılmaktadır. Korkmaz evinde, batı ve güney cephelerde yer alan çıkmalar, diğer evlerde olduğu gibi bir istikametli, oda genişliğinde konsol çıkmalarken, giriş cephesi olan kuzey cephede gönye çıkmalar yer almaktadır. Gönye çıkmaları, sokağı

ve arsası çarpık olan yerlerde veya muayyen bir rüzgarı almak, bir manzarayı görmek için yapılmaktadır (Evren, 1959). Çıkmaların yanı sıra yapıda kullanılan pencereler, özellikle çıkma pencereleri, Karahüyük evlerinde büyük oranda gözlenen pencere tipinden farklılıklar göstermektedir.

5. RESTİTÜSYON

Restitüsyon çalışmaları yapılırken, görsel ve yazılı kaynak yetersizliğinden dolayı öneriler hazırlanırken, yapıda var olan mevcut izler, o dönemde inşa edilmiş diğer yapılarla karşılaştırmalar sonucu elde edilen benzer tipolojiler, yapının inşa edildiği dönemde yaşamış ve o dönemle birlikte yapının inşasını hatırlayan belde halkı ile yapılan görüşmeler temel olarak alınmıştır. Korkmaz evi, günümüze kadar özgün işlevi olan konut kullanımını devam ettirdiği için plan ve cephede çok fazla bozulma görülmemektedir.

Yapı bütünde incelendiği zaman iki dönemde inşa edildiği anlaşılmaktadır. Yapının batıda yer alan bölümü 1950’li yıllarda ilk olarak inşa edilen bölümü olarak karşımıza çıkmaktadır. Aile üyelerinin sayısının artması sonucu, ilk yapının inşasından yaklaşık altı yıl kadar sonra ikinci yapının eklendiği düşünülmektedir (Şekil C.31, Şekil C.32, Şekil C.33, Şekil C.34, Şekil C.35, Şekil C.36, Şekil C.37).

5.1 Birinci Dönem Restitüsyonu (1950-1960, Özgün Tasarım)

Korkmaz ailesinin 1950’li yıllarda yaşadıkları ev, günümüzde 29 pafta 6512 parselde yer alan yapının karşısında yer alan çocuk parkının yerinde bulunmaktadır. Aile üyelerinin sayısının giderek artması ve mevcut evin yetersiz kalması sonucu Korkmaz ailesi, Doğanhisarlı Mithat ustaya evlerinin karşısında yeni bir ev yaptırmak istemişlerdir. Evin inşası için gerekli olan kavaklar, daha önce bu amaçla dikilen ağaçlardan; kerpiç yapımı için gerekli olan sıva toprağı tarlalarından; saman, ahırlarından; hasır ve kamış Doğrugöz’den; taş, kiremit ve beton malzeme de Akşehir’den satın alma yoluyla temin edilmiştir. Kerpiçten iki katlı olarak inşa edilen yapının, zemin katında altında izbesi bulunan mutfak olarak kullanılan bir oda (Z02 mekanı) ve üst kata çıkışı sağlayan ahşap merdivenler bulunmaktadır. Z02 mekanında ayrıca P2 ve P3 arasında bir ocak bulunmaktadır (Şekil C.38, Şekil C.39, Şekil C.40, Şekil C.41, Şekil C.42, Şekil C.43, Şekil C.44, Şekil C.45, Şekil C.46, Şekil C.47, Şekil C.48).

Üst katta ise sofa(101) ve iki yanına dizilmiş toplam dört oda (102, 103, 104, 105) bulunmaktadır. 102 nolu mekan ebeveyn odası olarak kullanılmaktadır. 105 nolu mekan gelen misafirlerin de ağırlandığı, tüm ev halkının birlikte oturduğu, yemek yediği cümle hanesi işlevindedir. 103 ve 104 nolu mekanlar ise oda işlevindedir, ilerleyen zamanda çocukların evlenmesi ile her bir oda yeni aileye ait olmakta, hane yani ev işlevi görmektedir (Şekil C.38, Şekil C.39, Şekil C.40, Şekil C.41, Şekil C.42, Şekil C.43, Şekil C.44, Şekil C.45, Şekil C.46, Şekil C.47, Şekil C.48).

Sofada (101), 102, 103, 104 ve 105 nolu mekanlara geçişi sağlayan kapılar, çıkma pencereleri ve doğu cepheye bakan iki adet ahşap pencere bulunmaktadır. Bunlardan biri günümüzde 106 nolu mekana geçişi sağlayan boşluktur. Halbuki yerinde P25 ile aynı detaylara sahip ahşap bir pencere bulunmaktadır. 102 ve 104 nolu mekan, hem işlevsel, hem malzeme anlamında özgün halini korumaktadır. 103 nolu mekandaki niş yerinde ise P26 ile aynı detaylara sahip bir pencere bulunmaktadır. Diğer yapının eklenmesiyle pencerenin kapatılması dışında mekan özgün durumunu korumaktadır. 105 nolu mekan, kullanım yoğunluğundan ötürü, en çok müdahaleye maruz kalmış mekandır. PVC pencerelerin yerinde özgün ahşap pencere detaylarına sahip ahşap pencereler bulunmaktadır. Süslemesiz sade dolap yerinde 102 nolu mekandaki yüklük ve gusülhanenin biçim, ölçü ve süsleme bakımından benzeri yer almaktadır. Tavanda ise diğer odalarda olduğu gibi ahşap kirişlemeler görülmektedir. O dönemde de her odada gusülhane ve dolaplar bulunmaktadır. Oda zeminleri ahşap kaplamalı döşeme olup, tavanlarda ahşap kirişlemeler gözlenmektedir. İç ve dış duvarlar, çamur sıva üzeri kireç badanlıdır. Yapının üst örtüsü ise şu anki detaylara sahip Marsilya kiremit örtülü kırma çatıdır (Şekil C.38, Şekil C.39, Şekil C.40, Şekil C.41, Şekil C.42, Şekil C.43, Şekil C.44, Şekil C.45, Şekil C.46, Şekil C.47, Şekil C.48).

Bahçeye baktığımızda ise Korkmaz ailesi, diğer evlerinde ahır olduğu için ve diğer ev konum itibari ile yakın olduğu için, bu eve başlangıçta ahır yaptırma gereği duymamışlardır. Ancak bahçede, depo (Z04) ve samanlık (Z05) inşa edilmiştir. Yine kerpiç bloklu yığma sistemde inşa edilen bu bölümde, iç mekanlar sıvasız bırakılmış olup, üst örtüsü geleneksel Konya evlerinde olduğu gibi toprak damdır. Bahçenin geri kalan bölümü ise sebze bahçesi olarak kullanılmıştır. Aynı zamanda bahçede meyve ağaçları da geniş yer tutmakta olup, şeftali, leylak ve zerdali o dönemde bahçede çokça bulunmaktadır (Şekil C.38, Şekil C.39, Şekil C.40, Şekil C.41, Şekil C.42, Şekil C.43, Şekil C.44, Şekil C.45, Şekil C.46, Şekil C.47, Şekil C.48).

Kuzey cephesi, iki katlı ana yapı kütlesi ve ona takılmış olan müstemilat biriminin sağır kerpiç duvarı ile geç dönem geleneksel Konya evlerini hatırlatmaktadır. İki adet 2/1 oranında ahşap çıkma pencereleri ile küçük, mütevazı bir etkiye sahiptir. Batı cephesi merkezinde konumlanmış düz çıkması, sağır alt kat duvarları ile simetrik bir etkiye sahiptir. Güney cephesi, bahçeye bakan cephedir. Bahçe ile arasındaki kot farkı, üç basamak olarak kendini göstermektedir. Cümle hanesinin olduğu mekan (105) çıkma yaparak, bahçeyi izleyen stratejik bir nokta olmuştur. Çıkmanın sağında kalan alanda 1/1.6 oranında ahşap pencerelerin iki altta, iki üstte oluşuyla dengeli bir cephe oluşmuş, çıkma ön plana çıkarılmıştır. Doğu cephesi, 1/1 ve 1/1.6 oranında pencereleri ile üst katta simetrik bir etkiye sahiptir. Alt kat, Z02 mekanının penceresi P1 ve sonradan kapı açarız düşüncesi ile yapılan niş dışında sağır bir cephe (Şekil C.38, Şekil C.39, Şekil C.40, Şekil C.41, Şekil C.42, Şekil C.43, Şekil C.44, Şekil C.45, Şekil C.46, Şekil C.47, Şekil C.48).

5.2 İkinci Dönem Restitüsyonu(1960-1970)

İlk yapının inşasından yaklaşık 5-6 yıl kadar sonra Korkmaz ailesi daha büyük bir eve ihtiyaç duymuşlardır. Bu sefer Doğanhisarlı İbrahim Usta evlerini inşa etmede yardım etmiştir. Toprak damlar, bakım için her sene üzerine toprak eklenerek luv taşıyla sıkıştırılmaktadır. Ancak bu 5-6 yıl içinde eklenen toprak fazla gelmiş, yapı taşıyamamıştır ve üst örtü çökmüştür. Bunun üzerine ev inşa edilirken, çöken üst örtü temizlenmiş, duvarlardan iki sıra kerpiç tuğlası indirilerek Z04 ve Z05 mekanının üstüne, üst kat inşa edilmeye başlanmıştır (Şekil C.49, Şekil C.50, Şekil C.51, Şekil C.52, Şekil C.53, Şekil C.54, Şekil C.55, Şekil C.56, Şekil C.57, Şekil C.58, Şekil C.59).

Bu ek yapıyla, yapıya içinde yıkanma ihtiyacının karşılandığı alan da bulunan büyükçe bir sofa (106), dört oda (108, 109, 110, 111) ve modern anlayışta bir mutfak (112) eklenmiş olmuştur. Sofada (106), wc yerinde yakacak deposu bulunmaktadır. Ayrıca K15 kapısının yerinde P32 penceresi, tam haliyle yani özgün ahşap çıkma pencereleri ile aynı detaylara sahip olarak yer almaktadır. 108, 109, 110, 111 ve 112 nolu mekanlar, hem işlevsel, hem malzeme anlamında özgün halini korumaktadırlar. Yine o dönemde de her odada gusülhane ve dolaplar bulunmaktadır. Oda zeminleri ıslak hacimler hariç toprak döşeme olup, tavanlarda ahşap kirişlemeler gözlenmektedir. İç ve dış duvarlar, çamur sıva üzeri kireç badanlıdır. Yapının üst

örtüsü ise şu anki detaylara sahip Marsilya kiremit örtülü kırma çatıdır. Yapının üst örtüsü yapılırken, ilk inşa edilen yapının çatısına dokunulmadan çözülmeye çalışılmıştır (Şekil C.49, Şekil C.50, Şekil C.51, Şekil C.52, Şekil C.53, Şekil C.54, Şekil C.55, Şekil C.56, Şekil C.57, Şekil C.58, Şekil C.59).

Cephe düzeni; boyutları, çıkmaları, pencere oranları, doluluk-boşluk oranları, ahşap pervaz ve alınları ile mevcut durumda bulunan cephe sistemi ile aynı özelliklere sahiptir. Yani ikinci yapı inşa edildikten sonra, cephelerin çimento harçlı sıva ile sıvanması, 105 nolu mekan pencerelerinin pvc pencere ile değiştirilmesi ve P32 penceresi kesilerek K15 kapısına dönüştürülmesi dışında cepheler özgün durumlarını korumuşlardır (Şekil C.49, Şekil C.50, Şekil C.51, Şekil C.52, Şekil C.53, Şekil C.54, Şekil C.55, Şekil C.56, Şekil C.57, Şekil C.58, Şekil C.59).

1980-1985 yıllarına gelindiğinde bahçeye tandır (Z07), 1990-1995 yıllarında ise ahır (Z08), tandır ila ahır arasına tuvalet, samanlık (Z09) ve deponun (Z10) bulunduğu güneydeki müştemilat bölümü eklenmiştir. Bu bölümün üst örtüsü başlarda toprak dam iken, yine toprağın ağır gelmesi sonucu üst örtü çökmüştür ve bunun üzerine üst örtüler, Marsilya kiremit kaplamalı çatılara dönüştürülmüştür. 2000 yılına gelindiğinde ise aile büyüklerinin yaşlanması sonucu dışarıdaki tuvalet kullanıcı ihtiyaçlarını karşılamamaya başlamıştır. Bunun üzerine yakacak deposu tuvalete dönüştürülmüştür (Şekil C.49, Şekil C.50, Şekil C.51, Şekil C.52, Şekil C.53, Şekil C.54, Şekil C.55, Şekil C.56, Şekil C.57, Şekil C.58, Şekil C.59).

Yine 2000-2010 yılları arasında zemin kata betonarme taşıyıcılı tuğla duvar örgülü bir depo eklenmiş, üzeri de teras olarak kullanıma açılmıştır. Terasa çıkışı sağlamak için P32 penceresi kesilerek K15 kapısı oluşturulmuştur. 2010 yılında ev halkının hep birlikte oturdukları, misafirlerini ağırladıkları cümle hanesinin (105 mekanı) ahşap pencereleri, pvc pencerelerle değiştirilerek soğuktan korunma sağlanmaya çalışılmış, tavanı kontraplakla kapatılmıştır (Şekil C.49, Şekil C.50, Şekil C.51, Şekil C.52, Şekil C.53, Şekil C.54, Şekil C.55, Şekil C.56, Şekil C.57, Şekil C.58, Şekil C.59).

6. MALZEME İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

6.1 Kerpiç Malzemesi İle İlgili Genel Bilgiler

Kerpiç, basit bir tarifle, balçıktan yapılan ve kalıplanarak güneşte kurutulan çığ tuğladır (Hasol, 2002). Yapı malzemesi olarak kerpiç, balçık veya basit ifadesiyle çamurun, insan tarafından kullanma tarihi, kendi mevcudiyeti kadar eskidir (Kömürcüoğlu, 1962). Mimarlık tarihçileri çamura, dolayısı ile kile dayalı mimariyi insanoğlunun akıl ettiği en zekice buluş olarak kabul ederler. Yerleşik yaşam ile birlikte kilin kullanımına ilişkin verilerin sayısı artmaktadır. Kil doğal bir malzemedir ve herhangi bir katkıya ya da işleme ihtiyaç duymadan kullanılabilir. Kerpiç elde etmek için ise kile bilinçli olarak kum, saman ya da hayvan kılı gibi katkı yapılması gerekir (Karul, 2008). Hammaddesinin kolay ve hemen her yerde bulunabilmesi, uzman işçilik gerektirmemesi, asgari işçilik ve maliyetle elde edilebilmesi kerpiciin başlıca tercih edilme sebepleridir (Değirmenci, 2007; Mc Henry,1984). Diğer yapı malzemelerinin geri dönüşümü söz konusu olmadığı halde kerpiç öğütölüp, ıslatılarak yeniden kullanılabilmekte zaman içinde toprağı karışarak doğaya zarar vermemektedir. Kerpiciin ısı tutucu bir malzeme olması kışın ısıtma, yazın soğutma enerjisinden ve yakıttan tasarruf sağlamakta, kerpiç yapı uygun ısı ve nem dengesi ile sağlık açısından da iyi bir biyoklimatik konfor sağlamaktadır (Değirmenci, 2007; Akman,1996).

Kerpiciin kullanımına ilişkin ilk kanıtlar, Güneydoğı Anadolu'da ilk yerleşmelerden olan, 10000 yıllık Çayönü Tepesi'ndeki yerleşmedir (Bektaş, 1996). Hatta son yapılan kazılarla, tarihin en eski kerpici Gusir'de bulunan 11860 yıllık kerpiç olmuştur (Başgelen, 2011). Başlangıçta yığma tekniğı ile yapılan örneklerin yerini kısa zamanda günümüzde pise adı da verilen, somun biçimli kerpiç topanlarının kullanıldığı duvarlar almıştır. İstenilen biçim verildikten sonra güneşte kurutulan kerpiç artık modüler bir yapı malzemesidir. Bu tür kullanımın en eski kanıtlarına Irak'ın Musul bölgesindeki Nemrik ve Tell M'lefaat yerleşmelerinde rastlanmaktadır (Karul, 2008). M.Ö. 8500 yıllarında Çayönündeki evlerin temel ve subasmanları taş duvar; üstü kerpiç dolgulu ahşap çatkı ya da üzeri sıvalı dal örgüdür. Kamışlardan

örülmüş kulube duvarları deri ve postla örtülmek yerine killi çamurla sıvanmıştır (Bektaş, 1996). Aynı yıllarda tüm Yakınoğlu'da kerpiç kullanımın yaygınlaşır ve M.Ö. 8. binlerde yığma ve pise tekniklerinin yanı sıra dörtgen biçimli kerpiç bloklar da görülür. Bu dönemde Orta Anadolu'da ise levhalar halinde kerpiç kullanımına rastlanır. Örneğin Niğde'deki Aşıklı Höyük'te nehir yataklarındaki milli-killi topraktan kürek gibi bir aletle kesilerek çıkartılan ve olasılıkla üstündeki bitki tabakası yüzünden dağılmadan rahatça taşınabilen tuğlaya benzer kerpiç levhalar kullanılır. Bunlar uzunluğu bir metreye yakın, hemen hepsi ortalama 24 santimetre genişlikte levhalar halindedir. Yaşken üst üste yerleştirilen bu levhaların arasında kül ve yanıklı moloz karıştırılarak hazırlanan bir harç kullanılmıştır. Bu geleneğin daha sonra Çatalhöyük'te de devam ettiği bilinmektedir (Karul, 2008). Konya'nın 52 km güneydoğusundaki Çatalhöyük'teki (İ.Ö. 6500-5750), M.Ö. 5500-5000 arasına tarihlenen yerleşme, dışı kapalı, avlular çevresinde bitişik düzende dikdörtgen evlerden kurulu mahallelerden oluşmuştur (Bektaş, 1996). Evlerin duvarları bitişik olmasına rağmen, ortak duvar yoktur. Her evin kendi müstakil duvarı vardır. Bina yapımında kullanılan malzeme kerpiç, ağaç ve kamıştır. Evlerin temel derinlikleri azdır. Duvar kalınlıkları kerpiç ölçülerindeki farklılıklarla orantılı olarak 50-80 cm. arasında değişmektedir. Duvarlar arasında ağaç (ardıç, meşe) dikmeler vardır. Bu dikmeler üzerlerine gelen kirişlerle düz tavanı taşımaktadırlar. Tavan üst örtüsü kamış üzerine sıkıştırılmış kil topraktır. Evler tek katlıdır, fakat yükseklikleri farklılık göstermektedir. Ev içine giriş damdan açılan bir delikten ahşap merdivenle inilerek sağlanmaktadır. Bu delik aynı zamanda baca ve ışıklık görevi de görmektedir. Evlerin büyüklüğü 20-30 m² arasında değişmektedir. Ev duvarları birbirleri ile dik açı yapmazlar. Her ev bir oda ve bir depodan oluşmaktadır (Tırpan, 1984).

Neolitik Çağ'da kerpiç kullanımı sadece duvarlar ile sınırlı değildir. Kerpiç, duvar sıvalarında, yer döşemesinde, mekân içlerindeki bölme, ambar gözü gibi öğelerin yapımında ya da dam yapımında yaygın olarak kullanılır. Kerpice bu ilk kullanım aşamalarında bir sıra düzenin olmadığı, aynı dönem içinde farklı tekniklere rastlandığı gibi bunlara yenilerinin eklendiği ya da bazılarının terk edildiği bilinmektedir. Nitekim değişen ihtiyaca göre kolayca şekillendirilebilen, aynı zamanda modüler özeliğe sahip bu yapı malzemesinin kullanımı da hızla değişmiştir. Yakınoğlu ve Anadolu'da MÖ 6. bin yılda yaygın olarak kalıp kerpice rastlanırken,

Avrupa'da ahşap bir iskelete sahip yapıların kerpiçle kaplandığı, dolayısı ile bir dolgu malzemesi olduğu görülmektedir. Sonraki dönemlerde kerpicing önceden bilinen her biçim ve teknikte örneklerine rastlanır; ancak kalıp tekniğinin giderek öne çıktığı ve boyutlarda bir standarda doğru gidildiği görülmektedir. Kerpiç artık insan için anıtsal boyutlarda yapılar inşa edebileceği bir malzeme olmuştur. Gerek ihtiyaca gerekse kontrol edilebilir işgücünün artmasına paralel olarak seri üretimi yaygınlaşmıştır. Örneğin Mısır'da her yıl Nil Nehri'nin taşkınları ile biriken otlarla harmanlanmış çamur bir anlamda hazır kerpiçtir. Büyük usta Imotep kerpici M.Ö. 2650 yılında Mısır Firavunu Djoser için Sakara'da inşa ettiği ilk piramitte kullanır. Tunç Çağı Anadolu'sunda kerpiçten inşa edilen yapıların boyutları da anıtsallaşır. Hitit başkenti Hattuşa'da olduğu gibi anıtsal sur duvarları dahi kerpiçle örülür. 65 kilometre uzunluğundaki Hattuşa surları aşılması güç bir set duvarı oluşturur, kuleleri 12 metreyi bulur. Kerpicing inanılmaz boyutlarda kullanıldığı diğer bir yer ise İran'ın güneydoğusundaki Bem kentidir. Önemli bir kısmı Safeviler (1502-1722) tarafından inşa edilen kent 6 kilometrekarelik bir alana yayılan kerpiç yapılardan oluşur. Buradaki dünyanın en büyük kerpiç kalesi 'Erg-e Bem' (Bem Kalesi) 180 bin metrekaresi kaplar. Sasani İmparatorluğu döneminde kurulan kale 1815 metre uzunluğunda, 7 metre yükseklikte surlarla çevrilidir ve surlarda 67 kule yükselir (Karul, 2008).

UNESCO Dünya Kültürel Miras listesindeki yapılara baktığımızda da yine yoğun bir kerpiç kullanımıyla karşı karşıya kalırız. İçlerinde tek katlı yapıların yanı sıra oldukça yüksek katlı kerpiç yapılara da rastlanmaktadır. İ.Ö. 3000'li yıllarda Moenjodaro'da (Pakistan) bulunan tamamen kerpiçten inşa edilmiş olan kalıntılar (Şekil A.198), Hint yarımadasında şehir planlamasının erken örneklerindendir (URL-7). Yapılan kazılarla, İ.Ö. 2000 yıllık bir şehir olduğu anlaşılan Buhara (Özbekistan), İpek Yolu üzerinde bulunması dolayısıyla sürekli gelişen, aktif bir şehir olmuştur (Şekil A.199). En çok gelişmeyi 10. yüzyılda Karahanlılar döneminde yaşamıştır. Bu bölgedeki yapıların bir çoğunda ana malzeme olarak karşımıza yine kerpiç çıkmaktadır (URL-8). İ.Ö. 6. yüzyılda Babil'deki 90 m. yüksekliğindeki Etemenaki Ziguratının çekirdeği kerpiçten inşa edilmiştir. Lidya Kralı Croesus'un meşhur sarayı ve Karia Kralı Mausolus'un Bodrum'daki, Dünya'nın yedi harikasıdan biri sayılan anıtsal mezarı da kerpiçten inşa edilmiştir (Akman, 1997). 7-8. yüzyıllar arası Yemen'in başkenti San'a'da inşa edilen yapılar (Şekil A.200), kerpiçten ve çok katlı

oluşları, ayrıca süslemeleriyle birlikte İslam mimarisinde büyük önem taşımaktadırlar (URL-9). 12. ve 15. yüzyıl arası Banu Nebhan döneminde, taş temel üzerine kerpiç tuğlalarla örülmüş Bahla Kalesi (Umman), Ortaçağ İslam dönemi savunma yapılarına iyi bir örnek oluşturmakta ve içindeki su tesisatıyla o dönemde su mühendisliğinin de çok iyi bir şekilde çözüldüğünü göstermektedir (Şekil A.201) (URL-10). Taos'ta(Amerika) 13-14. yüzyıllar arasında kerpiçten inşa edilen yapılar, Pueble Kızılderililerinin yaşama alışkanlıklarını ve kültürlerini yansıtmaktadır (Şekil A.202) (URL-11). 13. ve 20. yüzyıllar arası Çin'in Fujian Tulou bölgesinde inşa edilen yapılar (Şekil A.203), savunma amaçlı olarak, yaklaşık 800 kişinin bir arada ortak yaşam sürebileceği, genellikle dairesel veya kare planlı, avlulu yüksek katlı olarak kerpiçten inşa edilmişlerdir (URL-12). 14. yüzyılda Fas'ta inşa edilen Ait-Ben-Haddou hisari (Şekil A.204), kerpiçten inşa edilmiş sur duvarları ve arkasında yine kerpiçten inşa edilmiş şehirle dikkat çekmektedir (URL-13). Yine Fas'ın Marrakeş bölgesi (Şekil A.205), tarih boyunca önemli olan, günümüzde de 17. yüzyılda inşa edilmiş ama daha eski detaylara sahip kerpiç yapıları ile bir açık hava müzesi niteliğindedir (URL-14). UNESCO Dünya Kültürel Miras listesindeki bu yapılar, hem kerpiçten inşa edilmiş olmaları, hem de yöresel özellikleriyle diğer kerpiç yapı örneklerinin arasında en çok dikkat çekenlerdendir.

Anadolu'daki kerpiç kullanımı tarihçesine bakarsak, yine Gusir (İ.Ö.11860), Çayönü (İ.Ö.8500), Aşıklıhöyük (İ.Ö.8000) ve Çatalhöyükle (İ.Ö. 6500-5750) başlayan listemiz Burdur'un 25 km. güneybatısındaki Hacılarla (İ.Ö. 5700-5600) devam eder. İ.Ö. 4000 ve İ.Ö. 3000 başlangıcında Anadolu'da başlıca dört uygarlık merkezinden biri olan, ünlü "Megaron Ev"nin ilk örneğinin bulunduğu Beycesultan karşımıza çıkar. Tunç çağına (İ.Ö. 3000-2000) geldiğimizde Kültepe ve Troya'da taştan temel üzerinde ahşap hatıllı kerpiç duvarlarla örülen "Megaron" tipinde evler bulunmuştur. İ.Ö. 2000 ile İ.Ö. 1000 yıllarında Hititler, aynı detaylarla yapı üretmeye devam etmişlerdir. İ.Ö. 900-600 yılları arasında tarih perdesinde yer alan Urartu Uygarlığı, kerpici gelişmiş olarak kullanmışlardır (Bektaş, 1996). Urartu ev ve saraylarının tüm taşıyıcı duvarları ve bağlantıları kerpiçtendir (Akman, 1997). Kerpici İ.Ö. kullanımı, yapılan kazılar sonucu ortaya çıkmıştır. Günümüzde ise Anadolu'da ayakta kalan kerpiç yapıların büyük bir bölümü 19. yüzyıla rastlamakta ve daha çok sivil yapılarda gözlenmektedir. 12. yüzyılda inşa edilmiş olan II. Kılıçarslan Köşkü'ndeki kerpiçler, kerpiç inşa sisteminin geçerliliğini koruyan bir yapım sistemi

olduğunu göstermektedir. Tarih boyunca sürekli yerleşim alanı olan Anadolu'da her gelen uygarlık, bulunduğu bölgedeki malzemelere göre, kendi evlerini inşa etmiştir. Kerpiç, genellikle sivil yapılarda kendini gösterirken, anıtsal yapılarda taş malzeme tercih edilmiştir. Bu nedenle kerpiç evler yıkılıp yok olduğu için örneklerine rastlayamasak da, İ.Ö. 8. yüzyılda inşa edilen yapılarla, 19. yüzyılda inşa edilen yapıların aynı detaylara sahip olması, kerpiç kültürünün yıllar boyu devam ettiğinin, sürekliliğinin bir göstergesidir.

Ülkemizde kullanılan kerpiç yapı sistemleri; masif kerpiç yapı sistemi ve hafif kerpiç yapı sistemi olarak ikiye ayrılmaktadır.

1) Masif kerpiç yapı sistemi

- Kerpiç bloklu yapım sistemi: Yapı yerinde hazırlanan, kurutulan kerpiç blokların yapı duvarlarını oluşturduğu, duvarların tamamen taşıyıcı görev yaptığı, bu duvarların belirli aralıklarla ahşap hatıllarla birbirine bağlandığı sistemdir.
- Dövme kerpiç yapım sistemi; En çok bahçe duvarı, geçici bağ evleri, yapımında kullanılan, kerpiç çamurunun belirli boyutlarda hazırlanmış, duvarı oluşturacak kalıplar arasına dökülmesiyle oluşan sistemdir.
- Yığma kerpiç yapım sistemi; Belli belirsiz yığın içinden alınan kümelerin üstüste konulması ile oluşan, konut yapımından çok, basit bahçe duvarları ve setlerin yapımında kullanılan sistemdir.
- Karma kerpiç ile yapım sistemi; Çok rastlanmamakla birlikte diğer tüm sistemlerin bir karışımı şeklinde oluşan, geçici yerleşim yapımında kullanılan ve örneğine günümüzde çok rastlanmayan sistemdir (Ataman, 2007; Çelebi, 1979; Kömürcüoğlu, 1962).

2) Hafif kerpiç yapı sistemi (Hıms yapı)

- Kerpiç blok dolgulu yapım sistemi; Ahşap karkas sonrası oluşan aralıkların ayrıca oluşturulan kerpiç bloklar ile doldurulduğu yapım sistemidir.
- Dökme kerpiç dolgulu yapım sistemi; Karkas aralarının üstten ve alttan bağlanan düşey ahşap elemanlara tutturulduğu, bu elemanlar arasında dallarla yatay yönde kafeslerin oluşturulduğu ve bir yüzeyi kafes olan karkasın aralıklarının kerpiç dökülerek doldurulduğu sistemdir (Ataman, 2007; Çelebi, 1979; Kömürcüoğlu, 1962).

6.2 Kerpiç Niteliklerini İyileştirmeye Yönelik Yapılan Çalışmalar

Kerpiç yapıların sakıncalı yönleri; basınç dayanımının ve suya karşı dayanımının azlığı, birim ağırlığının fazla olmasıdır (URL-15, Baradan, 1995; Durmuş, 1988). Ülkemizde bir çok yörede, yeterli iyi kalitede toprak bulmak mümkündür. Daha iyi yani basınca daha dayanıklı, rutubete karşı duyarlılığı daha azaltılmış, suda dağılmayan, yüzeyleri düzgün ve toz üretmeyen kerpiç elde etmek maksadıyla, toprağa çimento, kireç, alçı ve diğer bazı katkı maddeleri katılmaktadır (Acun ve Gürdal, 2003). Bugüne kadar kerpiç toprağının özelliklerini geliştirmek için yapılan çalışmalar maliyetlerin yüksekliği, yöresel koşullara uyumsuzluk ve ileri teknoloji gerektirmesi gibi nedenlerle kısmen başarılı olmuştur. Bu nedenlerden dolayı kerpiç malzemesinin özelliklerinin iyileştirilmesi ile ilgili çalışmalar halen sürmektedir (Değirmenci, 2007).

Sönmez, 1 m³ kerpiç toprağına ortalama olarak, 20 kg. çürümemiş, temiz, ince döğen samanı katıldığında, çatlamayı engelleyici rolü sebebiyle iyi sonuçlar elde edildiğini belirtmiştir (Kıvrak, 2007; Sönmez, 1955).

Alkan, kerpiç toprağına % 10 oranında karıştırılan çimentonun, prese kerpiçlerin su ile temasta plastik veya likit hale dönüşmelerini (reversibilitelerini) engelleyici bir etki yaptığını, aynı dozajdaki (% 10) çimentonun, dökme kerpiçlerde reversibilite özelliğini sağlayabilmesi ancak % 36-66 oranında kum ihtiva eden tiplerde mümkün olduğunu belirtmiştir (Kıvrak, 2007; Alkan, 1969).

Hamady, çeşitli stabilizanlar karıştırılarak imal edilen prese kerpiç toprağında, yaklaşık % 75 kum, % 25 kil-silt bulunması halinde iyi sonuçların alınabildiğini belirtmiştir (Kıvrak, 2007; Alkan, 1969).

Akray, içerisine çimento ve samanın birlikte ilave edildiği toprak malzeme ile imal edilen kerpiçlerin, basınç yönünden iyi sonuç verdiğini belirtmiştir (Kıvrak, 2007; Alkan, 1969).

Aslan ve arkadaşları, kerpiç duvarların su geçirimsizliğini sağlamak amacıyla, içeriğinde asfalt bulunan malzemenin duvar yüzüne püskürtülerek su geçirmez hale gelen yüzeyin badanalanmasının çabuk ve etkili bir yöntem olduğunu belirtmişlerdir (Kıvrak, 2007; Aslan ve diğ. 1974).

Eriç ve arkadaşları, kırsal kesimde geleneksel yöntemlerle hazırlanan kerpiçlerin, uygulayıcı açısından ekonomik ve pratik önerilerle kalitesinin yükseltilmesinin amaçlandığı ifade edilerek, kerpiçlerin düşük basınç dayanımı ile suda çözülme gibi olumsuz özelliklerinin iyileştirilmesi ile ilgili önerilerde bulunmuşlardır. Yapılan deneyler irdelendiğinde, bitkisel katkı maddelerinin hiçbir etkisinin olmadığı, kerpiç harcındaki fazla suyun basınç dayanımını azalttığı, buna karşılık %15 alçı ve kireç katılmasının, blokların sıkıştırılarak hazırlanmasının kaliteyi artırdığı sonuçlarına varıldığını belirtmişlerdir (Kıvrak, 2007; Eriç ve diğ, 1980).

Yapılan bir araştırmada 1 m³ toprağa 20-100 kg çimento ilave edilerek üretilen kerpici basınç dayanımını düşürdüğü, suya karşı direncini artırdığı, %5-10 oranında asfalt katkısının ise istenilen yönde özellikler kazanmırmada etkili olduğu görülmüştür (URL-15; Kocataşkın, 1982). Saman ve alçı katkılı kerpiç karşılaştırılmasında %15 alçı ve kireç katılmasının ve blokların sıkıştırılarak hazırlanmasının kaliteyi artırdığı sonuçlarına varıldığı görülmektedir (URL-15; Eriç ve diğerleri, 1980).

29 Eylül – 4 Ekim 1980’de ICOM – ICOMOS Türkiye milli komitelerinin birlikte düzenlediği, III. Uluslar arası Kerpiç Koruma Sempozyumu’nda dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen uzmanlar, kerpiciin sağlamlaştırılarak ekonomik, sosyal yapı üretiminde yeni bir atılım yapmak için kullanılmasıyla ilgili düşüncelerini açıklayan bildiriler vermişlerdir. Murat Eriç’in bu sempozyumda, kerpiciin içine katılan saman ve diğer bitkisel lifler mukavemetini azaltmakta, % 15 oranında alçı karıştırılıp 10 kg./cm.’lik basınçla sıkıştırıldığında mukavemeti en yüksek dereceye çıkmakta, % 15 kireç katıldığı zaman suya dayanıklılığının arttığını, bu sebeple restorasyonlarda kerpiçlerin bu bilgilere uygun şekilde yapılması ve % 15 oranında kireç katkılı çamur sıva ile sıvanması doğru olacağını belirtmiştir (Tayla, 2007).

Kafesçioğlu, yaptığı çalışmada, geleneksel metotla üretilen kerpiç yerine farklı karakterdeki killi topraklara değişik oranlarda alçı-kireç ve kireç katarak kerpiciin özelliklerinde ortaya çıkan farklılıkları incelemiştir. Sonuç olarak; topraktan, basit işlemlerle ve bazı katkılarla yığma yapılar için yeterli özelliklere sahip bir duvar malzemesi üretmenin mümkün olabileceğini, toprağa alçı katkısının diğer bağlayıcılara nazaran olumlu sonuçlar verdiğini, yapı sektöründe önemli ölçüde enerji sağlayacağı ve kalkınma için gerekli diğer alanlara kaynak kaydırabileceğini, kendi evini yapan kişilerin emeklerinin değerlendirilmesine imkan sağlayacağını,

ülkemizde, yoğun kent merkezleri dışındaki yerleşim birimlerinde konut ve hizmet binalarının yapılmasında, alçı katkılı kerpiç kullanılarak sorunların çözümünde olumlu yaklaşımlar gerçekleştirilebileceğini belirtmiştir (Kıvrak, 2007; Erol, 2000; Kafesçioğlu ve Gürdal, 1985).

Durmuş, çeltik kavuzu katkısıyla kerpiç üretimi üzerine bir araştırma yapmış ve çeltik kavuzu katkılı kerpiç çamuruna çimento ilavesi ile yığma binalar için duvar malzemesi olarak kullanılabilecek bir malzeme olabileceğini belirtmiştir (Kıvrak, 2007; Durmuş, 1988).

Kılınçkale, 1996 yılında yaptığı çalışmada, yüksek fırın cürufu, uçucu kül, Silis dumanı, pirinç kabuğu külü gibi yapay puzolanların ve trasın özelliklerini ve puzolanik aktivitesini incelemiştir. Sonuç olarak tüm puzolanların puzolanik aktiviteye sahip olduğunu belirtmiştir (Kıvrak, 2007; Kılınçkale, 1996).

Erol, uçucu kül katkısıyla kerpiç üretimi üzerine bir araştırma yapmış ve ürettiği kerpice basınç dayanımları ve suya karşı dayanımları, katkı maddelerine göre karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak ise, uçucu küllü kerpice basınç dayanımları çimentolu ve samanlı kerpice göre daha iyi olduğunu belirlemiştir (Kıvrak, 2007; Erol, 2000).

Osman Şimşek, Emre Sancak ve Seyhan Fırat, kerpice olumsuz yönlerini iyileştirmek amacıyla kerpiç toprağı, çimento, uçucu kül ve samanla stabilize ederek mekanik ve fiziksel özellikleri üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Araştırma sonucunda uçucu küllü kerpice dayanımının çimentolu kerpice göre yüksek olmasına rağmen uçucu kül oranı arttıkça mukavemetin düştüğünü gözlemlemişlerdir. Suya dayanıklılık deneyinde ise sadece %10 oranında çimento katılarak elde edilen kerpice yapısında yıpranmanın diğer oranlara göre çok az olduğu gözlenmiştir (URL-15).

Kerpiç özelliklerinin iyileştirilmesinde yaygın olarak kullanılan bağlayıcı türlerinden biri de kireçtir. Kerpice düşük oranlarda kireç katkısının basınç dayanımını düşürdüğü bununla birlikte suya karşı direnci arttırdığı bilinmektedir. Kireç katkılı kerpiç toprağının preslenerek üretilmesi durumunda basınç dayanımının arttığı belirtilmektedir (Değirmenci, 2007; Işık, 2001).

Almaç, yüksek lisans çalışmasında, kerpiç yapıların onarımı için harç araştırması yapmıştır. Alçı katkılı hazır harç, toprakla karıştırılarak onarım harcı oluşturulmaya

alışılmıştır. Yapılan deneyler sonucu, %25 toprak katkılı harç, taze harç hava muhtevası, eğilmede çekme, basınç ve alt tabakaya yapışma dayanımlarında diğerkarışım oranlarına sahip numunelerden daha yüksek olduğu ve kılcal su emme değerkinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir (Almaç, 2002).

Değirmenci, yaptığı çalışmada, kerpikin özelliklerini geliştirmek ve zayıf yönlerini kısmen de olsa giderebilmek amacı ile katkı olarak endüstriyel atık ürün olan, gübre fabrikası atığı fosfoalı ve termik santral atığı uçucu kül kullanılmıştır. Kerpiç stabilizasyonunda uçucu kül ile birlikte fosfoalı kullanımının, basınç dayanımı açısından olumlu sonuçlar vermekle birlikte suya karsı dayanımının bir miktar azaldığını belirtmiştir (Kıvrak, 2007; Değirmenci, 2005).

Gürfidan, yüksek lisans çalışmasında, Safranbolu evlerinde kullanılan kerpiç malzemenin yüksek fırın cürufu ile iyileştirilmesi alanında çalışmalar yapmıştır. Bu alışmalar sonucu Alker+%30 yüksek fırın cürufu katkılı malzemenin, Safranbolu evleri için daha uygun olduğu sonucuna varmıştır (Gürfidan, 2006).

Kıvrak, yüksek lisans çalışmasında, silis dumanı katkılı kerpiçlerin mekanik ve fiziksel özelliklerini araştırmıştır. Üretilen kerpiçlerin birim hacim kütlelerinin, ilave edilen silis dumanı ile orantılı olarak düştüğu gözlenmiştir. Birim hacim deneyinde, en iyi sonuç, %25 silis dumanı ilaveli kerpilerde görölmüştür. Basınç dayanımına baktığımızda ise silis dumanı oranının artmasıyla basınç dayanımının doğru orantılı olduğu ve %10 silis dumanı ilave edilmiş numunelerde basınç dayanımının en yüksek seviyeye geldiği gözlemlenmiştir (Kıvrak, 2007).

Bizim bu tezde amacımız, tarihi yapılarda kullanılan kerpikin onarımı ile ilgili çözümler getirmektir. Tüm bu yapılan çalışmalar, daha çok kerpikin yeniden yapı malzemesi olarak kullanılabilmesi açısından zayıf yönlerini gidermek amacıyla yapılmıştır. Ancak belirli bir bölümü kerpikin onarılması ile ilgili araştırmalarda bulunmuştur. Bunun dışında, yapılan tüm bu çalışmalarda, kerpiç yapımında ilave edilen malzemelerin yanı sıra kullanılan toprağın özellikleri de büyük önem taşımaktadır. Kerpiç yapılarda iyi sonuç almak için toprağı oluşturan tanelerin büyüklüklerinin ayarlanması yani uygun granölometrenin sağlanması, plastisite ve rötre özelliklerinin istenilen nitelikte kerpiç elde etmede önemli rolü vardır. Plastiklik indeksi küçük olan toprakların bünyesindeki kum miktarı, büyük olan toprakların bünyesinde, kil-silt miktarı fazladır (URL-15; Kafesçioğlu, 1984; Ertan ve Ülkü,

Bu açıdan yola çıkarak, biz de ilk önce kerpiç yapımında kullanılan toprağı tanımak için, Konya Büyükşehir Belediyesi Zemin Etüdü Laboratuvarı'na toprak analizi yaptırdık. Öncelikli olarak doğal su muhtevası ve özgül ağırlık deneyleri ile toprağın cinsi belirlenmeye çalışılmıştır.

Analizlerin içerisinde; kuru birim ağırlık su içeriğinin bağıntısının bulunmasını sağlayan standart proktor deneyi yer almaktadır. Toprakların kuru birim ağırlık – su içeriği ilişkilerinin bulunmasındaki amaç, o toprağın belirli bir sıkıştırma enerjisinden maksimum kuru birim ağırlığını ve optimum su içeriğini bulmaktır (URL-16).

Bu testlerin sonuçları grafiklerde görülmektedir (Şekil B.5, Şekil B.6, Şekil B.7, Şekil B.8, Şekil B.9). Bu sonuçlara göre; Karahüyük toprağının doğal su mehtevası % 4,65-4,80 arasında olup, özgül ağırlığı 2.71 gramdır. Dane çapı dağılımında elek analizi ve hidrometrik analize göre %72.09'u ince kil ve siltten, %24.63'ü kumdan ve %3.28'i çakıldan oluşmaktadır. Likit limiti %34, plastik limiti %23 ve plastisite

indeksi %11'dir. Maksimum kuru birim hacim ağırlığı 1,73 gr/cm³'tür. Optimum su muhtevası da %18,6'dır. Yani Karahüyük toprağı, düşük plastisiteli killi bir topraktır. USCS sınıflandırma sistemine göre CL'dir. Kerpiç yapımında kullanılabilir.

Toprağın cinsi, kullanılabilirliği tanımlandıktan sonra kerpiçle ilgili daha önce yapılan çalışmalar ve verilen öneriler göz önüne alınarak, Karahüyük toprağına, %10 oranında alçı ve kireç eklenerek elde edilen kerpiçlerin basınç dayanımlarının karşılaştırılmasına karar verilmiştir. 1800 gr. toprağı, 20 gr. saman(buğday sapı), birinci deneyde 200 gr. kireç; ikinci deneyde 200 gr. alçı ve 750 gr. su katılarak 5 adet kerpiç numunesi hazırlanmış, 7x7x7 cm. ölçülerindeki kalıplara sıkıştırılarak yerleştirilmiş ve kurumaya bırakılmıştır (Şekil A.206). Kerpiç hamuru içine katılacak su miktarı, kerpicing kıvamına göre belirlenmiştir. İdeal kerpiç kıvamı iki yöntemle belirlenmektedir. Öncelikle hazırlanan hamurdan bir parça ele alınarak yuvarlanır, kalem gibi ince uzun bir şekil verilir. Ne kadar uzun ve esnek olursa kıvamı o kadar iyi demektir. Eğer çatlama ve ayrılmalar görülüyorsa, su miktarı az gelmiş demektir. Eğer ele yapışıyor ve balçık kıvamındaysa, su oranı fazla gelmiştir ve taşıyıcılık özelliğini kaybetmiş demektir. İkinci bir yöntem olarak da hamur elde yuvarlanarak top biçimine getirilir ve yaklaşık 90 cm. yükseklikten yere atılır. Yere düştüğünde hala şeklini koruyabiliyorsa uygun kıvama gelmiş demektir. Yere atınca parçalanıyorsa, su miktarı yetersiz demektir. Yine ele yapışıyor ve balçık kıvamındaysa, su oranı fazla gelmiştir ve taşıyıcılık özelliğini kaybetmiş demektir. Kurumaya bırakılan numuneler üzerinde dört ay sonra basınç dayanımı testi yapılmıştır (Şekil A.207). Kireç katılarak hazırlanan numunelerde çok fazla çatlak ve dökülme gözlenmiştir. Numunelerden biri kullanılamaz hale gelmiştir. Diğer 4 numune üzerinde yapılan teste göre basınç dayanımları ortalama 0.6235 N/mm²'dir (Şekil A.208). Alçı ile hazırlanan numuneler kireçle hazırlanan numunelere göre daha sağlam durumdadır, üzerlerinde bulunan çatlaklar daha çok kalıba dökme sırasında yapılan hatalardan kaynaklanmaktadır. 5 numune üzerinde yapılan teste göre basınç dayanımları ortalama 1.8666 N/mm²'dir (Şekil A.209). Kafesçioğlu ve Gürdal'ın hazırladığı alkerin basınç dayanımı ise 3.43-4.90 N/mm²'dir. Yapıda mevcut olarak kullanılan kerpiçlerin durumları da tespit edilmek istenmiş, yapının yıkılan bahçe duvarından ancak 2 adet kerpiç tuğlası örnek olarak alınabilmektedir. Bunlardan birincisi ile elek analizi, ikincisi ile de basınç dayanımı testi yapılmıştır. Dane çapı dağılımında elek analizine göre %67.77'si ince kil ve siltten, %29.32'si

kumdan ve %2.91'i çakıldan oluşmaktadır. Basınç dayanımı ise 3.759 N/mm²'dir (Şekil A.210, Şekil B.10). Yapıdan alınan mevcut kerpiç ile alçı ve kireç katılarak elde edilen numuneler arasındaki basınç dayanım farkı, kerpiç içinde yer alan agregalardan kaynaklandığı görülmüştür. Hazırlanan numuneler tamamen kil ve siltten oluşurken, mevcut kerpiç tuğlasında %32.23 oranında agregat (kum+çakıl) bulunmaktadır.

Sonuç olarak, bu bölgede kerpiçlerin yenilenmesi gerektiğinde, kerpiçler, %10 alçı ve %30 agregat katılarak hazırlanmalıdır. Yapı iç ve dış yüzeylerini sıvamak için ise, %15 oranında kireç katılarak hazırlanan çamur sıva kullanılması daha uygun olacaktır.

7. RESTORASYON

Restorasyon bugünkü kavramsal içeriği ile, basit bir tamir etkinliği değil, çeşitli uzmanlık alanlarından yararlanan bilimsel bir disiplindir. Bunun gereği olarak, korunacak bir eserin durumunun incelenmesi, bozulma nedenlerinin araştırılması, tespit edilmesi ve buna göre müdahale yöntemlerinin geliştirilmesi gerekir. Restorasyon bir anıtın sadece biçimini değil, malzemesini ve yaşayan varlığını da korumakla görevlidir (Eskici, 2007).

Yapıların ömürlerinin uzatılması, kötü müdahalelerin izlerinin silinmesi ve kullanıcıların belirli bir konfor düzeyinde yaşaması için, birtakım onarım ve iyileştirme çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Konut olarak kullanılacak bu yapılarda şüphesiz alt yapının iyileştirilmesi, yapılarda yeni bir ısıtma tesisatının kurulması ve yapıların depreme karşı güçlendirilmesi gibi kullanıcı konfor ve güvenliğine yönelik birtakım müdahalelere ihtiyaç duyulmaktadır. Yapılacak müdahale ve onarımlarda dikkat edilmesi gereken en önemli husus, yapının bütünlüğünün ve özgünlüğünün mümkün olduğunca korunması olmalıdır (Verdön, 2006).

Restorasyona yönelik öneriler geliştirilirken yapıların özgün plan şemalarına sadık kalınmış, mekanlara geç dönemlerde eklenen nitelsiz ekler kaldırılmış, günümüz konfor koşullarına uygun öneriler geliştirilmiştir.

7.1 Mekansal Düzenlemeler

Günümüzde yapı sadece iki kişi tarafından kullanılmakta, sadece yaz tatillerinde ziyarete gelen çocuk ve torunlarla ev nüfusu artmaktadır. Onun dışında sadece evin bir odası ve mutfak aktif olarak kullanılmakta, diğer odalar atıl durumda kalmaktadır. Çağdaş restorasyon kuramı, tarihi yapıların ancak kullanılarak yaşatılabileceğini belirtmektedir. Bu sebeple iki dönemde inşa edilen yapı, istenildiğinde birleştirilebilecek şekilde iki ayrı eve dönüştürülerek, hem yapının kullanılarak korunması ve yaşatılması, hem de ev sahibine, kiraya vererek ek gelir sağlaması amaçlanmıştır.

7.1.1 Zemin katta işleve bağlı düzenlemeler

Zemin kattaki mekanlar için yeni bir işlev öngörülmemiştir. Mekanlar özgün fonksiyonlarına devam edecek şekilde onarım müdahaleleri yapılmıştır. Hayatlar (Z01 ve Z03) yine toplayıcı-dağıtıcı bir görev üstlenirken, Z04 depo, Z05 ise samanlık olarak kullanılmaya devam edilecektir. Ancak ilk dönemde inşa edilen yapının hayatında (Z01) yer alan merdiven kovanının açıkta olması, özellikle kış aylarında evlerin ısınmasını engellemektedir. Bu sebeple merdiven kovanının etrafının alçıpan malzemesi ile kapatılmasının ve sürgülü kapı ile geçişin sağlanmasının daha uygun olacağı düşünülmüştür. Z02 mekanında ise kapatılan ocak açılarak, özgün durumuna getirilmesi hedeflenmiştir. Böylece bu mekan istenirse mutfak, istenirse misafir odası şeklinde kullanılabilir (Şekil C.61, Şekil C.66, Şekil C.67, Şekil C.68).

Yapının iki ayrı yapı olarak kullanılabilmesi için, iki ayrı girişi, üst kata çıkışı sağlayan iki ayrı merdiveni olması gerekmektedir. Bu sebeple öncelikli olarak, ikinci dönemde inşa edilen yapının zemin katında niteliksiz ek durumunda olan Z06 mekanı, betonarme teras ve terasa çıkan beton merdivenler kaldırılacaktır. Kaldırılan Z06 mekanı yerine projede olduğu gibi ahşap bir merdiven eklenerek üst kata çıkış sağlanması hedeflenmiştir. Ayrıca kaldırılan betonarme teras yerine, ikinci yapının giriş mekanı olması ile bir nevi tahtaboş görevinde ahşaptan bir balkon eklenmiştir. Zemin katta ayrıca bu balkonu taşıyan ahşap dikmeler bulunmaktadır (Şekil C.60, Şekil C.61, Şekil C.62, Şekil C.63, Şekil C.64, Şekil C.65, Şekil C.66, Şekil C.67, Şekil C.68, Şekil C.69, Şekil C.70, Şekil C.71).

Bahçede yer alan müstemilat birimleri ise yine niteliksiz ek durumunda oldukları için kaldırılacak, yerine kullanıcı ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak yapıya uyumlu çağdaş ekler yapılacaktır.

7.1.2 Birinci katta işleve bağlı düzenlemeler

Birinci kat için de yeni bir işlev önerisi öngörülmemiş olup, yapı konut olarak kullanılmaya devam edilecektir. Restorasyonda temel amaç, yapıların modern hayatın konforunu sağlayacak biçimde rehabilite edilmesidir. Yapının modern hayatın konforunu sağlayacak biçimde rehabilite edilmesi için öncelikle uygun tesisatla döşenmiş ıslak hacimlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu yüzden yani kullanıcı ihtiyaçları sonucu bütünde işlev aynı kalırken, mekan bazında işlev değişikliğine

gidilecektir (Şekil C.62, Şekil C.65, Şekil C.66, Şekil C.67, Şekil C.68, Şekil C.69, Şekil C.70, Şekil C.71).

Öncelikli olarak yapının istenildiğinde birleşik, istenildiğinde iki ayrı ev olarak kullanılabilmesini sağlamak için 101 nolu sofadan, 106 nolu sofaya geçişi sağlayan boşluk, tek kanatlı, süslemesiz sade bir ahşap kapı ile kapatılacaktır (Şekil C.62, Şekil C.65, Şekil C.66, Şekil C.67, Şekil C.68).

101 nolu mekan sofa işlevine devam ederken, 102, 103 ve 105 nolu mekanlar da oda işlevini sürdüreceklerdir. Ancak 104 nolu mekan, mutfak ve banyo olarak yeniden işlevlendirilmiştir. Diğer odalara göre daha az pencere bulundurması, bu mekanın seçilmesinde etkili olmuştur. 220x250 cm.lik bir alan banyo mekanını karşılamak üzere ana mekandan, 13 cmlik tuğlalar ile örülen duvarla ayrılmıştır. Ekleniecek tesisatın, yeni yapılan tuğla duvar içerisinde çözülmesi, mevcut kerpiç yapı duvarlarının zarar görmesini engelleyecek, tuğla malzemenin hafif olması sonucu yapıya ek yük getirmeyecektir. Banyonun havalandırma ihtiyacı, tavana yerleştirilen havalandırma kanalları ile çözümlenecektir. Görüntü kirliliğini önlemek amacı ile banyo mekanının tavanının asma tavan sistemi ile kapatılması uygun görülmüştür (Şekil C.62, Şekil C.65, Şekil C.66, Şekil C.67, Şekil C.68, Şekil C.72, Şekil C.73, Şekil C.74, Şekil C.75).

104 nolu mekanın geriye kalan bölümü de mutfak olarak tasarlanmıştır. Yine tezgah ve su tesisatının yeni eklenen tuğla duvar üzerinde çözümlenmesi yapı sağlığı açısından gerekli görülmüştür (Şekil C.62, Şekil C.65, Şekil C.66, Şekil C.67, Şekil C.68, Şekil C.72, Şekil C.73, Şekil C.74, Şekil C.75).

Ayrı ev olarak kullanılacak bölüme baktığımızda 106 nolu mekan hem sofa, hem de giriş holü görevini üstlenmektedir. Yapıya giriş, betonarme teras yerine inşa edilen ahşap balkon (tahtaboş) aracılığı ile sağlanmaktadır. 108, 109, 110 ve 111 nolu mekanlar oda işlevlerini sürdüreceklerdir. Halihazırda gerekli tesisatı bulunduran 112 nolu mekan da mutfak işlevini sürdürecektir. Sadece zemin, duvar ve tavan kaplamaları değiştirilecektir (Şekil C.62, Şekil C.65, Şekil C.66, Şekil C.67, Şekil C.68, Şekil C.72, Şekil C.73, Şekil C.74, Şekil C.75).

107 nolu mekanda bir adet alaturka tuvalet bulunmasına rağmen, lavabo tesisatı bulunmamaktadır. Bu sebeple yine hafif alçıpan duvarlarla, yapının plan sistemini bozmadan, insanın el yıkama eylemini karşılayabileceği büyüklükte, içinde lavabo

bulunan bir mekan tasarlanmıştır. Banyo ihtiyacını karşılayan, mekan su tesisatını içermesine rağmen, mekan sadece perde ile ayrılmıştır. Bu mekanı konforlu bir mekana dönüştürmek için, döşemenin beton olduğu yerden itibaren, hafif alçıpan duvarla mekan bölünerek, banyo mekanı ortaya çıkarılmıştır. Mekan içerisinde bir adet duşakabin, bir adet klozet ve bir adet lavabo çözülmüştür. Bu iki mekan eklenirken, yapının özgün plan formu korunmaya çalışılmıştır (Şekil C.62, Şekil C.65, Şekil C.66, Şekil C.67, Şekil C.68, Şekil C.72, Şekil C.73, Şekil C.74, Şekil C.75).

7.2 Yapının Onarımına İlişkin Müdahaleler

Tarihi eserlerin sağlıklı olarak onarılması ve yaşatılabilmesi için restorasyon aşamasında kullanılan malzemelerin mevcut olan özgün malzemelerle uyumlu olması istenmektedir. Aksi takdirde yapılan restorasyon çalışmaları yapının özgünlüğüne zarar vermektedir. Tarihi eserlerin restorasyonu aşamasında, tarihi eserlerin özgünlüğünün korunması açısından, kullanılacak olan onarım malzemelerinin orijinal malzemelerle uyumlu olması gerekmektedir. Bu nedenle, analizler sonucunda orijinal malzemelerin özelliklerinin tespit edilmesi ve elde edilen veriler doğrultusunda onarım malzemelerinin üretilmesi gerekmektedir. Ancak bu sayede tarihi eserlerin özgünlüğüne zarar vermeden geleceğe devredilmesi mümkün olabilir (Kılıç, 2007).

7.2.1 Temizleme

Temizleme, yapıda özgün tasarımda yer almayan ama sonradan eklenmiş niteliksiz eklerin kaldırılması anlamında eklerden arındırma ve cephe yüzlerinde kirliliğe neden olan malzemelerin temizliği anlamında yüzey temizliği olarak iki bölümde incelenecektir.

7.2.1.1 Eklerden arındırma

1990 yılından sonra bahçede betonarme karkas, tuğla dolgulu olarak inşa edilen ahır (Z08), depo (Z10) ve samanlık (Z09) mekanlarının yer aldığı müstemilat bölümü niteliksiz ek özelliği taşımaktadır. İnşa edilirken zemin seviyesinde betonarme bir hatıl atılmış ve üzerine tuğla duvar örülmüştür. Yapı duvarlarında dikme kullanılmamıştır. Taşıyıcı sistem doğru detaylarla uygulanmadığı için yapının sağlam

olduğu söylenemez, yaşanacak herhangi bir depremde yıkılma tehlikesi ile karşı karşıya olduğu düşünülmektedir. Bu sebeple müstemilat bölümünün yıkılması, yerine yapıya uyumlu, taşıyıcı sistemi doğru tasarlanmış yeni bir müstemilat bölümü eklenmesi uygun görülmüştür.

2000 yıllarında yapıya eklenen betonarme olarak inşa edilmiş, depo olarak kullanılan Z06 mekanı, betonarme teras ve terasa çıkışı sağlayan beton merdivenler, yapıyla hem estetik açıdan hem de malzeme yönünden uyumsuzluk göstermektedir. Bu bölümün kaldırılması ve yerine yapıya uyumlu olarak ahşap malzemeden balkon işlevinde yeni bir mekan tasarlanmasının daha kullanışlı olacağı düşünülmektedir (Şekil C.60, Şekil C.61, Şekil C.62, Şekil C.63, Şekil C.64, Şekil C.65, Şekil C.66, Şekil C.67, Şekil C.68, Şekil C.69, Şekil C.70, Şekil C.71, Şekil C.72, Şekil C.73, Şekil C.74, Şekil C.75).

7.2.1.2 Yüzey temizliği

Yapının tüm iç ve dış duvarları, çimento harçlı sıva ile sıvanmıştır. Çimento harçlı sıva ile çamur sıvanın birlikte hareket edememesi, uyumsuzluğu sonucu, çimento harçlı sıvalar yer yer dökülmüş ve bir kabuk gibi yüzeyden ayrılmaya başlamıştır. Yapı yüzeylerinde yer alan tüm çimento harçlı sıvalar, temizlenerek yapıdan uzaklaştırılmalıdır. Bu sayede yapının taşıyıcı sistemi ve malzemelerdeki bozulmalar daha detaylı bir biçimde görülebilecektir. Bunun sonrasında yapıdaki bozulmalarla ilgili daha detaylı bir rapor hazırlanmalı, gerekli görülürse yeni müdahaleler eklenmelidir. Son olarak, çimentodan arındırılan yüzeyler, %15 kireç katkılı çamur sıva ile sıvanıp üzeri kireç ile badalanmalıdır (Şekil C.69, Şekil C.70, Şekil C.71).

7.2.2 Sağlamaştırma

Sağlamaştırma, bozulan taşıyıcı sistemlerde ve yine bozulan malzemelerde karşımıza çıkmaktadır. Yapının şu anki durumunda taşıyıcı sisteminde ve malzemelerde herhangi bir bozulma görülmemektedir. Bunda, tüm yüzeylerin çimento harçlı sıva ile sıvalı olmasından dolayı malzemelerin mevcut durumunun gözlenemiyor olmasının etkisi büyüktür. Öncelikle yapı yüzeyindeki çimento sıvalar, sıva raspası ile temizlenmelidir. Raspa sonucu taşıyıcı sistemde, ahşaplarda veya kerpiç tuğlalarında herhangi bir sorun tespit edildiği takdirde, koruma ve müdahale kararları son durum göz önünde bulundurularak yeniden verilmelidir (Şekil C.65,

Şekil C.66, Şekil C.67, Şekil C.68, Şekil C.69, Şekil C.70, Şekil C.71, Şekil C.72, Şekil C.73, Şekil C.74, Şekil C.75).

Zemin suyundan kaynaklanan sorunları gidermek için, yapı çevresinde drenaj sistri kurulmalıdır. Drenaj sisteminin yerleştirilebilmesi için öncelikli olarak yapı köşelerinden yapılacak sondajlarla temel seviyesi belirlenmelidir. Temel seviyesi belirlendikten sonra yapının çevresinde yaklaşık bir metre eninde hendek kazılarak temelin yan yüzeyleri ortaya çıkarılmalı, açıkta kalan yüzeyler mümkün olduğunca kurutulduktan sonra kabarcıklı yüksek yoğunluklu polietilen levhalar (HDPE) ile temel cephesi kaplanmalı, drenaj için kazılan hendeğin tabanından dolandırılan levha tekrar yüzeye doğru yükseltilmelidir. Yapıyı çepeçevre saran hendeğin tabanına yerleştirilmiş olan HDPE levhanın üzerine, temel hizasının bittiği kota denk gelecek şekilde Ø 20 cm. drenaj büzleri, tesviye harcı ile su tahliyesi yönünde hafif bir eğim alacak şekilde yerleştirilmelidir. Drenaj büzlerinin üstü ilk olarak iri çakılla, sonra da ince çakılla kaplanmalı, ince çakılın üzeri kumla örtüldükten sonra taş kaplama ile yapının çevresinde açılan çukur örtülmelidir (Şekil C.65, Şekil C.66, Şekil C.67, Şekil C.68, Şekil C.72, Şekil C.73, Şekil C.74, Şekil C.75).

7.2.3 Çatı onarımları

Yapıdaki en büyük problem, yapının korunmasında en önemli elemanlardan biri olan çatı strüktüründe var olan tasarımsal bir sorundan kaynaklanmaktadır. Yapının iki farklı dönemde inşa edilmesi sonucu, iki farklı çatıya sahiptir. İkinci çatı inşa edilirken, ilk çatının bozulup yeniden inşa edilmek istenmemesi üzerine bitişik olarak inşa edilmiştir. İki çatının birleşim noktalarındaki hatalardan kaynaklı yapı içerisine su almaktadır. Yapı içine giren su, hem ahşapların çürümesine, hem de zamanla kerpiçlerin erimesine neden olmaktadır. Bu sebeple çatı sökülmeli, döşeme kirişleri dikkatli bir biçimde incelenmeli, çürüyenler yenileri ile değiştirildikten sonra projede gösterilen bütün çatı, geleneksel sistemde inşa edilmelidir. Tamamen sökülen çatı, % 33 eğimle, iskeleti 10/10 ebatlarında ahşap dikmeler ve çatkılarla, 5/10 ebatlarında mertek ve 10,10 aşıkla oluşturulacaktır. Tavanı oluşturan ahşap kirişlemelerin üzerine 3 cm. kalınlığında ahşap kaplama yapılacak ve onun üzerine ısı yalıtımı serilecektir. Merteklerle çatı son haline getirildikten sonra 3 cm. kalınlığında kaplama tahtaları çakılacak, kaplama tahtalarının üzerine bitümlü membran ile su izolasyonu yapılacak, son kat olarak da marsilya kiremit ile kaplanacaktır. 12 cm.

apında çinko yağmur olukları ve su iniş boruları yeniden yapılacaktır (şekil C.60, şekil C.63, şekil C.64, şekil C.65, şekil C.66, şekil C.67, şekil C.68, şekil C.69, şekil C.70, şekil C.71, şekil C.72, şekil C.73, şekil C.74, şekil C.75).

7.2.4 Mevcut Donanım ve Yapı Bileşenlerinin Yenilenmesi

Kullanıcıların ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde yapıdaki mevcut donanımın yenilenmesi gerekmektedir. Eski tesisat bugünün işlevlerini karşılamayacağından modern bir donanıma ihtiyaç vardır. Yapıda bir ısınma sistemi tesisatı mevcut değildir. Eski yerleşimlerde olduğu gibi burada da kullanıcılar ısınmak için soba kullanmışlardır. Yapıdaki mevcut elektrik sistemi sağlam ve kullanılabilir durumdadır (şekil C.60, şekil C.61, şekil C.62, şekil C.63, şekil C.64, şekil C.65, şekil C.66, şekil C.67, şekil C.68, şekil C.69, şekil C.70, şekil C.71, şekil C.72, şekil C.73, şekil C.74, şekil C.75).

Yapıda yer alan ahşap doğramalı pencerelerden büyük oranda soğuk içeri girmekte, evin ısıtılması güçleşmektedir. Bu nedenle tüm ahşap doğramalar özgün detaylarıyla, ısı yalıtımını da sağlamak amacıyla çift camlı olarak yeniden yapılmalıdır. Çift camdaki ısı yalıtımını tek camda sağlayan yeni sistemler yurt dışında kullanılmaya başlanmış olsa bile maliyetinden dolayı çift cam daha uygundur (şekil C.61, şekil C.62, şekil C.65, şekil C.66, şekil C.67, şekil C.68, şekil C.69, şekil C.70, şekil C.71, şekil C.72, şekil C.73, şekil C.74, şekil C.75).

Ayrıca yapıda kullanılmayacak derecede bozulmuş olan kapı doğramaları, ahşap pencere pervazları, silmeler, özgün detayları korunarak yenilenmelidir. Yani yapının tüm ahşap doğramalarının yeniden elden geçirilmesi, bozulmuş olanların aynı malzeme ile yeniden yapılması ve kullanılacak olanların bakımının yapılması gerekmektedir (şekil C.60, şekil C.61, şekil C.62, şekil C.63, şekil C.64, şekil C.65, şekil C.66, şekil C.67, şekil C.68, şekil C.69, şekil C.70, şekil C.71, şekil C.72, şekil C.73, şekil C.74, şekil C.75).

Yapıda yer alan toprak döşemeler, günümüz konfor ihtiyaçlarına cevap verememektedir. Bu nedenle döşemelerde topraklar temizlenerek, önce altta yer alan ahşap kirişlemelerin sağamlık durumu kontrol edilmeli, çürümüş, taşıma işlevini yerine getiremeyecek durumda olanlar yenileri ile değiştirilmeli, gerekli koruma önlemleri alındıktan sonra geleneksel döşeme detayı uygulanarak ahşap kaplamalı döşemeler inşa edilmelidir. Bunun için de, ahşap kirişlemelerin üzerine hasır

serilmeli, hasırın üzerine kamış ve mekanın zemin kotuna göre 10-20 cm. arasında değişen sıkıştırılmış toprak konulmalı ve üzerine 3x5 cm. kadronlar çakılarak üzerine 3 cm.lik ahşap kaplama yapılmalıdır. Zemini ahşap kaplamalı olan mekanlarda, zemindeki ahşabın durumu kontrol edilmeli, kullanılacak durumda olanlar bakımı yapılarak kullanılmalı, kullanılmayacak olanlar sökülerek yeniden yapılmalıdır (Şekil C.60, Şekil C.61, Şekil C.62, Şekil C.63, Şekil C.64, Şekil C.65, Şekil C.66, Şekil C.67, Şekil C.68, Şekil C.72, Şekil C.73, Şekil C.74, Şekil C.75).

Islak hacimlerin mevcut durumda zemini betondur, betonun iyice sertleşmesinden dolayı sökülmesinin, yapının dengesini bozabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle zeminin beton olduğu yerlerde tesfiye şapı ile zemin düzeltilmeli ve yapıştırma harcı ile 4 cm. kalınlığında seramik kaplama uygulanmalıdır (Şekil C.65, Şekil C.66, Şekil C.67, Şekil C.68, Şekil C.69, Şekil C.70, Şekil C.71, Şekil C.72, Şekil C.73, Şekil C.74, Şekil C.75).

Yapı iç ve dış duvar yüzeyleri, çimento malzemeden arındırıldıktan sonra 2 cm. kalınlığında içerisinde % 15 oranında kireç bulunan çamur sıva ile sıvanmalı ve tozumayı önlemek için üzerine kireç ile badana yapılmalıdır (Şekil C.65, Şekil C.66, Şekil C.67, Şekil C.68, Şekil C.69, Şekil C.70, Şekil C.71, Şekil C.72, Şekil C.73, Şekil C.74, Şekil C.75).

Mevcut durumda, tavanlarda ahşap kirişlemeler görülmektedir. Restorasyon çalışmasında, tavanların ahşap malzeme ile kaplanması, yapı konforunu sağlamak için bir gereklilik olarak görülmüştür (Şekil C.64, Şekil C.65, Şekil C.66, Şekil C.67, Şekil C.68, Şekil C.69, Şekil C.70, Şekil C.71, Şekil C.72, Şekil C.73, Şekil C.74, Şekil C.75).

7.2.5 Yapıya uyumlu çağdaş donanım ve ekler

Yapının bahçesinde yer alan müstemilatlar, nitelsiz ek olmalarından dolayı kaldırılmıştır. Onun yerine geleneksel yapım tekniği ve malzemesine uygun, kullanıcı ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde müstemilat birimleri yeniden yapılacaktır. İnşa edilirken kullanılacak kerpiç tuğlaları, yaptığımız araştırma ve deney sonuçlarına göre içerisinde %10 oranında alçı ve %30 oranında agrega barındırılmalıdır.

Temel duvarları, temel seviyesinden subasman seviyesine kadar taş malzeme ile örülmelidir. Daha sonra ahşap hatıllar yerleştirilmeli ve ahşap hatılların üzerine %10

oranında alçı ve %30 oranında agrega barındıran kerpiç tuğlalarla yapı duvarı örülmelidir. Özellikle köşe noktalarda ve 450 cm. de bir ahşap dikme kullanılmalıdır ve bu dikmeler ahşap hatıllar ve ahşap kirişlerle birbirine bağlanmalıdır. Mekanın zeminine, sıkıştırılmış toprak üzerine blokaj, 10 cm. kalınlığında grobeton dökülerek ve üzerine yapıştırma harcı ile 4 cm. kalınlığında taş kaplama döşenmelidir. Duvar üstlerinde devam eden ahşap kirişlere, diğer yönde ahşap kirişlemelerin oturtulması ile tavan sistemi oluşturulmalıdır. Ahşap kirişlemelerin üzerine 3 cm. kalınlığında ahşap kaplama yapılarak, ısı yalıtımı konulmalıdır. Tek yöne eğimli olarak tasarlanan çatı, ahşap mertek ve aşıklerle kurulduktan sonra 3 cm. kalınlığında kaplama tahtaları çakılacak, kaplama tahtalarının üzerine bitümlü membran ile su izolasyonu yapılacak, son kat olarak da marsilya kiremit ile kaplanacaktır (Şekil C.61, Şekil C.62, Şekil C.65, Şekil C.66, Şekil C.67, Şekil C.68, Şekil C.72, Şekil C.73, Şekil C.74, Şekil C.75).

Yapıya uyumlu çağdaş ek olarak; 104 nolu mekanın mutfak ve banyo olarak yeniden işlevlendirilmesi, 107 nolu wc mekanının önüne eklenen lavabo birimi, 106 nolu mekanda banyo ihtiyacını karşılamak için eklenen kısım ve ikinci yapıya girişi sağlayan ahşap balkon görülmüştür.

104 nolu mekanda, 220x250 cm.lik bir alan banyo mekanını karşılamak üzere ana mekandan, 13 cm.lik tuğlalar ile örülen duvarla ayrılmıştır. Eklenecek tesisatın, yeni yapılan tuğla duvar içerisinde çözülmesi, mevcut kerpiç yapı duvarlarının zarar görmesini engelleyecek, tuğla malzemenin hafif olması sonucu yapıya ek yük getirmeyecektir. Banyonun havalandırma ihtiyacı, tavana yerleştirilen havalandırma kanalları ile çözümlenecektir. Görüntü kirliliğini önlemek amacı ile banyo mekanının tavanının asma tavan sistemi ile kapatılması uygun görülmüştür. Islak hacim olmasından dolayı zemini seramik malzeme ile kaplanacaktır. 104 nolu mekanın geriye kalan bölümü de mutfak olarak tasarlanmıştır. Yine tezgah ve su tesisatının yeni eklenen tuğla duvar üzerinde çözümlenmesi yapı sağlığı için gerekli görülmüş olup, zemini seramik kaplamalı, tavanı ahşap kaplamalı olarak düzenlenmesi planlanmıştır (Şekil C.62, Şekil C.65, Şekil C.66, Şekil C.67, Şekil C.68, Şekil C.72, Şekil C.73, Şekil C.74, Şekil C.75).

107 nolu mekanın önünde, insanın el yıkama eylemini karşılayabilmesi için, 101x152 cm.lik bir alan 5 cm. kalınlığında hafif alçıpan duvarlarla çevrilmiştir. Zemini seramik malzeme ile kaplanan bu mekanın tavanı, bulunduğu mekanla bütün

olarak ele alınması sonucu ahşap kaplamalı olarak inşa edilecektir (Şekil C.62, Şekil C.65, Şekil C.66, Şekil C.67, Şekil C.68, Şekil C.72, Şekil C.73, Şekil C.74, Şekil C.75).

Banyo ihtiyacını karşılayan mekanı konforlu bir mekana dönüştürmek için, döşemenin beton olduğu yerden itibaren 340x170 cmlik bir alan, 10 cm. kalınlığında hafif alçıpan duvarla mekan bölünerek, banyo mekanı ortaya çıkarılmıştır. Mekan içerisinde bir adet duşakabin, bir adet klozet ve bir adet lavabo çözülmüştür (Şekil C.62, Şekil C.65, Şekil C.66, Şekil C.67, Şekil C.68).

İkinci yapının üst katına girişi sağlamak amacı ile 23 cm. çapında yuvarlak kesitli ahşap dikmeler üzerinde taşınan 994x385 cm. ölçülerinde ahşap bir balkon tasarlanmıştır. Ahşap merdivenlerle üst kata ulaşımı sağlamaktadır (Şekil C.60, Şekil C.61, Şekil C.62, Şekil C.63, Şekil C.64, Şekil C.65, Şekil C.66, Şekil C.67, Şekil C.68, Şekil C.71).

8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

II. dereceden arkeolojik sit alanı beldenin merkezinde konumlanan Karahüyük belde, Konya İli sınırları içinde, Akşehir'e 7 km. uzaklıkta bulunmaktadır. Üzerinde pek çok uygarlık barındırmış olan bu belde günümüzdeki kent dokusuna baktığımızda artan beton yapıların yanı sıra, şehrin geleneksel dokusunu, yaşam biçimini yansıtan kerpiç evler de varlığını sürdürmektedir. Yaklaşık olarak 1950'li yıllarda inşa edilmiş olan bu kerpiç evler, geleneksel yapım tekniklerine modern malzemeyi ekleyerek geliştirme arayışındaki bir dönemi yansıtmaktadırlar.

Türk evinin bir alt konumunda bulunan Konya evleri içine dahil edilebilecek olan bu yapılar, bölgesel ve dönemsel özelliklerinin farklılıkları sebebiyle Konya evlerinin bir alt kümesi olarak sınıflandırılmışlardır. Bu tez çalışmasıyla, Karahüyük evlerinin plan şemaları, yapım teknikleri, kullanılan malzeme, yüklenilen fonksiyon, cephe ve süsleme açısından tanımlamalar yapılmıştır.

Beldedeki diğer yapılara göre daha büyük oluşu ve Karahüyük evlerinin özelliklerini yansıtması bakımından tez konusu olarak seçilen Korkmaz evi üzerinden yerel mimarinin rehabilitasyonu konusunda nasıl bir yöntem izlenmesi gerektiği belirlenmeye çalışılmıştır. Öncelikle yapının mevcut durumunu en iyi biçimde belirlemek amacıyla, yapıda çeşitli ölçümler ve detaylı fotoğraf çekimi yapılmıştır. Yapının mevcut durumu çizim ortamına aktarıldıktan sonra, yapıda kullanılan malzemeler ve yapıda meydana gelen hasarlar, detaylı bir biçimde çizim ortamına aktarılmıştır. Ayrıca yapıda kullanılan malzemeleri daha iyi tanımlamak için yapıdan örnekler alınarak çeşitli analizler yapılmıştır. Yapının mevcut durumu tanımlandıktan sonra restitüsyon çalışmaları için yazılı ve görsel kaynak bulunmaması sebebiyle yapının inşasını hatırlayan ev sahipleri ve beldenin o yıllardaki halini hatırlayan belde sakinleri ile görüşmeler yapılmıştır. Ayrıca bölgede o dönemde inşa edilen diğer yapılar da incelenerek benzer yönleri ortaya konmuştur. Yapılan görüşmeler, benzer örnekler ve yapıdaki izlerden yola çıkarak dönem analizleri ve restitüsyon projesi hazırlanmıştır. Restorasyon çalışmalarına geçmeden önce yapıda kullanılan kerpiç malzemeyi iyileştirerek yerel mimaride ve koruma da kullanımını artırmak

amacıyla çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarla önce Karahüyük toprağının analizleri yapılarak, özellikleri tanımlanmıştır. Kerpiç yapımı için uygun bir toprak olduğu anlaşılan Karahüyük toprağına, % 10 oranında alçı ve kireç katılarak basınç dayanımları test edilmiştir. Bu testlerin sonucunda %10 oranında alçı katkılı kerpicein daha dayanıklı olduğu anlaşılmıştır. Yapıdaki mevcut kerpiç tuğlaların basınç dayanımları ile yapılan karşılaştırma sonucu % 30 oranında agrega içeren kerpiçlerin daha dayanıklı oldukları tespit edilmiştir.

Restorasyon kararları alınırken, yapılan bu çalışmalar göz önünde bulundurulmuştur. Çağdaş restorasyon kuramı, temel olarak alınırken yapının kullanılarak yaşatılması asıl hedef olmuştur. Bunu yaparken de yapının özgünlüğünü bozmadan, modern hayatın konforunu da içinde barındıracak biçimde düzenlemelere gidilmiştir. Öncelikli olarak kullanıcı ihtiyaçları göz önünde bulundurularak mekansal düzenlemelere gidilmiştir. Yapıyı iki ayrı yapı olarak kullanabilmek için gerekli ıslak hacimler, kerpiç malzemeye zarar vermeyecek biçimde, aynı zamanda yapıya aşırı yük binmesini de önlemek amacıyla tuğla veya hafif alçıpan malzemeler kullanılarak mekanlardan ayrılmıştır.

Mekansal düzenlemeler belirlendikten sonra, onarıma yönelik müdahalelere geçilmiştir. Öncelikli olarak yapı genelinde niteliksiz eklerin kaldırılması ve iç ve dış duvar yüzlerinde yer alan çimento harçlı sıvaların fiziksel yöntemlerle yapıdan uzaklaştırılmasını içeren temizlik işlemi yapılmıştır. Yerel mimaride malzemenin ve taşıyıcı sistemin mevcut durumu, bozulma oranları ve nedenleri çok iyi bir biçimde tespit edilmeli, bozulan malzemenin ve taşıyıcı sistemin sağlamlaştırılması için her bir bozulma için uygun çözümler üretilmelidir. Duvar yüzlerinin sıvalı olması, malzeme ve taşıyıcı sistemdeki bozulmaların görülmesini engellemektedir, bu sebeple uygulama sırasında öncelikle sıva raspası yapılması ve bozulmaların yeniden tespit edilerek, müdahalelerin karar verilmesi önerilmiştir.

Yerel mimaride taşıyıcı sistem olarak, özellikle İç Anadolu Bölgesinde kerpiç malzeme ile inşa edilen yığma ve hımiş tekniği karşımıza çıkmaktadır. Bu sistemle inşa edilmiş bir yapıda, zeminden ve üst örtüden gelecek sulara karşı gerekli koruma sağlandığı zaman, yapı ömrü uzatılmış demektir. Bu nedenle yapı çevrelerinde, drenaj sistemi kurulmuş ve çatının işlevini yerine getiremediği anlaşıncı üst örtü, ısı ve su yalıtımlı olarak, doğru detaylarla ahşap oturtmalı bir çatı olarak yeniden yapılmıştır.

Yerel mimariye çağdaş konforu getirmek için su, elektrik ve ısıtma tesisatının çok iyi çözümlenmesi gerekmektedir. Bu açıdan mevcut donanım ve yapı bileşenlerinin kullanılabilir olanlarının bakımı yapılarak, kullanılamaz durumda olanların özgün detayları ile yenilenerek kullanılması öngörülmüştür.

Müştemilat birimleri, yerel mimaride vazgeçilmez unsurlardandır. Ancak müştemilatların da yapıya uyumlu olması gerekmektedir. Bu nedenle niteliksiz ek konumundaki müştemilatları kaldırılmış, yerine kullanıcı ihtiyaçlarını karşılayan, yapıya uyumlu çağdaş donanımlı birimler eklenmiştir.

Yerel mimarinin rehabilitasyonunda, izlenmesi gereken metodoloji önerimiz ile unutulmuş yerel mimariye ait yapılara yeniden sahip çıkılmasını ve yerel mimarinin rehabilitesi için yapılan metodoloji çalışmalarına bir katkıda bulunabilmiş olmayı umuyoruz.

KAYNAKLAR

- Acun, S., Gürdal, E.** (2003). Yenilenebilir bir malzeme kerpiç ve alçılı kerpiç, *Türkiye Mühendislik Haberleri*, Sayı **427**, İstanbul.
- Ağaldağ, S.** (1999). Konya'nın cumhuriyet öncesi siyasi tarihi, *Milli Mücadeleden Günümüze Konya (1915-1965)* **Cilt 1**, Konya.
- Ahunbay, Z.** (1996). Tarihi çevre koruma ve restorasyon, İstanbul.
- Akandere, O.** (1998). Konya vilayeti salnamelerine göre 1864-1904 yılları arasında Konya sancağının idari yapısı, *İpekyolu, Özel Sayı*, Konya.
- Akandere, O.** (1999). Konya ilinin cumhuriyet öncesi ve cumhuriyetten günümüz kadar idari yapısı ve geçirdiği değişiklikler, *Milli Mücadeleden Günümüze Konya (1915-1965)*, **Cilt 1**, Konya.
- Akın, G.** (1990). Asya merkezi mekan geleneği, Ankara.
- Akkuş, A. ve Bozyiğit, R.** (2000). Çarşamba Çayı Havzası'nın fiziki coğrafyası, *S.Ü. Araştırma Fonu. Proje no: 97/002*, Konya.
- Akman, A.** (1996) Yapı biyolojisi-yapı ekolojisi ve yapıların insan sağlığı üzerindeki etkilerini ortaya koyan biyoklimatik-diagnostik araştırma teramed, *Yapı Biyolojisi ve Ekolojisi Enstitüsü* (araştırma tezi), İstanbul.
- Akman, M. S.** (1997). Building materials in early ages of mankind, *International Conference on Studies in Ancient Structures(July 14-18)*, İstanbul.
- Alkan, A.** (1999). Selçuklu başkenti Konya, *Milli Mücadeleden Günümüze Konya(1915-1965)*, **Cilt 1**, Konya
- Alkan, Z.** (1969). Bazı stabilizan maddelerin(çimento, kireç, çimento-kireç, bitüm emülsiyonu ve saman) dökme kerpiç ve prese kerpicing önemli mekanik özelliklerine etkisi üzerine bir araştırma, *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Araştırma Bülteni*, Erzurum.
- Almaç, U.** (2002). Alçı bağlayıcılı hazır harç ile toprak karışımının hasarlı kerpiç yapılarda onarım harcı olarak kullanılabilmesi için deneysel araştırma, *İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü* (yüksek lisans tezi), İstanbul.
- Altan, M.** (1940). Konya'nın iktisadi bünyesine bir bakış, *Konya Mintakası Ticaret Birliği*, İstanbul.
- Anonim** (1952). Anadolu Selçukluları tarihi,(Haz. Feridun Nafiz Uzluk), Ankara.
- Anonim** (1973). Konya İl yillığı, Konya.
- Anonim** (1988). 1984 sonrası Konya, Ankara.
- Anonim** (2004). Konya ve ilçeleri, *İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü*, Konya.
- Arel, A.** (1982). Osmanlı geleneğinde tarihsel sorunlar, İzmir.

- Arseven, C. E.** (1970). Türk Sanat Tarihi, İstanbul.
- Aslan, M., Satiya, R. C.** (1974). Waterproofing of mud walls, second international symposium on moisture problems in buildings, Rotterdam.
- Atalay, A.** (1997). Milli Mücadele’de Konya Kuva-yı Milliyecileri (İlk meclise girenler), **C.1-2**, Konya.
- Ataman, G.** (2007). Hımış yapının taşıyıcılık açısından karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi, *İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü* (yüksek lisans tezi), İstanbul.
- Atatürk, M. K.** (2009). Nutuk, İstanbul.
- Atçeken, Z.** (2002). Karamanoğulları’na kadar Konya’nın kısa tarihi, *İpekyolu*, Konya.
- Avanas, A.** (1998). Milli Mücadele’de Konya, Ankara.
- Aygör, E.** (2005). 20. yy. ilk yarısı Konya evlerinde cephe ve demir parmaklıklar, Konya.
- Bahar, H., Karauğuz, G., Koçak, Ö.** (1996). Eskiçağ Konya Araştırmaları I, İstanbul.
- Bahar, H.** (2004). Konya ve Karaman illeri yüzey araştırmaları 2003, *22. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, **1. Cilt**, Konya.
- Bakır, İ., Bala Alkan, H.** (1998). Konya’da ev mimarisinin değişimi, *İpekyolu*, **Özel Sayı**, (Sf: 245-253), Konya.
- Baradan, B.** (1995). Kerpiç yapıların korunması için uygun puzolanik karışımlar, *Endüstriyel Atıkların İnşaat Sektöründe Kullanılması Sempozyumu*, Ankara.
- Başgelen, N.** (2011). Neolitik çağdan günümüze anadolu’da mimarinin doğuşunda kerpiç ve kullanımı üzerine gözlemler, *Kerpiç Sempozyumu(23-24 Aralık 2011)*, Konya.
- Bayar, D.** (2008). Türk Vakıf tarihinin önemli kaynaklarından hurufât defterleri: Akşehir örneği, *1. Uluslar arası Selçuklu’dan Günümüze Akşehir Kongresi ve Sanat Etkinlikleri(20-21 Kasım 2008)*, Konya.
- Baykara, T.** (1998). Türkiye Selçukluları Devrinde Konya, Konya.
- Bayram, M.** (1999). Anadolu Selçukluları zamanında Konya’da dini ve fikri hareketler, *Dünden Bugüne Konya’nın Kültür Birikimi ve Selçuk Üniversitesi*, Konya.
- Bektaş, C.** (1990). Akşehir Evleri, *Yapı*, **Sayı:107**, İstanbul.
- Bektaş, C.** (1996). Türk Evi, İstanbul.
- Bektaş, C.** (2005). Akşehir Evleri, İstanbul.
- Berk, C.** (1951). Konya Evleri, İstanbul.
- Binan, M.** (1952). Türk saçak ve kornişleri, İstanbul.
- Biricik, A.S.** (1982). Beyşehir Gölü Havzası’nın strüktürel ve jeomorfolojik etüdü. *İst. Üniv. Yay. No: 2867, Coğr. Enst. Yay. No: 119*, İstanbul.

- Bozyiğit, R., Karaaslan, T.** (2005). Konya İli coğrafi özellikleri, *KTO, Sayı:211*, Konya.
- Cornerstones Community Partnerships** (2006). Adobe Conservation A Preservation Handbook, Santa Fe, New Mexico.
- Çelebi, R.** (1979). Kerpiç yapım yöntemleri ve kullanımı üzerine bir deneme, *Doçentlik Tezi, D.M.M.A., Mimarlık Bölümü*, İstanbul.
- Darkot, B.** (1988). Konya, *İslam Ansiklopedisi, Cilt 6*, İstanbul.
- Değirmenci, N.** (2005). Endüstriyel atıkların kerpiç stabilizasyonunda kullanılması, *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, Ankara.
- Değirmenci, N.** (2007). Kerpiç duvarların korunması için sıva araştırması, *Tarihi Eserlerin Güçlendirilmesi ve Geleceğe Güvenle Devredilmesi Sempozyumu I*, Ankara.
- Demiralp, Y.** (1996). Akşehir ve köylerindeki Türk Anıtları, Ankara.
- Denel, S.** (1982). Batılılaşma sürecinde İstanbul'da tasarım ve dış mekanlarda değişim ve nedenleri, Ankara.
- Durmuş, C.** (1988). Çeltik kavuzu katkısıyla kerpiç üretimi üzerine bir araştırma, *G.Ü. Fen bilimleri Enstitüsü Yapı Eğitimi* (yüksek lisans tezi), Ankara.
- Dülgerler, O. N.** (1984). Konya'nın dünü ve bugünü, Konya.
- Eldem, S. H.** (1968). Türk Evi plan tipleri, İstanbul.
- Eren, Y.** (2000). Konya Bölgesi'nin depremsellik özellikleri. geoteknik incelemelerin mühendislikteki önemi, *Deprem ve Zemin Açısından Konya Paneli, Bildiriler*, Konya.
- Eriç, M., Anıl Ü., Çorapçıoğlu, K.** (1980). Kerpiç malzemenin Türkiye koşullarında rasyonel kullanımını sağlamak amacı ile kalitesinin yükseltilmesi konusunda bir araştırma, *İ.D.G.S.A. Mimarlık Fakültesi, Yapı Fiziği ve Malzeme Kürsüsü*, İstanbul.
- Erol, Ö.** (2000). Uçucu kül katkısıyla kerpiç üretimi üzerine bir araştırma, *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü* (yüksek lisans tezi), Ankara.
- Ertan, Y., Ülkü, S.** (1978). Zemin özellikleri ve deneyleri 1, *Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü*, Ankara.
- Eruzun, C.** (1989). Kültürel süreklilik içinde Türk Evi, *Mimarlık, Sayı:4*, İstanbul.
- Eskici, B.** (2007). Mimari onarımlarda malzeme kullanımı ve yöntem sorunları, *Tarihi Eserlerin Güçlendirilmesi ve Geleceğe Güvenle Devredilmesi Sempozyumu I*, Ankara.
- Evliya Çelebi** (1314). Seyahatname, İstanbul.
- Evren, M.** (1959). Türk Evinde çıkma, İstanbul.
- Gençer, N.** (1995). Akşehir eski evleri, Ankara.
- Gökçe, O., Çukurçayır, M. A.** (1999). Cumhuriyet'in 75. yılında Konya'da kentleşme ve belediyeçilik, *Milli Mücadeleden Günümüze Konya(1915-1965), Cilt 1*, Konya.

- Göyünç, N.** (1998). Niebuhr ve 1766 sonlarında Konya, *İpekyolu, Özel Sayı*, Konya.
- Gül, M., Bayram, A., Hakkoymaz, O.** (2003). Selçuklu'dan günümüze Konya'nın sosyo-politik yapısı, *Konya İl Emniyet Müdürlüğü AR-GE Yayınları, No:1*, Konya.
- Günay, R.** (2007). Ahşap yapılar, İstanbul.
- Günyol, Z.** (1999). Eski evlerde eskiyen yaşamlar, *Konya, Aralık 99*, Konya.
- Gürfidan, A.** (2006). Safranbolu evlerinde kullanılan kerpiç malzemenin yüksek fırın cürufu ile iyileştirilmesi, *Sakarya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü* (yüksek lisans tezi), Sakarya.
- Hasol, D.** (2002). Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, İstanbul.
- Işık, B.** (2001) Experimental study with gypsum stabilized earthen wall material: Alker for sustainable habitat. *Science conf. YSRF*, San'a.
- İnan, N.** (1999). Konya'nın coğrafi yapısı ve tarihi coğrafyası, *Milli Mücadeleden Günümüze Konya(1915-1965), Cilt 1*, Konya.
- İncesakal, M.** (1998). Geleneksel Konya bağ evleri, *İpekyolu, Özel Sayı*, Konya.
- İncesakal, M., Başar, M. E., Özyurt, O.** (2000). Küçük Muhsine köyü köy odaları, *İpekyolu, Sayı: 146*, Konya.
- İncesakal, M.** (2000). Geleneksel Konya bağ evlerinde batı etkileri, *İpekyolu, Sayı: 145*, Konya.
- İzgi, U.** (1975). Pencere, hafif bölmeler ve yardımcı koruyucular, İstanbul.
- Kafesçioğlu R.** (1949). Orta Anadolu'da köy evlerinin yapısı, *İ.T.Ü.Mimarlık Fakültesi*, İstanbul.
- Kafesçioğlu R.** (1954). Kuzey Batı Anadolu'da ahşap ev yapıları, *Doçentlik Tezi, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi*, İstanbul.
- Kafesçioğlu, R., Gürdal, E., Toydemir, N., Özür, B.** (1980). Yapı malzemesi olarak kerpiçin alçı ile stabilizasyonu, *TÜBİTAK Araştırma projesi raporu*, Ağustos, İstanbul.
- Kafesçioğlu, R.** (1984). Konut yapımında toprağın ana malzeme olarak kullanılmasının önemi ve uygulanmasında fayda görülen metotlar, *Kerpiç Semineri Tebliğleri*, İmar ve İskan Bakanlığı, Yapı Malzemesi Genel Müdürlüğü.
- Kafesçioğlu, R., Gürdal, E.** (1985). Çağdaş yapı malzemesi alker alçılı kerpiç, *Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Enerji Dairesi Başkanlığı*, Ankara.
- Kandır, M.** (1999). Konya'daki siyasi hareketlerin tarihi, *Milli Mücadeleden Günümüze Konya(1915-1965), Cilt 1*, Konya.
- Karpuz, H.** (1996). 14. Tarihi Türk Evleri haftası, *Konya Dergisi, Sayı:8*, Konya.
- Karpuz, H.** (1996). Fotoğraflarla geçmişte Konya, İstanbul.
- Karpuz, H.** (1999). Osmanlı'da konut mimarisi Konya Örneği, *Tarih, Kültür ve Sanatı ile III. Eyüp Sultan Sempozyumu*, İstanbul.

- Karpuz, H.** (2001). Erzurum ve Konya evlerinde ahşap malzeme kullanımı, *Ahşap Kültürü, Anadolu'nun Ahşap Evleri*, Ankara.
- Karpuz, H.** (2001). Konya'nın Selçuklu kent dokusu ve son yıllarda yok olan anıtları, *I. Uluslar Arası Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Kongresi Bildirileri(11-13 Ekim 2001)*, Konya.
- Karpuz, H.** (2002). Konya'da halk mimarisi, *Erdem, Cilt 13, Sayı: 38*, Ankara.
- Karul, N.** (2008). Kerpiçten tarih, *Atlas Dergisi, Sayı: 182*, İstanbul.
- Kılıç, İ.** (2007). Horasan harç ve sıvaları, *Tarihi Eserlerin Güçlendirilmesi ve Geleceğe Güvenle Devredilmesi Sempozyumu I*, Ankara.
- Kılınçkale F.** (1996). Çeşitli puzolanların puzolanik aktivitesi ve bu puzolanlarla üretilen harçların dayanımı, *IMO Teknik Dergi*, İstanbul.
- Kıvrak, J.** (2007). Silis dumanı katkılı kerpiçlerin mekanik ve fiziksel özelliklerinin araştırılması, *Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü* (yüksek lisans tezi), Ankara.
- Kocataşkın, F.** (1982). Kerpiç yapılar ve kimyasal stabilizasyonu, *Kerpiç Semineri Tebliğleri*, İmar ve İskan Bakanlığı, Yapı Malzemesi Genel Müdürlüğü.
- Koçu, N.** (1998). Konya ve çevresindeki mevcut yapılarda ahşap malzeme kullanımına dair bir inceleme, *İpekyolu, Özel Sayı*, Konya.
- Kolas, H. C.** (1995). "Gez Dünya'yı, gör Konya'yı", Konya.
- Komisyon** (2003). Flamingo ve tuz diyarı Cihanbeyli. Konya.
- Konya Envanteri**
- Konya Tabiat ve Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivi.**
- Konyalı, İ. H.** (1945). Akşehir, İstanbul.
- Konyalı, İ. H.** (1964). Abide ve kitabeleri ile Konya tarihi, Konya.
- Korkmaz, A.** (2011). Kişisel görüşme.
- Korkmaz, M.** (2011). Kişisel görüşme.
- Koyuncu, A.** (2008). Yükseköğretim kurulu ulusal tez merkezi kayıtlarındaki Akşehir yöresine ilişkin yüksek lisans ve doktora tezlerinin kaynakçası, *I. Uluslar arası Selçuklu'dan Günümüze Akşehir Kongresi ve Sanat Etkinlikleri(20-21 Kasım 2008)*, Konya.
- Kömürcüoğlu, E.A.** (1962). Yapı malzemesi olarak kerpiç ve kerpiç inşaat sistemleri, İstanbul.
- Kuban, D.** (1995). Türk ev geleneği üzerine gözlemler, *Türk ve İslam Sanatı Üzerine Denemeler*, İstanbul.
- Kuban, D.** (1995). The Turkish hayat house, İstanbul.
- Kunt, M.** (1978). Sancaktan eyalete 1550-1650 arasında Osmanlı ümerası ve idaresi, *Boğaziçi Üniversitesi Yayınları*, İstanbul.
- Kuşçu, A. C.** (2006). Sürdürülebilir mimarlık bağlamında geleneksel Konya evi üzerine bir inceleme, *Y.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü* (yüksek lisans tezi), İstanbul.

- Küçükdoğan, B., Sevgili, G., Karaesman, E.** (2007). Yapısal güçlendirme yoluyla korumacılık uygulamasının aşamaları, *Tarihi Eserlerin Güçlendirilmesi ve Geleceğe Güvenle Devredilmesi Sempozyumu I*, Ankara.
- Küçükerman, Ö.** (1973). Anadolu'daki geleneksel Türk Evinde odalar, İstanbul.
- Küçükerman, Ö.** (1995). Anadolu mirasında Türk evleri, İstanbul.
- Küçükerman, Ö.** (1996). Kendi mekanının arayışı içinde Türk evi, İstanbul.
- KÜMİD, DEU** (2007). Avrupa Birliği Kültür Mevzuatı(16.40), *AB Kültürel Miras Mevzuatı ve Türkiye Projesi*, İstanbul.
- Madran, E.** (2011). Seçilmiş kerpiç kaynakçası, Konya.
- Mc. Henry, P.G.** (1984) Adobe and rammed earth buildings (design and construction), *The University of Arizona Press*, Tuscon.
- Muço, E.** (2008). Karamanoğulları döneminde Akşehir, *I. Uluslar arası Selçuklu'dan Günümüze Akşehir Kongresi ve Sanat Etkinlikleri(20-21 Kasım 2008)*, Konya.
- Muşmal, H.** (2001). XVII. yüzyıl ortalarında Konya mahalleleri, *İpekyolu*, Konya.
- Odabaşı, A. S.** (1996). Türbeönü evleri, *Konya, Sayı: 8*, Konya.
- Odabaşı, A. S.** (1998). 20. yüzyıl başlarında Konya'nın görünümü, Konya.
- Oktaç, A. D.** (2001). Konya bağ yerleşmeleri ve bağ kültürü, *Selçuk Üni. Fen Bilimleri Enstitüsü (yüksek lisans tezi)*, Konya.
- Önder, M.** (1950). Tarihi-turistik Konya rehberi, Konya.
- Önder, M.** (1971). Mevlana şehri Konya, Ankara.
- Özdemir, T.** (2008). Akşehir'in tarihi, beşeri ve iktisadi coğrafyasına kısa bir bakış, *I. Uluslar arası Selçuklu'dan Günümüze Akşehir Kongresi ve Sanat Etkinlikleri(20-21 Kasım 2008)*, Konya.
- Özönder, H.** (1998). Konya'nın su teşkilatı tarihinde Çayırbağı suyu ve Cambaz Deli Osman Ağa, *İpekyolu, Özel Sayı*, Konya.
- Samur, T.** (1996). Akşehir'deki Türk mimari eserleri, Konya.
- Sargın, S.** (2008). Akşehir'in kır yerleşmeleri ve sosyo ekonomik sorunları, *I. Uluslar arası Selçuklu'dan Günümüze Akşehir Kongresi ve Sanat Etkinlikleri(20-21 Kasım 2008)*, Konya.
- Sarre, F. (Çev. Çolakoğlu, D.)** (1998). Küçükasya seyahati, *Selçuklu Sanatı ve Ülkenin Coğrafyası Üzerine Araştırmalar*, İstanbul.
- Seyhan, Ö. C.** (2007). Tarihi yapıların onarımında hazır harçların kullanımı, *Tarihi Eserlerin Güçlendirilmesi ve Geleceğe Güvenle Devredilmesi Sempozyumu I*, Ankara.
- Soyman, F., Tongur, İ.** (1944). Konya eski eserler kılavuzu, Konya.
- Soysaldı, A.** (2008). XIX. yüzyıl sonlarında Friderich Sarre'nin Akşehir izlenimleri, *I. Uluslar arası Selçuklu'dan Günümüze Akşehir Kongresi ve Sanat Etkinlikleri(20-21 Kasım 2008)*, Konya.

- Sönmez, N.** (1955). Zirai yapı malzemesi olan kerpiğin özellikleri üzerine araştırmalar, *Ankara Üniversitesi Basımevi*, Ankara.
- Sözen, M., Dülgerler, O. N.** (1979). Konya evlerinden örnekler, *ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt 5, Sayı 1*, Ankara.
- Sözen, M., Eruzun, C., Alioğlu, F., Alper, B., Alper, M., Sakaoğlu, N.** (2001). Türklerde ev kültürü, İstanbul.
- Sür A., Sür, Ö. ve Yigitbaşıoğlu, H.** (2002). Volkanlar (Türkiye'nin volkanik yöreleri ve depremler), Ankara.
- Şemseddin Sami** (1314). Kamûsü'l-Alâm, V., İstanbul.
- Tanpınar, A.** (1992). Beş Şehir, İstanbul.
- Tanyeli, U.** (1998). 1950'lerden bu yana mimari paradigmaların değişimi ve "Reel" Mimarlık, *75 yılda değişen Kent ve Mimarlık*, İstanbul.
- Tapur, T.** (1998). Eski Konya gölü ve çevresinin fiziki coğrafya özellikler, *S.Ü. Sos. Bil. Enst. (yüksek lisans tezi)*, Konya.
- Taşer, S.** (2008). Akşehir'de Sultan Orhan Bey'in torununun mezarı ve bazı tarihi eserler hakkında, *I. Uluslar arası Selçuklu'dan Günümüze Akşehir Kongresi ve Sanat Etkinlikleri(20-21 Kasım 2008)*, Konya.
- Taşer, S.** (2008). Akşehir'de XIX. yüzyıl sonu XX. yüzyıl başlarında (1882-1910) yaşanan salgın hastalık, yangın ve doğal afetler, *I. Uluslar arası Selçuklu'dan Günümüze Akşehir Kongresi ve Sanat Etkinlikleri(20-21 Kasım 2008)*, Konya.
- Tayla, H.** (2007). Geleneksel Türk mimarisinde yapı sistem ve elemanları I, İstanbul.
- Ter, Ü., Erkoç, M.** (2008). Tarihi kent merkezlerinin özgün dokusunun korunmasında yayalaştırma politikalarının önemi: Akşehir örneği, *I. Uluslar arası Selçuklu'dan Günümüze Akşehir Kongresi ve Sanat Etkinlikleri(20-21 Kasım 2008)*, Konya.
- Tırpan, A. A.** (1984). Çatalhöyük, Konya.
- Tozoğlu, D.** (1995). Konya'da mimari özelliği olan bazı geleneksel evlere yeni fonksiyon verilmesi üzerine bir deneme, Konya.
- Turan, O.** (1971). Selçuklular Zamanında Türkiye, İstanbul.
- Turgut, A. N.** (2003). Konya'da kerpiç evler, *Konya, Sayı: 23*, Konya.
- Uçan, F.** (1986). Ünitelerimizde Konya ili, Konya
- Uğurlu, K.** (1983). Anadolu Selçukluları'nda mesken tiplerinin gelişimi, *İ.Ü. Doktora Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.
- Uğurlu, K.** (1984). Selçuklu mesken geleneği ve Konya, *Türk Edebiyatı, Sayı: 126*, Konya.
- Uğurlu, K.** (1997). Konya'nın eski güzel evleri, *Konya, Sayı: 13*, Konya.
- Ulusoy, M.** (1999). Konya'da apartman yapılarının tarihsel gelişimi, *Doktora Tezi, S.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü*, Konya.
- Ulusoy, M.** (2000). Sinanlar evi, *İpekyolu, Sayı: 144*, Konya.

- Ulusoy, M.** (2007). Geleneksel Konya evleri ve Avrupa etkisi, Konya.
- Ulusoy, M., İncesakal, M.** (2001). Konya'da 1920-1980 yıllarında mimariyi etkileyen sosyal, kültürel ve ekonomik faktörler, *İpekyolu*, Sayı: 160, Konya.
- Yıldırım, Ş.** (2008). Selçuklu dönemi öncesinde Akşehir (Philomelion), *I. Uluslar arası Selçuklu'dan Günümüze Akşehir Kongresi ve Sanat Etkinlikleri(20-21 Kasım 2008)*, Konya.
- Yılmaz, M.** (1998). Konya ve havalisinde 1303(1887) kıtlığı ve alınan tedbirler, *İpekyolu*, Özel Sayı, Konya.
- Yusufoğlu, M.** (1949). Akşehir tarihine bir bakış, *Anıt*, Konya.
- Yürekli, F., Yürekli, H.** (2005). Türk Evi, gözlemler-yorumlar, İstanbul.
- Zoroğlu, L.** (1984). Konya adının kaynağı hakkındaki dokümanlar, Konya.
- URL-1** <<http://www.mevka.org.tr>>, alındığı tarih 07.02.2012
- URL-2** <<http://www.tuik.gov.tr>>, alındığı tarih 07.02.2012
- URL-3** <<http://www.konya.gov.tr>>, alındığı tarih 12.01.2012
- URL-4** <<http://www.karahuyuk.bel.tr/karahuyuk-hakkinda.html>>, alındığı tarih 12.01.2012
- URL-5** <<http://tr.wikipedia.org/wiki/Ak%C5%9Fehir>>, alındığı tarih 27.02.2012
- URL-6** <http://tr.wikipedia.org/wiki/Deprem_kronolojisi#2000.27ler>, alındığı tarih 28.02.2010
- URL-7** <<http://whc.unesco.org/en/list/138>>, alındığı tarih 30.03.2012
- URL-8** <<http://whc.unesco.org/en/list/602>>, alındığı tarih 30.03.2012
- URL-9** <<http://whc.unesco.org/en/list/385>>, alındığı tarih 30.03.2012
- URL-10** <<http://whc.unesco.org/en/list/433>>, alındığı tarih 30.03.2012
- URL-11** <<http://whc.unesco.org/en/list/492>>, alındığı tarih 30.03.2012
- URL-12** <<http://whc.unesco.org/en/list/1113>>, alındığı tarih 30.03.2012
- URL-13** <<http://whc.unesco.org/en/list/444>>, alındığı tarih 30.03.2012
- URL-14** <<http://whc.unesco.org/en/list/331>>, alındığı tarih 30.03.2012
- URL-15** <<http://www.e-kutuphane.imo.org.tr/pdf/13102.pdf>>, alındığı tarih 14.12.2011
- URL-16** <www.kalitekontrol.net>, alındığı tarih 02.04.2012

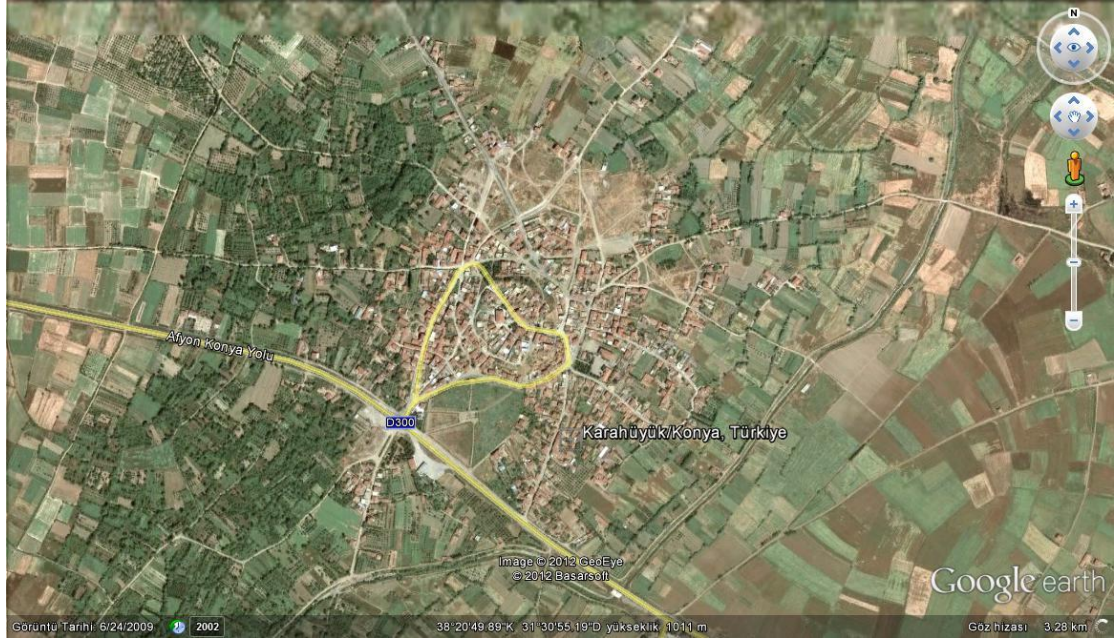
EKLER

EK A: Haritalar ve Fotoğraflar

EK B: Yazılı Belgeler

EK C: Çizimler

EK A: Haritalar ve Fotoğraflar

Şekil A.1 : Karah y k beldesinin uydudan görünümü (Google Earth, 2012)

Şekil A.2 : Korkmaz evinin genel görünümü (S uheyra Koç, 2010)

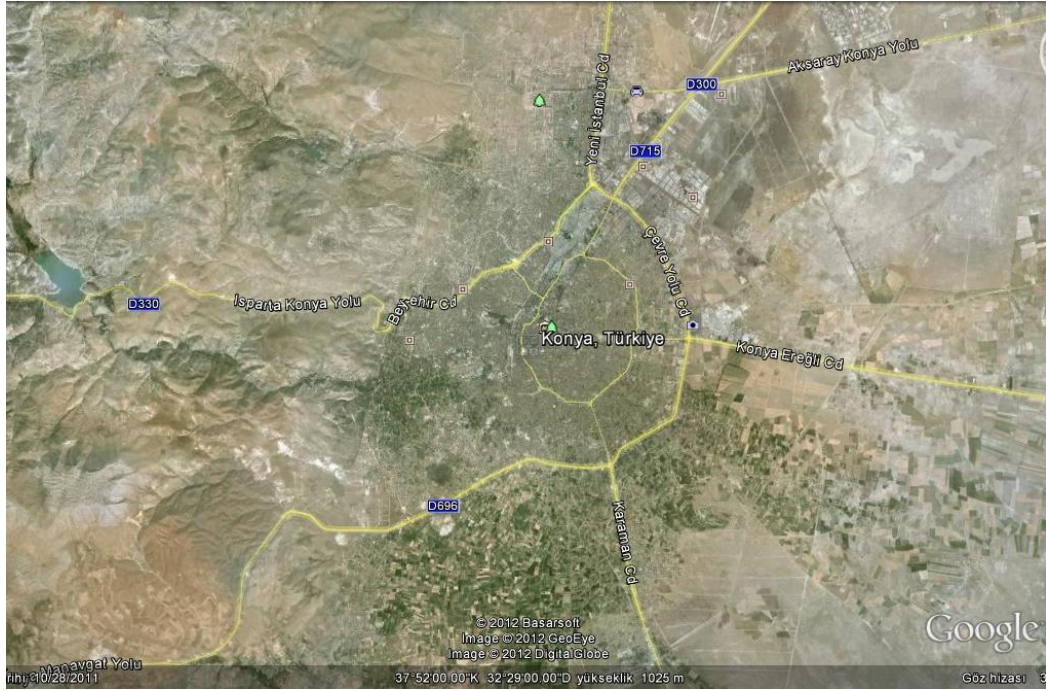
Şekil A.3 : Total Stationla ölçüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.4 : Geleneksel üçgenleme yöntemi ile ölçüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.5 : Lazer terazi yardımıyla yükseklik ölçümü (Süheyla Koç, 2010)

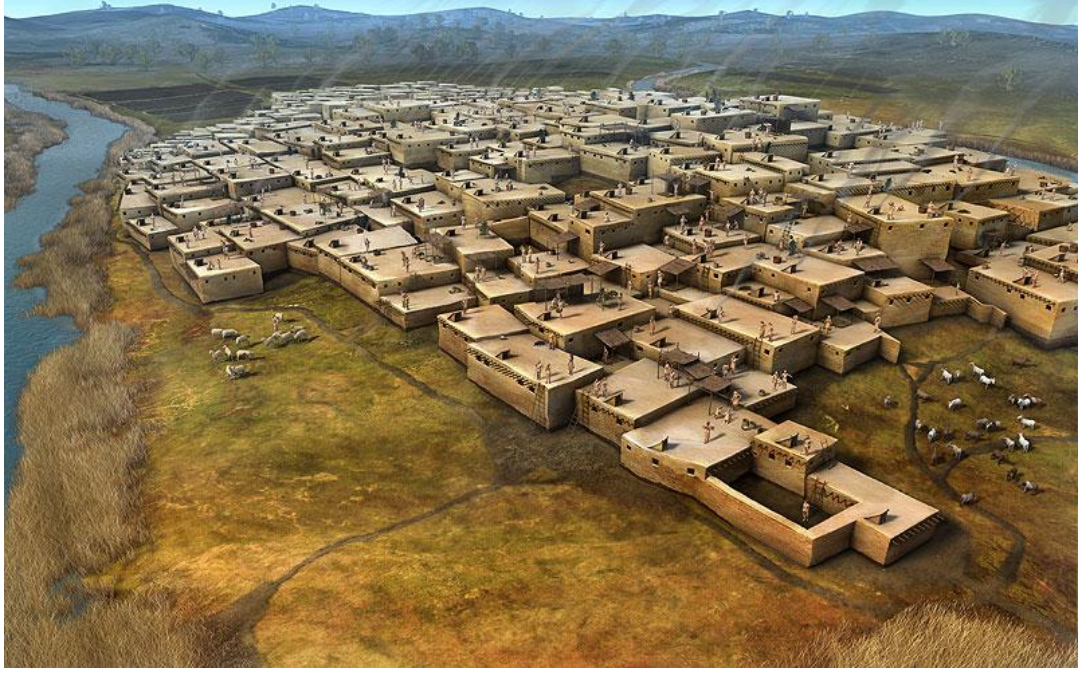
Şekil A.6 : Konya İlının uydudan görünümü (Google Earth, 2012)

Şekil A.7 : Türkiye haritasında Konya'nın konumu
(http://www.maxionline.net/turkiye_harita.htm)

Şekil A.8 : Konya'nın İlçeleri
(http://tr.wikipedia.org/w/index.php?title=Dosya:Konya_districts.png&filetimestamp=20110623101413)

Şekil A.9 : Çatalhöyük
(<http://leavingbabylon.files.wordpress.com/2010/09/catal2.jpg>)

Şekil A.10 : Eflatunpınar (Süheyla Koç, 2011)

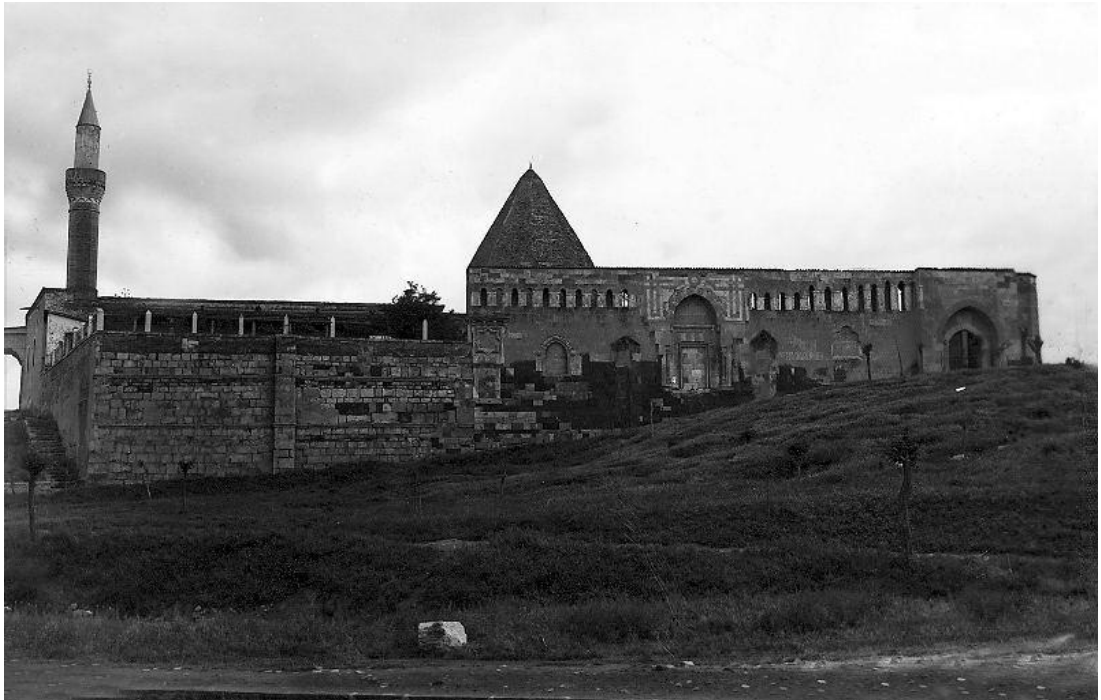
Şekil A.11 : İvriz Kaya Kabartması (<http://www.konforayolculuk.com/mekan/ivriz-kaya-kabartmasi/>)

Şekil A.12 : Sille Aya Elenia Kilisesi (<http://www.superaktif.net/gezi/sille-sille-konak-restorani>)

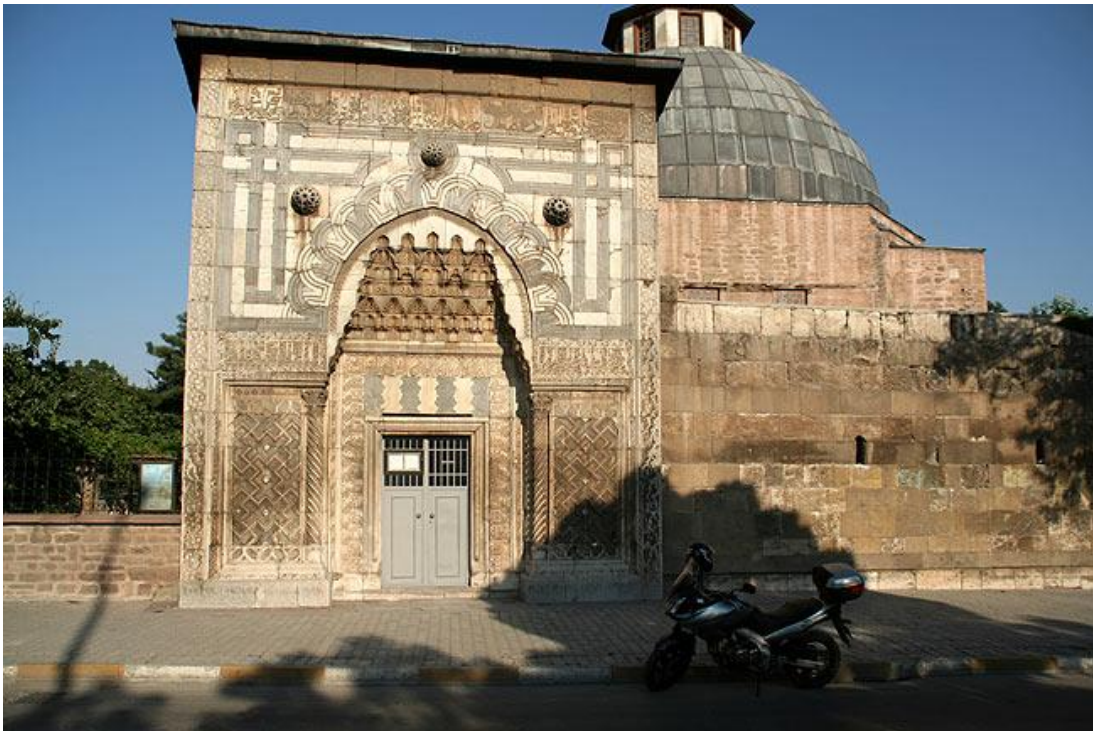
Şekil A.13 : II. Kılıçarslan Köşkü
(http://galeri.netfotograf.com/fotograf.asp?foto_id=375489)

Şekil A.14 : Alaaddin Cami eski hali (<http://www.gezengi.com/gez-dunyayi-gor-konyayi/konya-alaaddin-camii-eski/>)

Şekil A.15 : İnce Minareli Medrese
(<http://www.itusozluk.com/gorseller/ince+minareli+medrese/136307>)

Şekil A.16 : Karatay Medresesi (<http://www.delinetciler.net/forum/tarihi-eserler/115520-karatay-medresesi-anadolu-selcuklu-eserleri.html>)

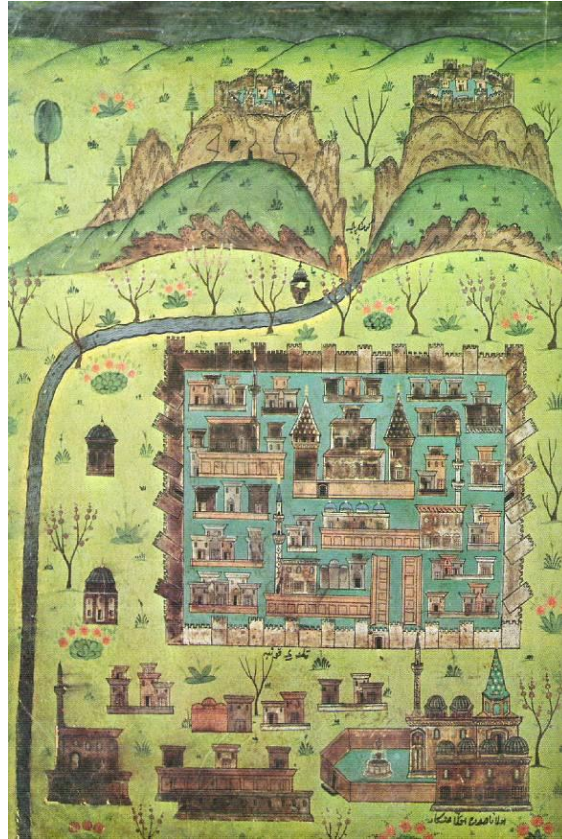
Şekil A.17 : Sahip Ata Cami
(<http://www.cirbanonline.net/mimarieserler/default.asp?id=98>)

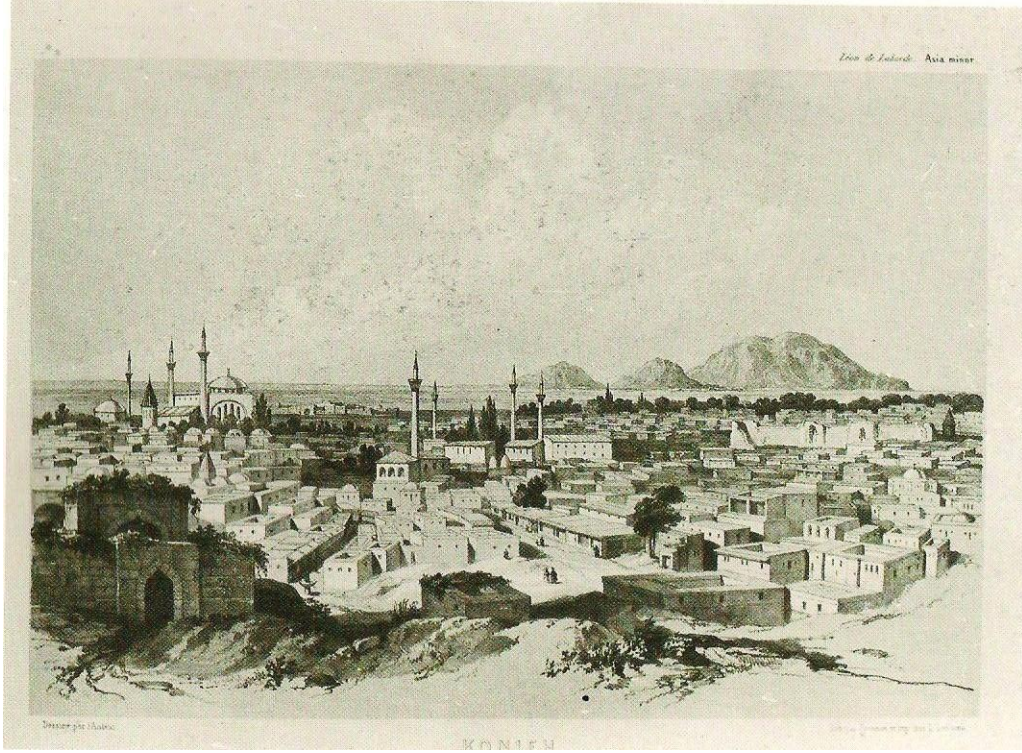
Şekil A.18 : Akşehir Taş Medrese (Argun Kocadağistan Arşivi)

Şekil A.19 : Mevlana Müzesi (Yücel Yaylacı, 2010)

Şekil A.20 : Matrakçı Nasuh'un Konya minyatürü (Argun Kocadağistan Arşivi)

Şekil A.21 : Laborde'nin gravürü (Karpuz, Haşim, 1996. Fotoğraflarla geçmişte Konya, İstanbul.)

Şekil A.22 : Aziziye Cami
(http://www.trekearth.com/gallery/Middle_East/Turkey/Central_Anatolia/Konya/Konya/photo1192500.htm)

Şekil A.23 : Konya’da atlı tramvay (Karpuz, Haşim, 1996. Fotoğraflarla geçmişte Konya, İstanbul.)

Şekil A.24 : Konya’nın 20. yüzyıl başlarında görünümü (Karpuz, Haşim, 1996. Fotoğraflarla geçmişte Konya, İstanbul.)

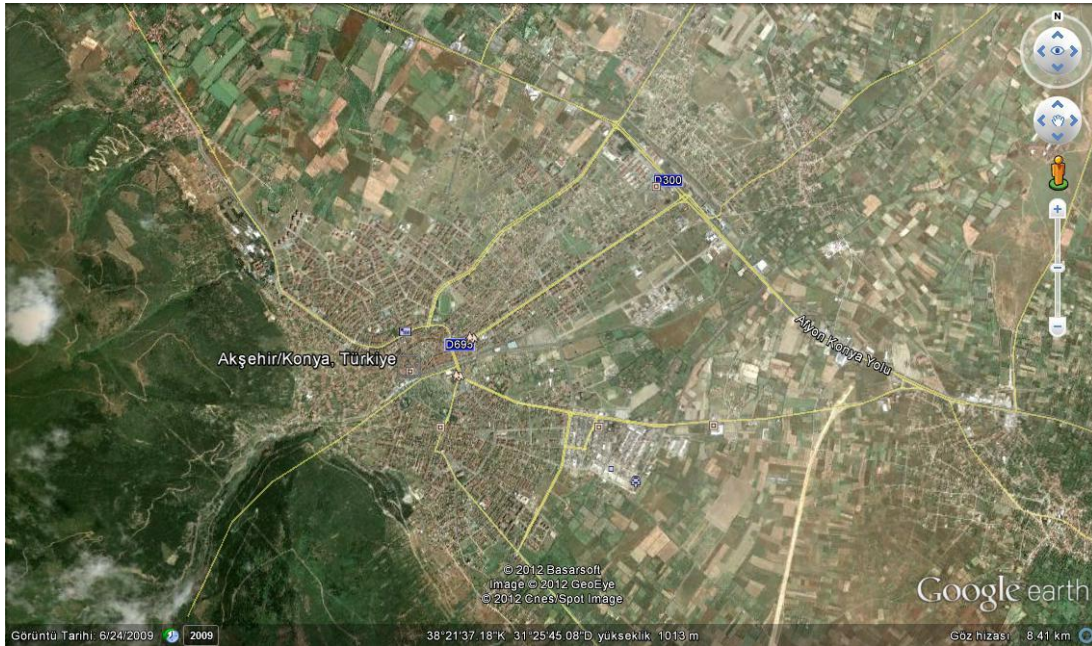
Şekil A.25 : Atatürk'ün Konya'yı ziyareti (Karpuz, Haşim, 1996. Fotoğraflarla geçmişte Konya, İstanbul.)

Şekil A.26 : Konya'nın günümüzdeki görünümü (<http://www.konyaliyiz.net/konya-fotoğraflari-derleme-4-t681.html?s=bca9615e39b9ac77aa6fe75e5895dd79&>;))

Şekil A.27 : Dünya'nın orta noktası Akşehir
(http://www.fotograflegizirehberi.com/200707_motor_gezi/konya_kapadokya/aksehir_nasrettin_hoca_dunyanin_merkezi)

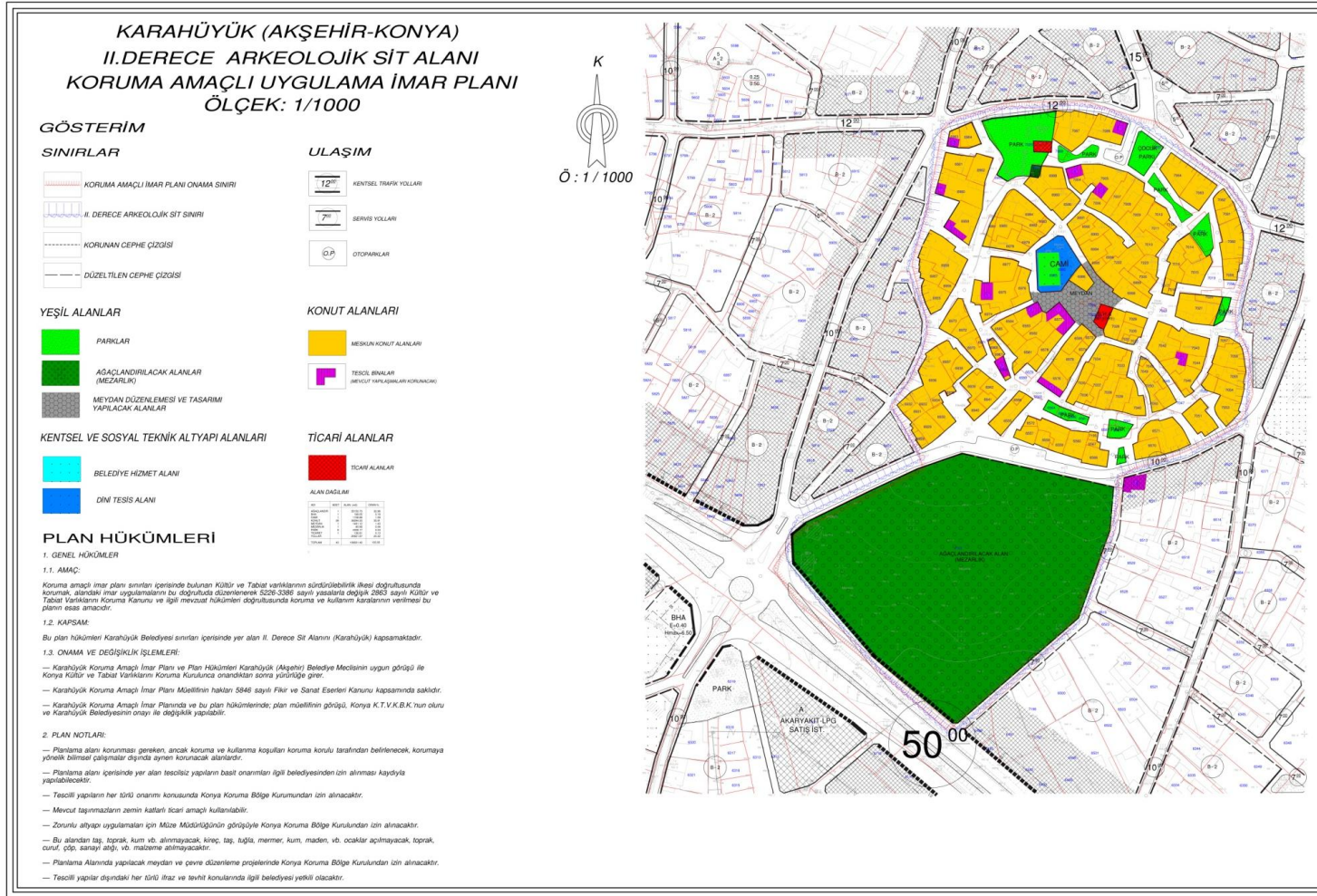
Şekil A.28 : Akşehir'in uydudan görünümü (Google Earth, 2012)

Şekil A.29 : Akşehir Batı Karargah Binası
(<http://www.isteaturk.com/haber/print.php?haberno=6365>)

Şekil A.30 : Karahüyük Yuğ Tepesi

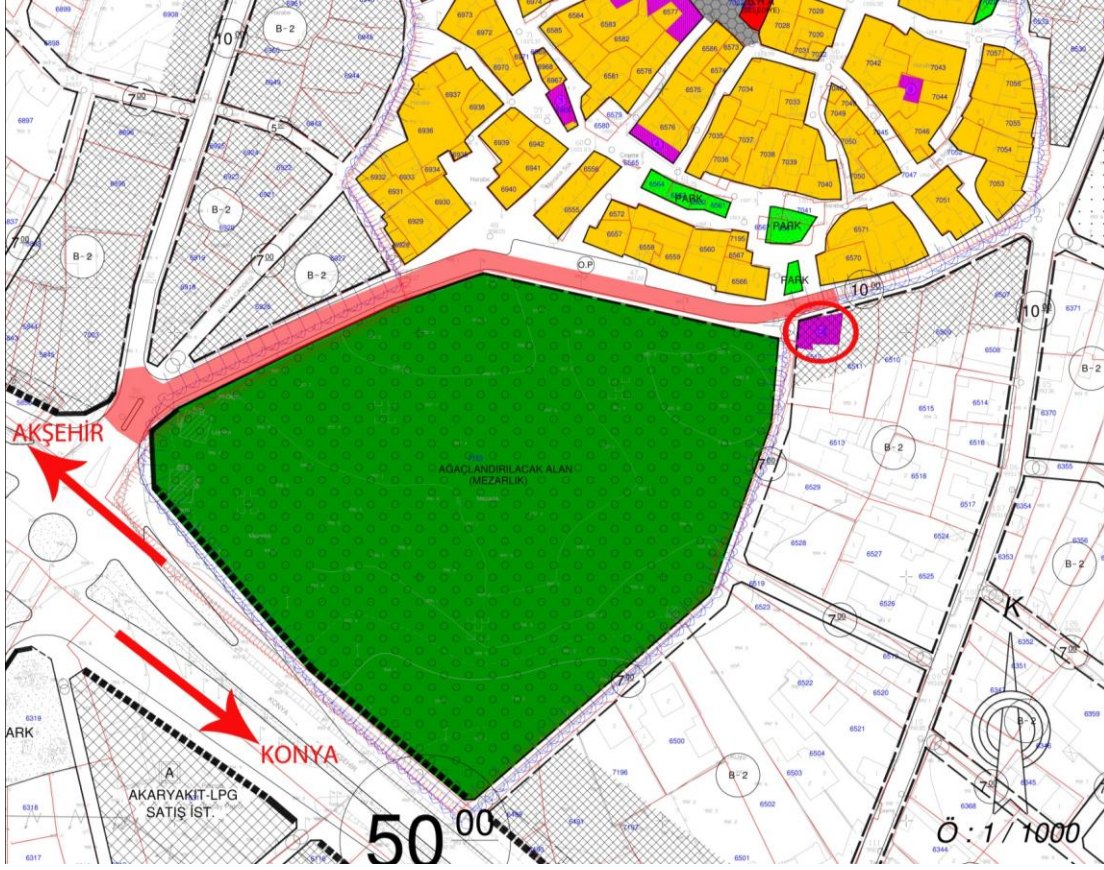
Şekil A.31 : Karahüyük II. derece arkeolojik sit alanı koruma amaçlı imar planı (Konya Tabiat ve Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivi)

Şekil A.32 : Karahüyük kent meydanından görünüm
(<http://www.karahuyuk.bel.tr/foto-galere/category/1-manzara.html>)

Şekil A.33 : Karahüyük'ten genel görünüm (<http://www.karahuyuk.bel.tr/foto-galere/category/1-manzara.html>)

Şekil A.34 : Korkmaz Evi'nin konumu

Şekil A.35 : Korkmaz Evinden genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.36 : Korkmaz Evine K1 kapısından giriş (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.37 : Üst kata çıkan ahşap merdivenler (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.38 : Z01 mekanından bahçeye geçişi sağlayan koridor (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.39 : Z01 mekanında ahşap dolap ve nişlerin görünümü (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.40 : Z02 mekanının kapısı (K3) (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.41 : Z02’de gusülhane (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.42 : Z02 mekanında özgün ahşap pencerelerin ve kapatılan pencerelerin ve ocak izinin görünümü (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.43 : İzbeve inişi sağlayan ahşap kapaklar (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.44 : Korkmaz Evine K2 kapısından giriş (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.45 : Z03 mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.46 : Z03 mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.47 : Z04 mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.48 : Z04 mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.49 : Z05 mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.50 : Z06 mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.51 : Z06 mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.52 : Z07(Tandır) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.53 : Z07(Tandır) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.54 : Z07(Tandır) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.55 : Z08(Ahır) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)

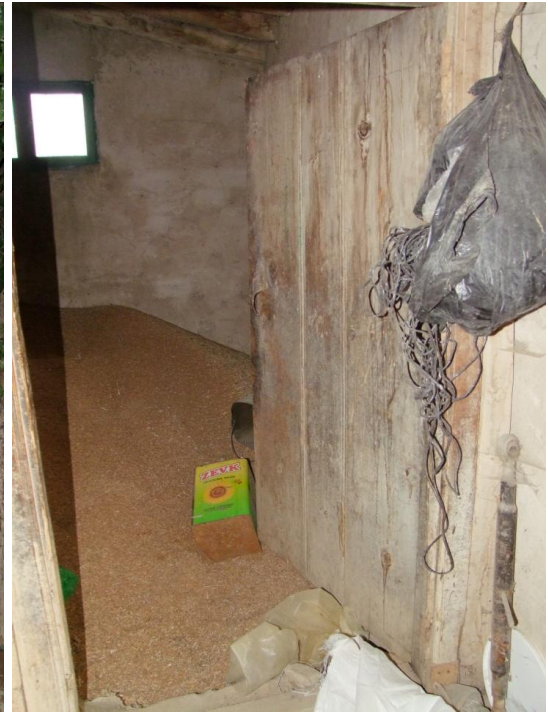
Şekil A.56 : Z08(Ahır) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.57 : Z09(Samanlık) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)

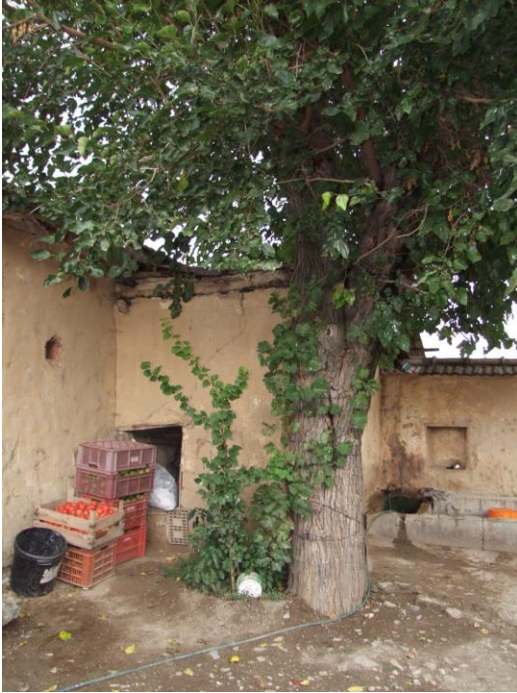
Şekil A.58 : Z10(Depo) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)

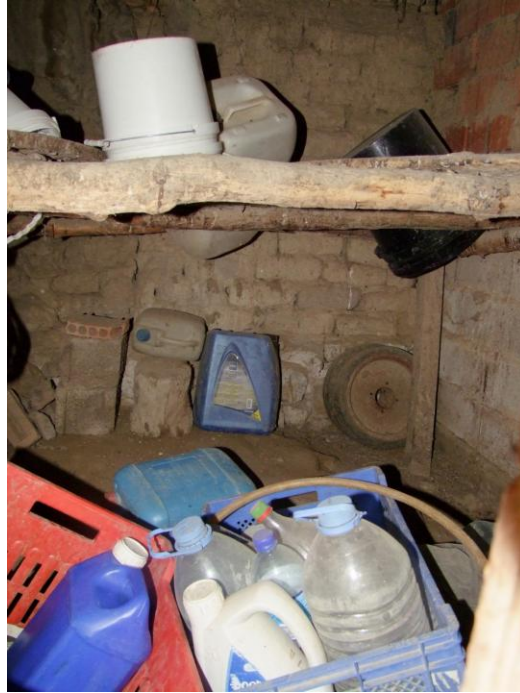
Şekil A.59 : Z10(Depo) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.60 : Z10(Depo) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.61 : Z11(Kümes) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.62 : Z11(Kümes) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.63 : Z12(Bahçe) mekanından ana yapı kütesinin görünümü (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.64 : Z12(Bahçe) mekanından müştemilatların görünümü (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.65 : Z12(Bahçe) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.66 : 101(Sofa) mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.67 : 101(Sofa) mekanından çıkma pencerelerinin görünümü (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.68 : 102 mekanından çıkma pencerelerinin görünümü (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.69 : 102 mekanından yüklük, gusülhane ve kapının görünümü (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.70 : 102 mekanından görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.71 : 103 mekanından gusülhane ve kapının görünümü (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.72 : 103 mekanından çıkma pencerelerinin görünümü (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.73 : 103 mekanında pencere kapatılarak oluşturulan nişin görünümü (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.74 : 104 mekanından genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.75 : 104 mekanından gusülhane ve ahşap dolabın görünümü (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.76 : 105 mekanından kapı ve ahşap dolabın görünümü (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.77 : 105 mekanından çıkma pencerelerinin görünümü (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.78 : 105 mekanından değiştirilen pvc pencerenin görünümü (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.79 : 106(Sofa) mekanından genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.80 : 106(Sofa) mekanından P25 ve 101 mekanına geçişi sağlayan boşluğun görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.81 : 106(Sofa) mekanından genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.82 : 106(Sofa) mekanından terasa açılan kapı ve pencerenin görünümü (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.83 : 106(Sofa) mekanında banyo ihtiyacının karşılandığı alan

Şekil A.84 : 106(Sofa) mekanında banyo ihtiyacının karşılandığı alan ve ahşap niş (Süheyla Koç, 2010)

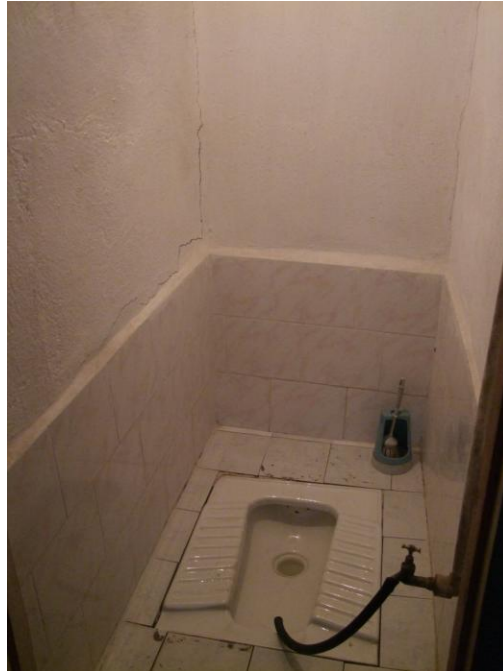
Şekil A.85 : 106(Sofa) mekanında zemin döşemeleri (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.86 : 106(Sofa) mekanında genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.87 : 107(WC) mekanının kapısı(Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.88 : 107(WC) mekanından görünüm(Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.89 : 108 mekanında yüklük ve gusülhanenin görünümü (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.90 : 108 mekanında çıkma pencerelerinin görünümü (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.91 : 108 mekanından genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.92 : 109 mekanından genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.93 : 109 mekanından çıkma pencerelerinin görünümü (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.94 : 110 mekanından çıkma pencerelerinin görünümü (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.95 : 110 mekanından genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.96 : 111 mekanından gusülhanenin görünümü (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.97 : 111 mekanından genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.98 : 112(Mutfak) mekanından genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.99 : 112(Mutfak) mekanından genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.100 : Terasa çıkan betonarme merdivenler (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.101 : 113(Teras) mekanından genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.102 : Bodrum kattan(izbe) genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.103 : Kuzey cephesinden genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.104 : Kuzey cephesinden genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.105 : Batı cephesinden genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.106 : Batı cephesinden genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.107 : Batı cephesinden genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.108 : Batı cephesinden genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.109 : Güney cephesinden genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.110 : Güney cephesinden genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.111 : Güney cephesinden genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)

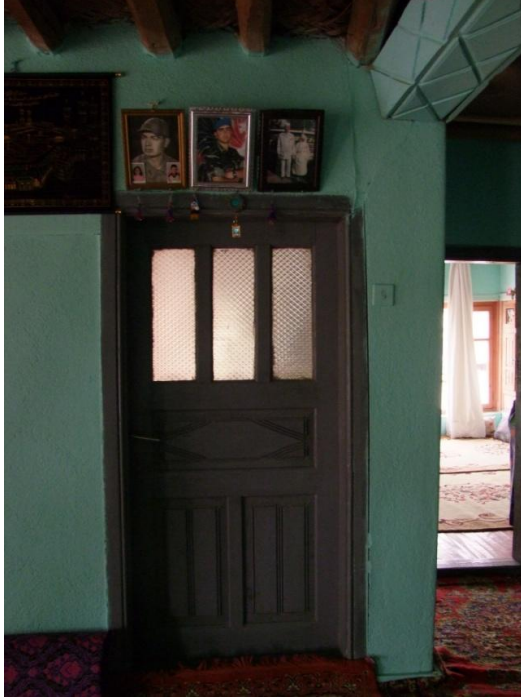
Şekil A.112 : Güney cephesinden genel görünüm (Süheyla Koç, 2010)

Şekil A.113 : K1

Şekil A.114 : K2

Şekil A.115 : K11-K12-K13-K14

Şekil A.116 : K17-K18-K19-K20-K21

Şekil A.117 : K4-K5-K6-K7-K10

Şekil A.118 : K3

Şekil A.119 : K16

Şekil A.120 : K15

Şekil A.121 : K8

Şekil A.122 : P18, P22, P24

Şekil A.123 : P30

Şekil A.124 : P35, P37, P39

Şekil A.125 : P32

Şekil A.126 : P17, P19, P25, P27, P28

Şekil A.127 : P1, P2, P3

Şekil A.128 : P4

Şekil A.129 : P23

Şekil A.130 : P38

Şekil A.131 : P34, P36

Şekil A.132 : P21

Şekil A.133 : P29

Şekil A.134 : P5, P6

Şekil A.135 : P9

Şekil A.136 : P11, P12, P13, P14, P15, P16

Şekil A.137 : P20, P26, P40

Şekil A.138 : P31

Şekil A.139 : P42, P41

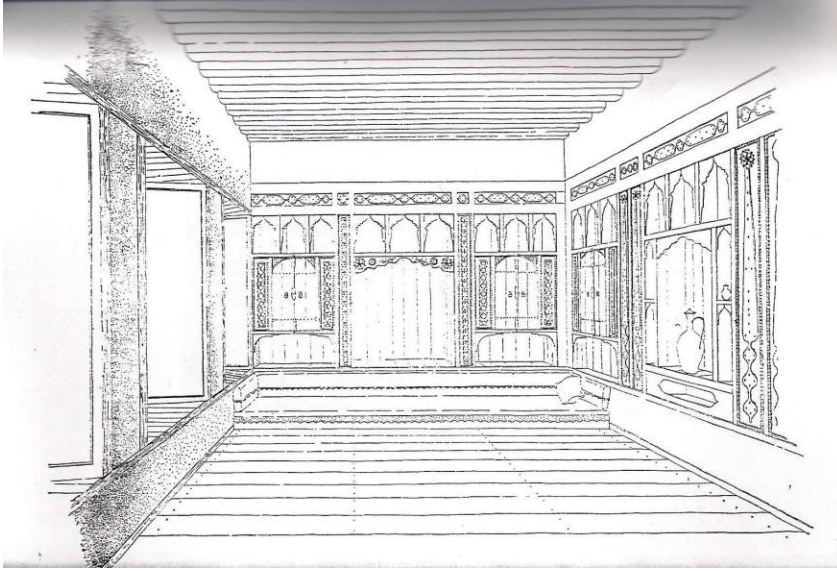
Şekil A.140 : Birinci Dönemde İnşa Edilen Evlerde Kullanılan Ahşap Dolap

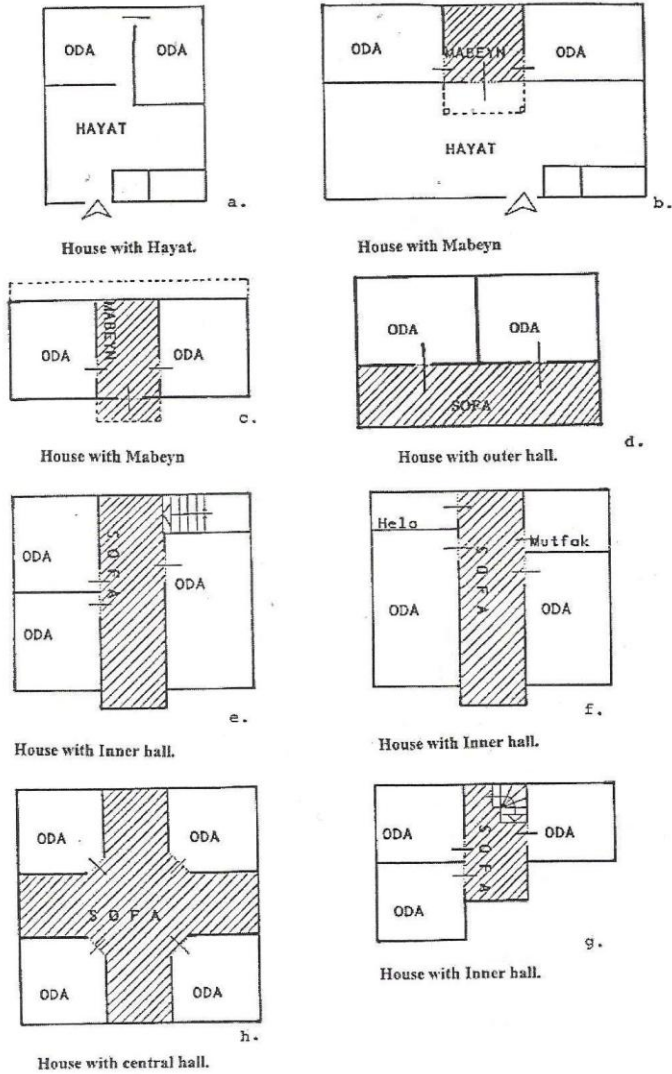
Şekil A.141 : İkinci Dönemde İnşa Edilen Evlerde Kullanılan Ahşap Dolap

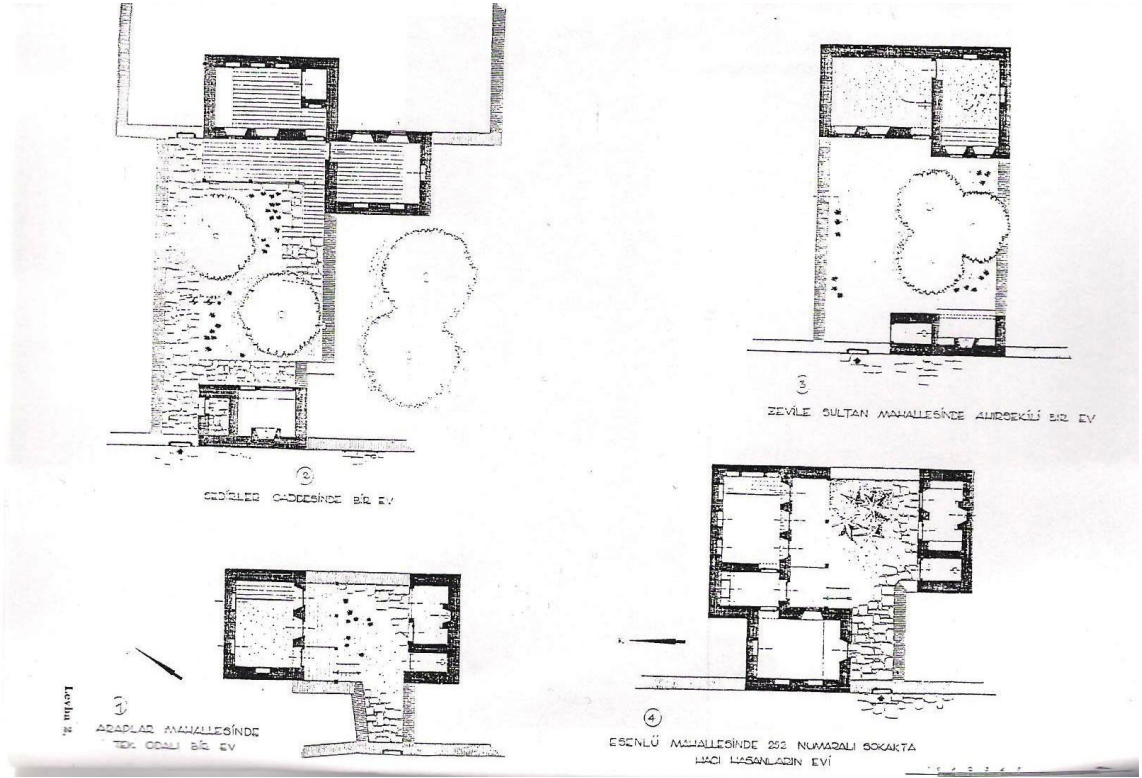
Şekil A.142 : Konya evleri (Karpuz, Haşim, 1996. Fotoğraflarla Geçmişte Konya, İstanbul).

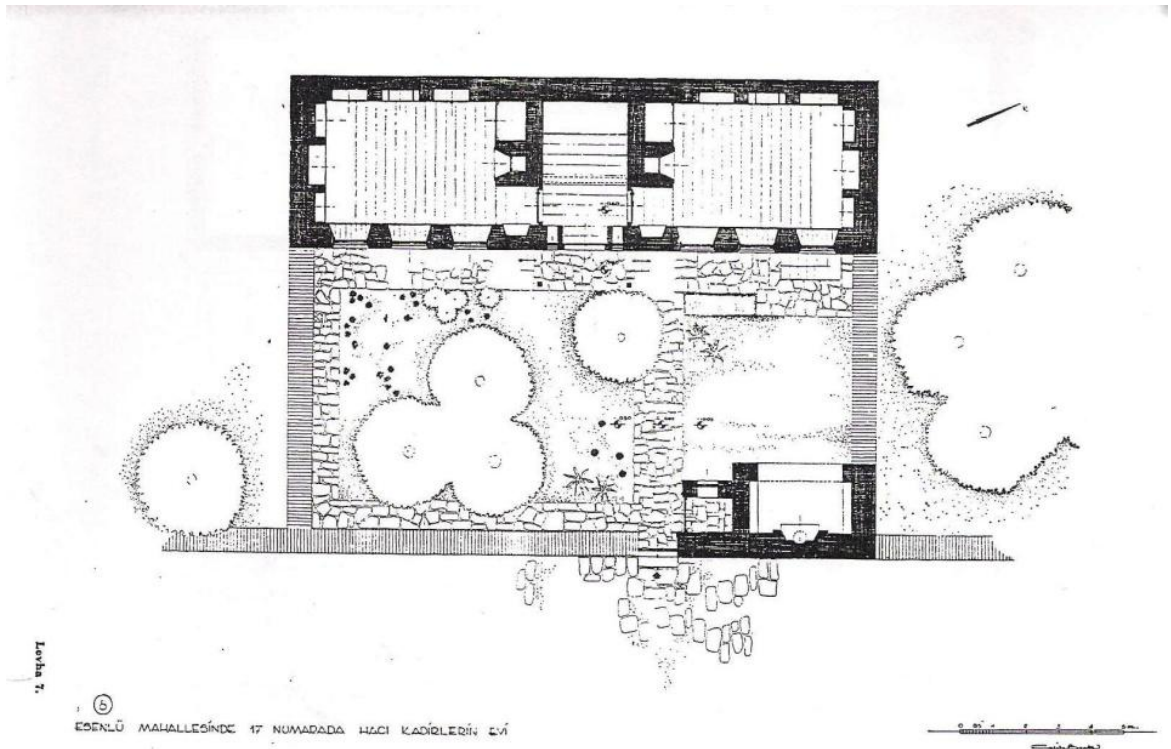
Şekil A.143 : Geleneksel Konya odasının görünümü (Berk, 1951)

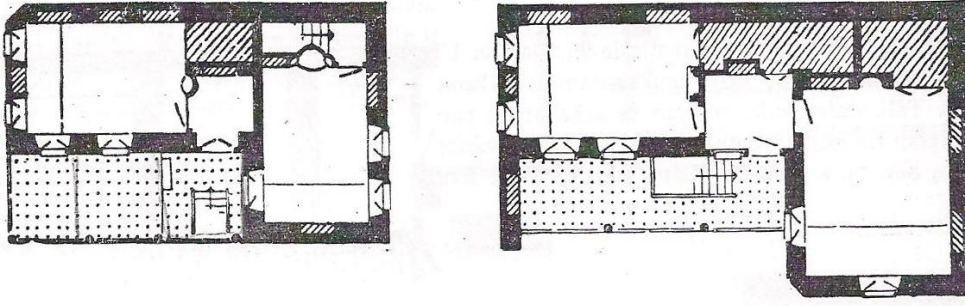
Şekil A.144 : Konya’da sivil mimari yapılarda plan gelişimini gösteren şema (Haşim Karpuz’dan)

Şekil A.145 : Hayatlı evlere örnekler (Berk, 1951)

Şekil A.146 : Mabeynli evlere örnekler (Berk, 1951)

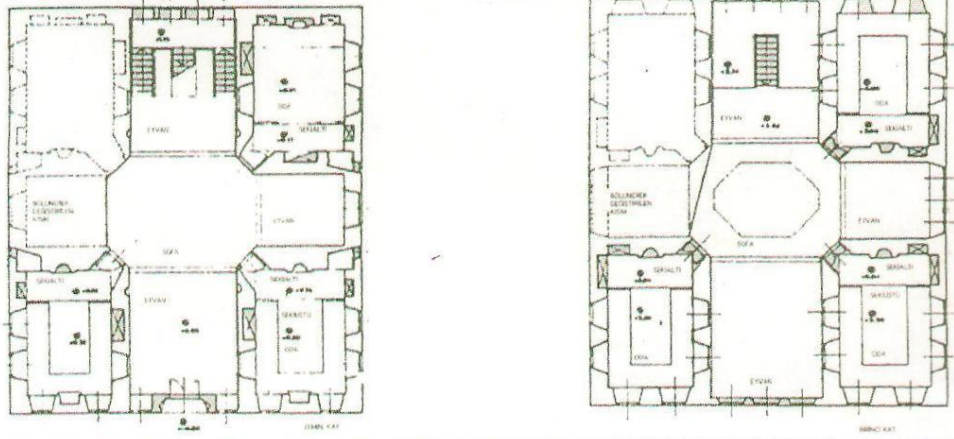

Şekil A.147 : Dış Sofalı Plan Tipinde Bir Konya Evi(Eldem, 1968)

Şekil A.148 : İç sofalı plan tipinde Konya evleri (Eldem, 1968)

Çizim: Prof. Dr. Haşim KARPUZ

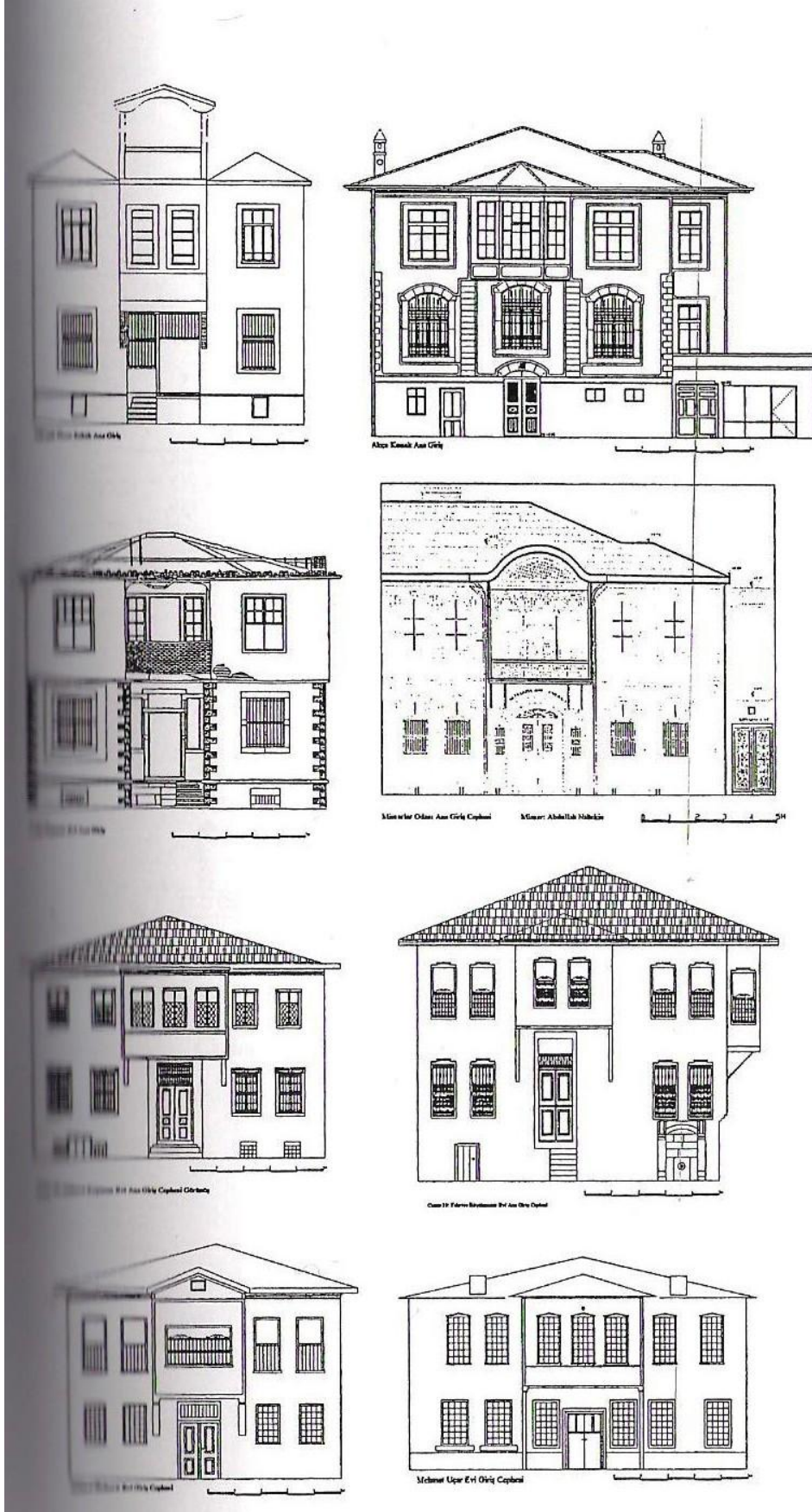

Şekil A.149 : Orta sofalı plan tipinde bir Konya evi (Karaman Kültür Envanteri)

ASİMETRİK CEPHELİ EVLER

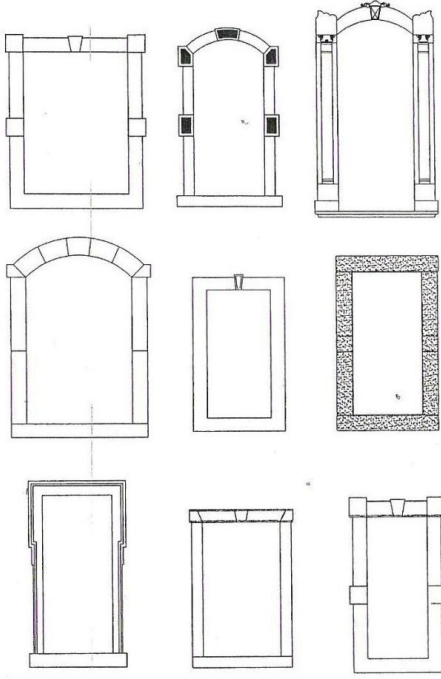

Şekil A.150 : Asimetrik cepheli Konya evleri (Aygör, 2005)

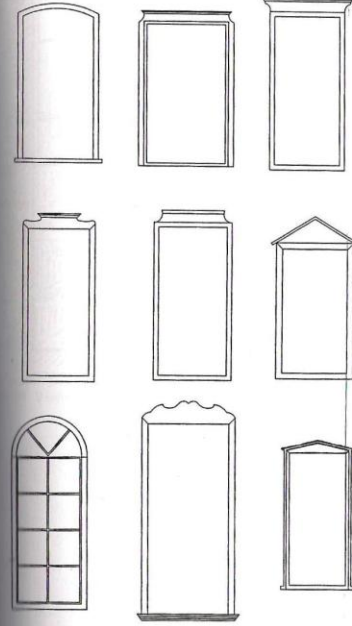
Şekil A.151 : Simetrik cephele Konya evleri (Aygör, 2005)

TAŞ SÖVE VE LENTOLU KONYA PENCERELERİ

Cizim 96: Taş Söve Ve Lentolu Pencere

Ahşap Pencere Konya Evleri

Cizim 97: Ahşap Söve ve Lentolu Pencere

Şekil A.152 : Taş söveli, lentolu ve ahşap pencereler (Aygör, 2005)

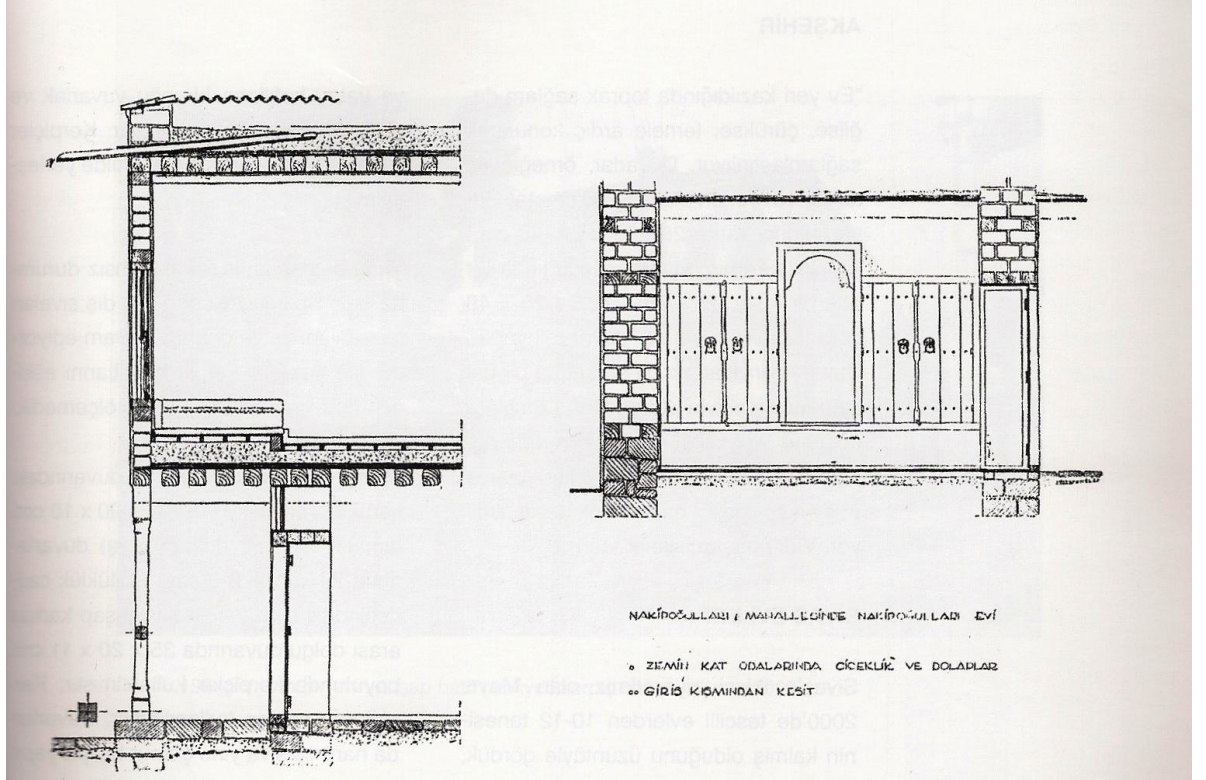
Şekil A.153 : Kerpiç yığma tekniğinde inşa edilmiş bir Konya evi(Konya Envanteri)

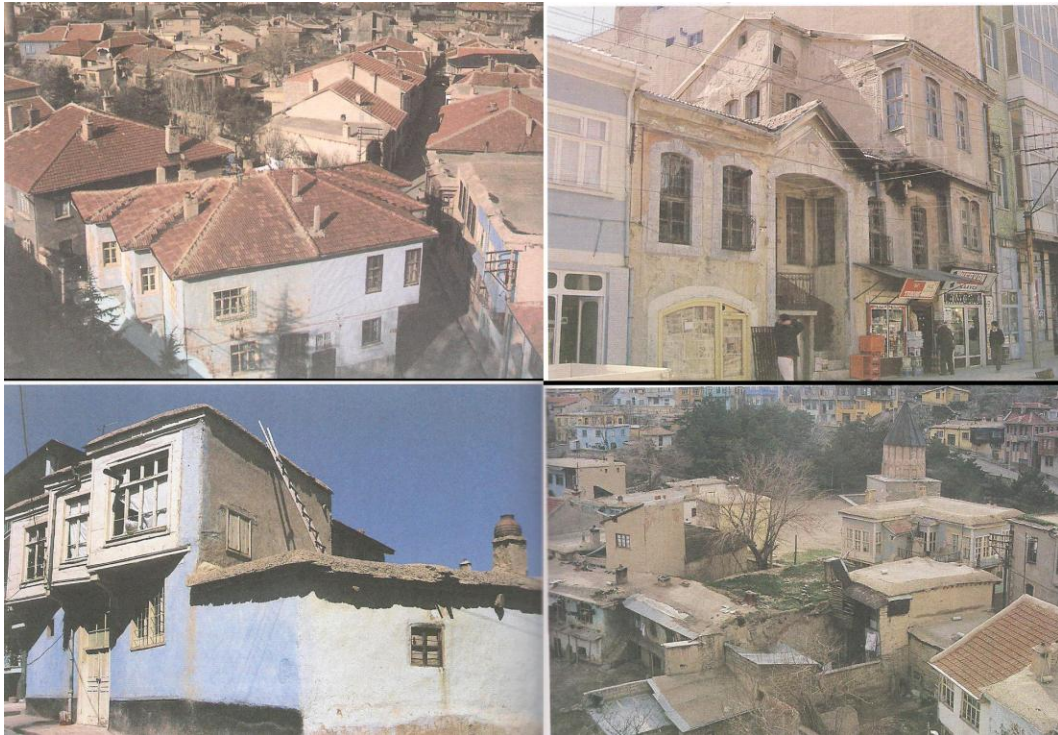
Şekil A.154 : Hımiş tekniğinde inşa edilmiş bir Konya evi (Konya Kültür Envanteri)

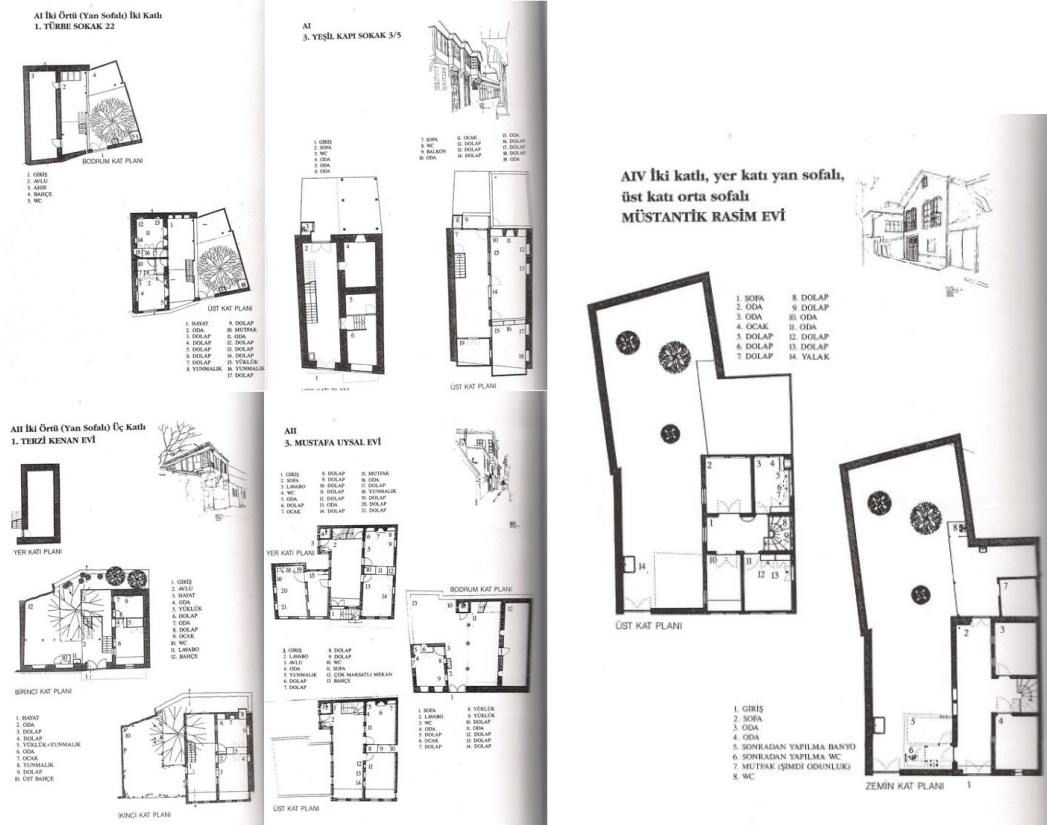
Şekil A.155 : Taş yığma tekniğinde inşa edilmiş bir Konya evi (Konya Kültür Envanteri)

Şekil A.156 : Konya evlerinde genel olarak görülen yapım tekniği (Berk, 1951)

Şekil A.157 : Akşehir evleri (Bektaş, 2005)

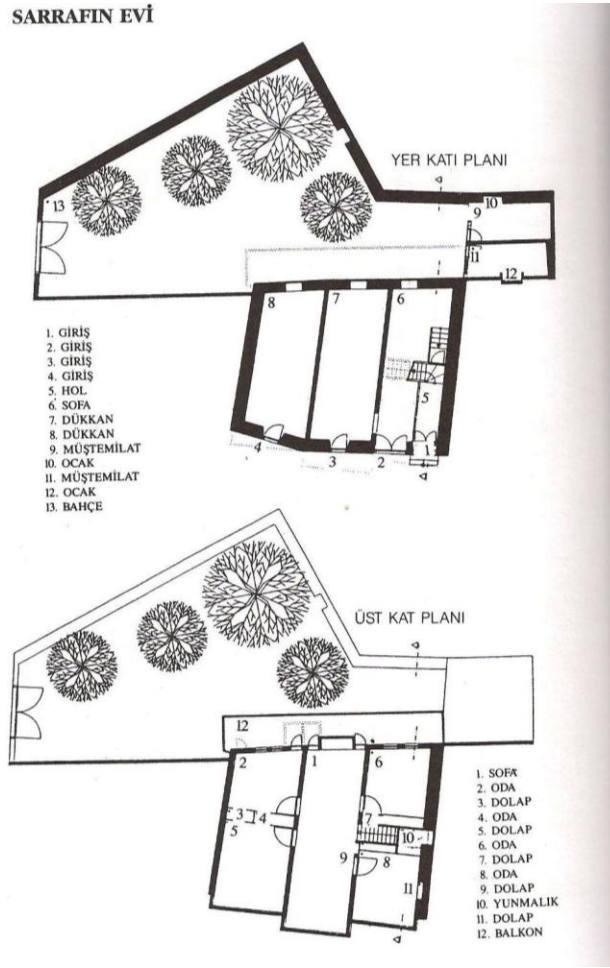
Şekil A.158 : Dış sofalı plan tipinde evler (Bektaş, 2005)

Şekil A.159 : Yer katı dış, üst katı iç sofalı plan tipinde evler (Bektaş, 2005)

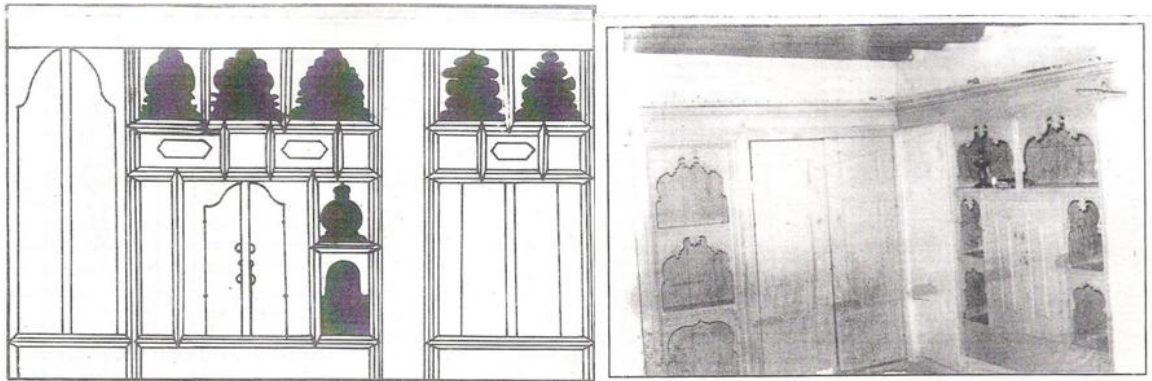

Şekil A.160 : Alt kat dükkan, orta kat dış sofalı, üst kat iç sofalı plan tipinde ev (Bektaş, 2005)

SARRAFIN EVİ

Şekil A.161 : İç sofalı plan tipinde ev (Bektaş, 2005)

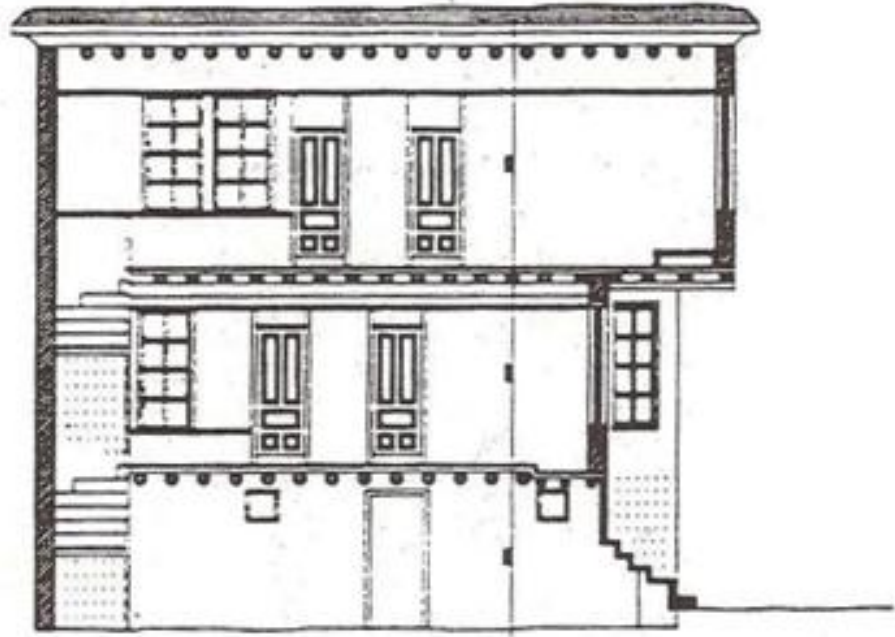
Şekil A.162 : Akşehir evlerinden dolap örnekleri (Gençer, 1995)

Şekil A.163 : Akşehir evlerinde cephe düzeni (Bektaş, 2005)

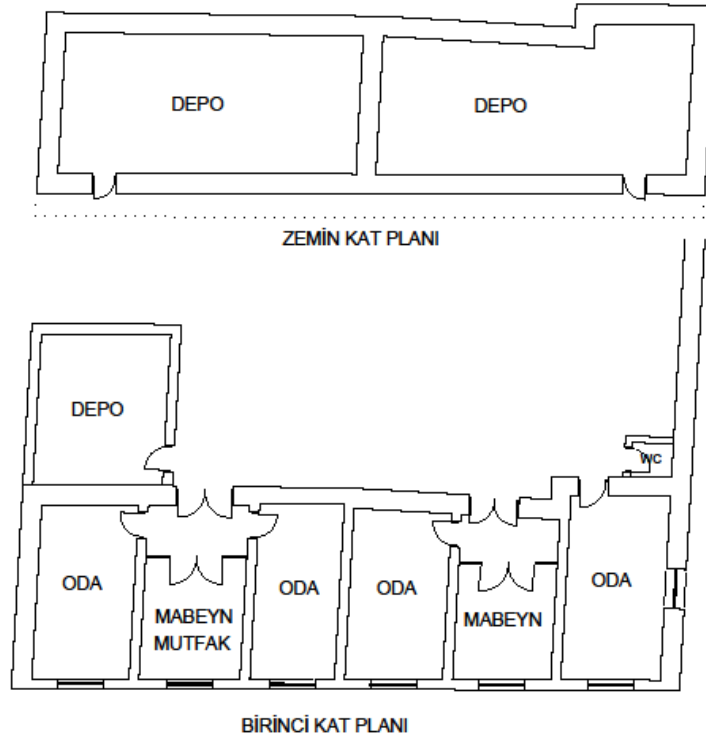

KESİT

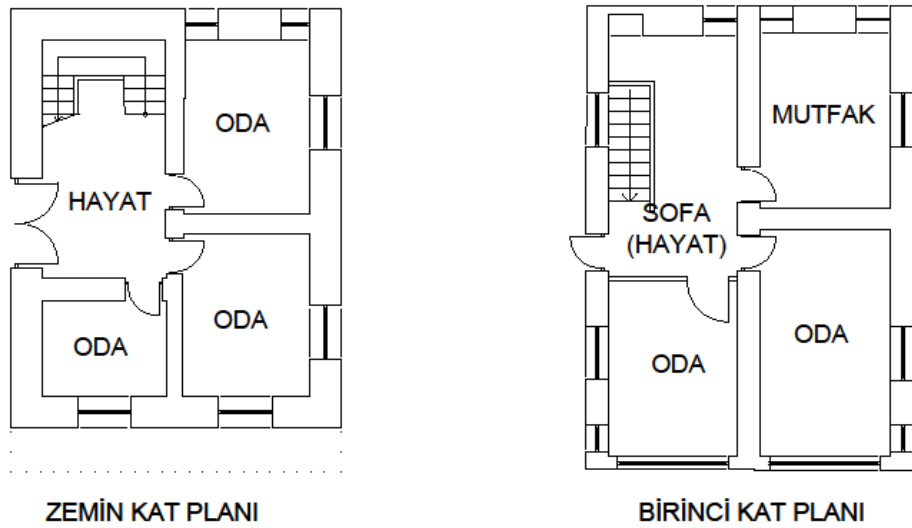

KESİT

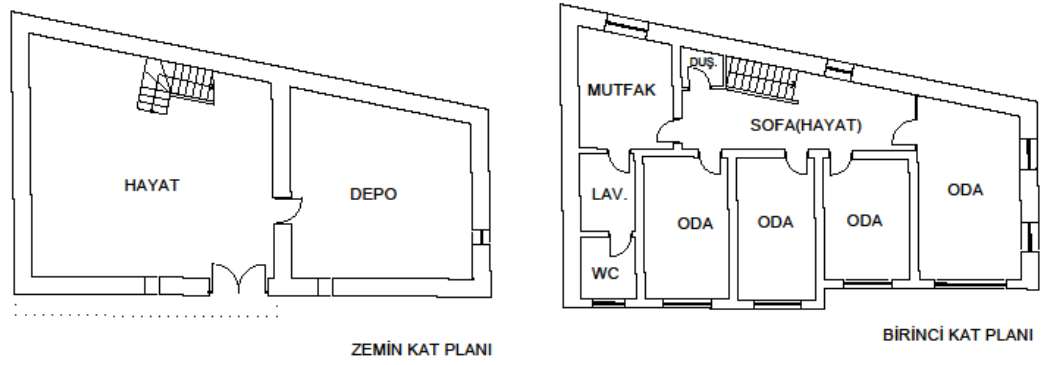
Şekil A.164 : Akşehir evlerinde genel olarak görülen yapım tekniği (Bektaş, 2005)

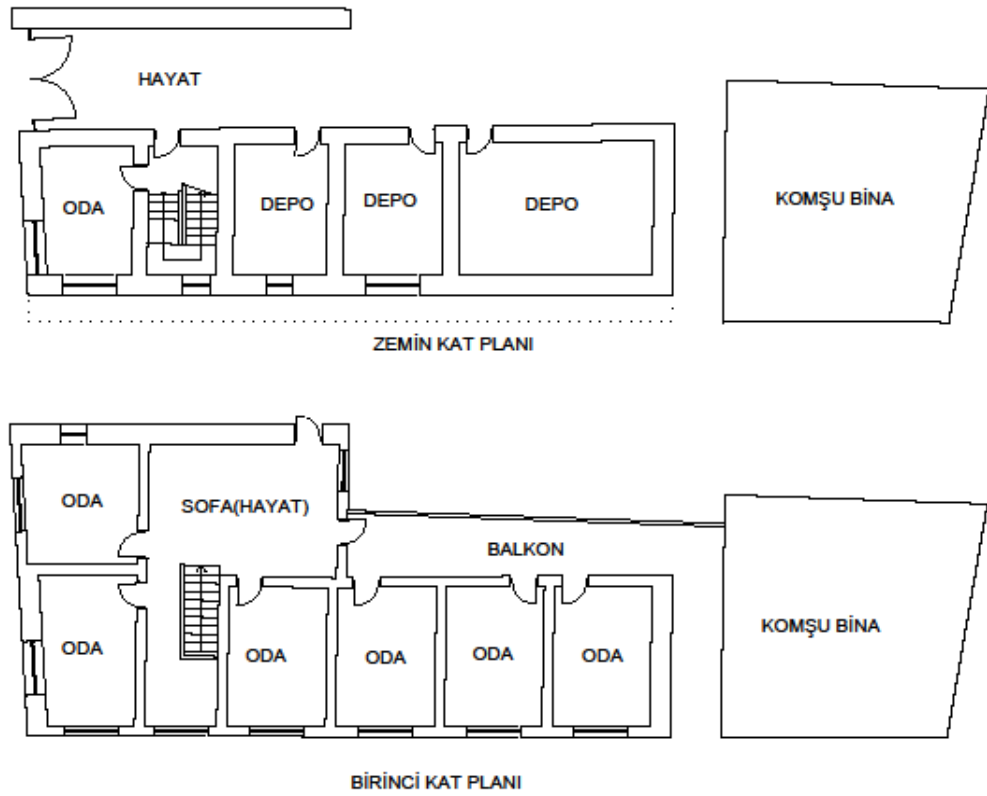
Şekil A.165 : Coşkun Evi (Süheyla Koç)

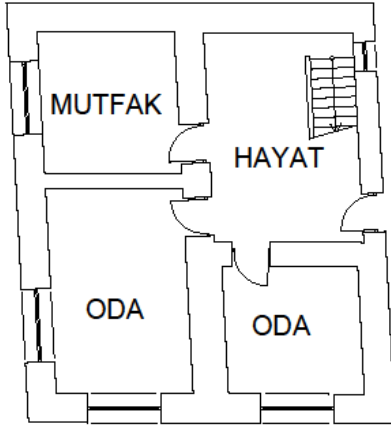
Şekil A.166 : Karadeniz Evi (Süheyla Koç)

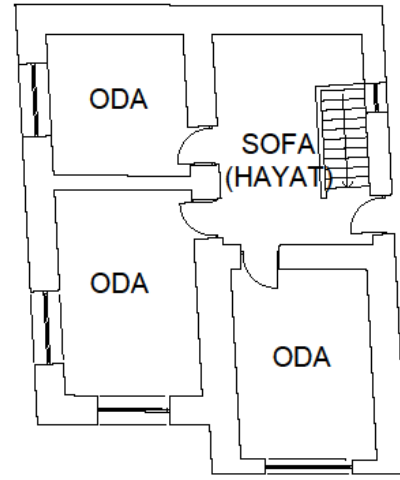
Şekil A.167 : Yılmaz Evi (Süheyla Koç)

Şekil A.168 : Eren Evi (Süheyla Koç)

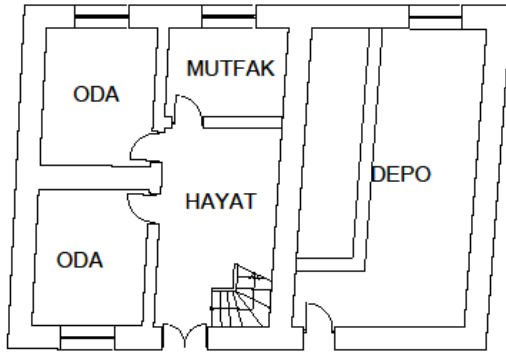

ZEMİN KAT PLANI

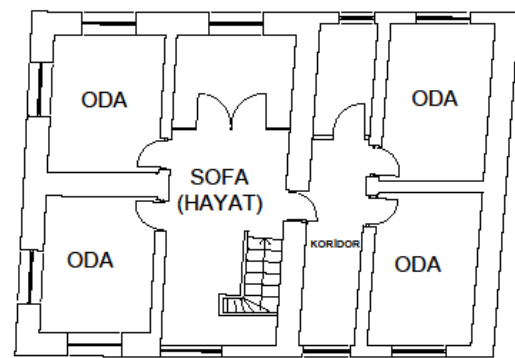

BİRİNCİ KAT PLANI

Şekil A.169 : Alp Evi (Süheyla Koç)

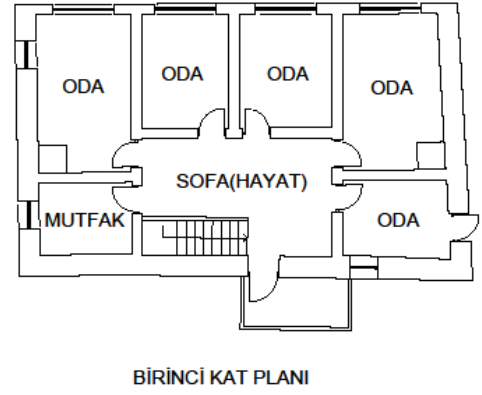
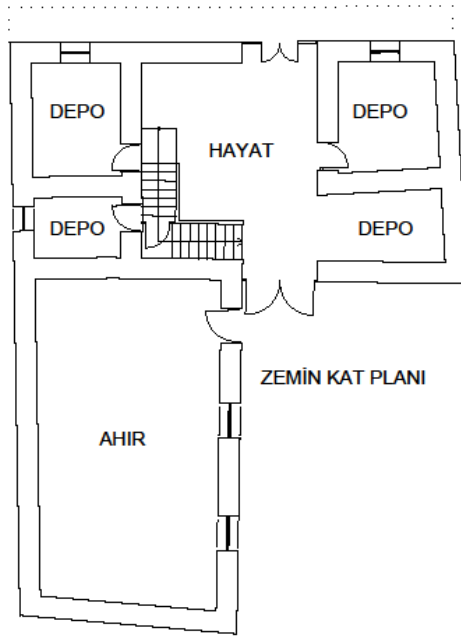

ZEMİN KAT PLANI

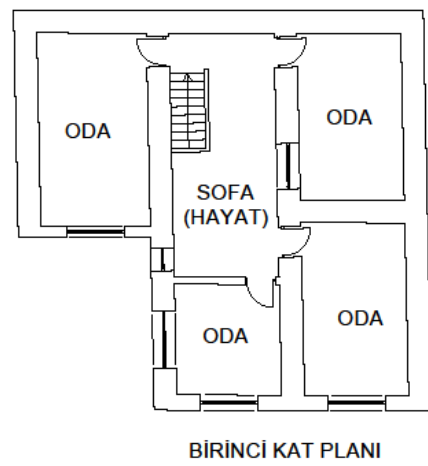
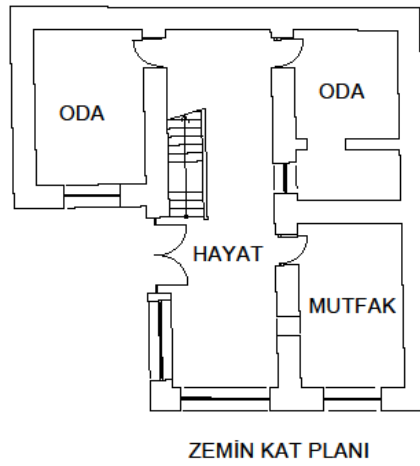

BİRİNCİ KAT PLANI

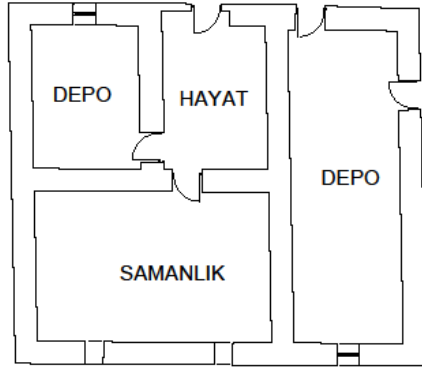
Şekil A.170 : Vural Evi (Süheyla Koç)

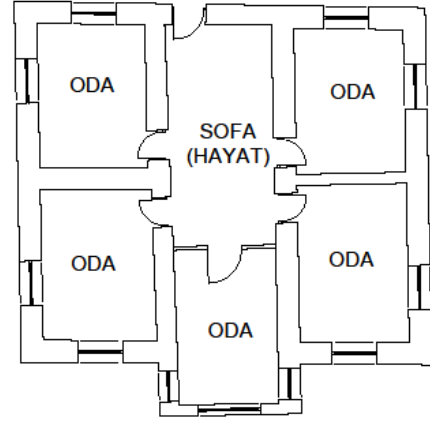
Şekil A.171 : Acarman Evi (Süheyla Koç)

Şekil A.172 : Çimen Evi (Süheyla Koç)

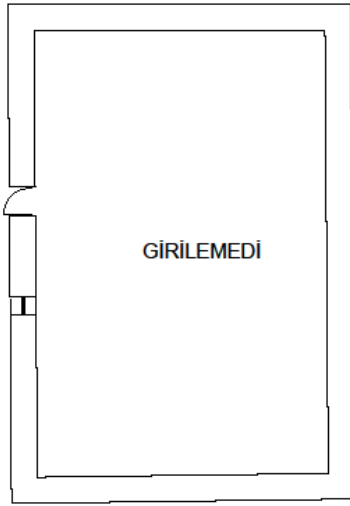

ZEMİN KAT PLANI

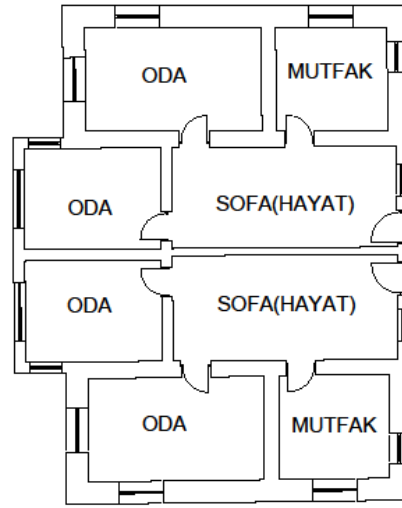

BİRİNCİ KAT PLANI

Şekil A.173 : Yıldız Evi (Süheyla Koç)

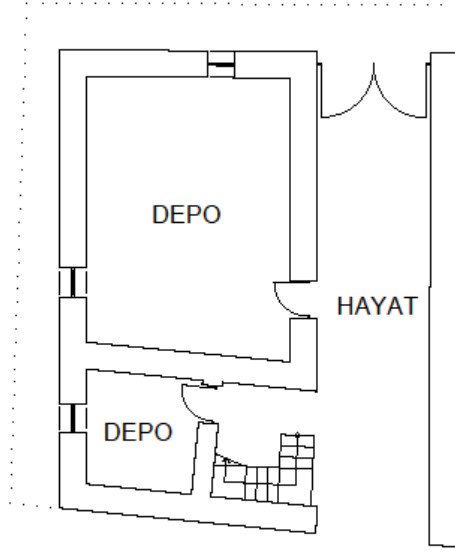

ZEMİN KAT PLANI

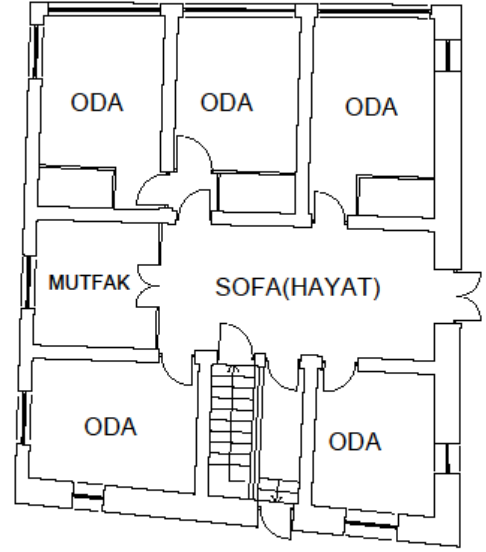

BİRİNCİ KAT PLANI

Şekil A.174 : Başeğmez Evi (Süheyla Koç)

ZEMİN KAT PLANI

BİRİNCİ KAT PLANI

Şekil A.175 : Aydoğdu Evi (Süheyla Koç)

Şekil A.176 : Karahüyük evlerinde odalarda pencerelerin konumu (Süheyla Koç, 2011)

Şekil A.177 : Karahüyük evlerinde kullanılan kapılar (Süheyla Koç, 2011)

Şekil A.178 : Karahüyük evlerinde kullanılan dolaplar (Süheyla Koç, 2011)

Şekil A.179 : Karahüyük evlerinde kullanılan yüklükler (Süheyla Koç, 2011)

Şekil A.180 : Karahüyük evlerinde kullanılan gusülhaneler (Süheyla Koç, 2011)

Şekil A.181 : Karahüyük evlerinde odaların genel görünümü (Süheyla Koç, 2011)

Şekil A.182 : Karahüyük evlerinde odaların genel görünümü (Süheyla Koç, 2011)

Şekil A.183 : Karahüyük evlerinde kullanılan pencereler (Süheyla Koç, 2011)

Şekil A.184 : Özgün pencereleri PVC ile değiştirilen Aydoğdu Evi (Süheyla Koç, 2011)

Şekil A.185 : Başeğmez Evi cephesi (Karahüyük Belediyesi Arşivi)

Şekil A.186 : Yıldız Evi cephesi (Süheyla Koç, 2011)

Şekil A.187 : Alp Evi cephesi (Süheyla Koç, 2011)

Şekil A.188 : Acarman Evi cephesi (Süheyla Koç, 2011)

Şekil A.189 : Aydoğdu Evi cephesi (Karahüyük Belediyesi Arşivi)

Şekil A.190 : Eren Evi cephesi (Süheyla Koç, 2011)

Şekil A.191 : Coşkun Evi cephesi (Süheyla Koç, 2011)

Şekil A.192 : Yılmaz Evi cephesi (Süheyla Koç, 2011)

Şekil A.193 : Karadeniz Evi cephesi (Süheyla Koç, 2011)

Şekil A.194 : Vural Evi cephesi (Süheyla Koç, 2011)

Şekil A.195 : Çimen Evi cephesi (Karahüyük Belediyesi Arşivi)

Şekil A.196 : Karahüyük bölgesinde kiremit çatılı ev örneği (Süheyla Koç, 2011)

Şekil A.197 : Karahüyük bölgesinde düz toprak damlı ev örneği (Süheyla Koç, 2011)

Şekil A.198 : Moenjodaro'daki arkeolojik kalıntılar (Pascal Maitre, <http://whc.unesco.org/en/list/138>)

Şekil A.199 : Buhara'nın Tarihi Merkezi (OUR PLACE The World Heritage Collection, <http://whc.unesco.org/en/list/602>)

Şekil A.200 : Sana'a (UNESCO / Maria Gropa, <http://whc.unesco.org/en/list/385>)

Şekil A.201 : Bahla Kalesi (UNESCO / Veronique Dauge, whc.unesco.org/en/list/433)

Şekil A.202 : Taos (Edmondo Gnerre, <http://whc.unesco.org/en/list/492>)

Şekil A.203 : Fujian Tulou (UNESCO / Song Xiang Lin, <http://whc.unesco.org/en/list/1113>)

Şekil A.204 : Ait-Ben Hisarı (Yvon Fruneau, <http://whc.unesco.org/en/list/444>)

Şekil A.205 : Marrakeş (Editions Gelbart / Jean-Jacques Gelbart, <http://whc.unesco.org/en/list/331>)

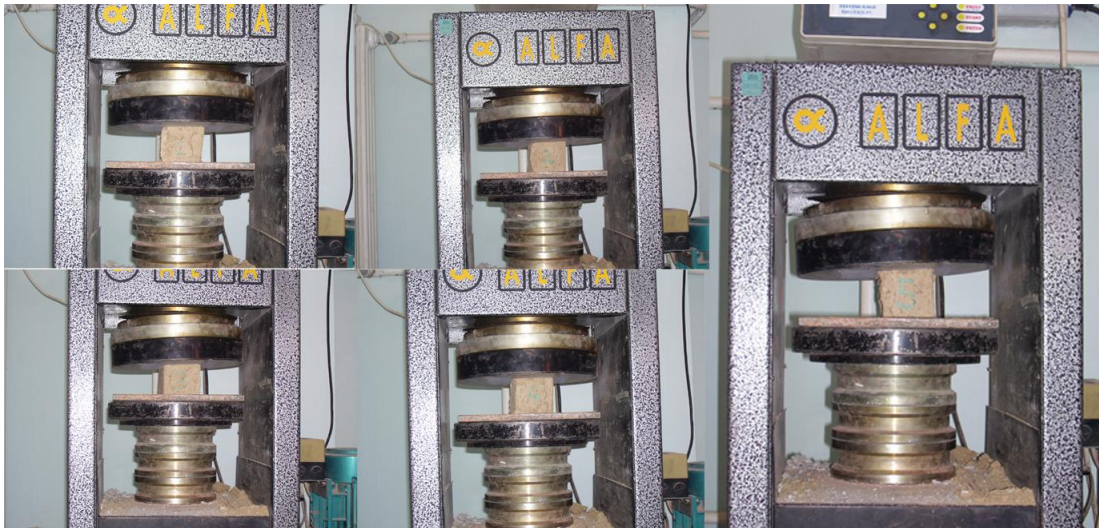
Şekil A.206 : Kerpiç numunelerinin hazırlanma aşamaları

Şekil A.207 : Basınç Dayanımını ölçmekte kullanılan aletler

Şekil A.208 : %10 kireç katılarak elde edilen kerpiç numunelerinin basınç dayanımı

Şekil A.209 : %10 alçı katılarak elde edilen kerpiç numunelerinin basınç dayanımı

Şekil A.210 : Yapıdan alınan mevcut kerpiç tuğlasının basınç dayanımı

EK B: Yazılı Belgeler

7053 6512 6511

1000

Fen Memuru veya
Teknisyen
C. Akın Karacaoğlu

Fen Amiri veya
Fen Kontrol Memuru
Mehmet Akın

Türkiye Cumhuriyeti
ÇAPLI TASARRUF VESİKASI

İli İlçe Mahalle veya Köy Sokak veya Mevki Kütük Sayfa No.

Konya Akşehir Karahuyuk 5494 6696

Pafta No.	Ada No.	Parsel No.	YÜZ ÖLÇÜMÜ			VERGİ NUMARASI			İrati veya Kıymeti
			ha.	m ²	dm ²	Yeni	Eski	Genel No.	
29		6512		0634					

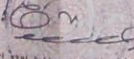
CİNSİ *Avalak karpas ev emm. k. emm. k.*

Mal sahibinin adı, soyadı ve babasının adı :
Süleyman Kartalın Akın Akın

Katip *11.11.1974* Kadastro Mühürü *RAMAZAN SARI*
Kadastro Mühürü

Ambar Def. No. : 13

Şekil B.1 : Korkmaz evinin çaplı tasarruf sertifikası

Vilayeti	Konya	 Türkiye Cumhuriyeti				
Kazası	Angahir					
Nahiyesi						
Mahallisi						
Kayı	Karahüyük					
Sokakı						
Mevhar Simidi veya Mavili	Kay. içinde	TAPU SENEDİ				
Verdiği						
Hisse	G. Sah. İndisi	Vergi Kaymatı	Satış Bedeli			
Kısmi Tescil						
291		30	100			
			(897)			
			(Sakizyüzlük senedi Metrekaredir.)			
Yası	ATB*****					
Sonru	Dörtü Arife Okuyan, Batısı Kabristan, Kuzeyi yol, Güneyi Arif Okuyan.....					
İhtisabı	Aradın yarısı Süleyman oğlu Hasan Korkmaz'ın mülkiyeti. 1000 lirası bedelle diğer yarısının mülkiyeti sahibinden ve bu yarısının kendi hissesi de tebdilen tamamı adına tescil edilmiştir.....					
Mallı	Karahüyük Köyünden Ahmet oğlu Süleyman Korkmaz..... (1.Dr.Sh.No:4/176)					
GELDİSİ	Yerimye No.	Çid. No.	Sahife No.	Sıra No.	Tarihi	GİTTİSİ
Çid. No.	143	380	181	98	25/4/1968	Çid. No.
Sayı No.	39	Stelling-nöyand 19-9018 				Sayı No.
Sıra No.	106					Sıra No.
Tarihi	10/10/1967	Not : Mülkiyetin gayri ayni haklar ile beraber fevri tescil edilmiştir.				Tarihi

216

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Konya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu

KARAR

Toplantı Yeri: KONYA

Toplantı Tarihi ve No : 27.10.2011 -7
Karar Tarihi ve No : 27.10.2011 -145

Konya İli, Akşehir İlçesi, Karahöyük Kasabasında 29 pafta 6512 parselde kayıtlı, özel mülkiyete ait taşınmazın korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesi istemine ilişkin, Karahöyük Belediye Başkanlığı'nın 27.9.2011 gün, M.42.8.KAH.0/384 sayılı yazısı ile Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü uzmanlarınca hazırlanan 21.10.2011 gün, 610 kayıt nolu raporu okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Konya İli, Akşehir İlçesi, Karahöyük Kasabasında 29 pafta 6512 parselde kayıtlı, özel mülkiyete ait taşınmazın 3386 ve 5226 sayılı yasalarla değişik 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nda belirtilen özellikleri taşıması nedeniyle korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine, tescil fişinin onaylanmasına, koruma grubunun II olarak belirlenmesine, koruma alanının ekli 1/1000 ölçekli haritada işaretlendiği şekilde kabulüne karar verildi.

Başkan
Doç.Dr.Ali BORAN
İMZA

Başkan Yardımcısı
Yrd.Doç.Dr.Rafet KISTIR
İMZA

Üye
Yrd.Doç.Dr.Ilhan KOÇ
İMZA

Üye
Yrd.Doç.Dr.M.Çağlar MEŞHUR
İMZA

Üye
Yrd.Doç.Dr.Mehmet TEKOCAN
İMZA

Üye
Serdar CEYLAN
İMZA

Üye
Çiğdem BAŞKAN
İMZA

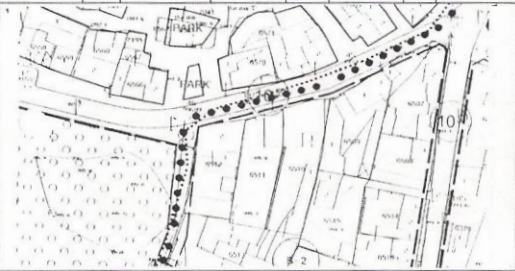
Üye
Mustafa KORKMAZ
Karahöyük Bld.Bşk.
Temsilcisi
İMZA

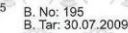
Üye

Üye

Üye

Şekil B.3 : Korkmaz evinin tescil kararı

AVRUPA KONSEYİ		DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E.		ANIT		ENVANTER NO:								
TÜRKİYE		KÜLTÜR VARLIKLARI MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ				HARİTA NO:								
İLİ: KONYA		İLÇESİ: AKŞEHİR		MAHALLE KÖY VEYA MEVKİİ: KARAHÜYÜK		KORUMA DERECECİ		ANITSAL		I	2	3		
SOKAK VE KAPI NO:		KADASTRO: PAFTA:29 PARSEL: 6512		ADA: -				ÇEVRESEL		I	2	3		
								ÇEVREYE AYKIRI						
ADI: KÖNUT		YAPTIRAN:		YAPAN:		MİMARİ ÇAĞI:								
		YAPIM TARİHİ:		KİTABE:		VAKFIYE:								
GENEL TANIM : Konya ili, Akşehir İlçesi, Karahüyük 29 pafta, 6512 parselde yer almaktadır. Zemin ve üst kattan oluşan taşınmaz ahşap ve kerpiç malzemeden yapılmıştır.														
KORUMA DURUMU	A	İYİ	TAŞIYICI YAPI	A		A		İÇ YAPI	A	SÜSLEME ELEMANLARI	A	RUTU BE T	X	YOK
	X	ORTA	X	DIŞ YAPI	X	ÜST YAPI	X		X		X	B	İZİ VAR	
	C	KÖTÜ	C		C		C		C		C	C	ÖNEMLİ	
														
GÖZLEMLER: Taşınmaz günümüzdeki haliyle bakımsız görünmekte olup, onarıma ihtiyacı vardır.														
BUGÜNKÜ SAHİBİ: Süleyman KORKMAZ						BAKIMDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:								
YAPILAN ONARIMLAR: -														
AYRINTILI TANIM: . 29 pafta, 6512 parselde yer alan Süleyman KORKMAZ adına kayıtlı yer zemin ve üst kattan oluşmakta malzeme olarak kerpiç ve ahşap malzemeden inşa edilmiş olup konut olarak kullanılmaktadır. Plan tipi sofadan odalara geçiş şeklindedir. Kuzey cephesinden çift kanatlı ahşap bir kapı ile girilen yapının zemin katından ahşap merdivenle üst katına ulaşılmaktadır. Yol cephesinde 1.katta, ahşap taşıyıcılı sıralı cumbaları bulunmaktadır. Ahşap atkılı olarak kırma çatı ve beşik çatılı şeklinde yapılan yapının bahçe duvarları ile bitişik müştemilatları bulunmaktadır. Yapının bahçeye bakan kısmında yapıya bitişik muhdes ekleme bulunmaktadır. Buradan betonarme merdivenle terasa ve üst katta bulunan girişe ulaşılmaktadır. Üst kattaki odalar da süslemeleri olmayan çift kapaklı ahşap dolaplar vardır.						TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	KANALİZASYON				
						X	X							
						ORJİNAL KULLANIMI: KÖNUT								
						BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT								
						ÖNERİLEN KULLANIMI: KÖNUT								
HAZIRLAYANLAR: Mehmet KÖROĞLU: Mimar Murat KİTİR: Şehir Plancısı						KONTROL EDEN: Cemil TUTUNCU Müdür								
YAYIN DİZİNİ:						KURUL ONAYI NO:								
EKLER														
RAPOR														
FOTOĞRAF														
RÖLEVE PROJESİ														
RESTORASYON PROJESİ														
HARİTA						REVİZYON:								
KROKİ						KURUL KARARLARI:								
KİTABE														
VAKFIYE														

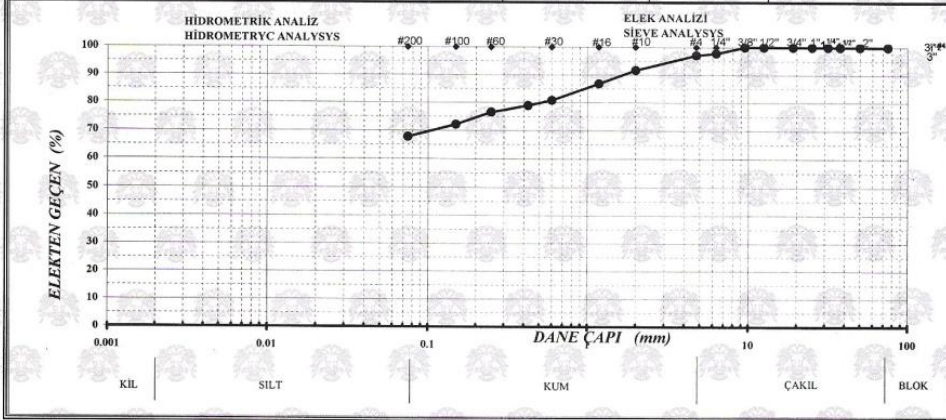
Tel : 0332 355 17 51
Fax: 0332 355 17 51
www.konya.bel.tr/zeminetut.php

DANE ÇAPI DAĞILIMINDA ELEK ANALİZİ DENEY RAPORU (Test Report for Sieve Analysis)
(TS 1900-1 Mart - 2006)

Proje (Project Name)	KARAHÜYÜK TOPRAK ARAŞTIRMASI	Num. Alındığı Yer (Location)	KARAHÜYÜK
Firma (Firm Name)	SÜHEYLA KOÇ	Num. Geliş Tarihi (Date of Sampling)	07.09.2011
Sondaj No (Drilling No)	-	Deneysel Tarihi (Date of Testing)	08.09.2011
Lab. No	11/385	Numune Tipi (Sample Type)	EL NUMUNESİ
Numune No(Sample No)	385-01	Derinlik (Depth) (m)	-

Kap ağırlığı (Container Weight)	55.85	Çakıl miktarı % (The amount of gravel)	2.91
Kap+Kuru Num. Ağı. (Container+Dry Sample,g)	392.63	Kum miktarı % (The amount of sand)	29.32
Kuru Num. Ağı. (Dry Sample,g)	336.78	İnce kil-sil miktarı % (The amount of clay-silt)	67.77

ELEK NO Sieve No	Percent Retained(%)	Kalan % Retained	Toplam Kalan Total Retained	Toplam Geçen Percent Passing(%)	Elek Boyutu (mm) Sieve Size	Açıklamalar Explanations
3"	0.00	0.00	0.00	100.00	75.0000	
2"	0.00	0.00	0.00	100.00	50.0000	
1 1/2"	0.00	0.00	0.00	100.00	37.5000	
1 1/4"	0.00	0.00	0.00	100.00	31.5000	
1"	0.00	0.00	0.00	100.00	25.0000	
3/4"	0.00	0.00	0.00	100.00	19.0000	
1/2"	0.00	0.00	0.00	100.00	12.5000	
3/8"	0.00	0.00	0.00	100.00	9.5000	
1/4"	7.43	2.21	2.21	97.79	6.3000	
#4	2.36	0.70	2.91	97.09	4.7500	
#10	18.28	5.43	8.33	91.67	2.0000	
#16	16.28	4.83	13.17	86.83	1.1800	
#30	20.28	6.02	19.19	80.81	0.6000	
#40	6.44	1.91	21.10	78.90	0.4250	
#60	7.87	2.34	23.44	76.56	0.2500	
#100	14.81	4.40	27.84	72.16	0.1500	
#200	14.78	4.39	32.23	67.77	0.0750	

Deneyi Yapan
Experiments

FR-45

Ömer ÖRGE
Jeoloji Mühendisi

Kontrol Eden
Control
Metin TEKDERE
Jeoloji Yüksek Mühendisi

Onay
Approver

Nevzat SOLAK
Deneyçi Mühendisi
Belge No: 17469

Sayfa No (Page No):

* Deney sonuçları sadece test edilen deney numunelerine aittir.
* Bu belge firmanın izni olmadan kopyalanamaz ve çoğaltılamaz

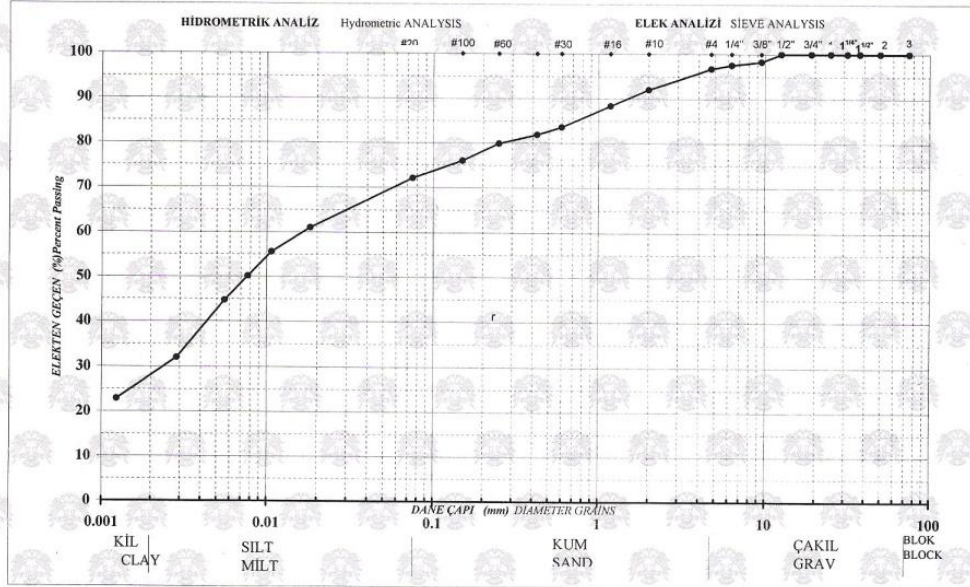
Tel : 0332 355 17 51
Fax: 0332 355 17 51
www.konya.bel.tr/zeminetut.php

Şekil B.6 : Elek analiz deney raporu (kerpiç tuğlası için)

HIDROMETRİK ANALİZ DENEY RAPORU **HYDROMETRIC ANALYSIS (TS 1900-1 Mart - 2006)**

Proje (Project Name)	KARAHÜYÜK TOPRAK ARAŞTIRMASI	Num. n Alındığı Yer (Location)	KARAHÜYÜK
Firma (Firm Name)	SÜHEYLE KOÇ	Num. Geliş Tarihi (Date of Sampling)	07.09.2011
Sondaj No (Drilling No)	ÇUVAL-1	Deney Tarihi (Date of Testing)	08.09.2011
Laboratuvar No (Lab. No)	11/386	Numune Tipi (Sample Type)	ÇUVAL NUMUNESİ
Numune No (Sample No)	386-01	Derinlik (Depth) (m)	-

Elektler Sieves	Elekt Ebadı Sieve Size mm	Elekte kalan Retained (a)	Toplam elekte kalan Total Retained (b)	Toplam elekte kalan Percent Total Retained % c=b*100/W	Toplam elekten geçen Percent Passing % d=100-c	Toplam numunenin elekten geçen % si Percent Passing of total sample mm den geçen/100	Okuma Zaman Aralıkları Reading Time Intervals (dk)	Hidrometre Okumaları Hydrometer Readings (gr/100) (r)	Sıcaklık Okumaları Temp Readings (°C) (s)	Çakıl miktarı Amount of gravel %	Kum miktarı Amount of sand %	İncelikli - sil (miktar) Amount of milt clay %
#10	2.000	0.00	0.00	0.00	100.00	0.01	2	44	24			
#40	0.425	5.25	5.25	66.16	33.84	0.00	5	39	24			
#200	0.075	5.04	10.29	129.68	-29.68	0.00	15	36	24			
Özgül Ağırlık Specific Gravity G	Kuru Numune Ağırlığı Dry Sample Weight W	2 mm den Geçen Percent Of Passing at 2 mm %	Poise n	L	g	Özgül Ağırlık Düzeltme Faktörü Specific Gravity Correction Factor a	30	33	24	3.28	24.63	72.09
2.71	50	7.94	0.01005	17.5	980	0.98692219	230	30	24			
							1440	23	24			
								18	24			

Deneyi Yapan
Experiments

Kontrol Eden
Control

Onay
Approver

Omer Ökçe
Junior Mühendis

Jeoölç Yeksek Mühendisi
Metin TEKDERE

Nevzat SOLAK
Denetçi Mühendis
Belge No: 17469

FR-45a

Page No:

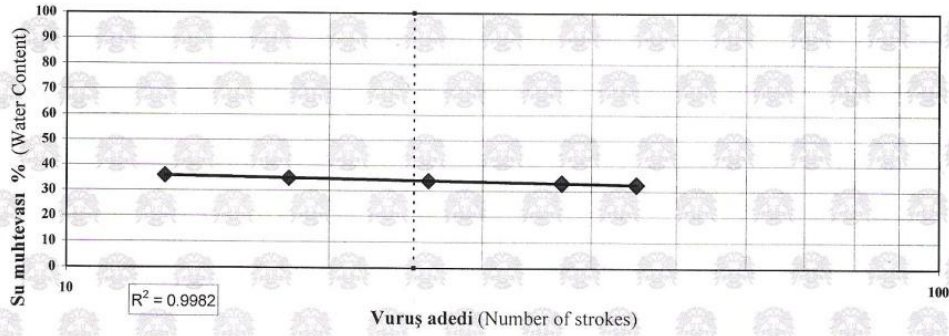
* Deney sonuçları sadece test edilen deney numunelerine aittir.
* Bu belge firmanın izni olmadan kopyalanamaz ve çoğaltılamaz

Tel : 0332 355 17 51
Fax: 0332 355 17 51
www.konya.bel.tr/zeminetut.php

Şekil B.7 : Hidrometrik analiz ve elek analizi deney raporu (karahüyük toprağı için)

LİKİT LİMİT VE PLASTİK LİMİT DENEY RAPORU (Liquid Limit and Plastic Limit Test Report)
TS 1900-1/Mart 2006

Proje Adı (Project Name)	KARAHÜYÜK TOPRAK ARAŞTIRMASI				Num. Alındığı Yer (Location)	KARAHÜYÜK	
Firma (Firm Name)	SÜHEYLE KOÇ				Num. Gel.Tar.(Date of Sampling)	07.09.2011	
Sondaj No (Drilling No)	ÇUVAL-1				Deney Tarihi (Date Of Testing)	08.09.2011	
Laboratuvar No (Lab.No)	11/386				Numune Tipi (Sample Type)	ÇUVAL NUMUNESİ	
Numune No (Sample No)	386-01				Derinlik (Depth) (m)	-	
	LL					PL	
	1	2	3	4	5	1	2
Vuruş adedi(No of Blows)	45	37	26	18	13	----	----
Kap no (Container No)	41	17	14	68	10	38	37
Kap Ağı (Container Weight)	12.56	12.50	12.46	12.46	12.34	12.22	12.53
Kap+ Yaş Num(Container+Wet Sample,g)	25.62	21.96	21.51	22.13	23.86	17.96	17.66
Kap+Kuru Num.(Container+Dry Sample,g)	22.42	19.61	19.22	19.63	20.82	16.85	16.71
Kuru numune ağı (Dry Sample Weight)	9.86	7.11	6.76	7.17	8.48	4.63	4.18
Su ağı (Water Weight, g)	3.2	2.35	2.29	2.5	3.04	1.11	0.95
Su muhtevası(Water Content, %)	32.45	33.05	33.88	34.87	35.85	23.97	22.73

Likit limit (Liquid Limit)	34
Plastik limit (Plastic Limit)	23
Plastisite İndisi (Plasticity Index)	11

Deneyi Yapan
Experiments

Kontrol Eden
Control

Onay
Approver

Ömer ÖRGE
Jeolojik Mühendis

Meftin TEKDERE
Jeolojik Yüksek Mühendisi

Nevzat SOLAK
Denetçi Mühendis
Belge No: 17469

FR-46

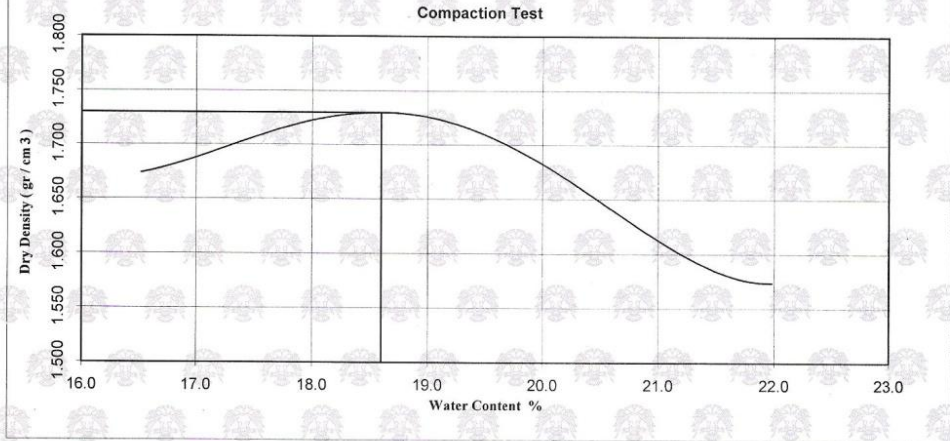
Sayfa No (Page No):
Tel : 0332 355 17 51
Fax: 0332 355 17 51
www.konya.bel.tr/zeminetut.php

* Deney sonuçları sadece test edilen deney numunelerine aittir.
* Bu belge firmanın izni olmadan kopyalanamaz ve çoğaltılamaz

Şekil B.8 : Likit limit ve plastik limit deney raporu

KURU BİRİM AĞIRLIK SU İÇERİĞİ BAĞINTISININ BULUNMASI (TS 1900-1)

Proje Adı	: KARAHÜYÜK TOPRAK ARAŞTIRMASI	Num. Alındığı Yer	: KARAHÜYÜK		
Firma	: SÜHEYLA KOÇ	Numune Geliş Tarihi	: 07.09.2011		
Sondaj/Kuyu No	: ÇUVAL-2	Deney Baş. Tarihi	: 12.09.2011		
Laboratuvar No	: 10 / 387	Deney Bit. Tarihi	: 13.09.2011		
Numune No	: 387-01	Derinlik	: 0-15 cm		
Darbe Sayısı	56	Metod	Standart	Numune Tipi	Çuval
Tabaka Sayısı	5	Hacim	2128		
Rtbt.Kap No / Moisture can no	W 1	W 2	W 3	W4	W 5
Kap Ağırlığı / Mass of can	54.63	55.44	56.20	53.79	56.22
Kap+Yaş Numune / M.wet soil+can	426.44	389.91	401.05	432.71	315.05
Kap+Kuru Numune / M.Dry soil+can	373.72	339.75	346.32	368.04	268.41
Su Ağırlığı / Mass of water	52.7	50.2	54.7	64.7	46.6
Toprak Ağırlığı / Mass of soil	319.1	284.3	290.1	314.3	212.2
% Rutubet / Water c. w %	16.5	17.6	18.9	20.6	22.0
Düzl.Rutubet / Ass. Water con	17	18	19	21	22
% Rutubet / Water c. w %	16.5	17.6	18.9	20.6	22.0
Toprak+Kap Ağırl./Mass of soil+mold	10150	10285	10371	10214	10085
Kalıp Ağırlığı / Mass of mold	6000	6000	6000	6000	6000
Toprak Ağırlığı / Mass of soil	4150	4285	4371	4214	4085
Yaş Birim Ağırlık / Wet unit wgt.	1.950	2.014	2.054	1.980	1.920
Kuru Birim Ağırlık / Dry unit wgt.	1.674	1.712	1.728	1.642	1.574

% Rutubet / Optimum Moisture (w %) :	18.60
Max.Kuru Birim Ağırlık / Dry density gr./cm3 :	1.730

Deneyi Yapan

Ömer ÖRGE
Jeoloji Mühendisi

Kontrol Eden

Metin TEKDERE
Jeoloji Yüksek Mühendisi

Onay

Nevzat SOLAK
Denetçi Mühendis
Belge No: 17469

* Deney sonuçları sadece test edilen deney numunelerine aittir.
* Bu belge firmanın izni olmadan kopyalanamaz ve çoğaltılamaz.

Tel : 0332 355 17 51
Fax: 0332 355 17 51
www.konya.bel.tr/zeminetut.php

Şekil B.9 : Standart Proktor deney raporu

BASINÇ DAYANIM TEST SONUÇLARI

%10 kireç katkılı kerpiç numunelerinin basınç dayanımı

Numune numarası	A(mm)	B(mm)	H(mm)	Ağırlık(g)	Basınç(N)	Basınç dayanımı(N/mm ²)
1	67,08	68,22	68,65	467,05	3270	0,714
2	70,01	69,43	69,22	488,34	3100	0,637
3	69,42	69,07	69,35	464,27	2840	0,592
4	70,89	69,08	68,88	488,57	2700	0,551
Ortalama Basınç Dayanımı(N/mm ²)						0,6235

%10 alçı katkılı kerpiç numunelerinin basınç dayanımı

Numune numarası	A(mm)	B(mm)	H(mm)	Ağırlık(g)	Basınç(N)	Basınç dayanımı(N/mm ²)
1	72	71,50	69,80	540	9806	1,904
2	69	72	68	529	9806	1,973
3	73	72	69	525	9806	1,865
4	70	69	70	530	8825	1,827
5	69	72,50	69	550	8825	1,764
Ortalama Basınç Dayanımı(N/mm ²)						1,8666

Yapıdan alınan kerpiç tuğlasının basınç dayanımı

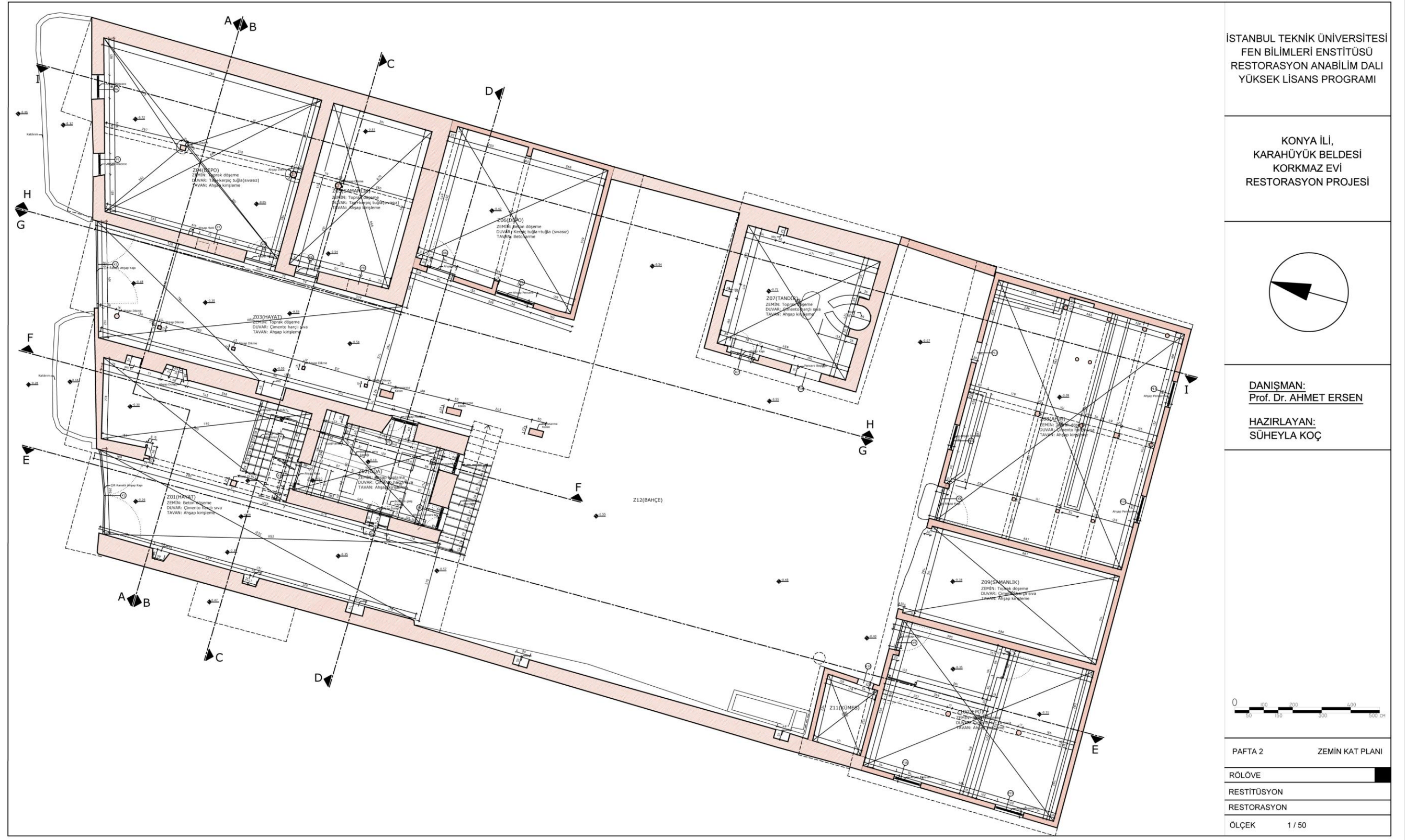
Numune numarası	A(mm)	B(mm)	H(mm)	Ağırlık(g)	Basınç(N)	Basınç dayanımı(N/mm ²)
1	260	260	80	9350	245166	3,759

Şekil B.10 : Basınç Dayanımı test sonuçları

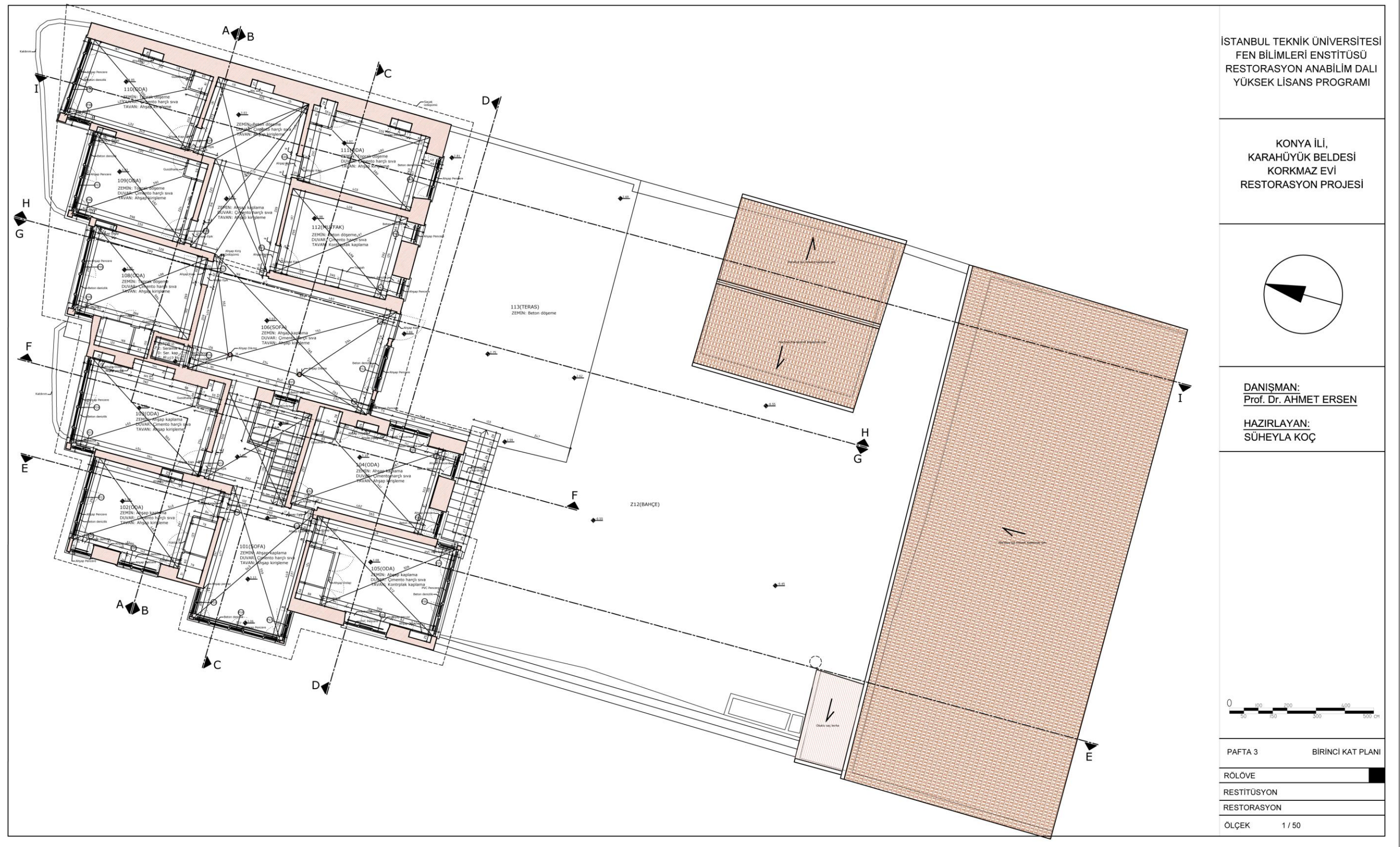
EK C: Çizimler

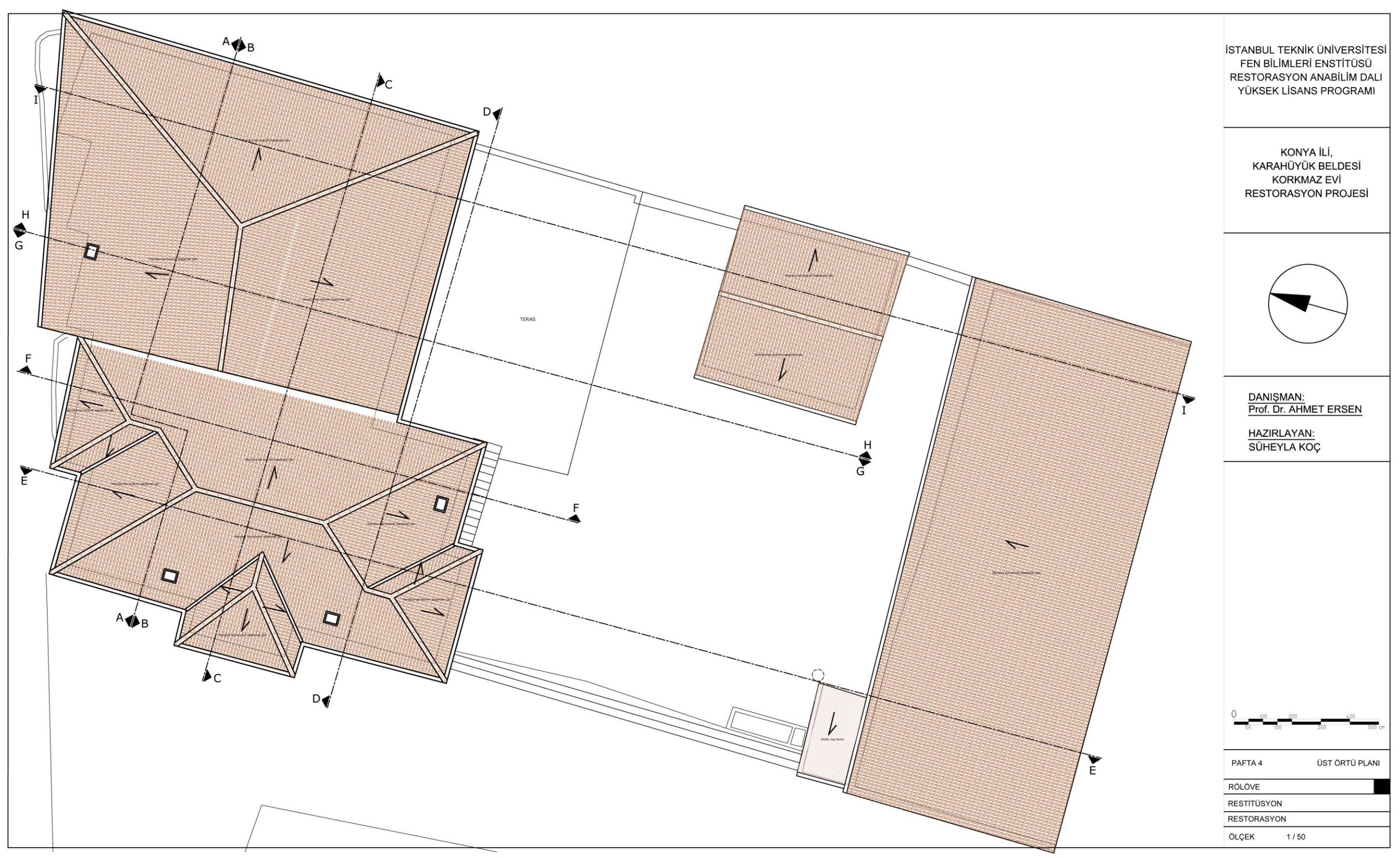
Şekil C.1 : Rölevé vaziyet planı

Şekil C.2 : Rölöve zemin kat planı

Şekil C.3 : Rölöve birinci kat planı

Şekil C.4 : Rölöve üst örtü planı

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KONYA İLİ,
KARAHÜYÜK BELDESİ
KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. AHMET ERSEN

HAZIRLAYAN:
SÜHEYLA KOÇ

PAFTA 5

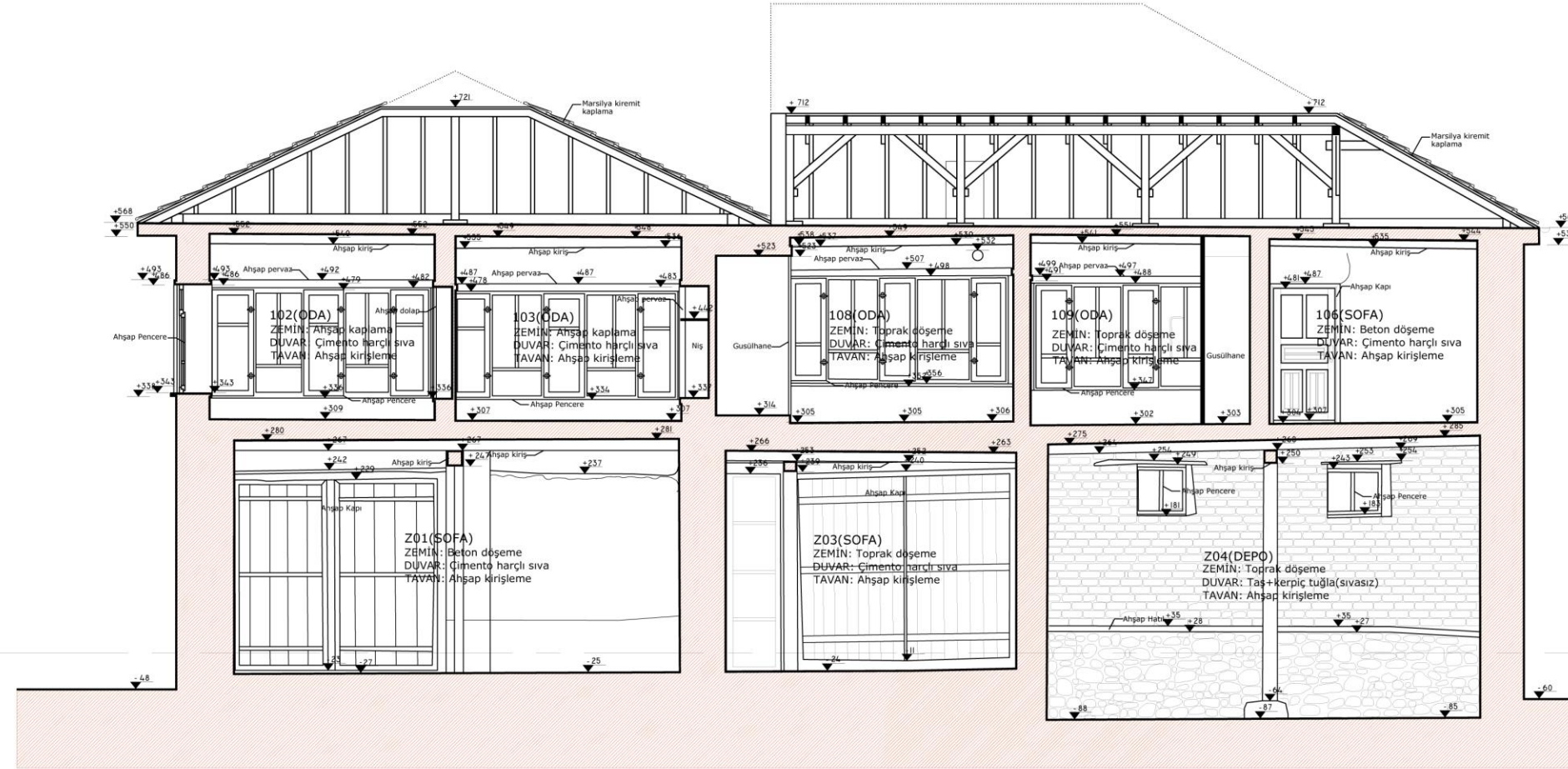
A-A KESİTİ

RÖLÖVE

RESTİTÜSYON

RESTORASYON

ÖLÇEK 1 / 50

Şekil C.5 : Rölöve A-A kesiti

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KONYA İLİ,
KARAHÜYÜK BELDESİ
KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. AHMET ERSEN

HAZIRLAYAN:
SÜHEYLA KOÇ

PAFTA 6

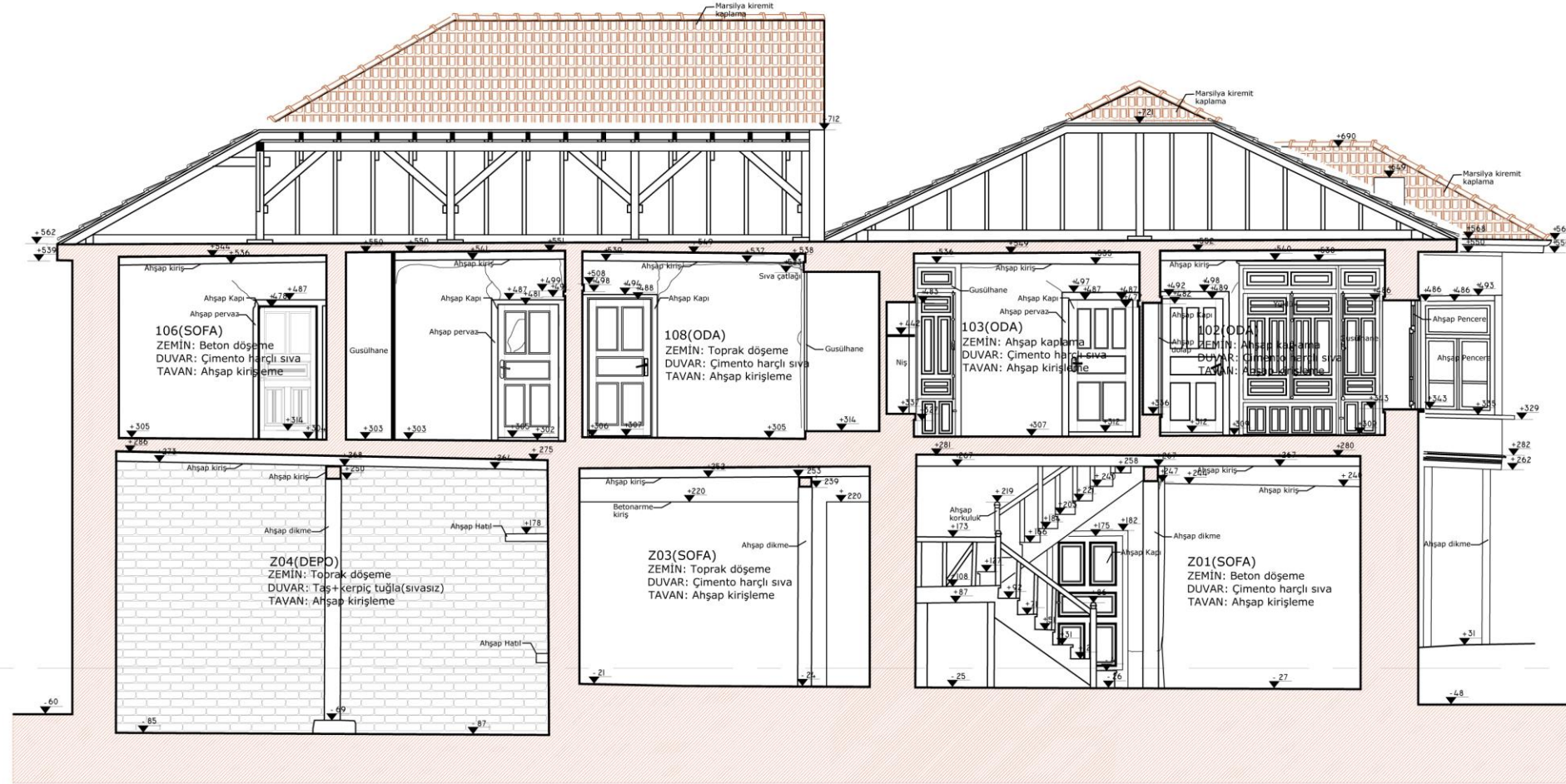
B-B KESİTİ

RÖLÖVE

RESTİTÜSYON

RESTORASYON

ÖLÇEK 1 / 50

Şekil C.6 : Rölöve B-B kesiti

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KONYA İLİ,
KARAHÜYÜK BELDESİ
KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. AHMET ERSEN

HAZIRLAYAN:
SÜHEYLA KOÇ

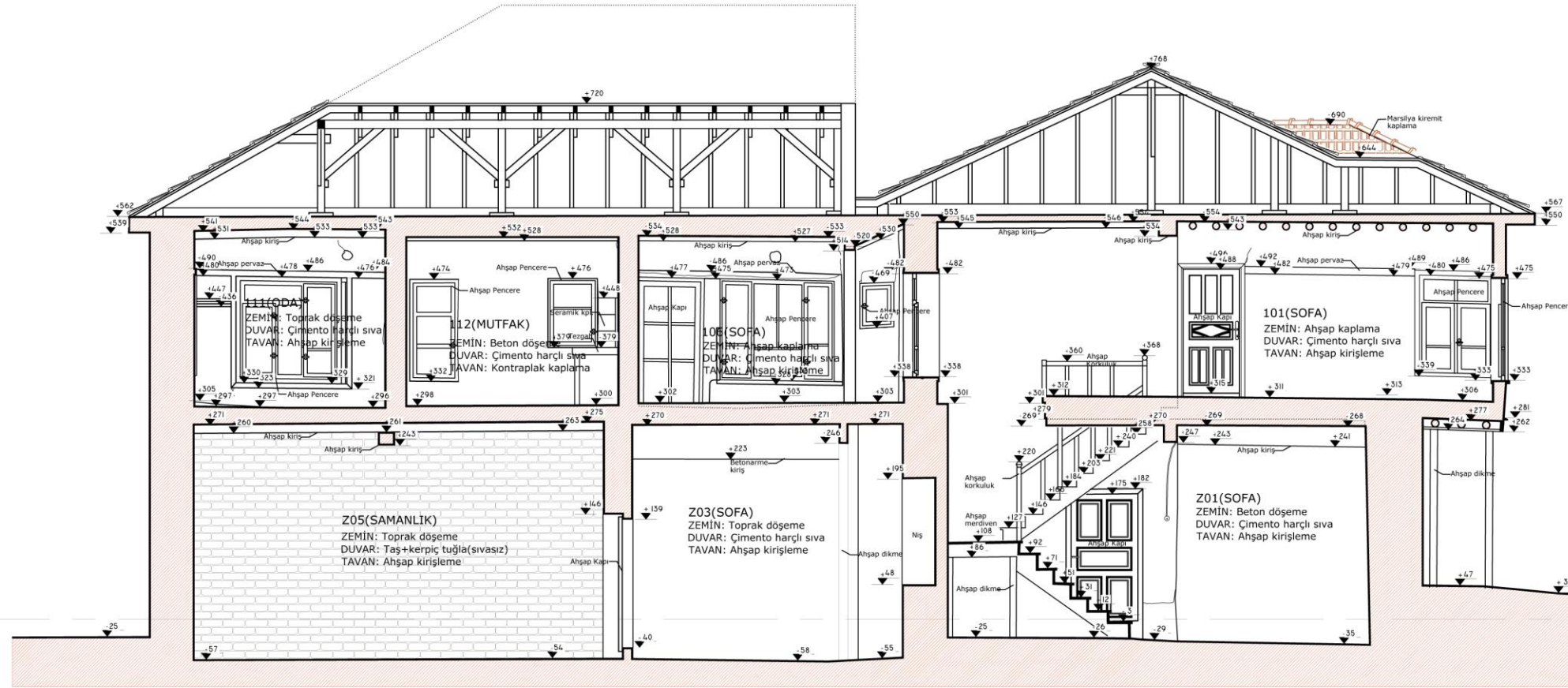
PAFTA 7 C-C KESİTİ

RÖLÖVE

RESTİTÜSYON

RESTORASYON

ÖLÇEK 1 / 50

Şekil C.7 : Rölöve C-C kesiti

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KONYA İLİ,
KARAHÜYÜK BELDESİ
KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. AHMET ERSEN

HAZIRLAYAN:
SÜHEYLA KOÇ

PAFTA 8

D-D KESİTİ

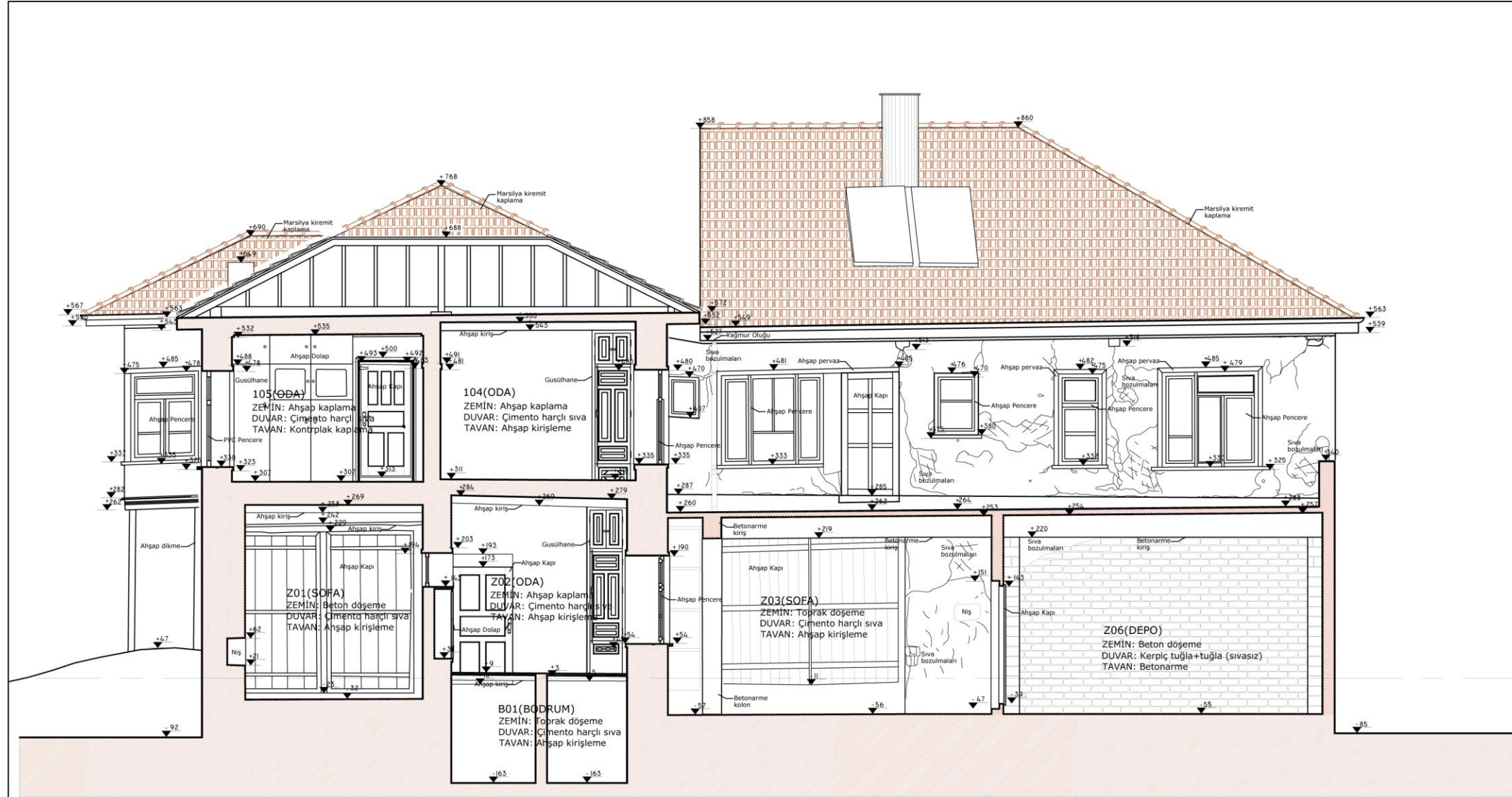
RÖLÖVE

RESTİTÜSYON

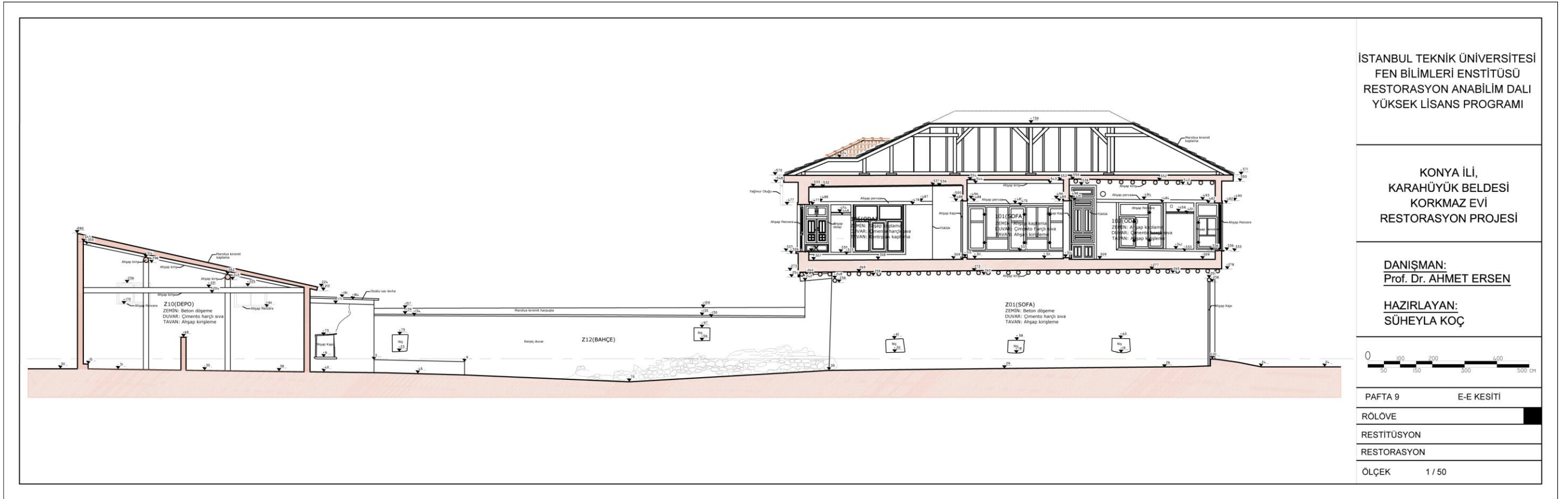
RESTORASYON

ÖLÇEK

1 / 50

Şekil C.8 : Rölöve D-D kesiti

Şekil C.9 : Rölöve E-E kesiti

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KONYA İLİ,
KARAHÜYÜK BELDESİ
KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. AHMET ERSEN

HAZIRLAYAN:
SÜHEYLA KOÇ

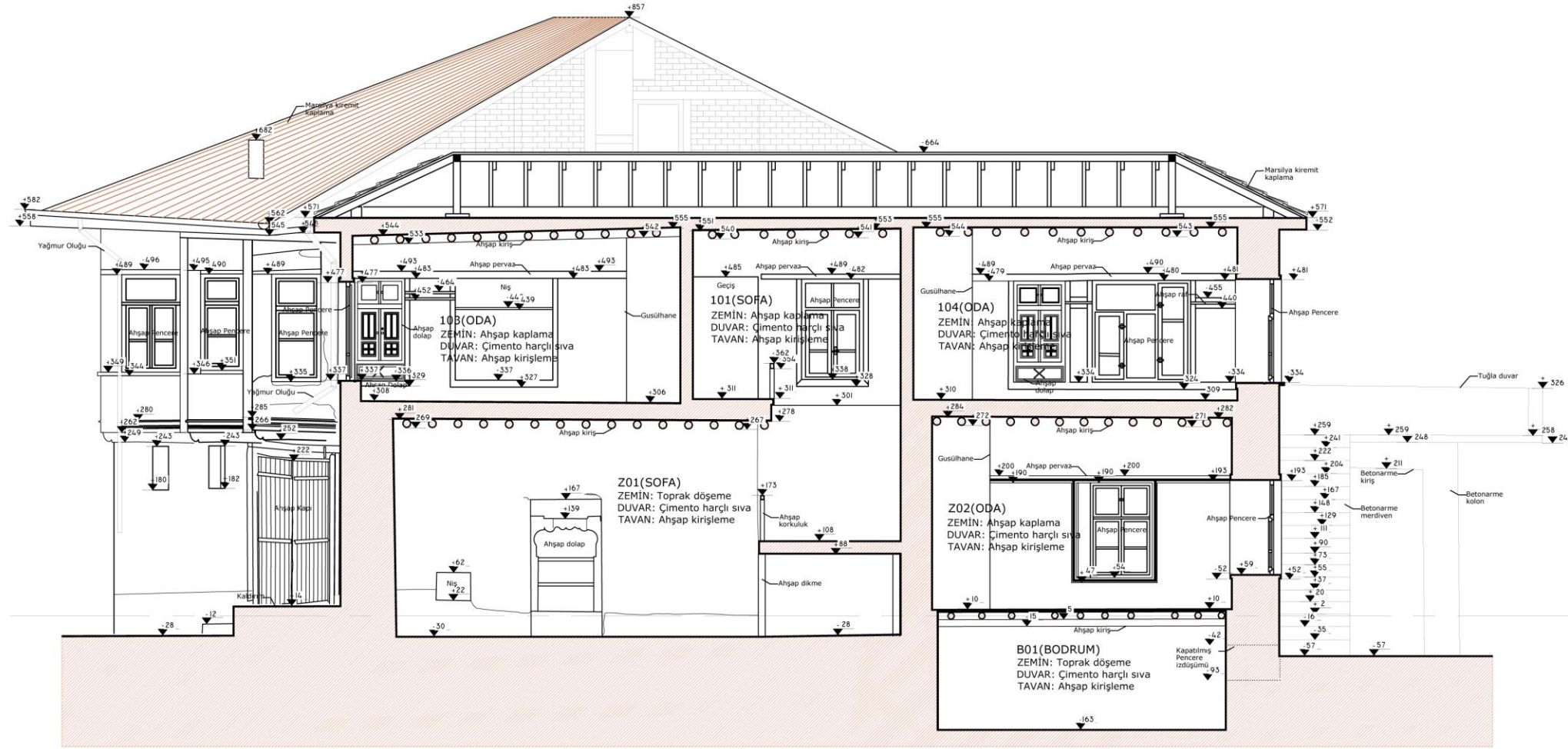
PAFTA 10 F-F KESİTİ

RÖLÖVE

RESTİTÜSYON

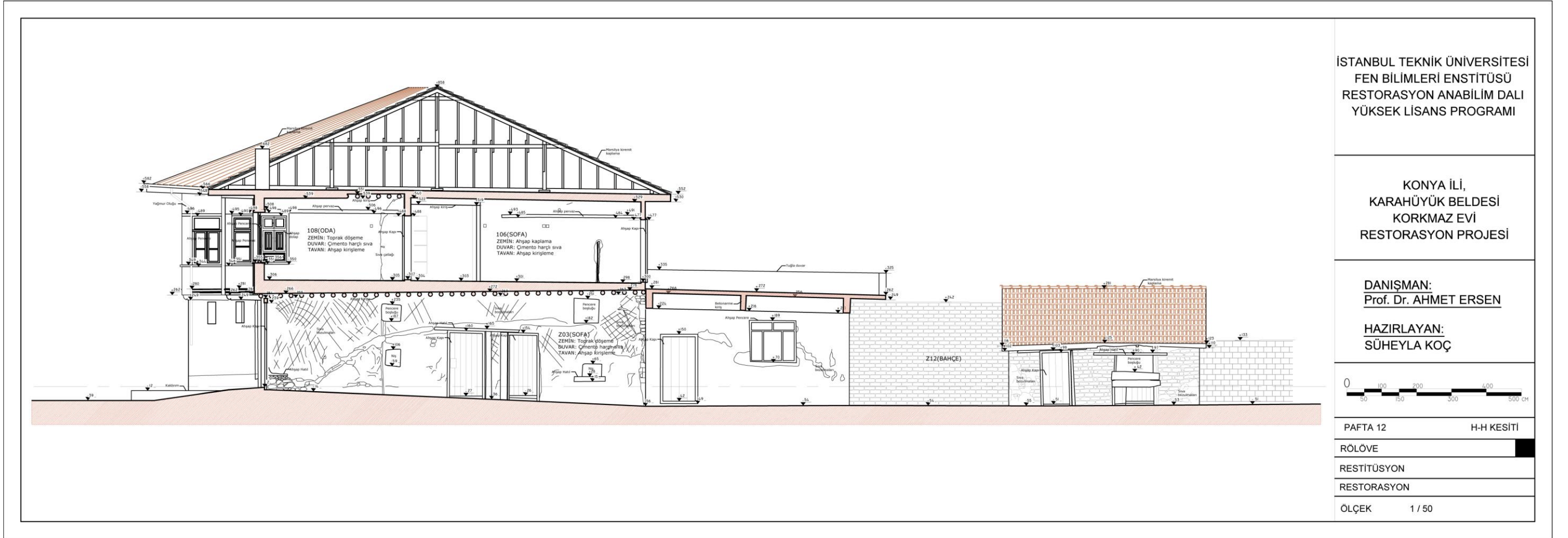
RESTORASYON

ÖLÇEK 1 / 50

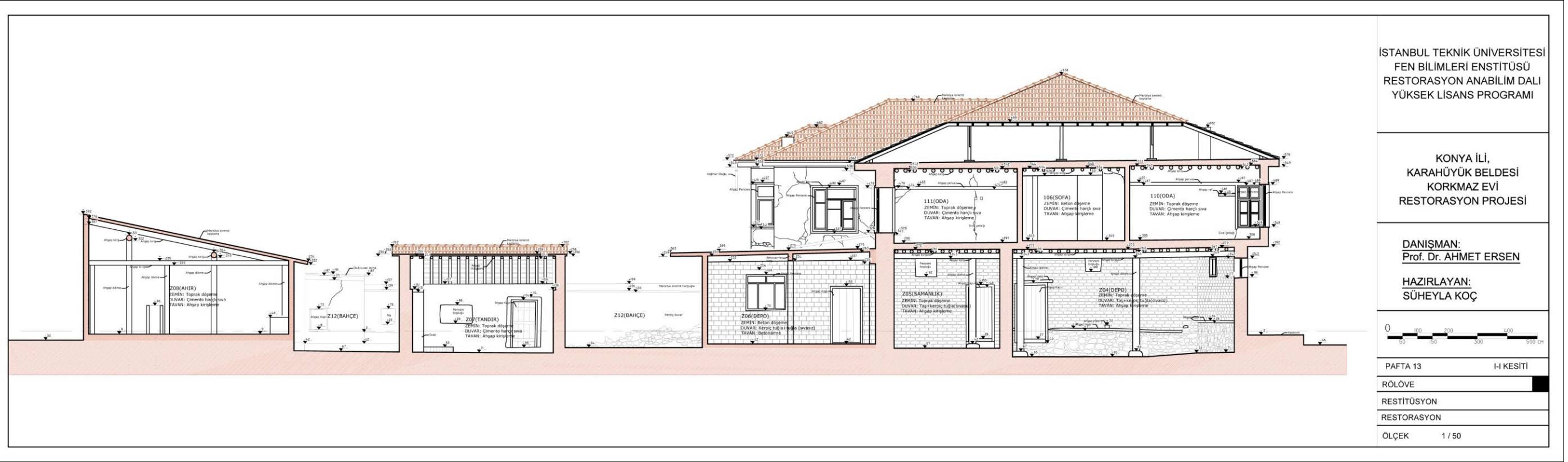

Şekil C.10 : Rölöve F-F kesiti

Şekil C.12 : Rölöve H-H kesiti

Şekil C.13 : Rölöve I-I kesiti

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KONYA İLİ,
KARAHÜYÜK BELDESİ
KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. AHMET ERSEN

HAZIRLAYAN:
SÜHEYLA KOÇ

PAFTA 14 KUZAY CEPHESİ

RÖLÖVE

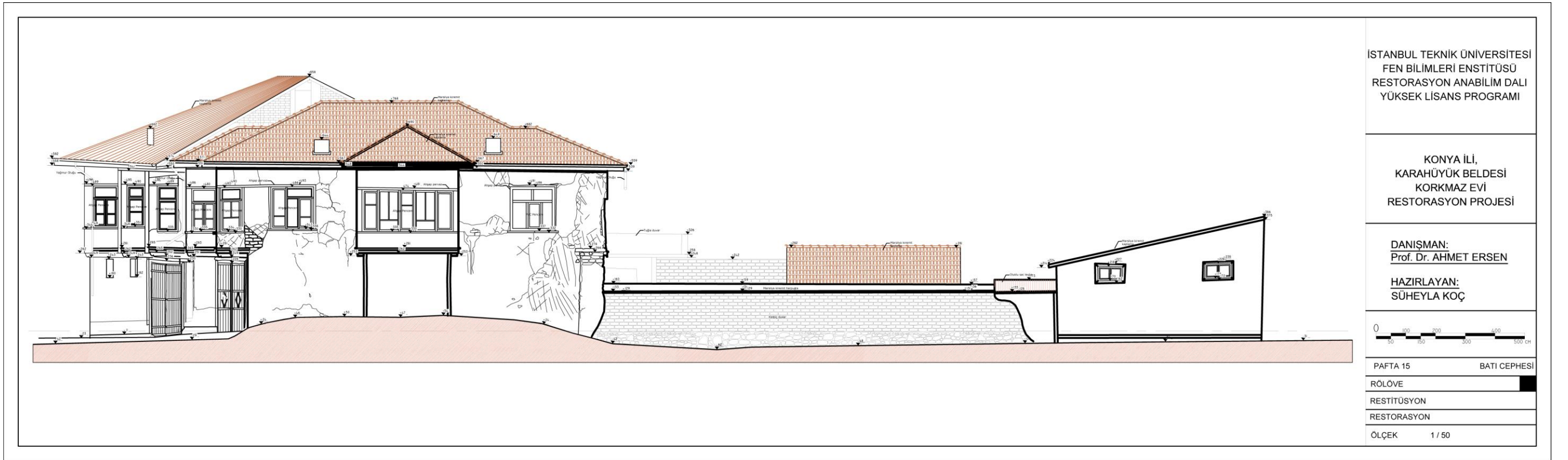
RESTİTÜSYON

RESTORASYON

ÖLÇEK 1 / 50

Şekil C.14 : Rölöve kuzey cephesi

Şekil C.15 : Rölöve batı cephesi

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KONYA İLİ,
KARAHÜYÜK BELDESİ
KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. AHMET ERSEN

HAZIRLAYAN:
SÜHEYLA KOÇ

PAFTA 16 GÜNEY CEPHESİ

RÖLÖVE

RESTİTÜSYON

RESTORASYON

ÖLÇEK 1 / 50

Şekil C.16 : Rölöve güney cephesi

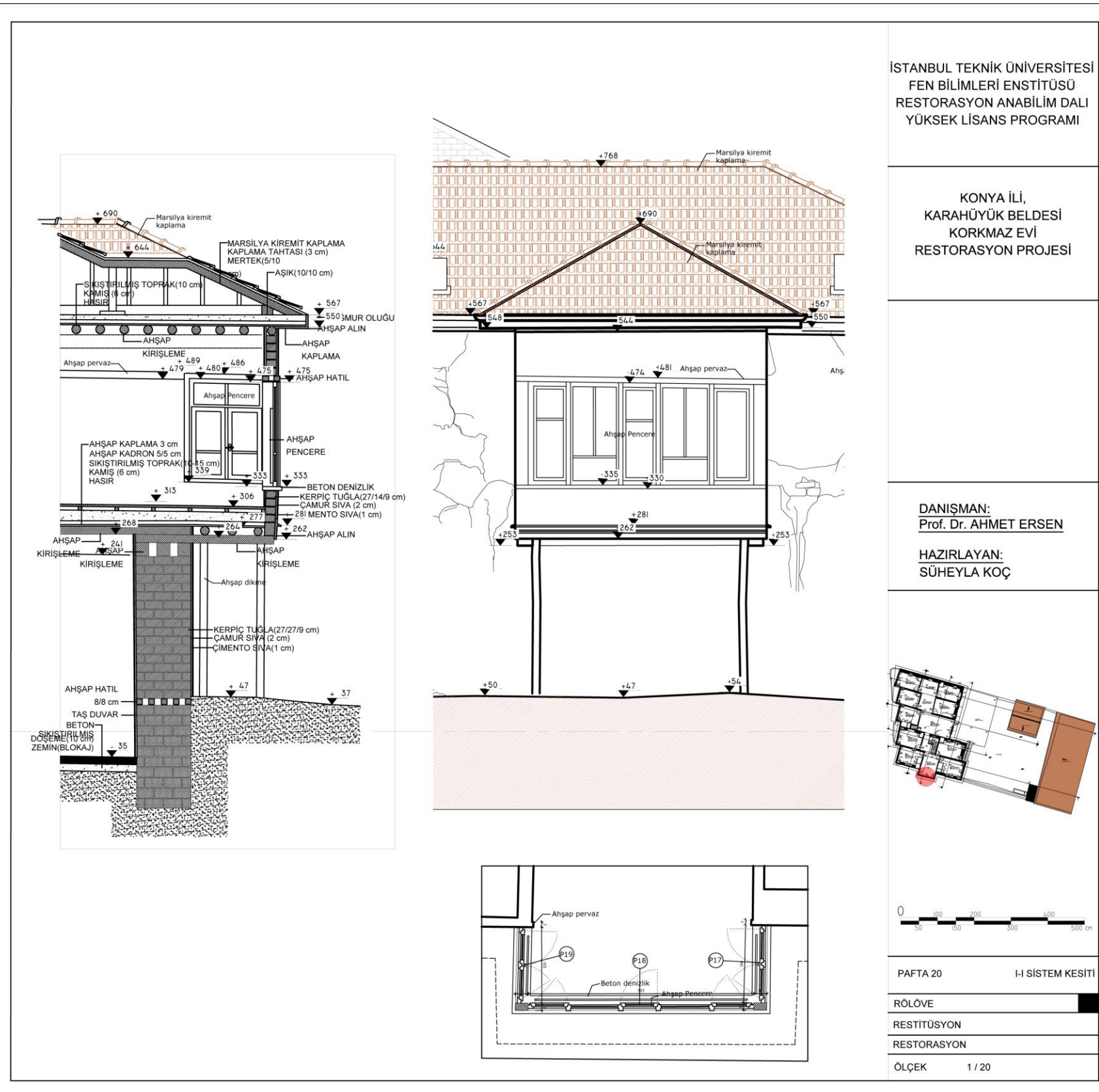
Şekil C.17 : Rölöve kapı detayları

Şekil C.18 : Rölöve pencere detayları

Şekil C.19 : Rölöve pencere ve dolap detayları

KONYA İLİ,
KARAHÜYÜK BELDESİ
KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. AHMET ERSEN

PAFTA 21 II-II SİSTEM KESİTİ

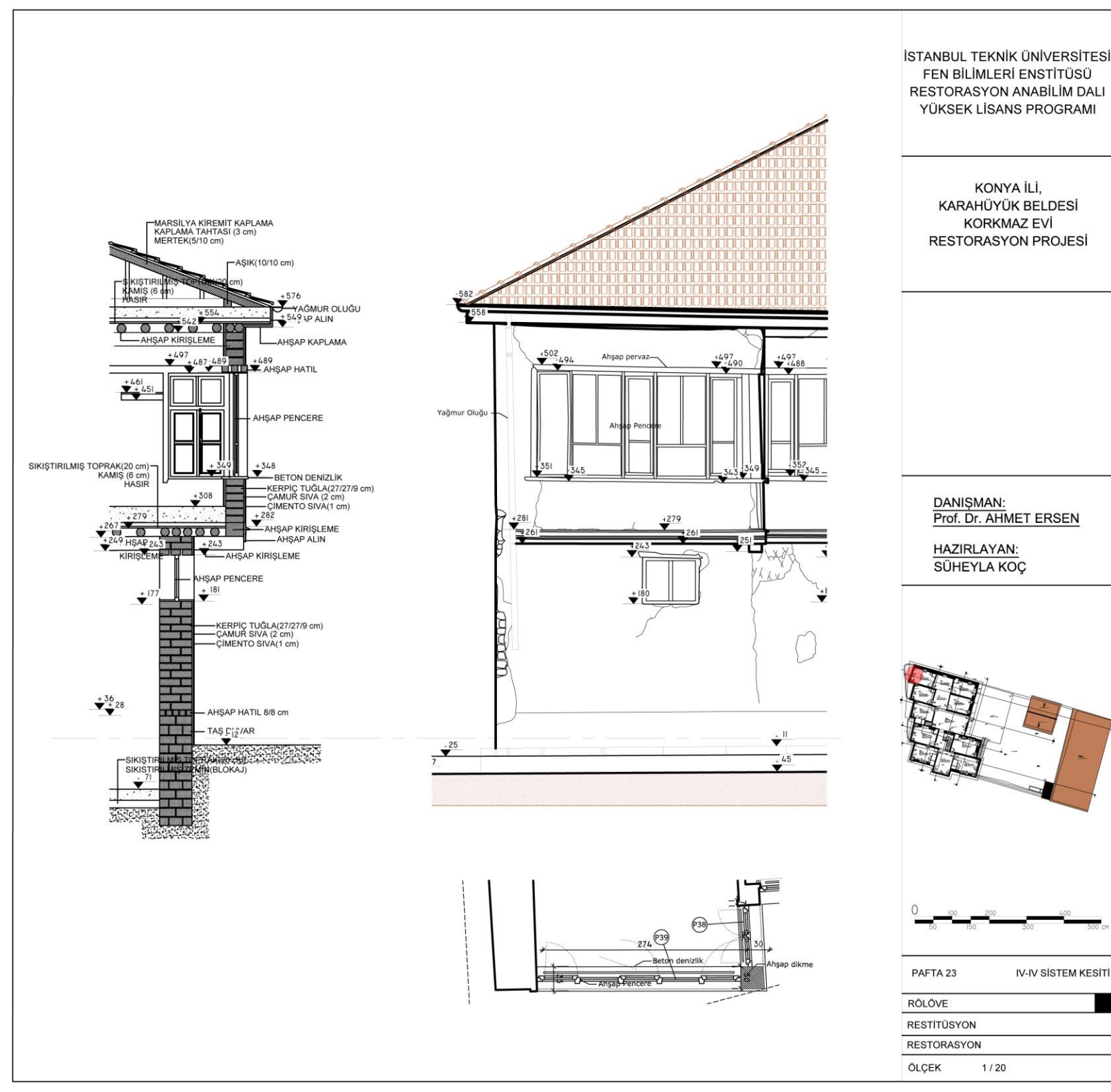
RÖLÖVE

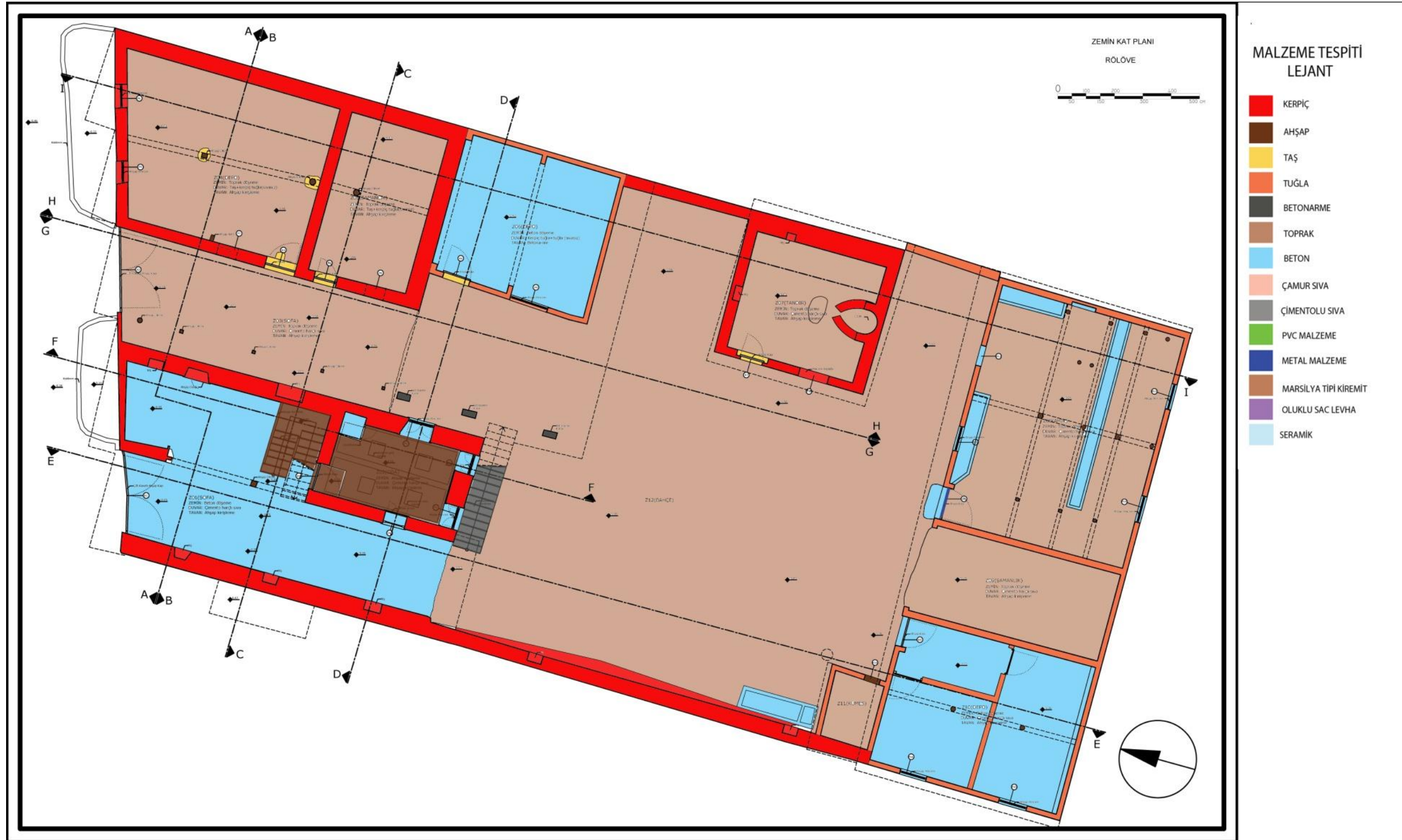
RESTİTÜSYON

RESTORASYON

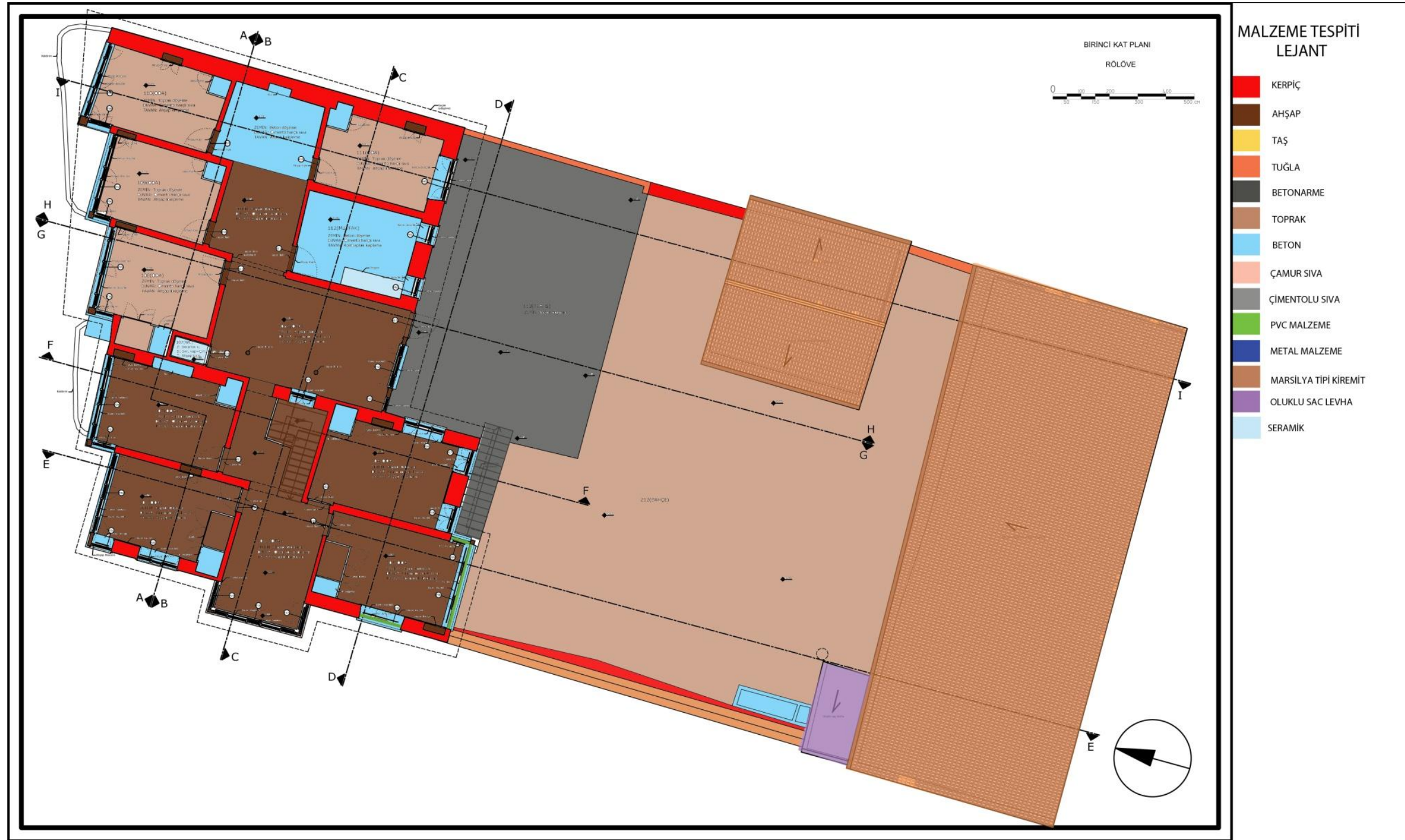
ÖLÇEK 1 / 20

247

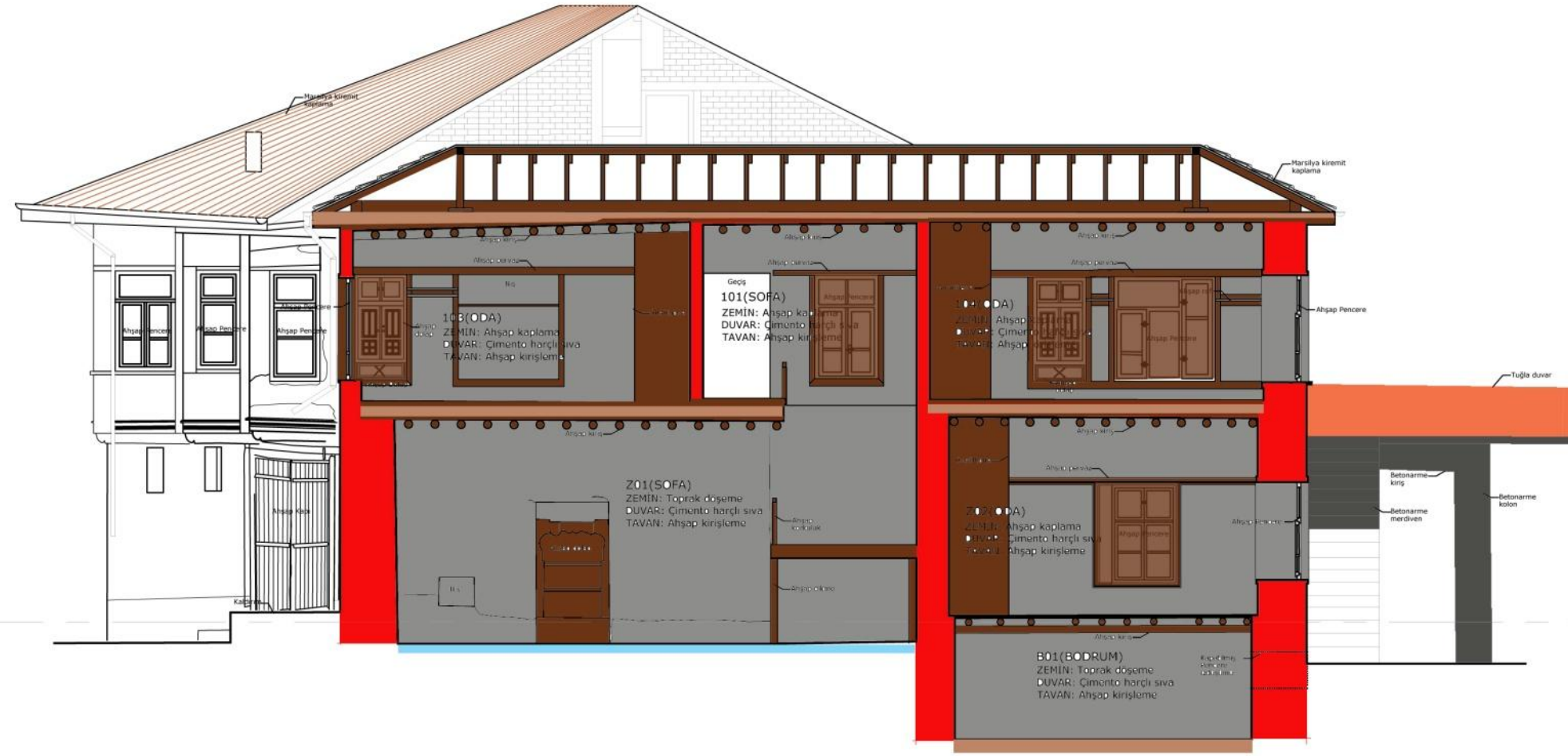

Şekil C.24 : Zemin kat malzeme analizi

Şekil C.25 : Üst kat malzeme analizi

MALZEME TESPİTİ LEJANT

- KERPIÇ
- AĞAÇ
- TAŞ
- TUĞLA
- BETONARME
- TOPRAK
- BETON
- ÇAMUR SIVA
- ÇİMENTOLU SIVA
- PVC MALZEME
- METAL MALZEME
- MARSİLYA TİPİ KİREMIT
- OLUKLU SAC LEVHA
- SERAMİK

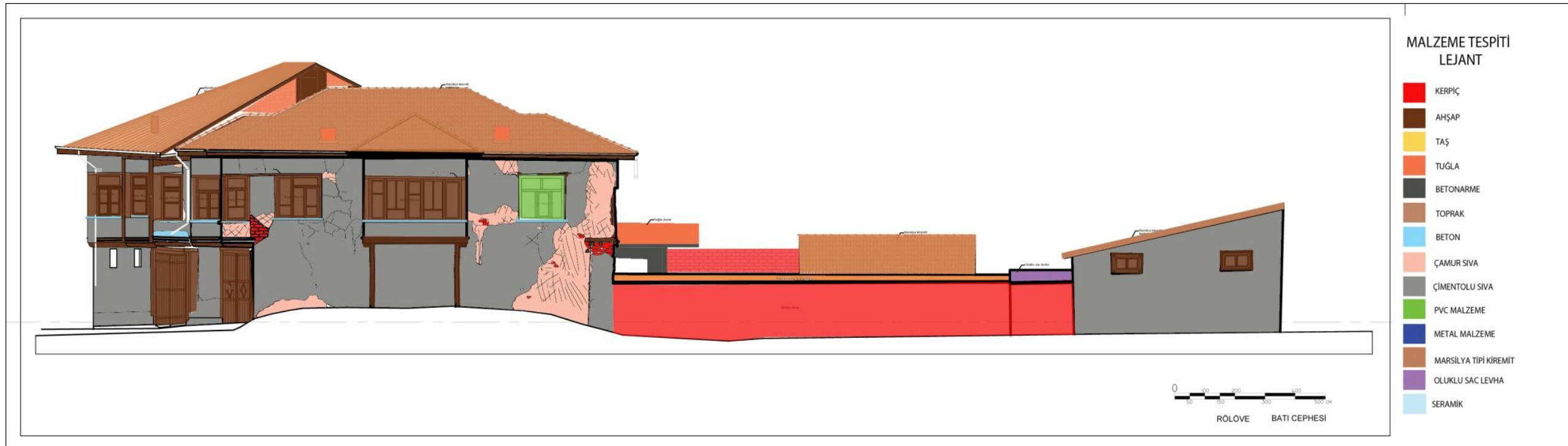

RÖLÖVE F-F KESİTİ

Şekil C.26 : F-F kesiti kat malzeme analizi

Şekil C.27 : I-I kesiti malzeme analizi

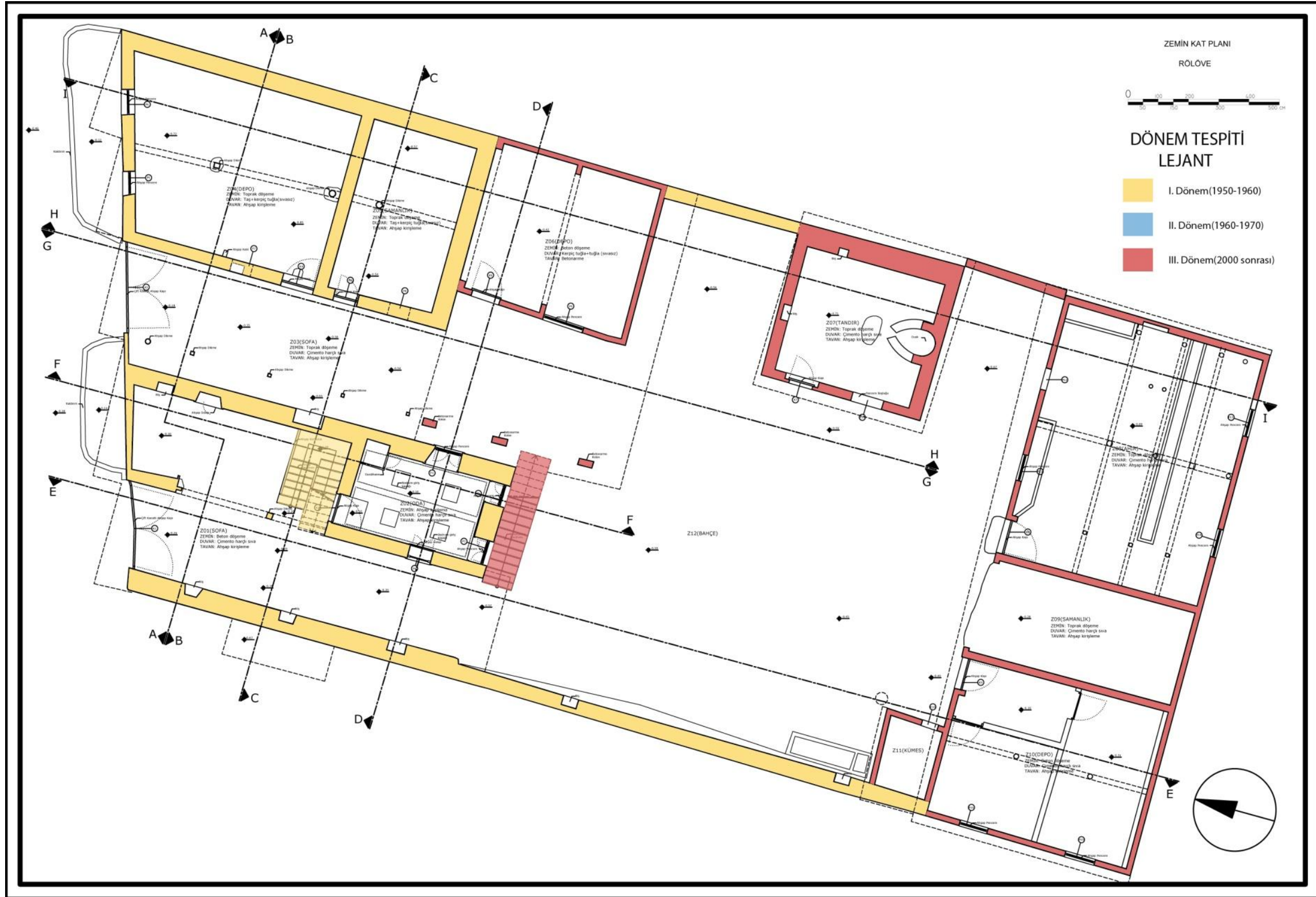
Şekil C.28 : Batı cephesi malzeme analizi

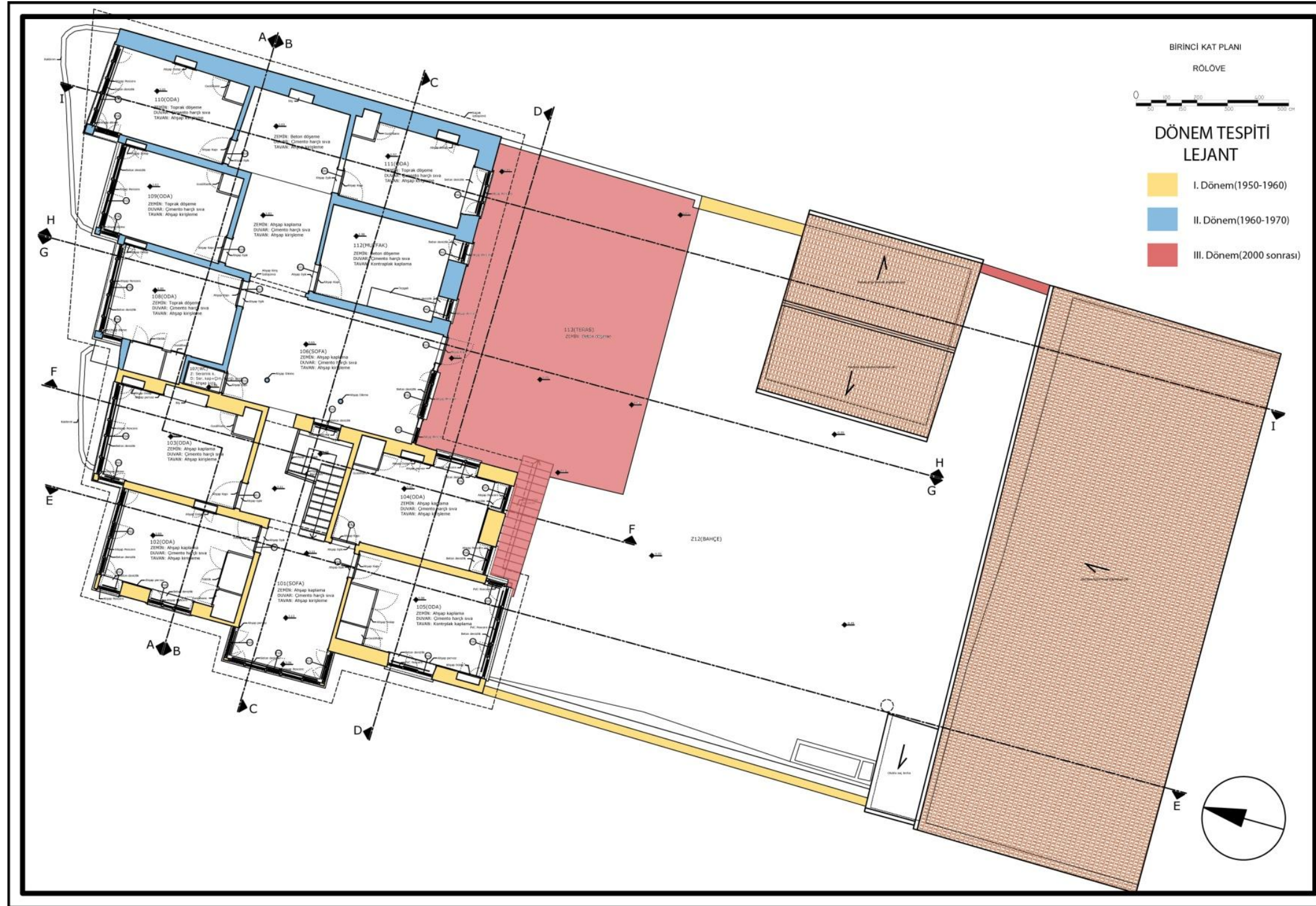
Şekil C.29 : Kuzey cephesi malzeme analizi

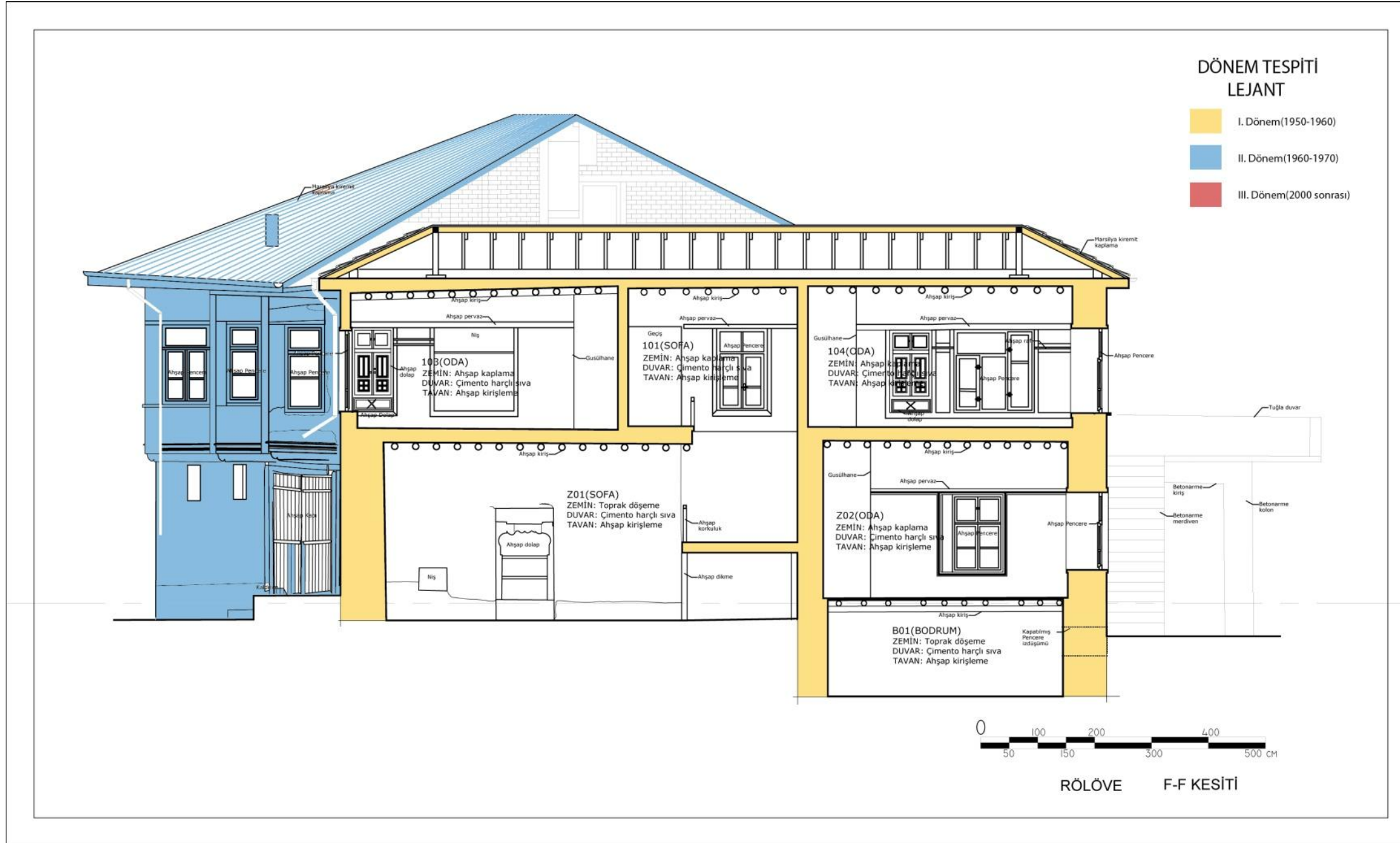
Şekil C.30 : Güney cephesi malzeme analizi

Şekil C.31 : Zemin kat dönem analizi

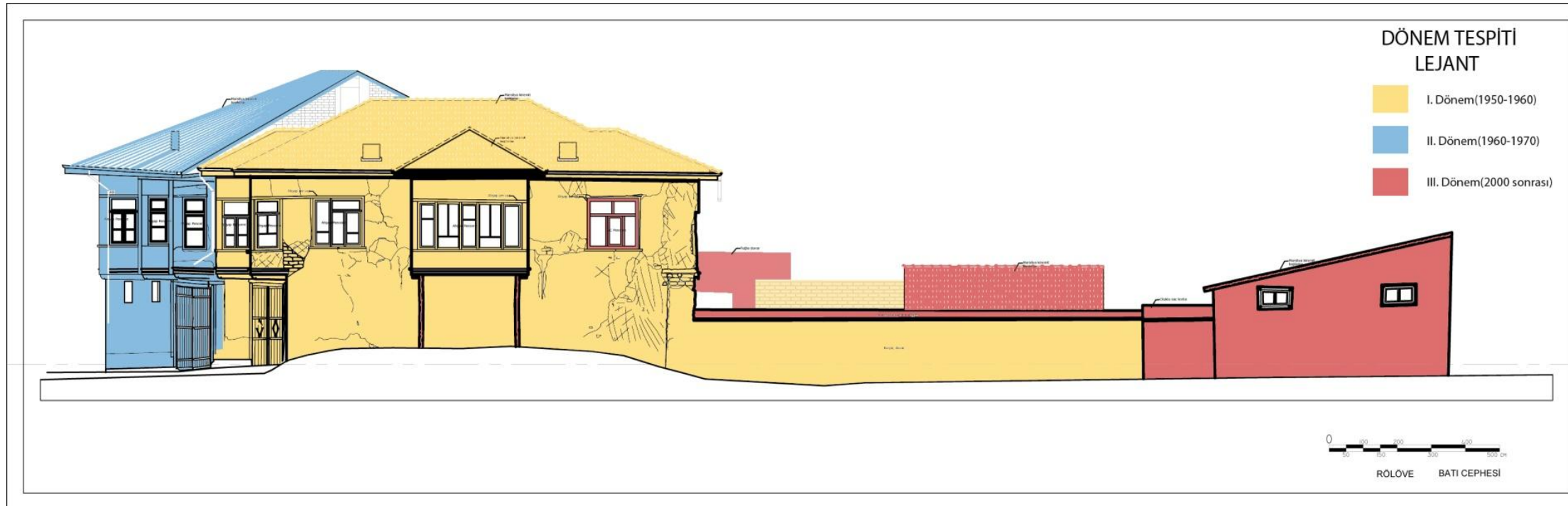
Şekil C.32 : Üst kat dönem analizi

Şekil C.33 : F-F kesiti kat dönem analizi

Şekil C.34 : I-I kesiti dönem analizi

Şekil C.35 : Batı cephesi dönem analizi

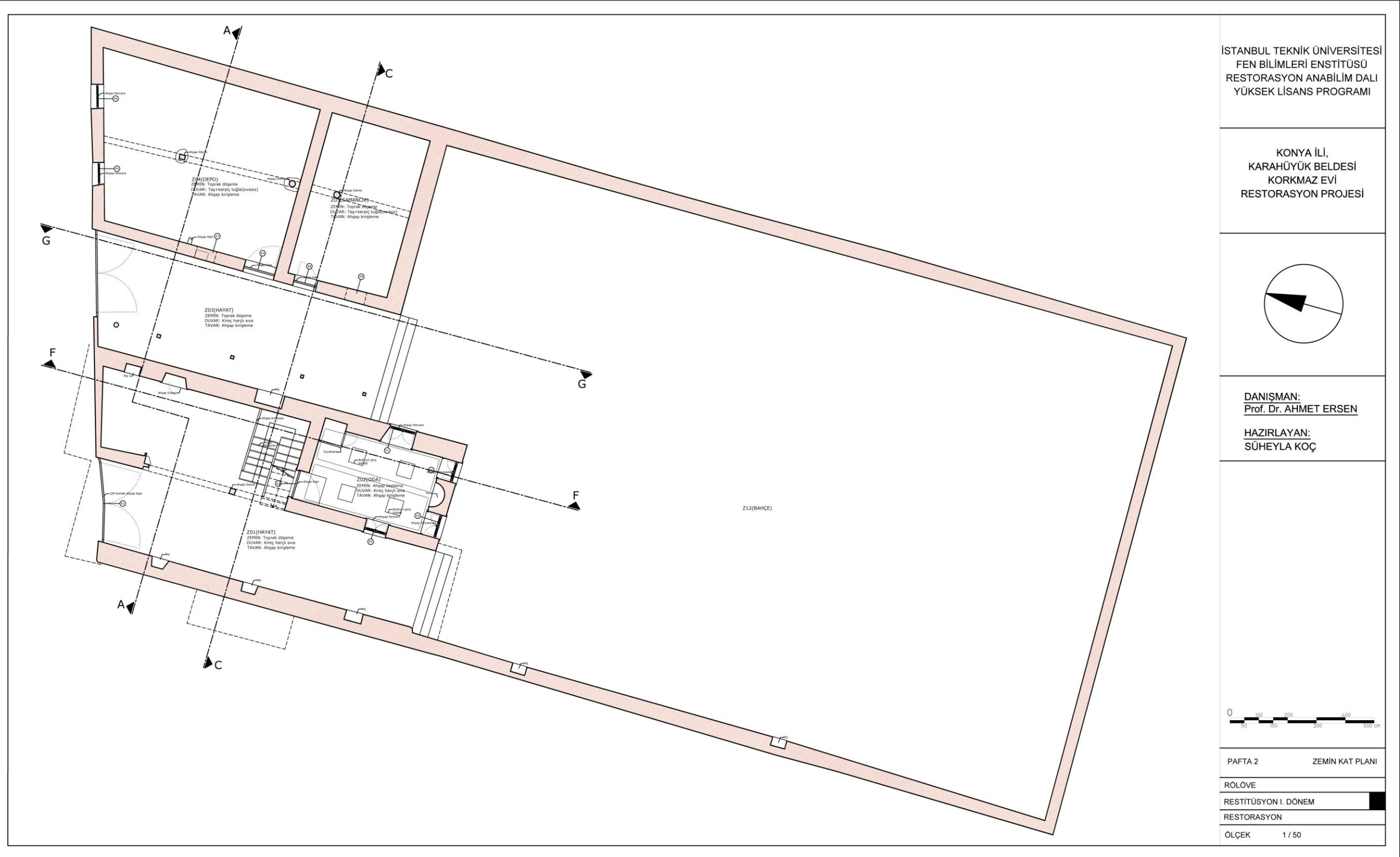
Şekil C.36 : Kuzey cephesi dönem analizi

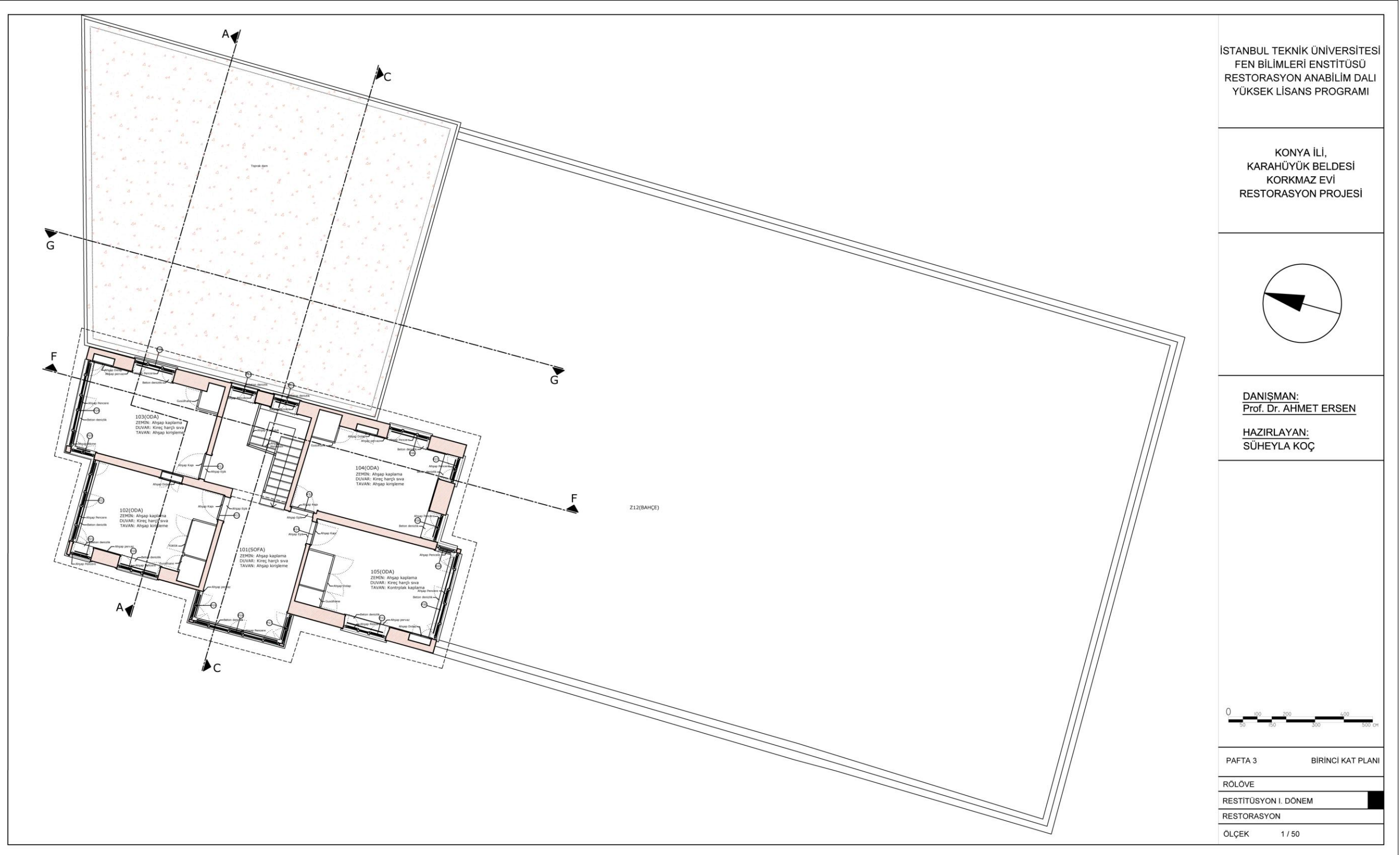
Şekil C.37 : Güney cephesi dönem analizi

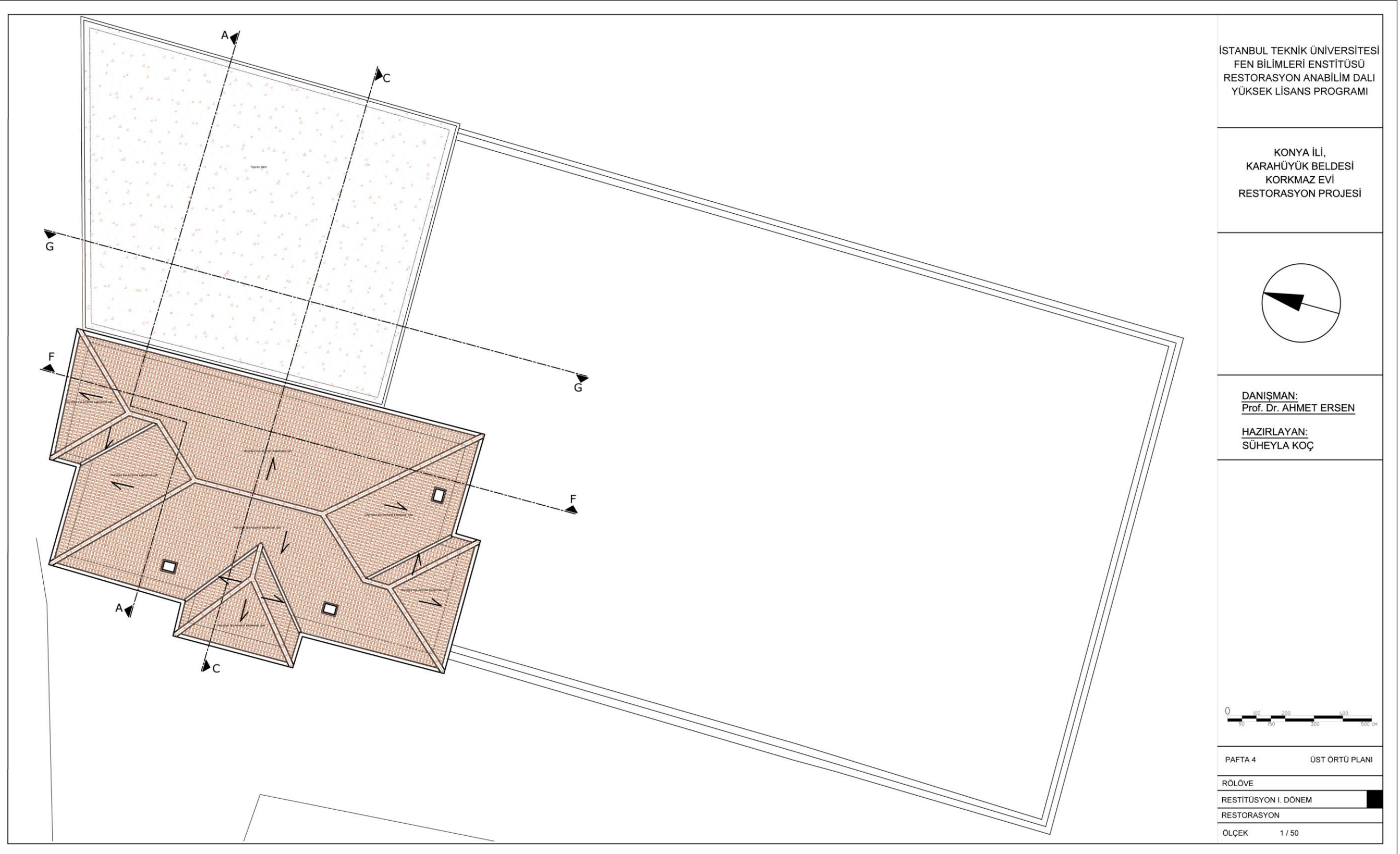
Şekil C.38 : Restitüsyon I. dönem vaziyet planı

Şekil C.39 : Restitüsyon I. dönem zemin kat planı

Şekil C.40 : Restitüsyon I. dönem birinci kat planı

Şekil C.41 : Restitüsyon I. dönem üst örtü planı

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KONYA İLİ,
KARAHÜYÜK BELDESİ
KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. AHMET ERSEN

HAZIRLAYAN:
SÜHEYLA KOÇ

PAFTA 5 A-A KESİTİ

RÖLÖVE

RESTİTÜSYON I. DÖNEM

RESTORASYON

ÖLÇEK 1 / 50

Şekil C.42 : Restitüsyon I. dönem A-A kesiti

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KONYA İLİ,
KARAHÜYÜK BELDESİ
KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. AHMET ERSEN

HAZIRLAYAN:
SÜHEYLA KOÇ

PAFTA 6

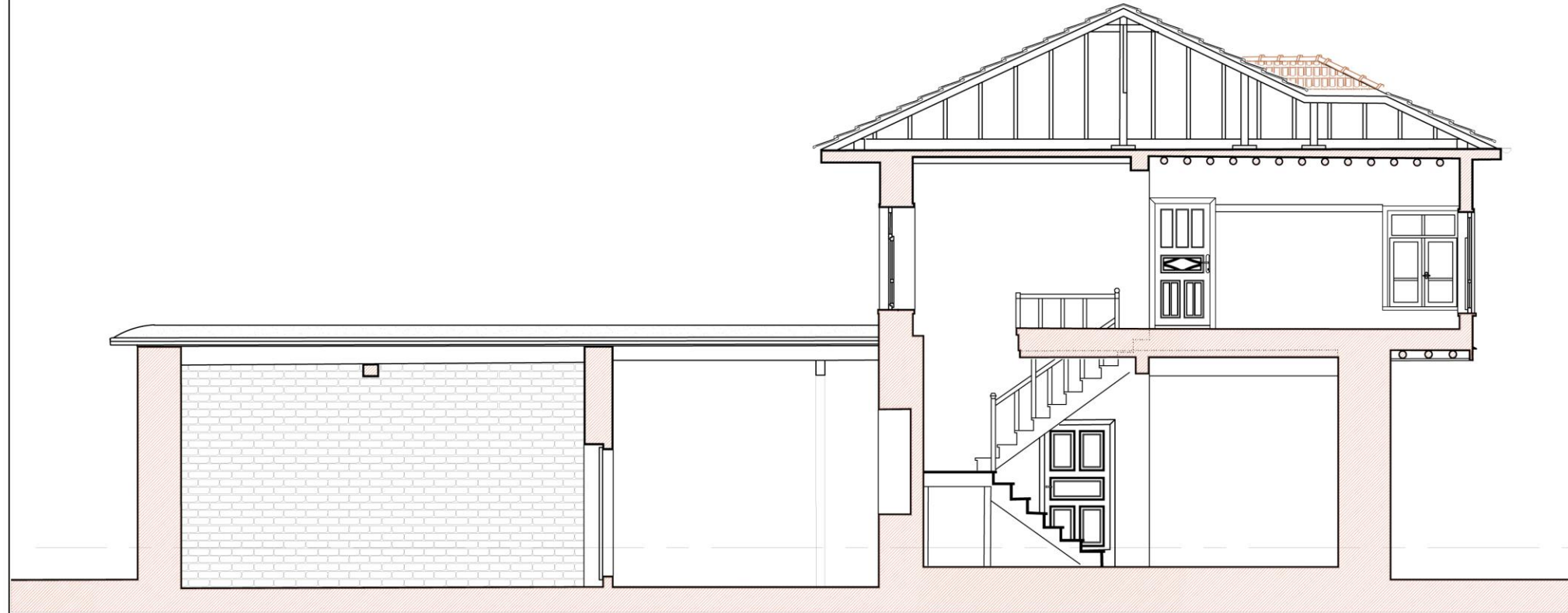
C-C KESİTİ

RÖLÖVE

RESTİTÜSYON I. DÖNEM

RESTORASYON

ÖLÇEK 1 / 50

Şekil C.43 : Restitüsyon I. dönem C-C kesiti

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KONYA İLİ,
KARAHÜYÜK BELDESİ
KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. AHMET ERSEN

HAZIRLAYAN:
SÜHEYLA KOÇ

PAFTA 7 F-F KESİTİ

RÖLÖVE

RESTİTÜSYON I. DÖNEM

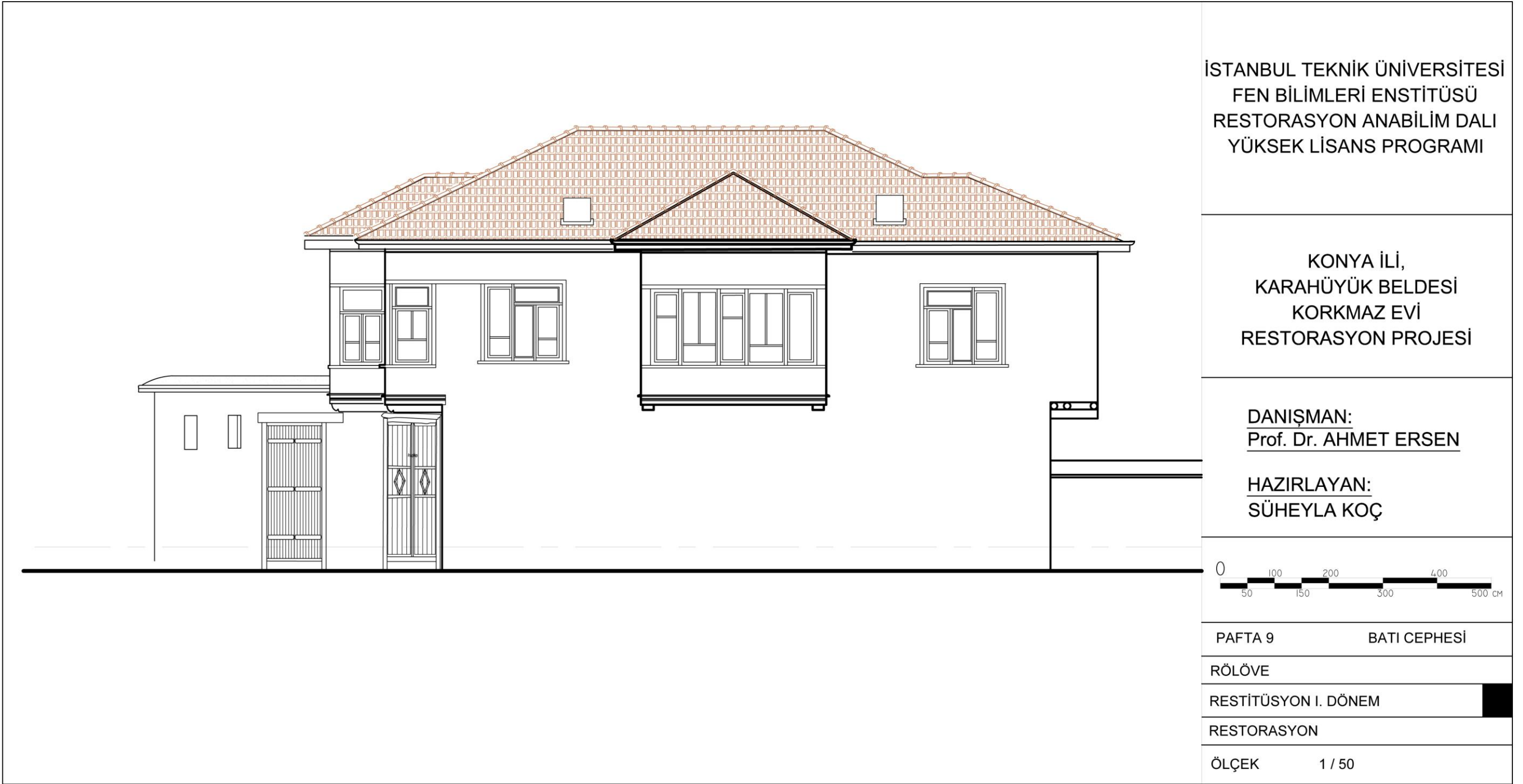
RESTORASYON

ÖLÇEK 1 / 50

Şekil C.44 : Restitüsyon I. dönem F-F kesiti

Şekil C.45 : Restitüsyon I. dönem kuzey cephesi

Şekil C.46 : Restitüsyon I. dönem batı cephesi

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KONYA İLİ,
KARAHÜYÜK BELDESİ
KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. AHMET ERSEN

HAZIRLAYAN:
SÜHEYLA KOÇ

PAFTA 10 GÜNEY CEPHESİ

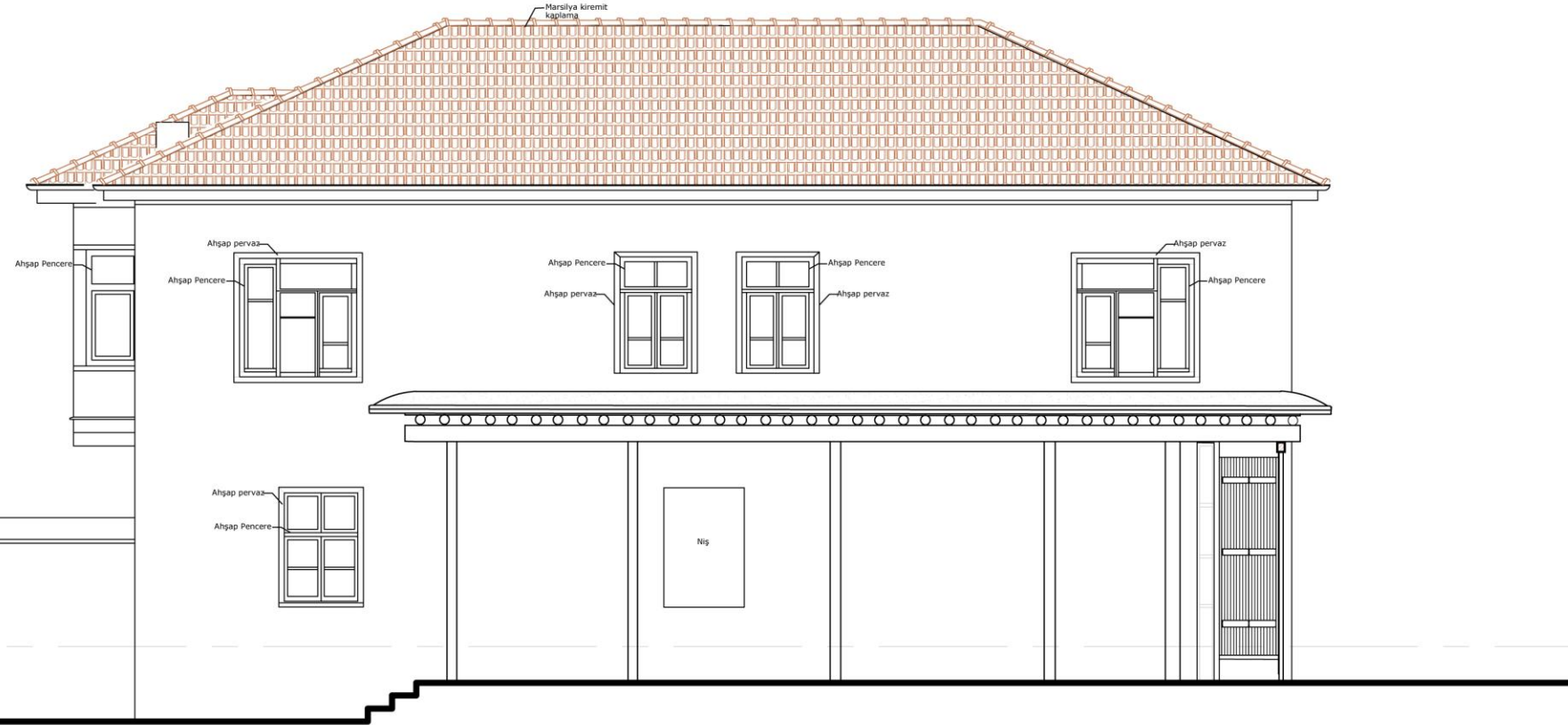
RÖLÖVE

RESTİTÜSYON I. DÖNEM

RESTORASYON

ÖLÇEK 1 / 50

Şekil C.47 : Restitüsyon I. dönem güney cephesi

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KONYA İLİ,
KARAHÜYÜK BELDESİ
KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. AHMET ERSEN

HAZIRLAYAN:
SÜHEYLA KOÇ

PAFTA 11 DOĞU CEPHESİ
(G-G KESİTİ)

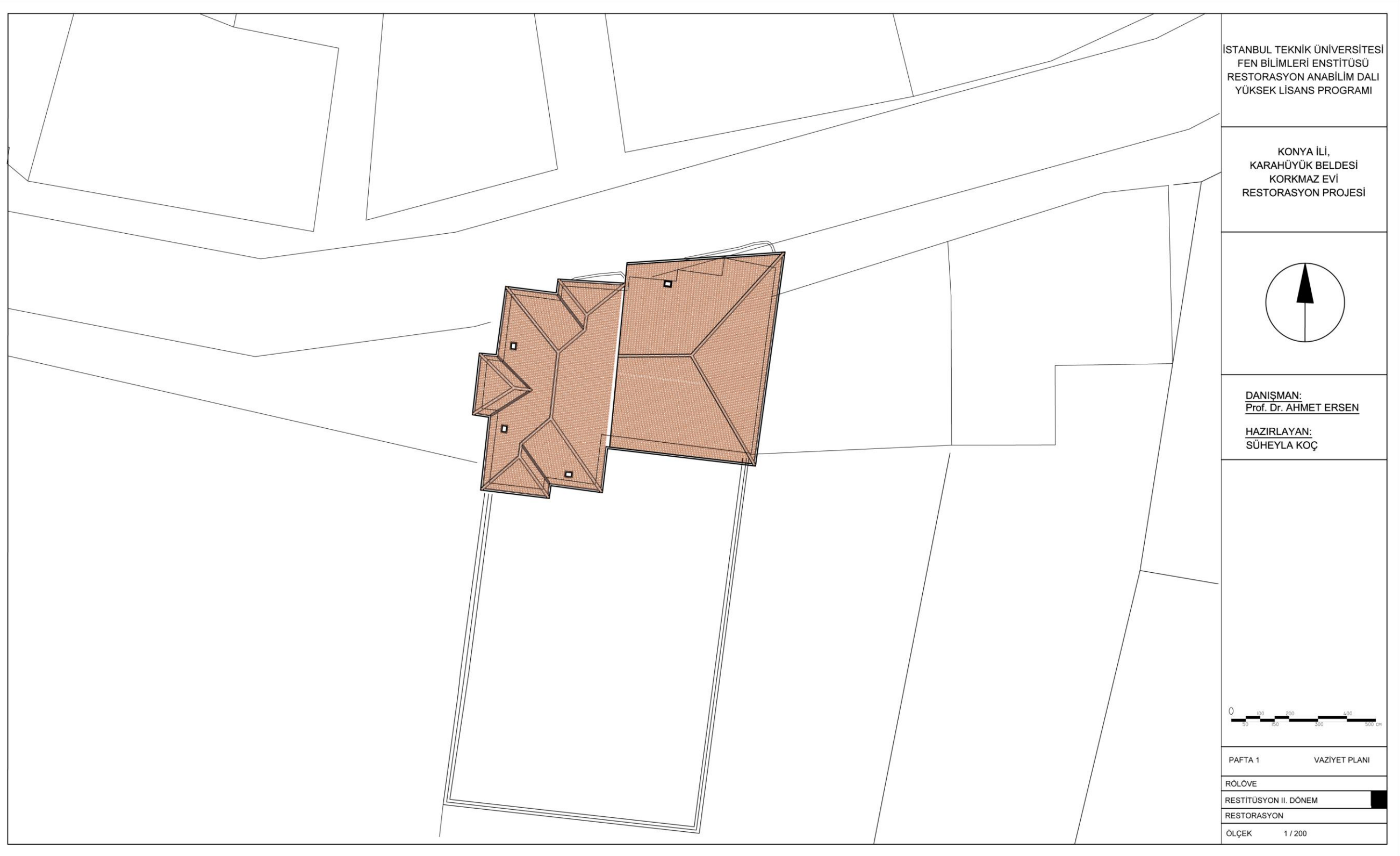
RÖLÖVE

RESTİTÜSYON I. DÖNEM

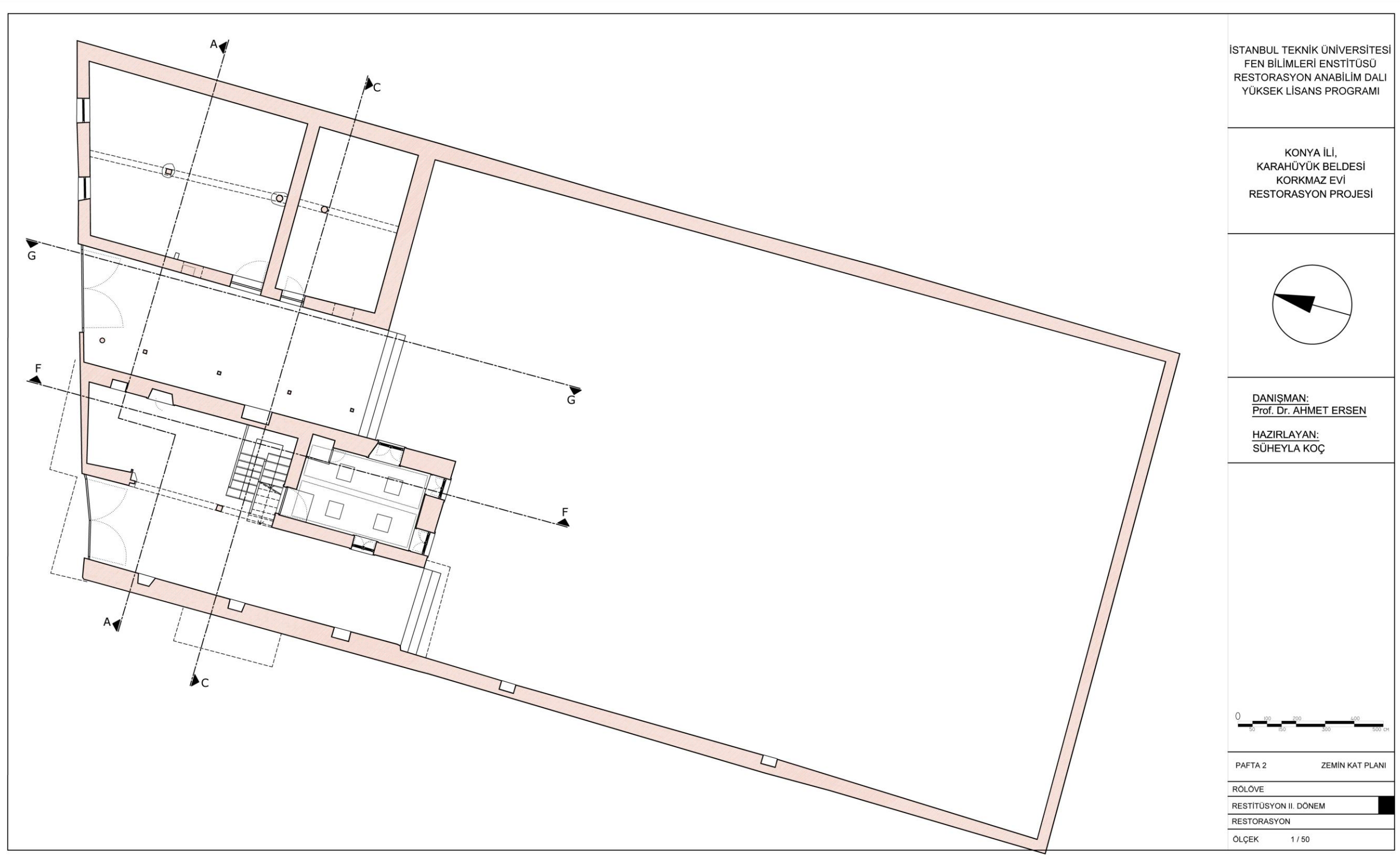
RESTORASYON

ÖLÇEK 1 / 50

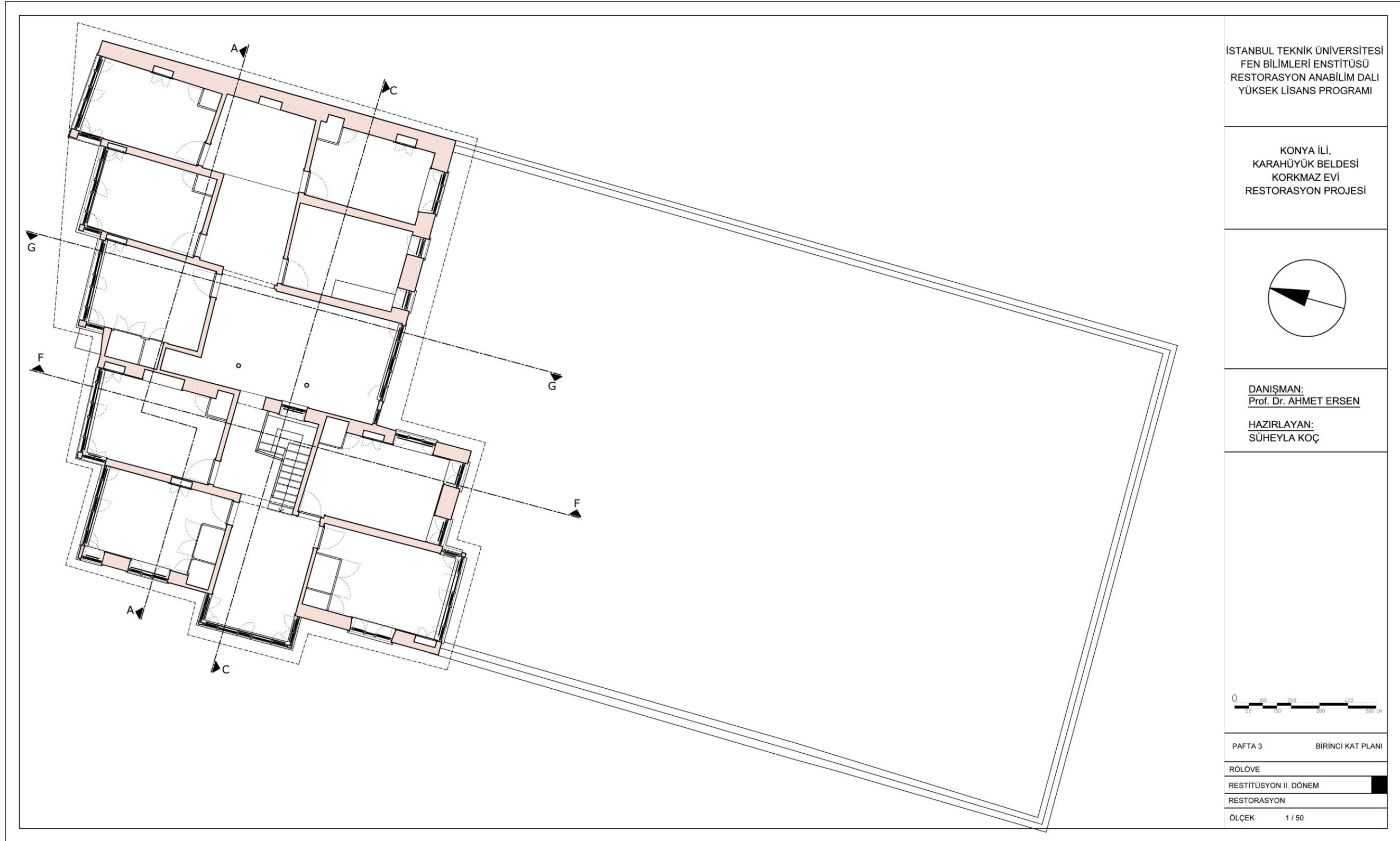
Şekil C.48 : Restitüsyon I. Dönem doğu cephesi

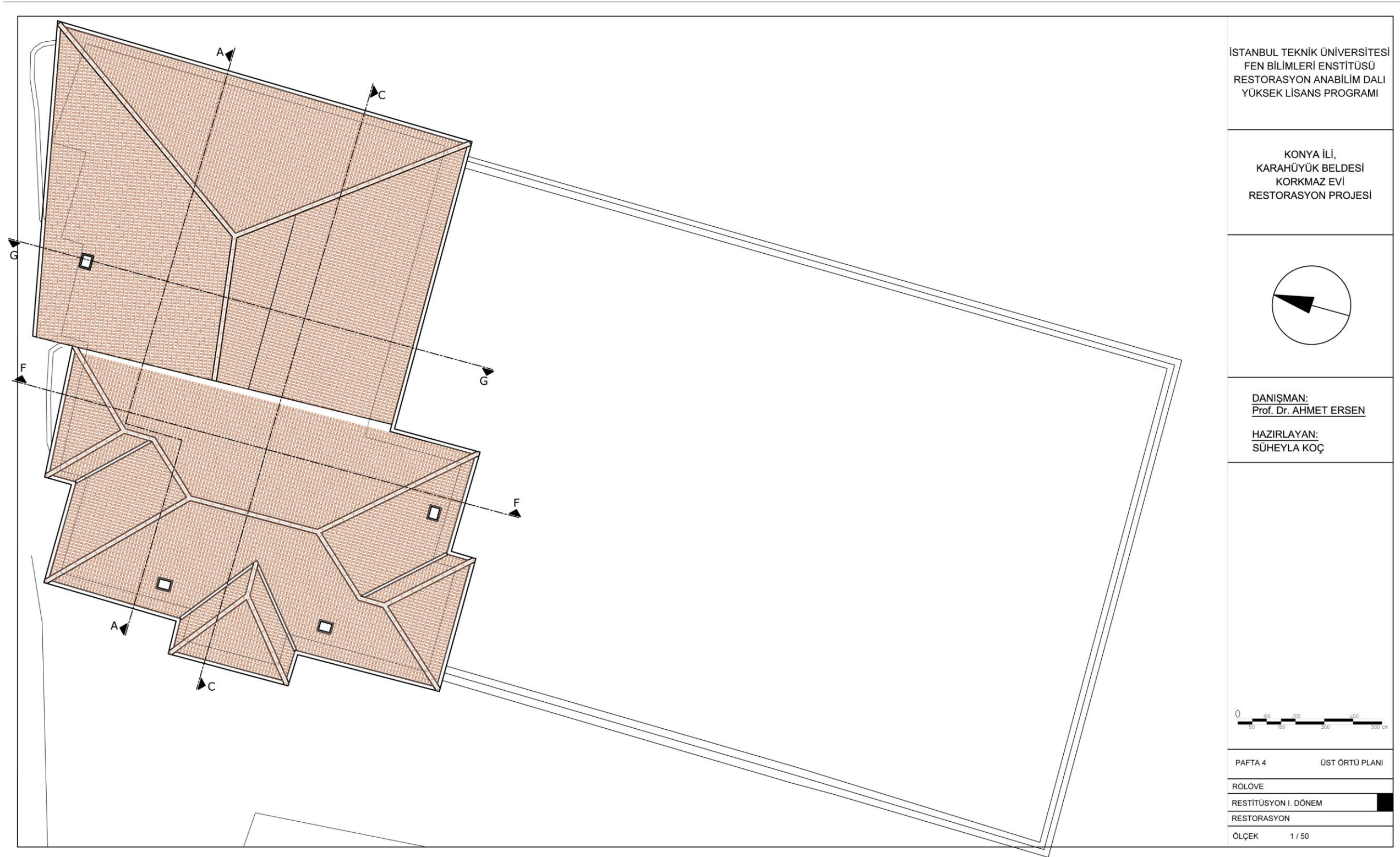
Şekil C.49 : Restitüsyon II. dönem vaziyet planı

Şekil C.50 : Restitüsyon II. dönem zemin kat planı

Şekil C.51 : Restitüsyon II. dönem birinci kat planı

Şekil C.52 : Restitüsyon II. dönem üst örtü planı

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KONYA İLİ,
KARAHÜYÜK BELDESİ
KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. AHMET ERSEN

HAZIRLAYAN:
SÜHEYLA KOÇ

PAFTA 5

A-A KESİTİ

RÖLÖVE

RESTİTÜSYON II. DÖNEM

RESTORASYON

ÖLÇEK 1 / 50

Şekil C.53 : Restitüsyon II. dönem A-A kesiti

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KONYA İLİ,
KARAHÜYÜK BELDESİ
KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. AHMET ERSEN

HAZIRLAYAN:
SÜHEYLA KOÇ

PAFTA 6 G-G KESİTİ

RÖLÖVE

RESTİTÜSYON II. DÖNEM

RESTORASYON

ÖLÇEK 1 / 50

Şekil C.54 : Restitüsyon II. dönem G-G kesiti

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KONYA İLİ,
KARAHÜYÜK BELDESİ
KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. AHMET ERSEN

HAZIRLAYAN:
SÜHEYLA KOÇ

PAFTA 7 C-C KESİTİ

RÖLÖVE

RESTİTÜSYON II. DÖNEM

RESTORASYON

ÖLÇEK 1 / 50

Şekil C.55 : Restitüsyon II. dönem C-C kesiti

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KONYA İLİ,
KARAHÜYÜK BELDESİ
KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. AHMET ERSEN

HAZIRLAYAN:
SÜHEYLA KOÇ

PAFTA 8

F-F KESİTİ

RÖLÖVE

RESTİTÜSYON II. DÖNEM

RESTORASYON

ÖLÇEK 1 / 50

Şekil C.56 : Restitüsyon II. dönem F-F kesiti

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KONYA İLİ,
KARAHÜYÜK BELDESİ
KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. AHMET ERSEN

HAZIRLAYAN:
SÜHEYLA KOÇ

PAFTA 9 KUZEY CEPHESİ

RÖLÖVE

RESTİTÜSYON II. DÖNEM

RESTORASYON

ÖLÇEK 1 / 50

Şekil C.57 : Restitüsyon II. dönem kuzey cephesi

Şekil C.58 : Restitüsyon II. dönem batı cephesi

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KONYA İLİ,
KARAHÜYÜK BELDESİ
KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. AHMET ERSEN

HAZIRLAYAN:
SÜHEYLA KOÇ

PAFTA 11 GÜNEY CEPHESİ

RÖLÖVE

RESTİTÜSYON II. DÖNEM

RESTORASYON

ÖLÇEK 1 / 50

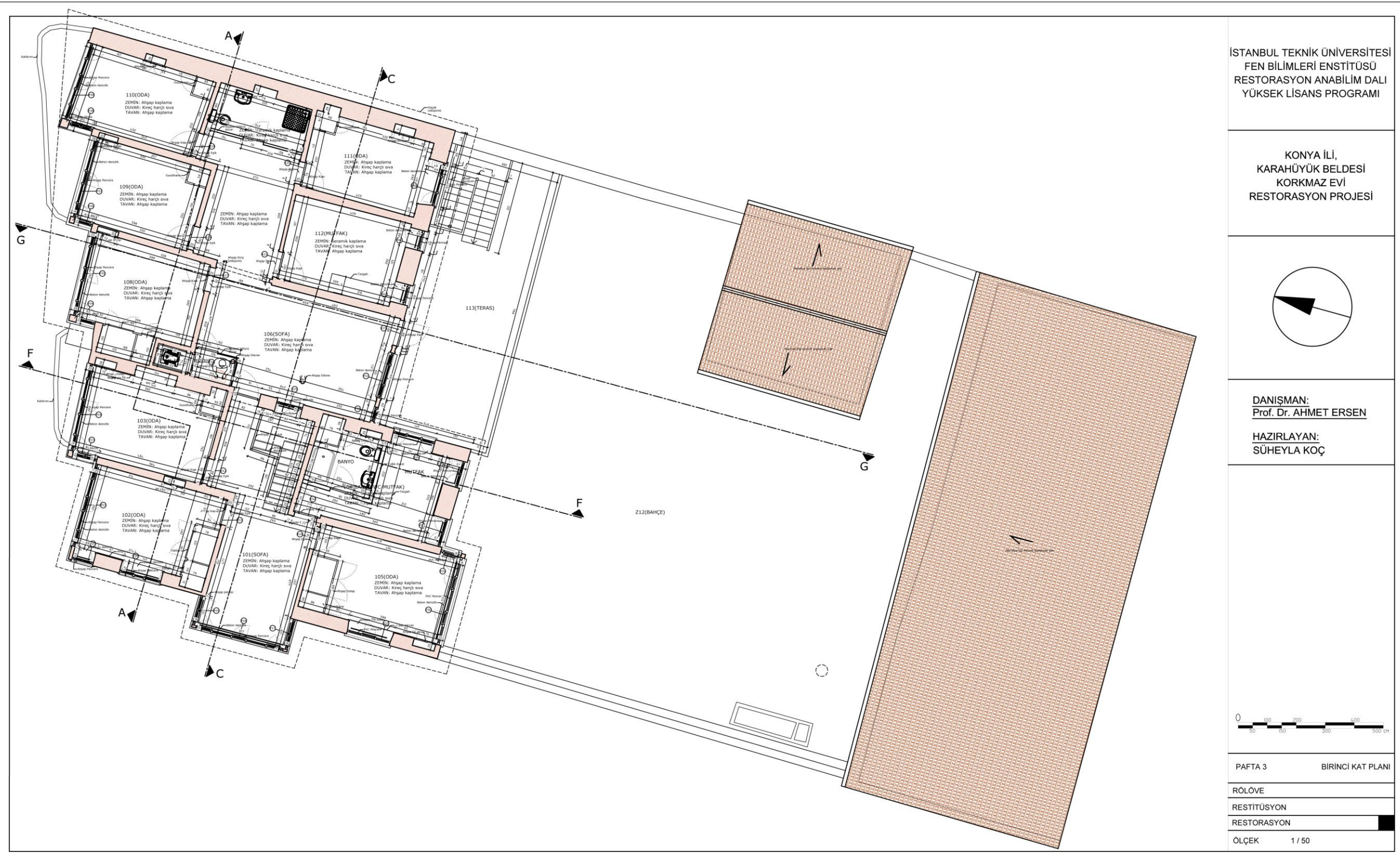
Şekil C.59 : Restitüsyon II. dönem güney cephesi

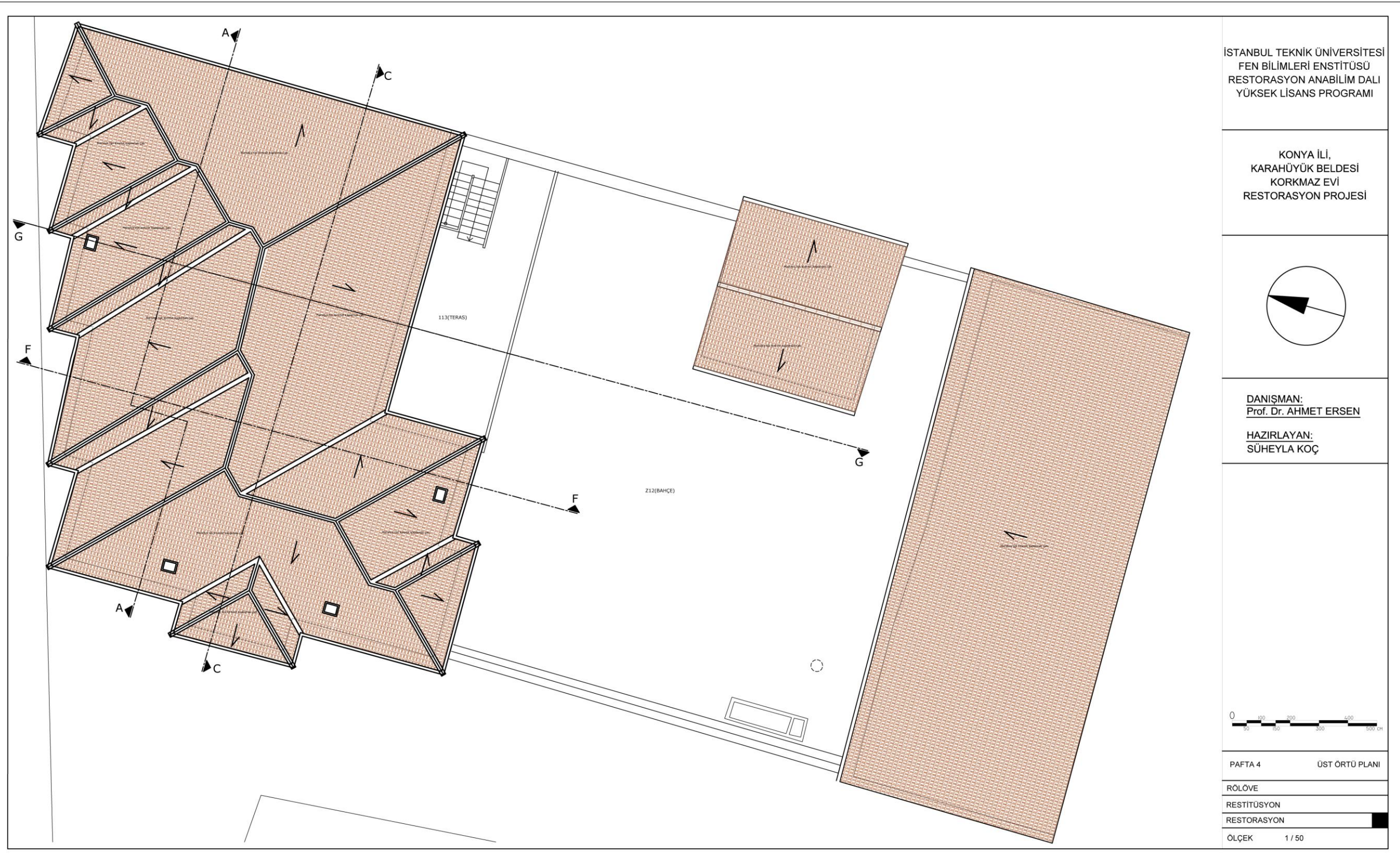

Şekil C.60 : Restorasyon vaziyet planı

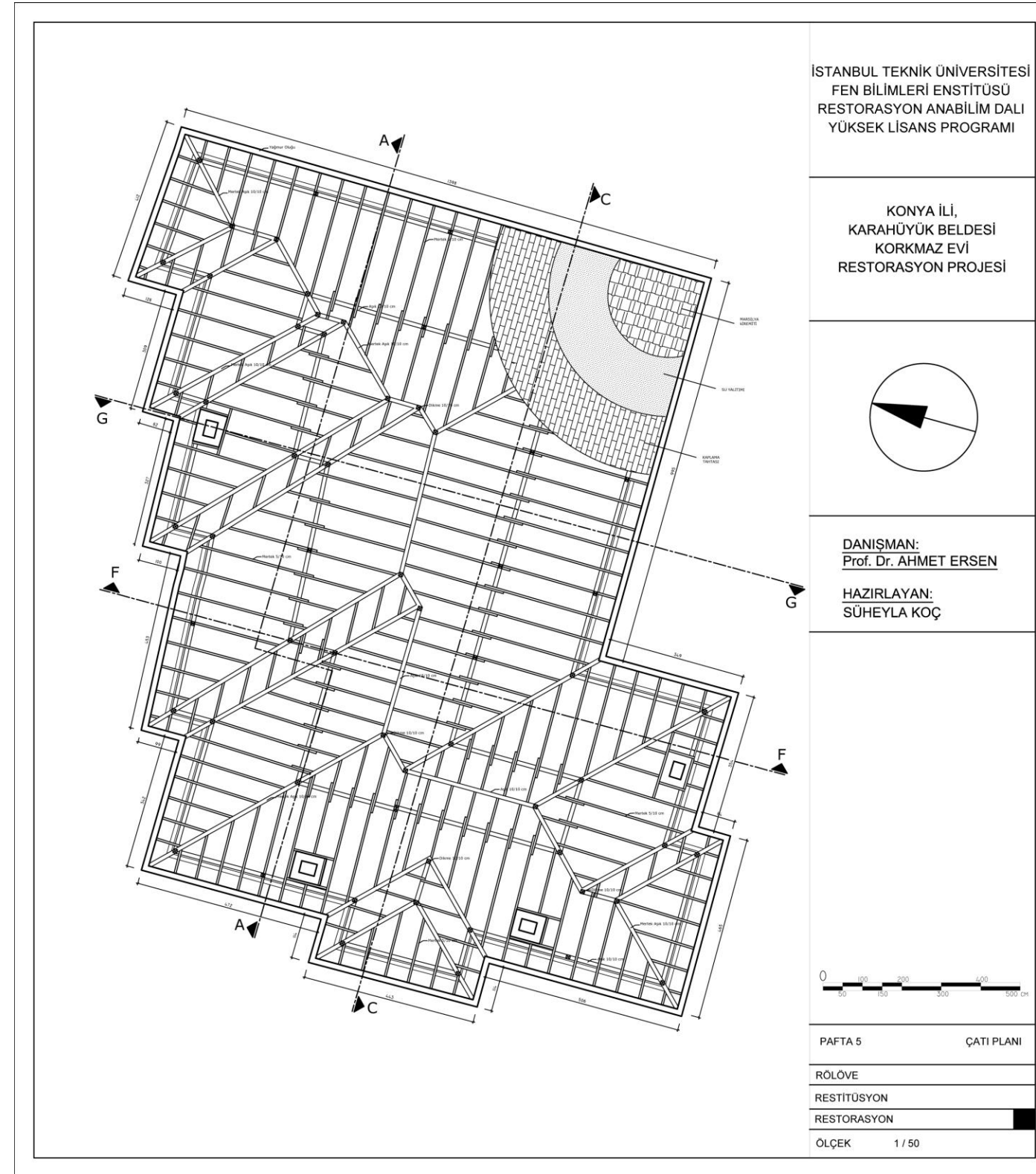

Şekil C.61 : Restorasyon zemin kat planı

Şekil C.63 : Restorasyon üst örtü planı

Şekil C.64 : Restorasyon çatı planı

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KONYA İLİ,
KARAHÜYÜK BELDESİ
KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. AHMET ERSEN

HAZIRLAYAN:
SÜHEYLA KOÇ

PAFTA 6

A-A KESİTİ

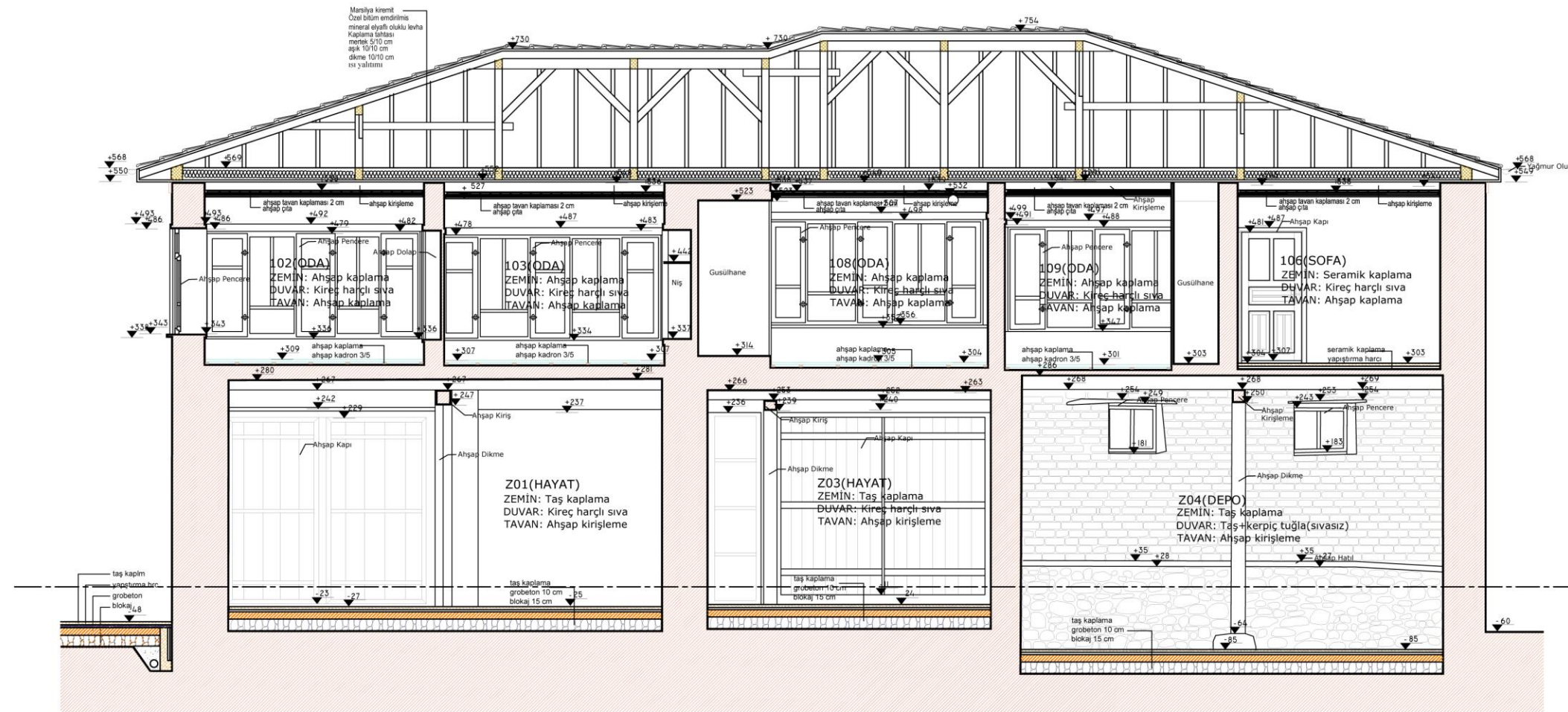
RÖLÖVE

RESTİTÜSYON

RESTORASYON

ÖLÇEK

1 / 50

Şekil C.65 : Restorasyon A-A kesiti

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

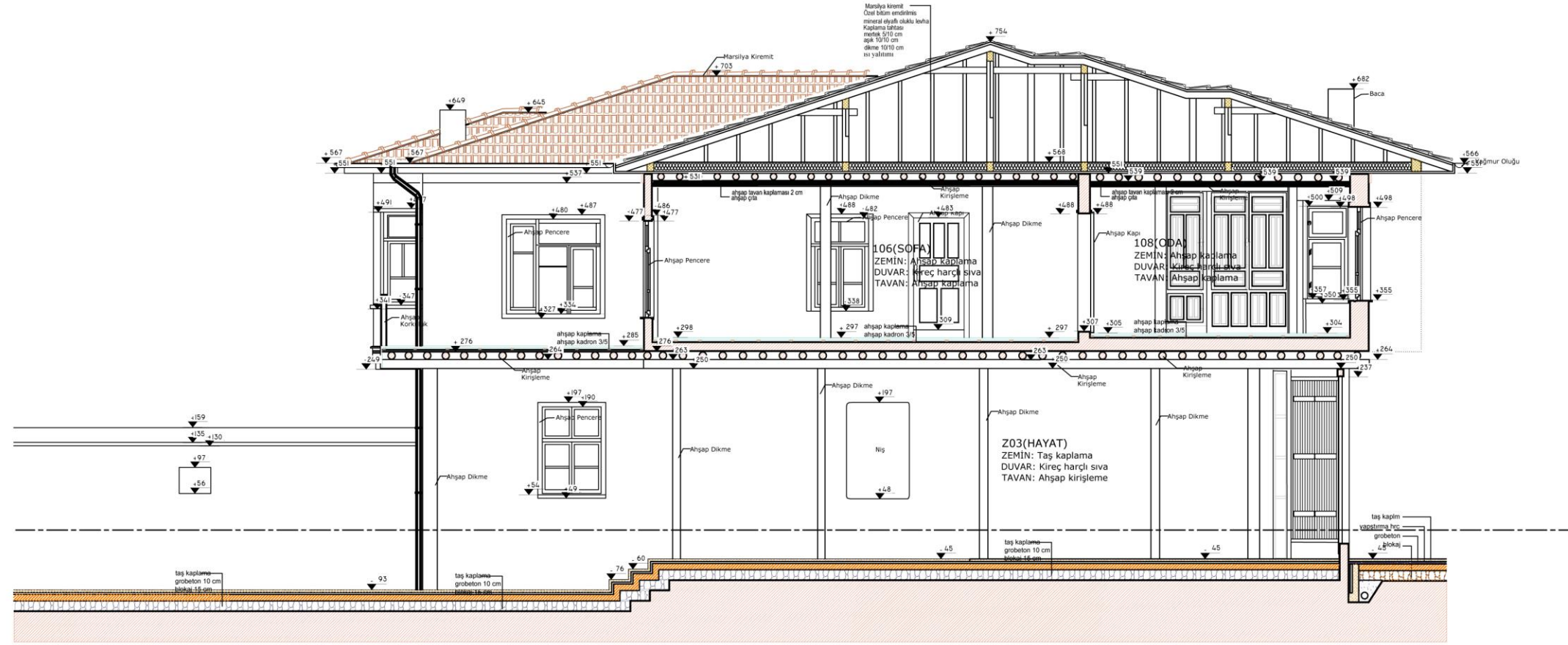
KONYA İLİ,
KARAHÜYÜK BELDESİ
KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. AHMET ERSEN

HAZIRLAYAN:
SÜHEYLA KOÇ

PAFTA 7	G-G KESİTİ
RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	
ÖLÇEK	1 / 50

Şekil C.66 : Restorasyon G-G kesiti

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KONYA İLİ,
KARAHÜYÜK BELDESİ
KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. AHMET ERSEN

HAZIRLAYAN:
SÜHEYLA KOÇ

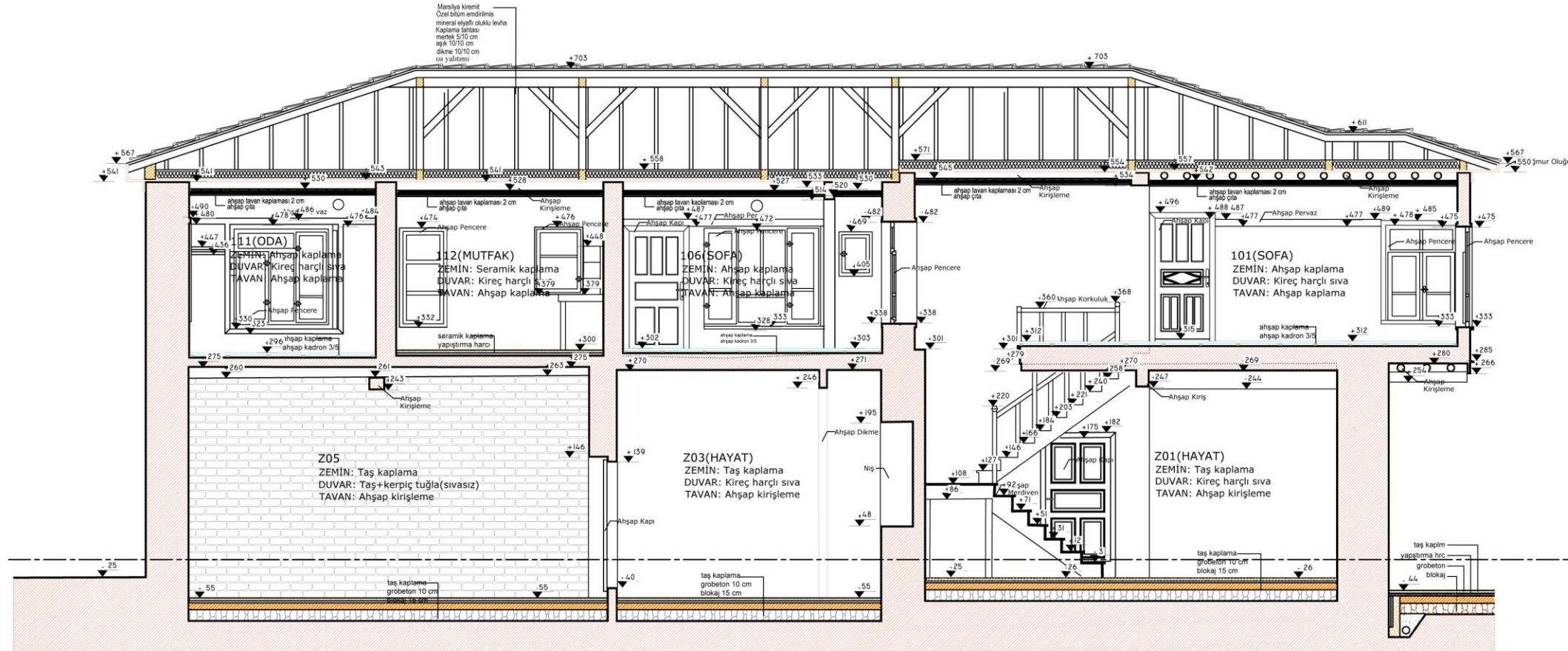
PAFTA 8 C-C KESİTİ

RÖLÖVE

RESTİTÜSYON

RESTORASYON

ÖLÇEK 1 / 50

Şekil C.67 : Restorasyon C-C kesiti

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KONYA İLİ,
KARAHÜYÜK BELDESİ
KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. AHMET ERSEN

HAZIRLAYAN:
SÜHEYLA KOÇ

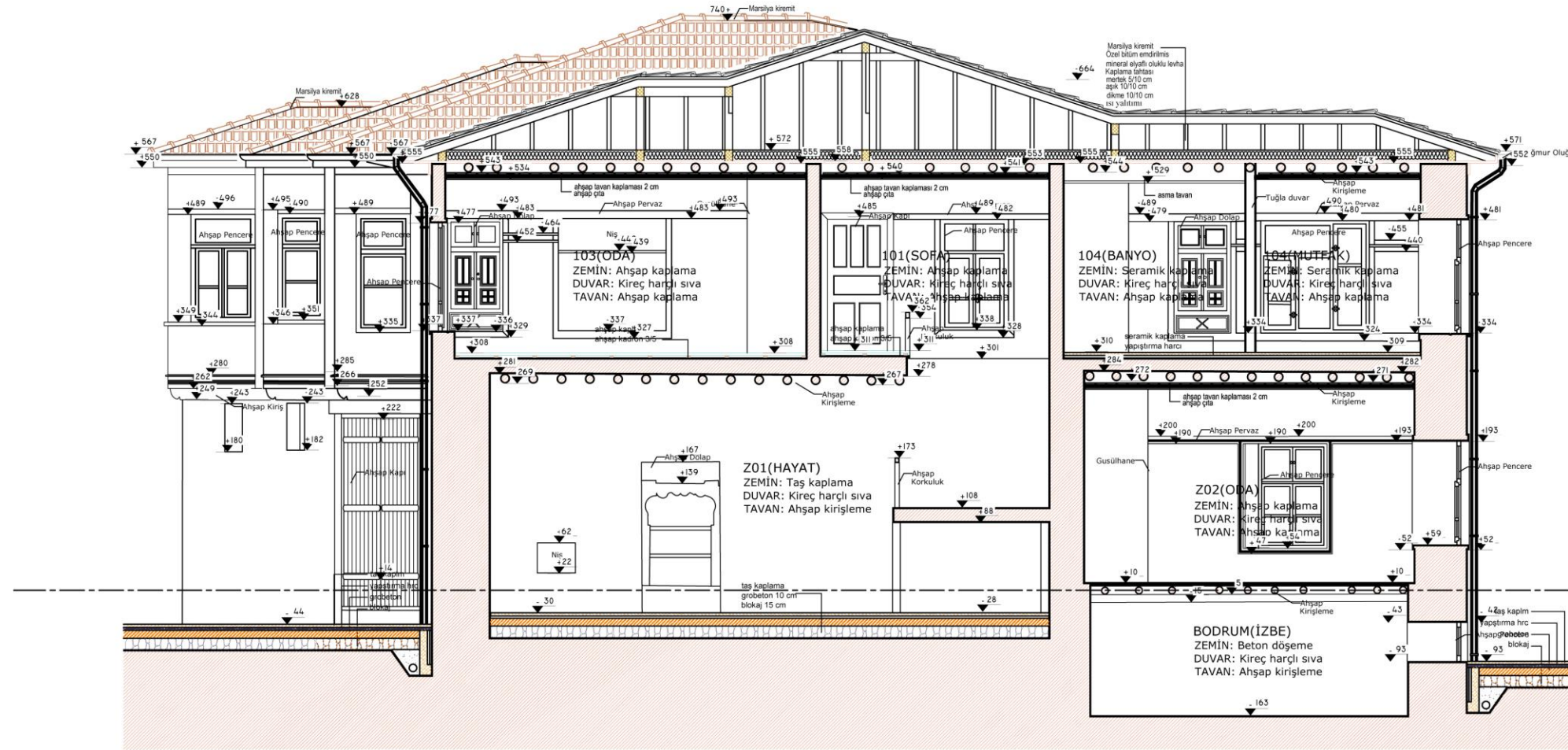
PAFTA 9 F-F KESİTİ

RÖLÖVE

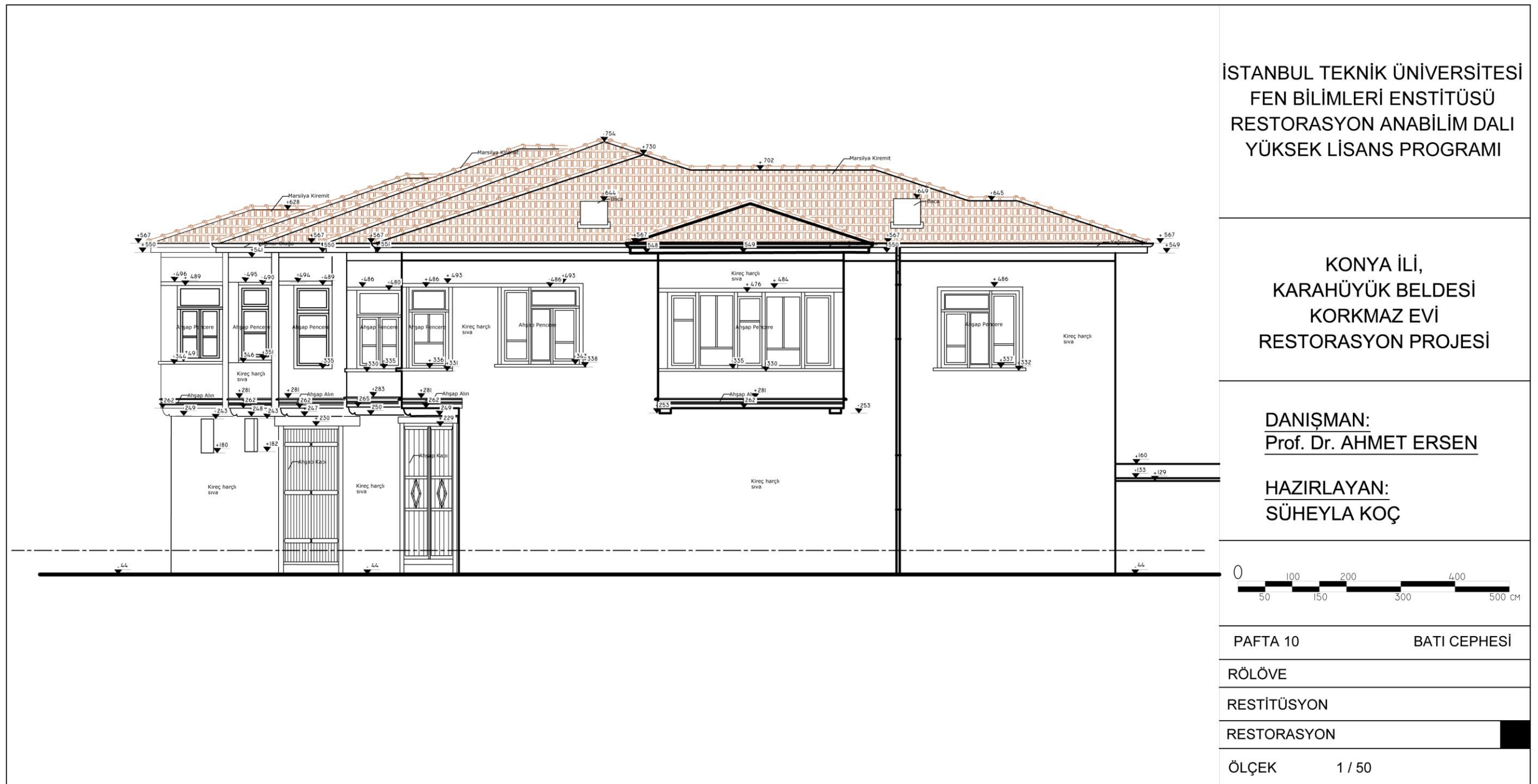
RESTİTÜSYON

RESTORASYON

ÖLÇEK 1 / 50

Şekil C.68 : Restorasyon F-F kesiti

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESTORASYON ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KONYA İLİ,
KARAHÜYÜK BELDESİ
KORKMAZ EVİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. AHMET ERSEN

HAZIRLAYAN:
SÜHEYLA KOÇ

PAFTA 12 GÜNEY CEPHESİ

RÖLÖVE

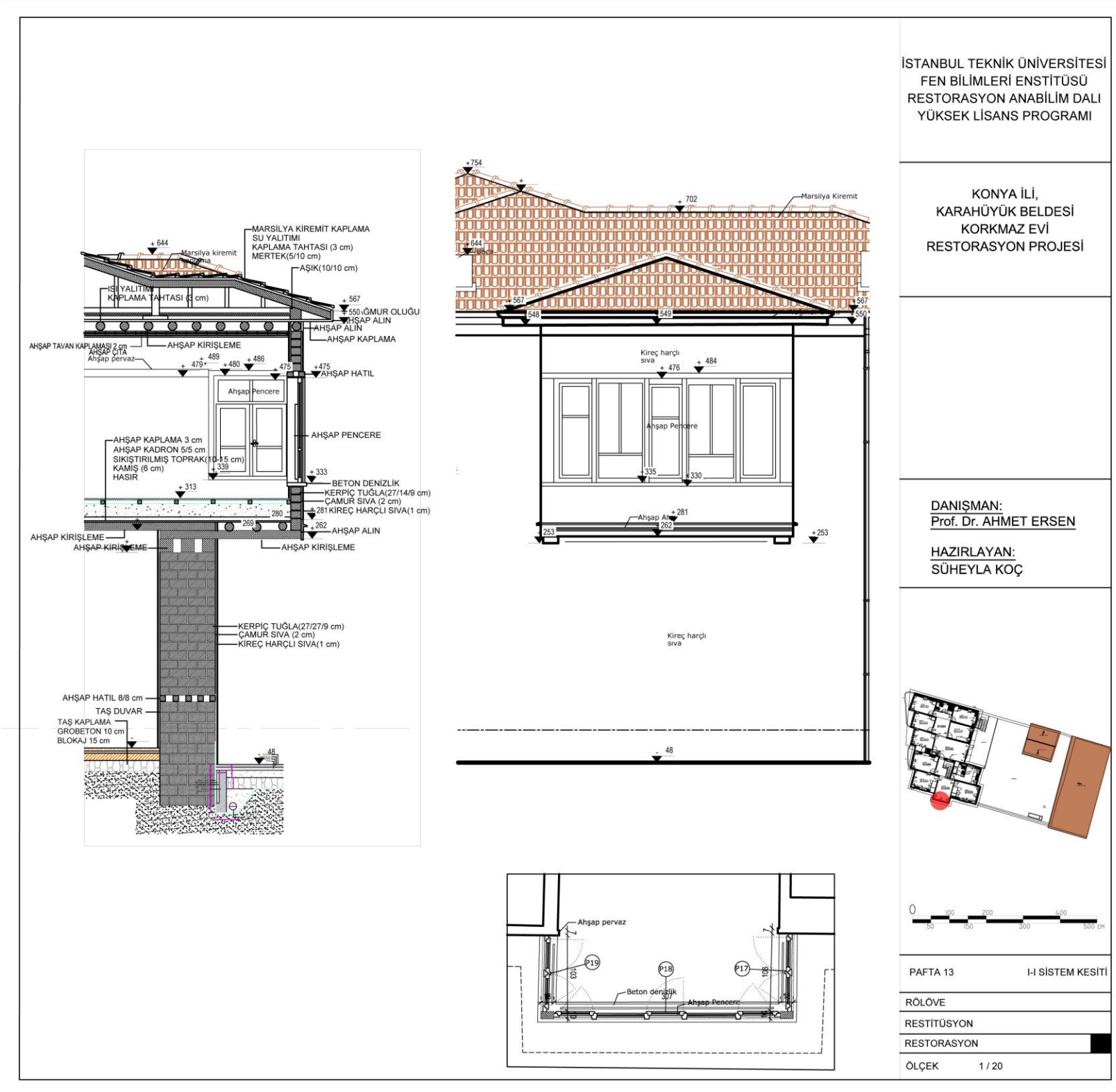
RESTİTÜSYON

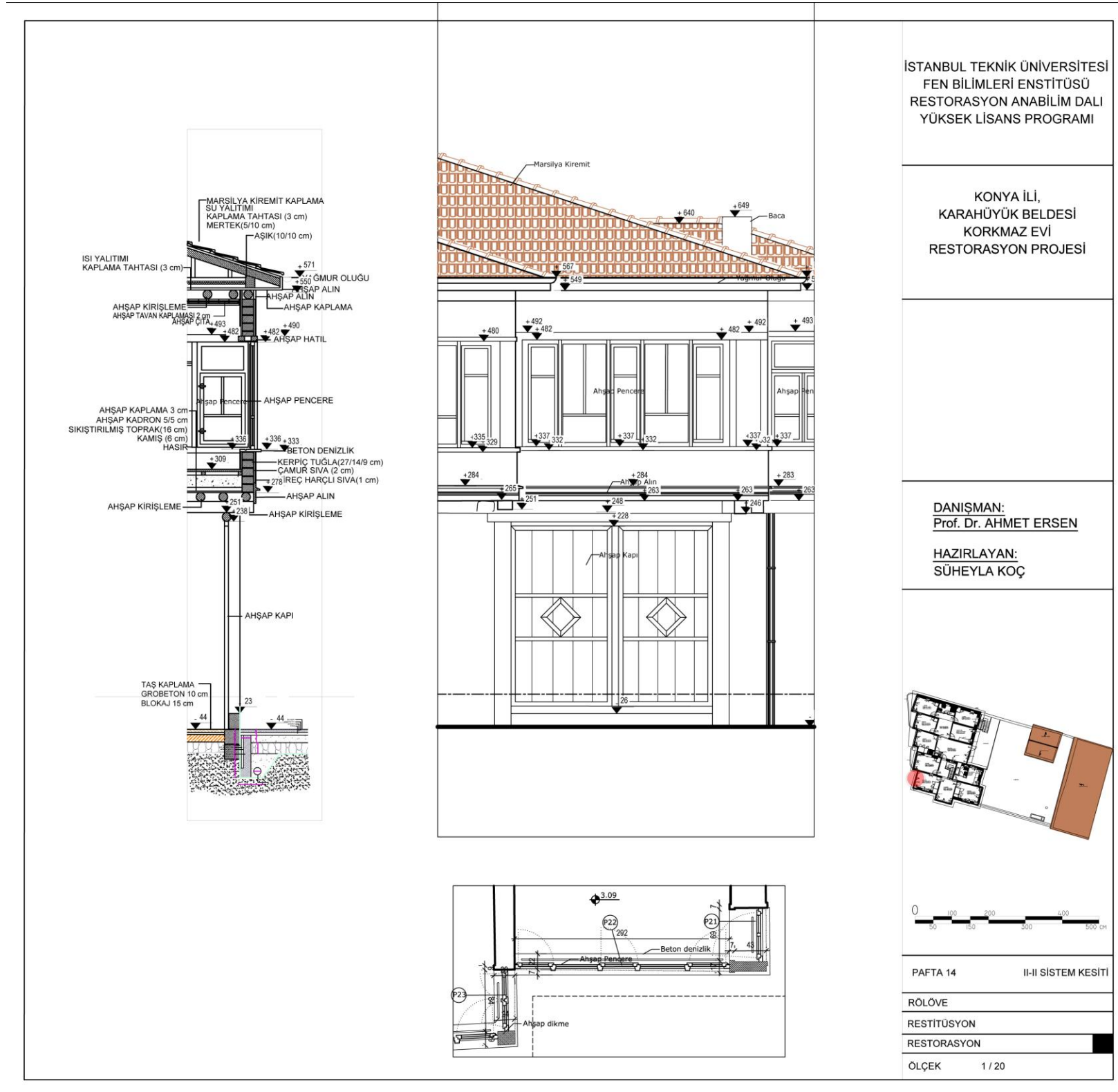
RESTORASYON

ÖLÇEK 1 / 50

Şekil C.71 : Restorasyon güney cephesi

Şekil C.73 : Restorasyon II-II sistem kesiti

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Süheyla Koç

Doğum Yeri ve Tarihi: Konya/23.04.1986

E-Posta: suheylakoc@gmail.com

Lisans: Selçuk Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi
Mimarlık Bölümü

Mesleki Deneyim ve Ödüller: 07/2008- 09/2011 yılları arasında CERAY
Mimarlık'ta, Mimar olarak şu projelerde görev almıştır.

Sille Sokak Sağlıklaştırma ve Çevre Düzenleme Projesi
İlgın Sokak Sağlıklaştırma ve Çevre Düzenleme Projesi
Selçuk Üniversitesi Selçuklu Park Çevre Düzenleme
Projesi
Konya Bedesten Sokak Sağlıklaştırma ve Çevre
Düzenleme Projesi
Konya Augustus Oteli
Konya Beyşehir İsmail Baştaş Evi
Konya Beyşehir Durmuş Ali Güzel Evi
Konya Kadınhanı Atlantı Kasabası Saim Karakurt Evi
Akşehir Taş Medrese
Aydıncık Kelenderis Kazı Evi Ve Kaya Mezarları
Konya Sille Aya Elenia Kilisesi
Konya Mevlana Müzesi

